

**ГОНЧАРНИЙ
ЗДВИГ
ДОНБАСУ**

Книга 3

**POTTERY
ADVANCE
IN DONBAS
REGION**

Volume 3

National Academy of Sciences of Ukraine
Ceramology Institute – branch of Ethnology Institute of National Academy of Sciences of Ukraine

Ministry of Culture and Tourism of Ukraine
National Museum of Ukrainian Pottery in Opishne

State Specialized Art Boarding School «The College of Arts in Opishne»

Academical Ceramology series «Pottery Schools in Ukraine» • ISSUE 1

THE POTTERY CRAFT OF MAKARIV YAR IN THE LATE 19TH – MID-20TH CENTURIES: **Dokuments and Materials**

Ukrainian Ethnology
Publishing House of the National Museum
of Ukrainian Pottery in Opishne

Opishne-2008

Національна академія наук України
Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України
Міністерство культури і туризму України
Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному
Державна спеціалізована художня школа-інтернат «Колегіум мистецтв у Опішному»
.....
Академічна керамологічна серія «Гончарні школи України» • ВИПУСК 1

ГОНЧАРСТВО МАКАРОВОГО ЯРУ КІНЦЯ ХІХ – СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ: Документи і матеріали

«Українське Народознавство»
Видавництво Національного музею-заповідника
українського гончарства в Опішному
Опішне-2008

**ББК 63.3 (4Укр-4 Луг)+63.5 (4Укр)+74+79.18+85.125 (4Укр)
Г-65**

**Гончарство Макарового Яру кінця XIX – середини XX століття: Документи і матеріали
/Упорядник і автор переднього слова Олесь Пошивайло, пошукач Людмила Овчаренко.**

– Опішне: Українське Народознавство, 2008. – 400 с.: іл.

*(Керамологічне трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу», книга 3; Академічна керамологічна серія
«Гончарні школи України», випуск 1)*

ISBN 966-7322-14-9 (Книги 1-3)

966-7322-17-3 (Книга 3)

Найповніший нині корпус опублікованих польових, архівних і речових матеріалів про крайній східний український гончарний осередок на межі Слобідської України й Донщини – село Макарів Яр (нині Пархоменко Краснодонського району Луганської області). Це перше у вітчизняній керамології документальне видання, що висвітлює тривалий період розвитку гончарства та діяльність регіональної гончарної школи в одному окремо взятому гончарному осередку.

Подано репринти публікацій кінця XIX – початку XX століття зі згадками про гончарство Макарового Яру, архівні матеріали про діяльність Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи, кримінальну справу, особисті документи й рукописи членів родини завідувача гончарної школи Павла Дубинського та його вихованців. Уперше публікується значна частина збереженої гончарної спадщини Макарового Яру з фондів колекцій музеїв України та добірка фотографій, що відображають сучасний стан колишнього гончарного осередку.

Видання завершує унікальне наукове трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу» і постає своєрідним документальним підґрунтям двох попередніх книг сучасних українських керамологів – монографії Олесь Пошивайло «Гончарна велич і трагедія Макарового Яру доби Розстріляного Відродження» та монографії Людмили Овчаренко «Макарово-ярівський осередок гончарної освіти в Україні».

Для керамологів, етнологів, істориків, мистецтвознавців, музеєзнавців, краєзнавців, мистців, викладачів, учителів, учнів і студентів мистецьких навчальних закладів.

Упорядник, автор переднього слова,
науковий і літературний редактор
доктор історичних наук,
заслужений діяч науки і техніки України
Олесь Пошивайло

Пошукач польових,
архівних і речових матеріалів
Людмила Овчаренко

Коректори
Олесь Пошивайло
Інна Прокопенко

Укладачі покажчиків
Оксана Андрущенко
Ольга Карунна
Галина Панасюк
Тетяна Хрипун

Перекладач текстів англійською мовою
Костянтин Рахно

Редактор текстів англійською мовою
кандидат історичних наук
Ігор Пошивайло

Комп'ютерний набір
Олесь Пошивайло
Юрко Пошивайло
Юлія Панасюк
Людмила Овчаренко

Художній редактор, коректура, макет
Юрко Пошивайло

Директор випуску
Вікторія Спільник

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту керамології – відділення Інституту
народознавства НАН України

РЕЦЕНЗЕНТИ:

- головний науковий співробітник Інституту української археографії імені Михайла Грушевського НАН України, професор Київського славістичного університету, член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України
ВСЕВОЛОД НАУЛКО
- завідувач Відділу керамології новітнього часу Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України, кандидат історичних наук
ЛЮДМИЛА МЕТКА
- професор Київського міжнародного університету, доктор філософських наук, професор
ЛЕОНІД СМОРЖ
- завідувач Відділу палеогончарства Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України, кандидат історичних наук
АНАТОЛІЙ ЩЕРБАНЬ

Роботу виконано в рамках відомчого наукового проекту Національної академії наук України «Гончарство України XX – початку XXI століття: історія, сучасність, перспективи» (№0103U001988)

Права видавництва «Українське Народознавство» поширюються на всі країни. Перевидання, репродукції, відтворення, виконання за допомогою розмножувальної, аудіовізуальної техніки чи будь-якими іншими засобами, а також приватні копії можуть бути виконані лише з дозволу видавництва «Українське Народознавство»

© Олесь Пошивайло, упорядкування, переднє слово, 2008

© Юрко Пошивайло, макет і художнє оформлення, 2008

© Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України, 2008

© Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, 2008

The Pottery Craft of Makariv Yar in the Late 19th – Mid-20th Centuries: Documents and Materials / Compilation and foreword by Oles Poshyvailo, search by Lyudmyla Ovcharenko. – Opishne: *Ukrainian Ethnology Publishing House*, 2008. – 400 p., ill. (Ceramological three-decker issue *Pottery Advance in Donbas Region*, volume 3; *Academical Ceramology series Pottery Schools in Ukraine*, issue 1)

ISBN 966-7322-14-9 (Volumes 1-3)

966-7322-17-3 (Volume 3)

This is the most complete corpus of the published field archival and tangible materials on the utmost Eastern Ukrainian pottery centre at the border of the Slobodian Ukraine and the Don region – the village of Makariv Yar (nowadays Parkhomenko in the Krasnodon District of the Luhansk Region). This documentary publication elucidates a long period of the pottery craft development as well as the activity of a regional pottery school in one pottery centre taken separately. It is made for the first time in the Ukrainian ceramology.

This issue presents the reprinted publications of the late 19th – mid-20th centuries in which pottery craft in Makariv Yar is mentioned, archivalias on the activities of the Makariv Yar Ceramical Handicraft Industrial School, criminal case, private papers, and manuscripts of the members of the School principal's family Pavlo Dubynskyi, his pupils. A considerable part of the pottery heritage of Makariv Yar from archival collections of the museums in Ukraine as well as a photograph collection, representing the modern state of the former pottery centre, are published at the first time.

The book is the conclusion of the unique scientific three-decker *The Pottery Advance in Donbas Region* and could be regarded as a documentary basis for two previous monographic studies of the modern Ukrainian ceramologists – *The Pottery Grandeur and Tragedy of Makariv Yar in the Epoch of the Shot Renaissance* by Oles Poshyvailo and *The Makariv Yar Centre of Pottery Education in Ukraine* by Lyudmyla Ovcharenko, in its own way.

The book is intended for ceramologists, ethnologists, historians, art critics, museologists, researchers of local culture and history, artists, professors, teachers, pupils, and students of art educational institutions.

CONTENTS

Foreword by Oles Poshyvailo

The First Corpus of Ceramological Materials on the Pottery Craft in One Centre	9
Acknowledgement.....	18

MATERIALS FOR THE HISTORY OF POTTERY CRAFT IN MAKARIV YAR..... 21

MATERIALS ON THE ACTIVITIES OF MAKARIV YAR CERAMICAL HANDICRAFT INDUSTRIAL SCHOOL..... 99

MATERIALS FOR THE BIOGRAPHY OF THE DUBYNSKYI FAMILY..... 183

Pavlo Dubynskyi	184
Valentyna Vasylyeva	202
Yuriy Dubynskyi	224
Yaroslav Dubynskyi	226
The Dubynskyi Family under the Pressure of Stalinist Punitive Measures	231
The Heirs from Vinnytsya	289

THE GRADUATES OF POTTERY SCHOOL:

LIDIYA TREHUBOVA AND OLEKSANDRA TREHUBOVA..... 291

THE POTTERY HERITAGE OF MAKARIV YAR..... 299

PARKHOMENKO (MAKARIV YAR) IN THE EARLY 21ST CENTURY..... 349

INDEXES 387

Index of Persons	388
Index of Places	391

INFORMATION 393

Переднє слово Олеса Пошивайла

Перший в Україні корпус керамологічних матеріалів про гончарство одного осередку.....	9
Вдячність	18

МАТЕРІАЛИ ДО ІСТОРІЇ ГОНЧАРСТВА МАКАРОВОГО ЯРУ 21

Исторический очерк заселения Славяносербского уезда (<i>фрагмент</i>)	22
Влияние, оказанное на жизнь славяносербской общины нашим законодательством (<i>фрагмент</i>)	24
Таблица о промыслах крестьянского населения Славяносербского уезда (<i>фрагмент</i>)	28
Земледелие и скотоводство (<i>фрагмент</i>)	29
Распорядки с усадебными и приусадебными землями (<i>фрагмент</i>)	30
Таблица о промыслах крестьянского населения Славяносербского уезда (<i>фрагмент</i>)	31
Сведения об имеющихся в дачах экономий Славяносербского уезда извести, кирпичной, горшечной и фаянсовой глине, медной, железной и т.п. руде, а также о каменоломнях	34
Гончарство	37
Доклад к вопросу о Южно-русской областной выставке	41
Протокол комиссии по докладу Славяносербской уездной земской управы об Областной Южно-русской выставке в г.Екатеринослав	47
Доклад о мерах к улучшению гончарного промысла в уезде.....	48
Доклад об исследовании глин в уезде	50
[По докладу о мерах к улучшению в уезде гончарного промысла].....	51
Смета расходов Славяносербского уездного земства на 1910 год (<i>фрагмент</i>)	52
Смета расходов Славяносербского уездного земства на 1911 год (<i>фрагмент</i>)	53
Перечень новых и увеличившихся сравнительно с действующей сметой ассигновок по смете Славяносербского уездного земства на 1911 год (<i>фрагмент</i>)	54
Доклад по ходатайству крестьянина д.Ново-Никольской Макаро-Яровской волости Андрея Демьянова Шеляки о выдаче ему ссуды на расширение черепичного завода.....	55
Журнал 45-го очередного Славяносербского уездного земского собрания сессии 1910 года (<i>фрагмент</i>).....	56
Доклад об улучшении гончарного производства в селе Макаровом Яре	56
Доклад об исследовании глин в уезде	59
Протокол агрономического совещания 19 сентября 1911 года (<i>фрагмент</i>).....	60
Макаро-яровское сел.-хоз. об-во (<i>фрагмент</i>)	60
Кустарные промыслы (<i>фрагмент</i>)	61
Протокол агрономического совещания 21, 22 и 23 июня 1911 года (<i>фрагмент</i>)	61
Счет суммам, отпущенным и израсходованным на экономические мероприятия Славяносербского уездного земства в 1911 году (<i>фрагмент</i>)	62
Отчет о деятельности Макаро-Яровского сельскохозяйственного общества за 1911 год (<i>фрагмент</i>)	62
Кустарные промыслы (<i>фрагмент</i>)	64
П.Скачков. Обзор гончарного промысла в с.Макаров-Яр.....	71
Доклад о развитии гончарного промысла	87
Смета расходов на экономические мероприятия Славяносербского уездного земства и Славяносербского общества сельского хозяйства, предложенные к проведению в 1915 году, и сравнение ее с таковой же сметой на 1914 год (<i>фрагмент</i>)	88
Довідка Макарово-ярівської сільської ради про гончаря Луку Бойка, який торгував горщиками	89

Заява гончаря Луки Бойка про відновлення у виборчих правах	89
Лука Бойко. Анкета	90
Анкета Макарово-ярівської сільської ради	92
Анкета подвірного опису господарства гончарки Ольги Артюшенко	93
Анкета подвірного опису господарства Василя Буркацького.....	94
Анкета подвірного опису господарства гончаря Пантелея Звіряки	95
Анкета подвірного опису господарства гончаря Василя Кутька.....	96
Анкета подвірного опису господарства Єфимії Склярвої.....	97
Анкета подвірного опису господарства гончаря Лавріна Тимченка.....	98

**МАТЕРІАЛИ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ МАКАРОВО-ЯРІВСЬКОЇ
КЕРАМІЧНОЇ КУСТАРНО-ПРОМИСЛОВОЇ ШКОЛИ** 99

«Витяг з протоколу №33 Засідання Президії Луганського Окрвиконкому»	100
«Витяг з протоколу №5/3 Засідання Пленуму Луганського Окрвиконкому» (фрагмент)	102
«Протокол Засідання III-го Пленума Новосвітловського Районного Исполнительного Комітета XI Созыва» (фрагмент).....	103
«Протокол №36/28 Засідання Президії Новосвітлівського районного виконавчого комітету» (фрагмент)	104
Павло Дубинський. Лист Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи до Луганської окріно	105
Протокол. Ч.1. Засідання комісії з визначення кандидатів на отримання стипендії.....	106
Лист Новосвітлівського районного виконавчого комітету до Луганського окрвиконкому	113
Довідка про план розгортання мережі кустарно-промислових шкіл в Луганщині (фрагмент)	114
Довідка про перспективи розвитку профосвіти в Луганщині (фрагмент)	117
Павло Дубинський. Лист Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи до відділу профосвіти Луганської окріно	118
Павло Дубинський. «Орієнт-Кошторис на утримання педспівробітників підготовчого курсу при Макаро-Ярівській Керамічній Кустпромшколі»	120
Павло Дубинський. «Робота і штат Макаро-Ярівської Керамічної кустпромшколи на 1928/1929 рік»	121
Павло Дубинський. «Робота і штат Макаро-Ярівської Керамічної кустпромшколи на 1928/1929 рік»	122
Павло Дубинський. «Орієнт-кошторис 2-ї Макаро-Ярівської Керамічної кустпромшколи на її видатки... на 1928/1929 операц. рік»	123
Павло Дубинський. «Пояснювальна записка до Орієнт-кошторису №2-ї Макаро-ярів. Керамічної кустпромшколи... на 1928/1929 опер. рік»	132
Павло Дубинський. «Програм по геометрії для I-го курсу Макаро-Ярівської керамічної кустпромшколи на II-й триместр 1927/28 академ. року»	133
Бланк «Загального звіту по викладу геометрії на I-у курсі М.Ярівської керамічної кустпромшколи за II-й триместр 1927/28 академ. року»	139
Резолюція Президії Новосвітлівського районного виконавчого комітету за доповіддю завідувача Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи Павла Дубинського.....	140
«Протокол №31/65 Засідання Президії Новосвітлівського Райвиконкому» (фрагмент)	141
«Протокол №37/71 Засідання Президії Новосвітлівського районного Виконавчого Комітету» (фрагмент)	142
«Протокол Засідання Президії Новосвітлівського районного Виконавчого Комітету» (фрагмент)	142
Кошторис видатків на утримання Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи на 1928/1929 операційний рік.....	143
«Округовий Бюджет Наросвіти за останні 3 роки»	150

Таблиця «Новое строительство специальных школ и высших учебных заведений» (фрагмент)	151
«Мережа установ профосвіти за 1927/28 – 29/30 роки» (фрагмент)	152
Акт про огляд побудови виробничих майстерень Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи.....	153
Павло Дубинський. Лист Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи до Новосвітлівського райвиконкому	154
Павло Дубинський. Кошторис Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи на 1929/1930 операційний рік	155
Статистична звітність про діяльність Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи	167
Павло Дубинський. Лист Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи до Луганської окріно	170
План роботи Новосвітлівської райінспектури народосвіти (соцвих, профосвіта та політосвіта) з 01.01 до 01.07.1930 року (фрагмент)	170
Чисельний склад навчальних закладів Новосвітлівського району (фрагмент)	172
Павло Дубинський. Лист Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи до Луганської окріно	173
Звіт про роботу Новосвітлівської райінспектури народосвіти за II квартал 1929/1930 операційного року (фрагмент)	174
Клопотання Вукопромінералоб'єднання до Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи про виготовлення експортної продукції	175
Обкладинки та перші сторінки книг з книгозбірні Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи.....	176
МАТЕРІАЛИ ДО ЖИТТЄПИСУ РОДИНИ ДУБІНСЬКИХ	183
Павло Дубинський	184
Валентина Васильєва.....	202
Юрій Дубинський	224
Ярослав Дубинський	226
Родина Дубинських під пресом сталінських репресій	231
Вінницькі спадкоємці.....	289
ВИПУСКНИЦІ ГОНЧАРНОЇ ШКОЛИ: ЛІДІЯ ТА ОЛЕКСАНДРА ТРЕГУБОВИ	291
ГОНЧАРНА СПАДЩИНА МАКАРОВОГО ЯРУ	299
Гончарні твори	300
Повні анотації опублікованих творів	340
ФОТОЛІТОПИС ПАРХОМЕНКО (МАКАРОВОГО ЯРУ) ПОЧАТКУ ХХІ СТОРІЧЧЯ	349
ПОКАЖЧИКИ	387
Іменний покажчик	388
Географічний покажчик	391
ІНФОРМАЦІЯ.....	393

ПЕРШИЙ В УКРАЇНІ КОРПУС КЕРАМОЛОГІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ПРО ГОНЧАРСТВО ОДНОГО ОСЕРЕДКУ

Упродовж суперечливого й динамічного ХХ століття про українське гончарство опубліковано вкрай мало документальних матеріалів. Причина такого непривабливого становища джерельної бази керамологічних студій – державна політика комуністичного окупаційного режиму, націлена на нівелювання національної культури українців. Дослідження рідного гончарства, опублікування про нього фундаментальних наукових монографій упродовж майже всього ХХ століття було малопrestiжною, а нерідко й ризикованою справою, адже за відданість народознавчим пошукам вчені нерідко розплачувалися власним життям.

Лише на межі ХХ–ХХІ століть з'явилася надія на позитивні зміни. Вони пов'язуються насамперед з розгортанням діяльності Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному. Не випадково й корпус документальних матеріалів про гончарство Макарового Яру в основному завершує унікальний науковий проєкт двох провідних українських керамологічних організацій з монографічного вивчення одного гончарного осередку. Його узагальнюючим підсумком стало трикнижжя «Гончарний здви́г Донбасу». Зокрема першу книгу склала монографія Олеся Пошивайла «Гончарна велич і трагедія Макарового Яру доби Розстріляного Відродження» [22], а другу – монографія Людмили Овчаренко «Макарово-ярівський осередок гончарної освіти в Україні» [20].

Пропонований увазі читачів збірник – перше в українській керамології видання документальних матеріалів, які висвітлюють розвиток гончарства впродовж майже століття (кінець ХІХ – середина ХХ століття) в одному окремо взятому гончарному осередку. Це також і перше в українській науці видання широкого кола архівних документів, що розкривають діяльність теж однієї окремо взятої регіональної гончарної школи.

У даному випадку «пощастило» не всесвітньо відомим українським центрам давнього ремесла, таким, як, скажімо, Опішне, Косів, Бубнівка, Смотрич, Бар, а маловідомому не лише в середовищі культурологів, мистецтвознавців, етнографів, а й серед керамологів, – мальовничому поселенню Макарів Яр (нині село Пархоменко Краснодонського району Луганської області). Від пильного ока сучасних дослідників гончарства воно загубилося на межі України й Росії. Це крайній східний український гончарний осередок, що розкинувся не лише на політичному пограниччі, а й етнічному. Упродовж 1900–1910-х років село Макарів Яр адміністративно входило до складу Слов'яносербського повіту Катеринославської губернії. Повітовий центр Слов'яносербське, незважаючи на те, що Донбас був і залишається найбільш зросійщеною частиною України, за свідченнями очевидців, «було тоді велике незачеплене російщиною українське село чи містечко» [8, с.170]. Так само національний склад населення Макарового Яру був достатньо однорідним: 1925 року там було 3890 мешканців, із них 3871 українець, 18 росіян і 1 поляк [1]. Із 90 учнів гончарної школи (на 01.11.1929) року не було жодного представника національних меншин; усі вихованці були українцями [24].

За сукупністю певних ознак провідні сучасні дослідники українського гончарства не включають територію Макарового Яру до меж Слобідської України (скажімо, відома дослід-

ниця слобідського гончарства, кандидат історичних наук Людмила Метка) [див.: 10; 11]. Не потрапляє він і до такого історико-етнографічного району, як Південь України. Отже, виявляється, **Макарів Яр – чи не єдиний гончарний осередок країни, який знаходиться не тільки на державному й етнічному прикордонні, а й на межі двох історико-етнографічних районів України, як уже мовилося, – між Слобідською Україною та Півднем України.**

Очевидячки, з огляду на межовість і знаходження в найбільшому промисловому регіоні України, **Макарів Яр був обділений увагою керамологів, мистецтвознавців, етнографів, культурологів, як і загалом гончарство Луганщини.** Упродовж 1920-х – 1990-х років більш-менш помітною наукоподібною публікацією про тамтешній гончарний промисел була невелика стаття технолога-кераміста Олександра Тищенко «*Гончарне мистецтво Луганщини*» (1958) у журналі «*Народна творчість та етнографія*» [23]. Більше на нього ніхто не звертав належної уваги. Тільки на початку ХХІ століття з'явилися нові публікації про луганське гончарство краєзнавців і музезнавців з Луганська [4; 3; 14], керамологів з Опішного [6; 7; 9; 10; 11; 12; 13; 16; 17; 18; 19; 20; 22] та мистецтвознавця зі Львова [2], присвячені гончарству Луганщини.

Макарів Яр був найбільшим осередком гончарства в Луганщині й загалом у Донбасі. З огляду на знаходження села в найбільш індустріальному регіоні України, в нього не було перспективи зберегтися в майбутньому без належної державної підтримки. Адже велика індустрія притягувала до себе молодих людей з навколишніх сіл, у тому числі і з Макарового Яру, і поступово зробила б масове заняття його мешканців кустарним гончарством економічно не вигідним. Свідченням цього була й динаміка розвитку промислу в середині 1920-х років, коли чисельність осіб, зайнятих у гончарстві села, тільки за один рік (з 1925 до 1926 року) скоротилася більше ніж утричі. Тому зберегти його надалі як великий гончарний осередок можна було винятково шляхом переорієнтування місцевих майстрів на виготовлення художньої кераміки та втілення спеціальних превентивних заходів. Для започаткування такої системної охоронної роботи в державних діячів мало б бути чітке усвідомлення національної ролі гончарного Макарового Яру як східного прикордонного форпосту розвитку й поширення української народномистецької культури. Створення такого потужного осередку національної культури на сході країни було надзвичайно важливим геополітичним завданням, зважаючи на те, що Донбас був найважливішим промисловим районом не лише України, а й усієї Східної Європи, місцем найбільшого в Україні скупчення населення.

Доки в Донбасі (хоча й кволо) відбувався процес українізації, доти в селі динамічно утверджувалася єдина в регіоні гончарна школа, що поставала найважливішим чинником збереження й творчого розвитку місцевого гончарства. З припиненням кампанії «коренізації» та посиленням русифікації краю будь-яка гончаротворча діяльність у Макаровому Яру, зорієнтована на розвиток національної культури, а отже й на збереження національної ідентичності українців, уже не відповідала генеральним директивам окупаційної влади.

Кераміка Макарового Яру так і не стала «брендовою», «культовою», якими постали впродовж ХХ століття виробы гончарів Опішного чи Косова. Тамтешні гончарі всіляко прагнули сягнути мистецьких вершин, але навіть і не підійшли до них, бо **окупаційний комуністичний режим брутально знищив могутні потуги осередку в цьому перспективному для його майбутнього існування напрямку.** Саме тому макарово-ярівське гончарство й донині відоме виробами, скромно декорованими ритованими лініями й поливою. Орнаментальні системи оздоблення глиняного посуду в селі так і не розвинулися унаслідок стрімкого занепаду промислу в другій половині 1920-х – 1930-х роках. Збережені донині поодинокі традиційні виробы макарово-ярівців нічим не виділяються з-поміж глиняної продукції інших близько 30 гончарних осередків Луганщини, у тому числі й таких найбільших, як Брусівка, Бутківка, Євсуг і Литвинівка [9, с.24, 26]. Переважно це теракотовий або ж декорований поливою столовий і кухонний посуд (горщики, глечики, макітри, ринки, кубушки).

З огляду на простоту, невибагливість декору глиняних виробів, гончарство Макарового Яру, напевно, так і залишилося б маловідомим українській керамології, якби не показова спраглисть місцевих майстрів до краси, нестримне прагнення вдосконалювати свою майстерність, наполегливі пошуки нових форм і декору сучасних виробів упродовж 1902–1915, 1927–1935 років. Тому нині для вітчизняної керамологічної науки особливо важливим постає вивчення зусиль макарново-ярівців зі створення власного центру творення мальованої кераміки, суголосої з потребами доби. Щодо цього найбільш яскравою сторінкою в історії гончарства Макарового Яру постає функціонування в селі Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи (1927–1935). Україностверджуюча діяльність мистців у Макаровому Яру значно ускладнювалася знаходженням села як на українсько-російському етнографічному, так і на міждержавному (УСРР і РСФРР) пограниччі. За таких складних етнополітичних і суспільно-економічних умов подвигом була героїчна спроба української інтелігенції утвердити на сході України мистецько-гончарський форпост творення й поширення української культури.

Відгуком на актуальне утвердження національних основ етнобуття українців стало ефективне впровадження в макарново-ярівській гончарній школі української мови, захоплюючі постановки творів українських письменників у самодіяльному драмгуртку, комплектування шкільної книгозбірні значною кількістю українських видань. І навіть той факт, що в основу мистецького навчання в гончарній школі було покладено вершинні досягнення опішненських гончарів (форми й орнамента виробів), які й донині справедливо вважаються народномистецьким символом української культури, свідчить про глибоке усвідомлення педагогічним колективом, передовсім завідувачем школи, художником-керамістом Павлом Дубинським, своєї патріотичної й державотворчої місії в Донбаському краї. До речі, за наявності власної Української Держави, продовження політики українізації, зважаючи на природний (колосальні поклади високоякісних глин) та промисловий (будівельна, вогнетривка, електротехнічна індустрія) потенціали краю, у Макарового Яру були прекрасні перспективи перетворення в своєрідну гончарну столицю Донбасу і в провідний світовий центр художньої кераміки. На жаль, ці унікальні можливості за окупаційного режиму ні за яких умов не могли бути зреалізованими. Цей навчальний заклад, як і інші гончарні школи в Україні, де готували мистців-гончарів, давали їм навички індивідуальної художньої творчості, й по суті, були первинною ланкою у вихованні новітніх кадрів націо-творчої світової інтелігенції, не вписувався в комуністичну систему масової підготовки робітників – бездумних виконавців наказів партійних вождів.

Тому викладачі школи, які сповідували українські пріоритети, зазнали репресій та поневір'янь. Втім їхня доля була не менш трагічною, аніж багатьох інших відомих і маловідомих подвижників Розстріляного Відродження в Донбасі. «У 1930-і роки українців із націоналістичним підґрунтям під корінь винищили на Донбасі», – стверджував у своїй монографії «Свобода і терор у Донбасі» відомий японський учений, викладач історії в Індіанському університеті (Блумінгтон, США) Гіроакі Куромія [5, с.396]. Послідовні дії більшовицького режиму стали жорстоким присудом на вимирання гончарного села, а діяльність Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи стала яскравим відображенням злетів і трагізму української культури доби Розстріляного Відродження, уособленням трагедійності брутално знищеного більшовицькими бандюками гончарного шкільництва України першої половини 1930-х років. Зусиллями колонізаторів Україна втратила багаті традиції шкільного навчання гончарству, зокрема навчально-виховний досвід, накопичений упродовж кінця ХІХ – першої третини ХХ століття, створену значними зусиллями земців та ентузіастів гончарної справи матеріально-технічну базу, фонди унаочнення, кадри фахівців-педагогів, потенційних авторів підручників з технології й історії гончарної справи, а також позбулася численних осередків розвитку національного

мистецтва кераміки й перспектив утвердження виробів українських мистців на чужоземних ринках збуту. **Україна й донині не поновила тогочасної мережі й високого рівня гончарного шкільництва.**

З огляду на короткочасність функціонування, макарово-ярівська гончарна школа не встигла справити скільки-небудь посутнього впливу на луганське гончарство. Бо насправді і впливати було ні на кого: тамтешні гончарні осередки в 1920-х – 1930-х роках катастрофічно швидко занепадали. Україна втратила могутній осередок свого майбутнього ремісничо-культурного поступу, який уже неможливо воскресити. Залишається лише віддати належну шану тисячам безіменних і десяткам відомих гончарів Макарового Яру, що й було одним із завдань авторів трикнижжя *«Гончарний здви́г Донбасу»*.

У відкритті «гончарного здви́гу Донбасу» визначна роль належить дослідницькій діяльності молодшого наукового співробітника Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України, директора Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату «Колегіум мистецтв у Опішному» Людмили Овчаренко. Саме завдячуючи її науковим студіям це явище стало широко відомим в Україні, а імена його творців на початку ХХІ століття відновлено в літописові української культури. Саме вона зібрала подані в цій книзі матеріали під час довготривалих ретельних пошуків у книгозбірнях, архівах і в польових експедиціях. Потугами сучасного українського керамолога віднайдено і введено до наукового обігу шкільні (службові) та особисті документи завідувача гончарної школи Павла Дубинського, його дружини Валентини Васильєвої, вихованки школи Лідії Трегубової, спогади сучасників.

Значну частину з тих безцінних матеріалів зберегла для прийдешніх поколінь родина Дубинських з Вінниці. Звертаю особливу увагу читачів на цей дуже суттєвий урок дослідницьких пошуків керамолога Людмили Овчаренко: на перелогах історії архіважливо культивувати пам'ять роду! Задумаймося тільки, як дбайливо українська родина Дубинських упродовж майже століття зберігала рідкісні родинні документи й матеріали гончарної школи (книги, службова документація тощо)! І робила це, незважаючи на соціальні катаклізми в країні й трагічні моменти родинного літопису. Їх переховування в помешканні уже само по собі було спротивом і викликом тоталітарному советському режиму, який усіма доступними засобами викорчовув у людей пам'ять кожного роду й народу загалом. Зрозуміло, що поступати так було дуже ризиковано, адже зберігання документів виявляло шанобливе ставлення до «ворогів народу», незрадливість членів родини. Саме завдячуючи такому усвідомленню непроминучої цінності родинних реліквій, нині повертається Україні славне ім'я її сина – Павла Дубинського, для якого понад усе були Українська Мова й Рідна Україна.

Зусиллями Людмили Овчаренко також збережено документи й книги найбільш знаної випускниці школи, скульптора Лідії Трегубової з Луганська; стали відомі обставини політичного терору проти Павла Дубинського (за матеріалами кримінальної справи), встановлено імена учителів та учнів спеціалізованого навчального закладу, сформовано колекцію макарово-ярівського гончарства в Національному музеї-заповіднику українського гончарства в Опішному.

Чимало польових матеріалів про макарово-ярівське гончарство було зібрано під час польових експедицій до Макарового Яру співробітників Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному: Людмили Меткої та Світлани Литвиненко (2002); Людмили Овчаренко, Людмили Меткої, Валентини Троцької, Валентини Кульбаки, Тетяни Лихопій, Тараса Пошивайла, Юрка Пошивайла і Богдана Пошивайла (2007). Важливі матеріали з історії гончарства Макарового Яру, у тому числі й Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи, також зібрали наукові співробітники Луганського краєзнав-

чого музею Наталя Каплун та Наталя Смілянська [див.: 4; 3] та співробітники Історико-меморіального музею Олександра Пархоменка.

У книзі подано репринти виявлених Людмилою Овчаренко публікацій кінця XIX – початку XX століття зі згадками про гончарство Макарового Яру. У окремий розділ згруповано віднайдені дослідницею матеріали про діяльність Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи; до двох інших – особисті документи й архівні матеріали завідувача гончарної школи Павла Дубинського і його дружини Валентини Васильєвої, їхніх дітей – Ярослава і Юрія, випускників гончарної школи – Лідії та Олександри Трегубових, а також матеріали кримінальної справи Павла і Юрія Дубинських*.

Уперше в керамологічній літературі публікується значна частина збереженої гончарної спадщини Макарового Яру з фондів колекцій музеїв України. Зазначу, що її загалом фрагментарно представлено в музеях України. Найбільші збірки макарово-ярівської кераміки сформовано в Національному музеї-заповіднику українського гончарства в Опішному (Опішне, Полтавщина), Історико-меморіальному музеї Олександра Пархоменка (Пархоменко, Луганщина), Луганському краєзнавчому музеї (Луганськ), Музеї народної архітектури та побуту НАН України (Київ).

Тим часом збереглося дуже мало творів учнів і майстрів Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи. Їх невелика збірка є тільки в Луганському краєзнавчому музеї [див.: 3, с.55-58] та в Історико-меморіальному музеї Олександра Пархоменка. Частину з приписуваних школі робіт було виготовлено колишніми майстрами й учнями вже за межами навчального закладу. Тому за поодинокими виробами, достовірно атрибутованими за підписами на них, неможливо скласти правдиве уявлення про розмаїття асортименту продукції шкільного гончарного виробництва. Відомі переважно чорнильні приладдя, які свого часу осіли у владних канцеляріях, а згодом потрапили до музейної колекції й таким чином дійшли до нинішнього часу. Мало виявлено мальованих посудних чи скульптурних творів. Унаслідок такої скромної гончарної спадщини лише в загальних рисах можна вести мову про сповідувані в школі мистецькі стилі й технічні прийоми роботи.

У книзі уточнено атрибутування фотоматеріалів першої третини XX століття, а також глиняних виробів макарово-ярівських гончарів, учнів і майстрів Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи з вищезгаданих колекцій. Зокрема, більш точно подано час виготовлення опублікованих творів (зазначено лише уточнене датування), порівняно з тими відомостями, які містять облікові документи музейних закладів. Доробок Макарового Яру не вичерпується поданими в книзі гончарними виробами. Упорядник не ставив за мету підготувати вичерпний каталог макарово-ярівської кераміки, а отже, й не подавав фото ушкоджених (надбитих, облущених тощо) творів, які зберігаються в музейних фондах. Тому дослідники гончарства Луганщини для сформування повної картини про збережену гончарну спадщину цього регіону мають звертатися до відповідних музеїв.

Прикро, що до цієї узагальнюючої книги не потрапили фото макарово-ярівських гончарних виробів, які зберігаються у фондовій колекції Музею народної архітектури та побуту НАН України: дирекція скансену категорично заборонила співробітникам Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України їх фотографувати. У моїй тридцятирічній науковій практиці це перший випадок, коли державна музейна установа свавільно виступила проти опублікування в тематичному науковому виданні фото своїх експонатів. Очевидячки, серед новітніх пріоритетів керівництва музею –

**Окремі документи в цій книзі мають спотворені (розмиті) краї, що викликано неможливістю їх якісного сканування без розширення зшитків. Проте, вважаю, подана в них інформація важливіша за окремі труднощі їх прочитання, за які перепрошую читачів*

сповідування закритості колекцій для фахових дослідників і спротив повноцінному введенню експонатів у науковий обіг, що донедавна було узвичаєною настановою советського окупаційного режиму*.

Завершує книгу добірка фотографій, які відображають сучасний стан колишнього гончарного осередку; їх авторами є опішненські керамологи.

Читачам також слід мати на увазі, що чимало архівних матеріалів, зокрема спогадів сучасників, та фотографій опубліковано в першій та другій книгах трикнижжя «Гончарний здви́г Донбасу» [22; 20]. Упорядник намагався не дублювати одні й ті ж матеріали в кількох книгах, а тому зацікавлених читачів прошу звертатися до зазначених тут видань.

Отож, загалом у трикнижжі «Гончарний здви́г Донбасу» опубліковано майже всі основні документальні свідчення про гончарство Макарового Яру та Макарово-ярівську керамічну кустарно-промислову школу. Це не означає, що не існує інших документів. Вони, безперечно, є, проте поки що невідомі авторам трикнижжя. Сподіваюся, що дане видання заохочуватиме молодих учених (керамологів, етнографів, краєзнавців), передовсім луганців, до пізнання своєї славної минувшини й пошуку нових джерел формування культурної самобутності Донбасу. На цьому не завершуються й пошуки опішненських керамологів: невдовзі побачить світ ще одна монографія Людмили Овчаренко, присвячена не стільки гончарному шкільництву, скільки гончарству Макарового Яру другої половини ХІХ – першої половини ХХ століття. На відміну від попередніх видань, вона не міститиме ілюстрацій – це буде винятково аналітичне дослідження про історію й етнографію місцевого гончарства. Власне цією книгою Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному й завершать унікальний науковий проект, націлений на фундаментальне вивчення крайнього східного гончарного осередку України.

Насамкінець ще раз повторю, що це перша в українській керамології книга документальних матеріалів, що висвітлюють історичний розвиток одного гончарного осередку, як і перша велика публікація архівних документів з історії гончарного навчального закладу. З огляду на відсутність достатнього досвіду введення в науковий обіг керамологічних матеріалів, можливо, у майбутньому окремі принципи відбору та подання їх буде уточнено або змінено. Проте головним є те, що велику справу системного пошуку і введення

**Допитливих читачів, які бажають знати децицію про «макарово-ярівську» складову «пирогівської» збірки, прошу звертатися до каталогу «Народне мистецтво Луганщини у фондах Державного музею народної архітектури та побуту України (кінець ХІХ – початок ХХ ст.): Іконопис. Вишивка. Кераміка. Декоративний розпис» (2004), який підготувала й опублікувала директор Луганського художнього музею Лідія Борценко [14]. У ньому, з-поміж іншого, подано атрибутивні відомості про 7 глиняних виробів, віднайдених співробітниками скансену в селі Пархоменко (2 свистунці, 2 глечики, 2 кубушки і голова ляльки). Щоправда, до них потрапило чимало помилок, механічно перенесених до каталогу з інвентарних карток: нефаховий опис зовнішнього вигляду виробів («вохристого черепка»), неточне датування й використання керамологічної термінології («носік» у глечиків і кубушок замість «пипки»; «ручка» глечика замість «вущка»); спотворені розміри виробів («ковбушка» розміром 7,2x15,4 см.?) [14, с.70]. Причиною цього є те, що картотека формувалася не фаховими керамологами, а музейними етнографами. Останні нерідко місце знаходження виробів подавали, як місце їх виготовлення, що не завжди відповідає дійсності. Також неточно ановано вироби, зображені на ілюстрації зі с.51. У поясненні зазначено, немовби на фото №27 подано «зразки виробів провідних центрів гончарства Луганщини. Кін. ХІХ – поч. ХХ ст. Макарів Яр (тепер с.Пархоменко), Краснодонський р-н; Євсуг, Біловодський р-н)» [14, с.79]. Насправді ж, на фото, серед глиняних виробів, виставлених у миснику, є чайник роботи гончаря з Полтавщини та ринка гончаря Федора Гнідога з Харківщини (Валки)*

в науковий обіг керамологічних матеріалів започатковано й визначено один із перспективних напрямків розвитку керамологічного джерелознавства. Залишається тільки очікувати появи нових ентузіастів-пошуковців, щоби подібні документальні видання невдовзі з'явилися принаймні про основні гончарні осередки України та найбільші гончарні школи минулого.

Директор Центру європейських і міжнародних досліджень Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка Григорій Немиря в передмові до книги вже згаданого вище Гіроакі Куромії риторично запитував: *«Що таке Донбас? «Дике поле», «всесоюзна кочегарка», «індустріальне серце України», «проблемна дитина Москви і Києва», чи просто «етнічно строкате прикордоння, об'єднане економічними факторами? Серед багатьох визначень Куромія віддає перевагу порівнянню Донбасу із «виходом», стверджуючи, що Донбас «завжди був «виходом», порятунком, альтернативою політичному конформізму чи протестам... Сьогодні Донбас поділений між Україною і Росією, проте його історія, аж донині, втілює риси Дикого поля (волелюбність, войовничість, жорстокість, схильність до терору, незалежність), які виходять за російські й українські кордони. Політична історія Донбасу визначалася цими рисами навіть після того, як у Дике поле прийшла «сучасність». Якщо взагалі що-небудь, то саме «сучасність», здається, й відродила ці риси степового прикордоння в Донбасі»* [15, с.10; див. також: 5, с.21, 31, 476].

Особисто мені український Донбас теж уявляється краєм з двома взаємозаперечними «виходами». Один із них веде за межі українського етнічного поля, національної ідентичності, постає своєрідним полігоном для експансії до центральних та західних регіонів України послідовників українофобства й продовження нестримного малоросійщення українців. Наприклад, за свідченням ще 1905 року відомого полтавського історика Льва Падалки, яке ґрунтувалося на результатах спеціального дослідження Полтавського губернського статистичного комітету, уже наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття традиційна культура Полтавщини зазнавала значного нівелюючого негативного «влияння „Донщини“, куда много молодежи уходит на заработки... Из местностей, где полтавские селяне близко знакомятся с новыми формами быта, наши корреспонденты найчаще называют Таврию и Донщину. В эти местности на заработки устремляется население, по-видимому, из всех уездов Полтавской губернии. Наиболее же сильное движение, судя по отзывам корреспондентов, имеет в эту сторону, из уездов Роменского, Лохвицкого, Лубенского, Гадячского, Зиньковского и особенно Золотоношского и Кобелякского» [21, с.54, 56].

За висновком західних політологів та істориків, *«коли радянська імперія розпалася, Донбас одразу став найпроблемнішим регіоном для Києва. Справа навіть не в тому, що Донбас має значну частку російського населення чи дуже зрусифікований мовно та культурно. Хоч як би Київ намагався розбудувати націю, Донбас діяв як антистолична козацька земля, що чинить спротив цій розбудові»* [5, с.478]. Водночас український Донбас залишається найпотужнішим економічним регіоном країни, у якому нині затаїлися реальні «двері» до реальної, а не міфологізованої політичної соборності, економічної незалежності й процвітання Української Держави. Гадаю, що й майбутнє цілої України значною мірою залежатиме від етнополітичної й культурно-духовної ситуації в цьому проблемному регіоні, який *«упродовж усієї своєї історії... був політично некерованим... І в географічному, і в символічному розумінні Донбас – окрема спільнота, така сама, як нація, місто чи село. Це простір, прикордоння, де внутрішнє прагнення свободи, дика експлуатація і щоденне насильство змагалися між собою за владу»* [5, с.20, 22].

Мій земляк-опішненець, відомий політичний, громадський і науковий діяч української діаспори, «*один з найвидатніших публіцистів в українській діаспорі*», ректор Українського технічно-господарського інституту Іван Майстренко [8, с.хі], побувши в Донбасі упродовж 1921 року, де виконував спеціальне завдання Української комуністичної партії як секретар донецького губкому УКП, невдовзі влучно охарактеризував цей край як «*культурно безрадісна провінція*» [8, с.251; 5, с.185, 186]. Саме тому групі українських мистців-гончарів, які намагалися створити потужний осередок розвитку сучасної художньої кераміки, доводилося працювати в надзвичайно жорстких умовах, оскільки їхня діяльність не завжди знаходила співчуття серед місцевого населення. Нерідко вони відчували зневажливо-жорстоке ставлення до себе як до людей більш освічених, культурних. «*В Україні так звана махаєщина, – звертав увагу Гіроакі Куромія, – велика ненависть до освічених людей, під час непу нібито зростає слово «інтелігент» стало образливим, а «належність не до робітничого класу стає злочином»* [5, с.209].

Причина такого становища крилася в особливостях історичного розвитку Донбасу. «*Впродовж усієї своєї історії Донбас був утіленням свободи, і саме ця свобода визначила вкрай бруталну й жорстоку політичну історію Донбасу*» [15, с.9] – такий дещо несподіваний висновок на основі дев'ятилітніх наукових студій цього регіону зробив Гіроакі Куромія. Досвід «гончарного здвигу Донбасу», зокрема короткочасна діяльність Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи, в якій українською мовою натхненно вчилися діти з багатьох навколишніх сіл, яскраво підтверджує, що одним із найефективніших шляхів «навернення» краю «свободи і терору» до сповідування українських національних інтересів – це підвищення життєвого рівня місцевого населення та його фундаментальна культуризація й естетизація (підвищення загального рівня культури, долучення до мистецької діяльності, навернення до етнічних традицій). За таких обставин «*ситуація може змінитися в майбутні кілька років чи десятиліть... Населення українського Донбасу, може, йдучи потрібним курсом, розвинути свою національну (українську) ідентичність*» [5, с.478]. Новітні керманічі України мусять постійно про це пам'ятати й відповідно діяти в реалізації державної політики, основи якої зафіксовано в Конституції України.

Історичний досвід ХХ століття вкотре засвідчив, що колонізатори, окупанти, чужоземці ніколи не переймаються питаннями розвитку етнічної художньої культури на підконтрольних, захоплених ними іноетнічних землях, бо це суперечить стратегії підкорення нових територій, основним інструментом чого є нівеляція етнокультури, знищення національної самобутності. Те ж саме спостерігається й донині, оскільки Україна залишається постколоніальною державою з адмінресурсом, вишколеним ще окупаційною комуністичною владою. Тому розвиток народного мистецтва та мистецької освіти, основаної на національних художніх традиціях, у ХХІ сторіччі, як і в минулому ХХ-му, залишається одним із найважливіших чинників збереження національної ідентичності й державної незалежності.

1. Анкета. Для заповнення Сельсоветами // Державний архів Луганської області. – Ф.821. – Оп.1. – Од. зб.1. – Арк.29.
2. Гудак Василь. Гончарство Луганської області // Вісник Львівської академії мистецтв. – 2001. – Вип.12. – С.169-180.
3. Каплун Наталя, Смілянська Наталя. До історії гончарного промислу села Макарів Яр // Український керамологічний журнал. – 2004. – №4. – С.48-59.
4. Каплун Н.Н. Гончарство на Луганщині (к. ХІХ – нач. ХХ в.) // Луганщина: Етнокультурний вимір. – Луганськ: Альма Матер, 2001. – С.112-119.
5. Куромія Гіроакі. Свобода і терор у Донбасі: Українсько-російське прикордоння, 1870–1990-і роки / Переклади з англійської Галина Кьорян, Вячеслав Агеев; науковий рецензент перекладу

- Григорій Немиря; передмова Григорія Немирі. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002. – 510 с.
6. Литвиненко Світлана. Макаровоярівська керамічна школа // *Наша газета*. – Луганськ, 2002. – №29. – 5 березня. – С.8.
 7. Литвиненко Світлана. Макаровоярівська керамічна школа // *Народне мистецтво*. – 2003. – №1-2. – С.55.
 8. Майстренко Іван. Історія мого покоління: Спогади учасника революційних подій в Україні. – Едмонтон: Канадський Інститут Українських Студій, Альбертський Університет, 1985. – 416 с.
 9. Метка Людмила. Гончарство Луганицини (за матеріалами етнографічної експедиції) // *Український керамологічний журнал*. – 2002. – №2. – С.21-28.
 10. Метка Людмила. Гончарство Слобожанщини в другій половині ХІХ – першій половині ХХ століття: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2006. – 16 с.
 11. Метка Людмила. Гончарство Слобожанщини в другій половині ХІХ – першій половині ХХ століття: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук: Рукопис. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2006. – 199 с. // *Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства*. – Ф.1. – Оп.2. – Од. зб.73. – 199 арк.
 12. Метка Людмила. Етюди з історії гончарства Луганицини // *Український керамологічний журнал*. – 2004. – №4. – С.95-100.
 13. Метка Людмила. Провідні гончарні осередки Луганицини першої половини ХХ століття // *Український керамологічний журнал*. – 2002. – №4. – С.23-29.
 14. *Народне мистецтво Луганицини у фондах Державного музею народної архітектури та побуту України (кінець ХІХ – початок ХХ ст.): Іконопис. Вишивка. Кераміка. Декоративний розпис / Автор-упорядник Л.М.Борценко*. – Луганськ: Друкарня ТОВ «Поліпринт», 2004. – 80 с.: іл.
 15. Немиря Григорій. Передмова // *Куромія Гіроакі. Свобода і терор у Донбасі: Українсько-російське прикордоння, 1870–1990-і роки / Переклали з англійської Галина Къорян, Вячеслав Агеєв; науковий рецензент перекладу Григорій Немиря; передмова Григорія Немирі*. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002. – С.9-10.
 16. Овчаренко Л.М. Васильєва Валентина Федорівна // *Енциклопедія Сучасної України*. – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. – Т.4. – С.131.
 17. Овчаренко Л.М. З історії Макаровоярівської керамічної кустарно-промислової школи // *Історична пам'ять: Науковий збірник*. – Полтава: АСМІ, 2004. – №2. – С.100-113.
 18. Овчаренко Людмила. Заручена з мистецтвом // *Український керамологічний журнал*. – 2002. – №3. – С.76-79.
 19. Овчаренко Людмила. Макаровоярівська керамічна кустарно-промислова школа (1927–1935) // *Український керамологічний журнал*. – 2002. – №3. – С.56-67.
 20. Овчаренко Людмила. Макарово-ярівський осередок гончарної освіти в Україні. – Опішне: Українське Народознавство, 2008. – 160 с.: іл. (Керамологічне трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу», книга 2; Академічна керамологічна серія «Гончарні школи України», випуск 1).
 21. Падалка Л.В. Что сказало население Полтавской губернии о своем старом быте. – Полтава: Электрическая типография Г.И.Маркевича, 1905. – 86 с.
 22. Пошивайло Олесь. Гончарна велич і трагедія Макарового Яру доби Розстріляного Відродження. – Опішне: Українське Народознавство, 2008. – 244 с.: іл. (Керамологічне трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу», книга 1; Академічна керамологічна серія «Гончарні школи України», випуск 1).
 23. Тищенко О.Р. Гончарне мистецтво Луганицини // *Народна творчість та етнографія*. – 1958. – №3. – С.110-119.
 24. УСРР. Установи Профосвіти. Центральна Статистична Управа. Державна поточна статистика Народньої Освіти // *Державний архів Луганської області*. – Ф.401. – Оп.1. – Од. зб.368. – Арк.165-168.

Вдячність

**Висловлюю щирю вдячність усім,
хто відкрив для дослідження
матеріали книгозбірень, архівів і колекцій,
люб'язно надав необхідну інформацію до книги:**

*за багаторічний пошук польових, архівних і речових матеріалів
про гончарство Макарового Яру та Макарово-ярівську керамічну
кустарно-промислову школу,
які лягли в основу цієї книги, активну допомогу в підготовці їх до друку –
директору Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату
«Колегіум мистецтв у Опішному»,
молодшому науковому співробітнику Інституту керамології –
відділення Інституту народознавства НАН України*
ЛЮДМИЛІ ОВЧАРЕНКО;

*за сканування архівних і літературних джерел (у тому числі в Луганську),
їх підготовку до опублікування, внесення коректурних правок,
макетування та дизайн книги –
головному художнику
Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному*
ЮРКУ ПОШИВАЙЛУ;

*за фотографування пам'яток макарово-ярівського гончарства в Опішному,
Луганську та в Пархоменко, краєвидів, людей і об'єктів у селі Пархоменко –
молодшому науковому співробітнику
Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному*
ТАРАСУ ПОШИВАЙЛУ;

*за допомогу в пошуковій літературних джерел та підготовку покажчиків –
співробітникам Гончарської книгозбірні України
Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному
та Керамологічної бібліотеки України
Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України –*
**ОКСАНІ АНДРУШЕНКО, ОЛЬЗІ КАРУННІЙ,
ГАЛИНІ ПАНАСЮК і ТЕТЯНІ ХРИПУН;**

родині Дубинських:
невістці Павла Дубинського і Валентини Васильєвої –
ЛІДІЇ ДЕМЧУК (Вінниця),
онукові Павла Дубинського і Валентини Васильєвої –
ЮРІЮ ДУБИНЬСЬКОМУ,
його дружині
ЛЮДМИЛІ;

*колишній учениці Макарово-ярівської керамічної
кустарно-промислової школи*
ОЛЕКСАНДРІ ТРЕГУБОВІЙ (Луганськ);

працівникам Державного архіву Луганської області:
директору, заслуженому працівнику культури України

МИКОЛІ СТАРОВОЙТОВУ,

начальнику відділу інформації та використання документів

ГАННІ КРАВЧЕНКО,

заступнику начальника відділу інформації та використання документів

ТЕТЯНІ ЧЕЛИШЕВІЙ;

працівникам Луганського обласного краєзнавчого музею:

директору

АНАТОЛІЮ КУЛШОВУ,

заступнику директора з наукової роботи

ВАЛЕНТИНІ РЯБИХ,

головному зберігачу фондів

НАТАЛІ КОЧЕНКО,

вченому секретарю

ТЕТЯНІ КЛОЧКО,

старшому науковому співробітнику відділу «Етнографія»

НАТАЛІ КАПЛУН,

науковому співробітнику відділу фондів

НАТАЛІ СМІЛЯНСЬКІЙ;

працівникам Луганської обласної універсальної

наукової бібліотеки імені Максима Горького:

директору, заслуженому працівнику культури України

ІННІ РИБ'ЯНЦЕВІЙ,

заступнику директора з наукової роботи

ОЛЕГУ СОЦКОВУ,

завідувачу відділу краєзнавчої інформації

ГАННІ МАНЦИЗ,

завідувачу відділу рідкісних і цінних видань

НЕЛЛІ ВОРОНЦОВІЙ,

провідному бібліотекарю цього ж відділу

ЛАРИСІ АГАШКОВІЙ,

співробітникам відділу краєзнавчої інформації;

працівникам Управління Служби безпеки України в Луганській області:

тимчасово виконуючому обов'язки начальника УСБУ

в Луганській області, полковнику

ЮРІЮ РУЖІ,

начальнику підрозділу, полковнику

ВОЛОДИМИРУ ЗАВГОРОДНЬОМУ,

співробітникам архіву –

ІРИНІ КОНОНЕНКО

та **АНТОНІНІ ТКАЧЕНКО;**

працівникам Історико-меморіального музею Олександра Пархоменка

(Пархоменко, Луганщина):

директору

ТАІСІ БЛЮМ,

зберігачу фондів

ГАЛИНІ СЕРГЕСВІЙ,

організатору екскурсій

ЛАРИСІ ПЛЕСКУН;

сільському голові Пархоменківської сільської ради

МИКОЛІ СЕМЕНЦОВУ;

працівникам Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (Опішне, Полтавщина):

завідувачу відділу керамології новітнього часу,

кандидату історичних наук

ЛЮДМИЛІ МЕТКІЙ,

молодшому науковому співробітнику

ВАЛЕНТИНІ ТРОЦЬКІЙ;

працівникам Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному:

генеральному директору

ЛЮДМИЛІ ДЯЧЕНКО,

співробітникам відділу фондової роботи

ВАЛЕНТИНІ КУЛЬБАЦІ, ТЕТЯНІ ЗАЙЦІ, ТЕТЯНІ ЛИХОПІЙ,

молодшому науковому співробітнику

БОГДАНУ ПОШИВАЙЛУ,

реставраторам

ОЛЕНІ ТРИКОЗ, КАТЕРИНІ ГУРИН, ВАЛЕНТИНІ КОЗОВЛЬОВІЙ,

співробітникам видавництва «Українське Народознавство»

ВІКТОРІЇ СПІЛЬНИК, ЮЛІ ПАНАСЮК, ІННІ ПРОКОПЕНКО,

співробітникам бухгалтерії

МАРИНІ САП'ЯН, ЛАРИСІ КОВАЛЕНКО, ЛЮДМИЛІ ЛАЗОРЕНКО,

ТЕТЯНІ ДЕРЕВ'ЯНКО, ОЛЕКСАНДРІ ШКОЛЕНКО;

мешканцям сіл Пархоменко (Макарів Яр), Хорошилове, Новокіївка та Іллівка, які згадували про місцеве гончарство й подарували Національному музею-заповіднику українського гончарства в Опішному глиняні вироби макарово-ярівських гончарів:

рецензентам книги, а також усім іншим добродіям,

які в тій чи іншій мірі сприяли пошуку джерел і підготовці видання до друку

Враження від книг «Гончарного здвигу Донбасу»,

виявлені помилки, зауваження й побажання щодо аналітичних матеріалів,

атрибуції фотографій та гончарних виробів

прошу надсилати на адресу

Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному:

вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164, Україна;

тел./факс (+38 05353) 42416;

e-mail: opishne_museum@poltava.ukrtel.net,

ceramology_inst@poltava.ukrtel.net

Олесь Пошивайло,

директор Інституту керамології –

відділення Інституту народознавства НАН України,

доктор історичних наук,

заслужений діяч науки і техніки України

**МАТЕРІАЛИ
ДО ІСТОРІЇ ГОНЧАРСТВА
МАКАРОВОГО ЯРУ**

ИСТОРИЧЕСКИЙ ОЧЕРК ЗАСЕЛЕНИЯ СЛАВЯНОСЕРБСКОГО УЕЗДА (фрагмент)

[3 кн.: Сборник статистических сведений по Екатеринославской губернии.
Славяносербский уезд. – Екатеринослав: Типография Я.М. Чаусского, 1886. –
Вып. III. – С. 1-32 (репринт)]

С.3 Мѣстность, занимаемая Славяносербскимъ уѣздомъ, представляетъ одинъ изъ наиболее позже заселенныхъ уголковъ Екатеринославской губерніи.

Такъ, въ половинѣ XVIII столѣтія большая часть губерніи была занята, какъ извѣстно, запорожцами. Но, какъ видно изъ карты де-Боксета, составленной по порученію правительства въ 1740 годахъ, „жилица и зимовники запорожскихъ казаковъ“ сосредоточены были тогда въ предѣлахъ Екатеринославской губерніи въ трехъ паланкахъ (частяхъ) лишь слѣдующихъ уѣздовъ: въ уѣздахъ Екатеринославскомъ и Верхнедѣбровскомъ находилась Койдацкая паланка; въ уѣздахъ Новомосковскомъ, Александровскомъ, Павлоградскомъ--Самарская; въ уѣздѣ Александровскомъ--Кальміусская паланка.

Койдацкая и Самарская паланки имѣли города, села и хутора. Что-же касается Кальміусской паланки, то постоянного населенія въ ней не было, а устроена она была для защиты промышленникамъ, ходившимъ за солью на Бердянское озеро и для рыболовства въ Азовскомъ морѣ, гдѣ уже два вѣка происходила постоянная вражда за право рыбной ловли запорожцевъ съ донцами.

Не смотря на это, первыми засельниками Славяносербскаго уѣзда слѣдуетъ, безспорно, признать запорожскихъ казаковъ. Если послѣдніе

не имѣли здѣсь въ вышепозванное время многочисленныхъ городовъ и поселковъ, то во всякомъ случаѣ имъ принадлежали здѣсь тогда различнаго рода сторожевые пункты, притоны, хутора и т. п.

О жизни и дѣятельности этихъ аборигеновъ края имѣются данныя и указанія какъ въ печатной литературѣ, такъ и въ матеріалахъ, собранныхъ во время мѣстныхъ изслѣдованій. Приведемъ нѣкоторыя изъ этихъ указаній. Однимъ изъ наиболѣе древнѣйшихъ селеній уѣзда является село Суходоль. Въ 1650 году здѣсь стояли запорожскіе *пикеты*, въ землянкахъ и зимовникахъ жило двѣ сотни запорожскаго казачества для наблюденія за донскими казаками. Въ 1704 году въ балкѣ „Сухой“ и въ яру „Холодовомъ“ жило нѣсколько семействъ запорожскаго казачества.

Въ 1660 году, по распоряженію Кона запорожскаго, часть суходольскаго пикета была поселена зимовникомъ въ мѣстности нынѣшняго Макарова Яра. Показомъ Коневаго этому пикету приказано было строго слѣдить за *перелазами* турецко-татарской орды и за движеніями въ средѣ донскаго казачества. Находящійся надъ рѣкой Сѣвернымъ Донцомъ высокій курганъ, въ которомъ, по словамъ мѣстныхъ крестьянъ, лѣтъ 60 назадъ еще торчалъ столбъ и крѣпостной валъ неподалеку отъ него, повинѣ свидѣтельствуетъ о существовавшемъ здѣсь нѣкогда сторожевомъ пунктѣ казацкаго *пикета* (*калавурни*). Къ пикету скоро присоединилось нѣсколько *бурлакъ*, всякаго рода охотниковъ, людей бездомныхъ и безродныхъ, вольныхъ и свободныхъ.

Вообще мѣстность Макарова Яра издавна составляла любимый куртокъ и пріятное уѣжище для запорожскаго казачества.

Въ 1690 и 1700 годахъ жильцы „*байрака Тертишнаго и овраги Скелеватаго*“, въ окрестностяхъ имѣшняго Макарова Яра, партіями доставляли уже въ Бахмутскую крѣпость, на продажу, значительное количество скота, хлѣба и другихъ продовольственныхъ припасовъ. Около 1738 года на этой мѣстности появился *обшитоанный*, отставной престарѣлый запорожець Макаръ Безродный. Устроивши здѣсь обширный зимовникъ со множествомъ землянокъ, Макаръ до конца дней своихъ, съ своею *челядью*, съ своими *наймитами*, усердно занимался скотоводствомъ, жилъ долго и имя свое оставилъ, на память, своему зимовнику.

С.12 При Єкатерині ІІ і Александрі І правительство раздавало в найбільшій Єкатеринославській губернії землі частимъ лицамъ, въ *рановий дачи*, съ умовомъ обов'язательнаго заселенія дачъ въ извѣстний срокъ и извѣстнимъ числомъ крест'янъ изъ Великороссіи.

Возникшая такимъ путемъ помѣщичья колонизація много содѣйствовала успѣшному заселенію этого края.

С.13 По роду своего происхожденія села и деревни бывшихъ помѣщичьихъ крест'янъ могутъ быть разбиты на слѣдующія категоріи. Образовались

3) Переводомъ изъ другихъ уѣздовъ Єкатеринославской губерніи: с. Макаровъ-Яръ, той-же волости, д. Раевка, Веселогоровской волости, и д. Петро-Голенищевка, Петро-Голенищевской волости.

ВЛИЯНИЕ, ОКАЗАННОЕ НА ЖИЗНЬ СЛАВЯНОСЕРБСКОЙ ОБЩИНЫ НАШИМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВОМ (фрагмент)

[З кн.: Сборник статистических сведений по Екатеринославской губернии. Славяносербский уезд. – Екатеринослав: Типография Я.М. Чаусского, 1886. – Вып. III. – С.152-155 (репринт)]

С.152 Макаровъ-Яръ—это большое, въ 315 домовъ, село бывшихъ помѣщичьихъ крест'янъ, расположенное по р. сѣв. Донцу, въ мѣстности глухой и богатой лѣсомъ. Жители его съ давнихъ поръ занимаются горшечнымъ производствомъ, которое имѣеть здѣсь чисто кустарный, домашній характеръ. Надѣлъ въ этомъ селѣ полный—4 дес. на душу, но отведенъ крайне неудобно: земля растянулась отъ селенія на 13½ верстъ. „Колбасой отрѣзали намъ землю“—смѣются крест'яне. По выходѣ на волю многіе изъ крест'янъ были несогласны брать надѣлъ, по поводу чего происходили здѣсь большія недоразумѣнія между помѣщикомъ и крест'янами. Въ результатѣ всего получилось то, что къ 1868 году на обществѣ накопилась громадная недоимка въ 8,000 руб. Для сбора этой недоимки мѣстнымъ начальствомъ были употреблены рѣшительныя мѣры: описанъ былъ весь скотъ—и рабочій, и гулевой; волы, коровы, лошади, овцы—все это пошло потомъ въ продажу для уплаты недоимки. Описывался и продавался скотъ не только у недоимщиковъ, но у всѣхъ домохозяевъ вообще, исправныхъ

и неисправныхъ, по круговой поруки. Притомъ продавалось все за безцѣнокъ: коровы по 50—60 руб. за десятокъ, лошади по 5 р. за штуку и т. д. Взымали тогда богатые домохозяева, аккуратно платившие подати. Обращаются они съ жалобами къ мировому посреднику—тотъ указываетъ имъ на 165 ст. Полож. о выкупѣ, какъ на средство освободиться отъ круговой поруки и связанныхъ съ нею неудобствъ. Это обстоятельство, это указаніе имѣло роковое вліяніе на дальнѣйшій ходъ дѣла. Выходъ изъ затруднительнаго положенія былъ найденъ, оставалось только воспользоваться имъ, что и не заставило долго ждать себя. Въ 1873 году выкупили землю 9 наиболѣе зажиточныхъ семействъ въ количествѣ 17 душныхъ надѣловъ. Ихъ примѣру послѣдовали другіе. Вскорѣ этого рода стремленіе охватило все село. Каждый изъ домохозяевъ—и богатый, и середнякъ-мужикъ, и совсѣмъ не располагающій свободными денежными средствами дома—старался такъ или иначе приобрести хоть часть надѣла въ полную собственность. Нѣкоторые продавали скотъ, хлѣбъ, кое-что изъ одежды. Тутъ подошелъ 1879 годъ съ великолѣпнымъ, небывалымъ въ этомъ селѣ урожаемъ, при большихъ въ тоже время цѣнахъ на хлѣбъ въ окрестныхъ мѣстахъ. Четверть пшеницы продавалась по 18 руб. „И скотина была въ цѣнѣ: за 40 руб. мужицкая корова ходила“. Все это дало возможность многимъ домохозяевамъ воспользоваться 165 статьей.

Въ настоящее время въ Макаровомъ-Яру имѣется 76 домохозяевъ полныхъ собственниковъ. Двое изъ нихъ продали уже всю свою землю въ постороннія руки, причемъ одинъ изъ нихъ продалъ свой надѣлъ мѣщанину г. Луганска. („Не могъ порядка дать землѣ“—объясняютъ крестьяне). Очувившись въ значительномъ количествѣ, собственники начинаютъ требовать отъ общества выдѣла своей земли въ отдѣльный участокъ. Это требованіе вызываетъ ожесточенные споры и распри между миромъ и собственниками „Пять лѣтъ хлопотались,—заявляютъ послѣдніе,—чтобы общество дало приговоръ, позволило выдѣлиться, спорили и ругались“. Первый годъ посылали ходяковъ (по 60 коп. съ души собрали), напимали землемѣра, издержали до 200 р. Но наконецъ, цѣль была достигнута: осенью 1884 года земля 74 собственниковъ, въ размѣрѣ 444 д., была отмежевана землемѣромъ (только пройдено бороздой,—планъ еще не утвержденъ). Казалось, дѣло было улажено. Но тутъ возникли новыя осложненія, вызванныя слѣдующими обстоятельствами. Нужно замѣтить, что земля въ разсматриваемомъ селеніи до послѣдняго времени дѣлилась по ревизскимъ душамъ, при

С.154

чемъ земля умершихъ ревизскихъ душъ отъ малосемейныхъ домовъ шла въ общество; а такъ какъ надѣлъ здѣсь не окупаютъ платежами, то подобныя міроплатимыя души являються для общества немалой тягостью. Такихъ міроплатимыхъ душъ накопилось въ обществѣ до 130. Три года назадъ часть этихъ душъ (57) была передана обществомъ наличнымъ работникамъ, начиная съ 18 лѣтъ. Давая собственникамъ разрѣшеніе выдѣлиться въ отдѣльный участокъ, общество настояло на томъ, чтобы каждый изъ собственниковъ выкупилъ въ тоже время на каждую изъ выкупаемыхъ имъ душъ по $\frac{1}{8}$ міроплатимой души. Всего такихъ душъ было выкуплено 74-мя домохозяевами 13. Вотъ эти-то души и послужили источникомъ новыхъ распрій. Собственники требуютъ выдѣла земли этихъ душъ въ отдѣльный участокъ, общество же хочетъ удержать ихъ за собою. Вопросъ остается открытымъ. Во всякомъ случаѣ 74 домохозяевъ-собственниковъ уже создали себѣ всѣ условія для образования изъ себя отдѣльнаго общества. Но насколько силенъ еще антагонизмъ между собственниками и міромъ, можно судить, между прочимъ, по тому обстоятельству, что когда я пріѣхалъ въ это село съ партией статистиковъ, среди крестьянъ распространился слухъ, что пріѣхали описывать, такъ какъ правительство хочетъ выкупившихъ землю „сослать на Амуръ-рѣчку“. Впрочемъ, надо сознаться, до дракъ и сраженій, по разсматриваемому случаю, дѣло здѣсь не доходило. „У насъ еще, слава Богу, — говорятъ крестьяне, — до битвы дѣло не доходило. А въ другихъ мѣстахъ, сказываютъ, изъ-за выкупленной-то земли бунтовались, якъ турки“.

Въ такомъ видѣ представляется положеніе вопроса о 165-й статьѣ въ разсматриваемомъ селеніи. Въ другихъ мѣстахъ Славяносербскаго уѣзда выдѣленной въ отдѣльный участокъ земли у собственниковъ мы не находимъ, за исключеніемъ лишь одного душеваго надѣла въ д. Новоселовкѣ, Адрианопольской волости. Хотя у многихъ собственниковъ и существуетъ такого рода стремленіе, но отказъ со стороны общества въ толокѣ и т. п. лишаетъ ихъ возможности осуществить свое желаніе. Въ мѣстечкѣ Ивановкѣ еще въ 1876 г. общество составило приговоръ, по просьбѣ одного изъ своихъ сельчанъ-собственниковъ, о разрѣшеніи выдѣлиться ему: сдѣлай милость, выдѣляйся, если угодно, но толочки тебѣ не будетъ, — и, разсудивъ обстоятельства дѣла, сообразительный собственникъ смирился. Но все это только до поры до времени. „Будетъ пастъ богато — и отмежуся“, — категорически заявляютъ собственники.

Замѣчательно, что и теперь уже домохозяинъ, платившій за землю своихъ умершихъ родственниковъ, при окончательномъ выкупѣ вносить деньги не только за свой надѣлъ, но и за души умершихъ родственниковъ. Неужели я двадцать лѣтъ напрасно платилъ за нихъ?— поясняетъ онъ. Если это дѣлается уже въ настоящее время, когда прошло всего какихъ-нибудь 20 лѣтъ съ тѣхъ поръ, какъ стала дѣйствовать выкупная система, то можно себѣ представить, какое широкое примѣненіе получить 165-я статья въ будущемъ, предъ самымъ концомъ выкупной операціи, въ особенности въ тѣхъ случаяхъ, когда домохозяинъ, имѣвшій и платившій выкупъ всего лишь за одну—двѣ души, получить при послѣднемъ коренномъ передѣлѣ 5—6 душъ, т. е. 3—4 души достанутся ему вовсе за безцѣнокъ.

О семейномъ и хозяйственномъ положеніи домохозяевъ, выкупившихъ надѣлы по 165 статьѣ, дадутъ намъ представленіе слѣдующія цифры, относящіяся къ собственникамъ села Макарова-Яра и д. Новобожедаровки:

Число домохозяевъ, выкупившихъ надѣ- лы по 165 ст.	У Н И Ж Ъ						Число семей. Во все безъ скота.
	Д у ш ь.		К о л и ч е с т в о с к о т а.				
	Муже- скаго пола.	Жен- скаго пола.	Воловъ.	Рабо- чихъ ло- шадей.	Коровъ.	Прочаго мелкаго скота.	
87	288	246	333	79	97	963	3

Сопоставляя эти данныя съ таковыми-же данными по разряду собственниковъ въ уѣздѣ вообще, мы приходимъ къ тому заключенію, что разсматриваемые домохозяева, при одинаковомъ семейномъ составѣ своимъ съ собственниками уѣзда вообще, сравнительно болѣе зажиточны, что выражается въ отношеніи скотоводства такимъ образомъ: въ то время, какъ у собственниковъ вообще на каждый дворъ приходится: воловъ—2.1, лошадей—0.5, коровъ—1.06, мелкой—7.3 шт., у собственниковъ, выкупившихъ земли по 165 статьѣ, находимъ на каждый домъ: воловъ—3.8, лошадей—0.9, коровъ—1.11, мелкой—11.1 шт. Семьи, не имѣющія вовсе скота, составляютъ: у первой категоріи собственниковъ—9.8⁰о, у второй—3.4⁰о.

ТАБЛИЦА О ПРОМЫСЛАХ КРЕСТЬЯНСКОГО НАСЕЛЕНИЯ СЛАВЯНОСЕРБСКОГО УЕЗДА (фрагмент)

[З кн.: Сборник статистических сведений по Екатеринославской губернии.
Славяносербский уезд. – Екатеринослав: Типография Я.М. Чаусского, 1886. –
Вып. III. – С. 295-316 (репринт)]

С.296

№ волостей.	Наименование волостей.	Число домохозяйств.	Число лиц, занимающихся мѣстными								
			ШАХТЕРЫ.		Сельско-хозяйствен.	Извозомъ.	Ремесленник.	Кустари.	Прислуга.	Городские рабочіе.	Другіе промыслы.
			Постоянные.	Временные.							
14	Макаровская . . .	479	1	1	360	—	34	285	—	—	—

С.297

Городские.	Свобод. профессіи.	Разные промыслы.	Число лиц, занимающихся отхожими промыслами													
			ШАХТЕРЫ.		Сельско-хозяйствен.	Извозомъ.	Ремесленник.	Кустари.	Прислуга.	Городские рабочіе.	Дальновозрожные.	Торговцы.	Свобод. профессіи.	Разные промыслы.		
Постоянные.	Временные.															
—	3	1	—	—	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ЗЕМЛЕДЕЛІЕ И СКОТОВОДСТВО (фрагмент)

[З кн.: Сборник статистических сведений по Екатеринославской губернии. Славяносербский уезд. — Екатеринослав: Типография Я.М. Чаусского, 1886. — Вып. III. — С. 159-250 (репринт)]

С.171

Въ волостяхъ, прилегающихъ къ р. Донцу: Веселогорской, Суходольской, Николаевской, Крымской, Сокольницкой, Горско-Ивановской и Макаро-Яровской, черноземъ, хотя и преобладаетъ, но за исключеніемъ немногихъ общинъ, гдѣ оный является однороднымъ, во всѣхъ другихъ ему сопутствуютъ или глина и солопець, или песокъ, камень и хряць. Изъ селеній этихъ волостей, имѣющихъ особенно плохую почву, можно указать на д. Христовую съ почвой глинисто-хряцеватой, д. Веселенькую — съ хряцеватой, д. Ново-Демьяповку — съ солонцеватой и с. Макаровъ-Яръ — съ песчаной, солончаковой и хряцеватой почвами. Вблизи Донца черноземъ глубиною $1\frac{1}{2}$ — 3 вершка, но чѣмъ дальше отъ него, тѣмъ становится глубже, достигая глубины 1 аршина. Въ среднихъ волостяхъ уѣзда: Павловской, Георгіевской, Криничанской, Успенской, Иллирійской, Адрианопольской и Черкасской черноземъ также въ небольшомъ числѣ общинъ встрѣчается въ чистомъ видѣ, за то у громаднаго большинства ихъ показаны вмѣстѣ съ черноземомъ и другія почвы. Наибольшей глубины — $1\frac{1}{2}$ аршина — черноземъ оказывается въ х. Калиновомъ и Терновомъ, Криничанской волости. Предѣлы, между которыми глубина чернозема колеблется здѣсь, 4 вершка и $1\frac{1}{2}$ аршина. Для остальныхъ 8 волостей характерно то обстоятельство, что во всѣхъ общинахъ черноземъ не встрѣчается въ чистомъ видѣ, его можно найти только въ смѣси съ другими составными частями почвъ: глиной, пескомъ, хряцемъ, известнякомъ и т. п. въ большемъ или меньшемъ количествѣ, или рядомъ съ одной изъ почвъ безъ содержанія или съ самымъ малымъ содержаніемъ гумуса.

РАСПОРЯДКИ С УСАДЕБНЫМИ И ПРИУСАДЕБНЫМИ ЗЕМЛЯМИ (фрагмент)

[3 кн.: Сборник статистических сведений по Екатеринославской губернии. Славяносербский уезд. — Екатеринослав: Типография Я.М. Чаусского, 1886. — Вып. III. — С. 79-94 (репринт)]

С.92

Въ другихъ общинахъ бывшіе помѣщичьи крестьяне намѣреваются обложить усадьбы налогомъ. Такъ въ селѣ Макаровомъ-Яру идетъ агитація за то, чтобы оцѣнить усадьбы по $1/2$ —5 и 10 коп. съ квадратной сажени и брать съ нея платежи въ этихъ размѣрахъ. Но богачи—противъ. Ссылаются и на 110 ст. мѣстн. положенія. Въ крайнемъ случаѣ идутъ на компромиссъ и согласны на то, чтобы приравнять усадебную землю пахатной. Но общество на такую сдѣлку не согласно, указывая на большія выгоды, приносимыя многими усадьбами. У нѣкоторыхъ одна усадьба стоитъ рублей 500: у Донца, садъ, огородъ—все при домѣ и т. д. А у другихъ нѣтъ ничего. Село Макаровъ-Яръ въ интересующемъ насъ отношеніи заслуживаетъ особеннаго вниманія. Усадебная земля здѣсь уже вся занята и положеніе крестьянъ является въ этомъ отношеніи безвыходнымъ, такъ какъ полевою землю утилизировать съ этой цѣлью нельзя: она отрѣзана въ видѣ узкой полосы, растянувшейся на разстояніи $13\frac{1}{2}$ верстъ. „Полевая земля далеко—говорятъ крестьяне—на степу она, рѣки тамъ нѣтъ и колодезь рыть нельзя, тамъ сажень 15 до воды, тамъ селиться нельзя“. Такъ нигдѣ не обрѣзана земля—жалуются они. На вѣкъ стѣснены усадьбой, уся занята, ни клочка, ни прута нѣтъ, нѣкоторые уже по нѣсколько лѣтъ, по четыре года дождаются, лѣсъ погибаетъ, а строятся нигдѣ. Гдѣ были большія усадьбы—и тамъ не хватаетъ, тамъ двора 2—3 стали

С.93

теперь, семейство размножилось. Хату на хату будемъ ставить—пронизируютъ крестьяне. Сама себѣ не придумаемъ, якъ жить на свѣтѣ!“ Мѣстный землевладѣлецъ, г. Ильенко, предлагаетъ купить у него нѣсколько десятинъ земли по сѣверному Донцу, по не мельше, какъ за 2 дес. тысячу рублей. Онъ совѣтуетъ сложиться 10-ти домохозяевамъ и купить десятины двѣ, по пяти домовъ на десятину, которую онъ уступаетъ по 500 руб., по 100 руб. съ хозяина. Но такихъ денегъ, по словамъ крестьянъ, у нихъ нѣтъ.

ТАБЛИЦА О ПРОМЫСЛАХ КРЕСТЬЯНСКОГО НАСЕЛЕНИЯ СЛАВЯНОСЕРБСКОГО УЕЗДА (фрагмент)

[З кн.: Сборник статистических сведений по Екатеринославской губернии. Славяносербский уезд. — Екатеринослав: Типография Я.М. Чаусского, 1886. — Вып. III. — С.295-316 (репринт)]

Особенно интересным и заслуживающим внимания изъ здѣшнихъ кустарныхъ производствъ является горпечный промыселъ. Онъ пріютился въ Макаровской волости уѣзда, главнѣйшимъ образомъ, въ сел. Макаровомъ-Яру, отчасти въ дер. Давыдовкѣ и хут. Анастасьевкѣ. Общее число кустарей въ названныхъ селеніяхъ равняется 252, изъ которыхъ паходилось въ

С.301

	Число кустарей— горпечниковъ.
с. Макаровомъ-Яру	239
д. Давыдовкѣ	5
х. Анастасьевкѣ	8
	252

Въ х. Анастасьевскомъ и д. Давыдовкѣ горпечный промыселъ возникъ сравнительно недавно, лѣтъ 15 назадъ. Въ селѣ-же Макаровомъ-Яру этотъ промыселъ существуетъ такъ давно, что даже отцы стариковъ передавали, что при нихъ уже занимались этимъ производствомъ. Кто былъ основателемъ промысла—добиться нѣтъ возможности. Одни передають, что промыселъ перенесенъ сюда изъ Харьковской губерніи,

С.302

другіє розказывають, что горшечному производству обучили здѣшнихъ жителей „захожалые люди“, „литвины“, неизвѣстно откуда пришедшіє сюда болѣе ста лѣтъ назадъ. До 1861 года горшечный промыселъ не имѣлъ здѣсь особенно серьезнаго значенія, и хотя число домовъ, занимавшихся тогда промысломъ, было немногимъ меньше нынѣшняго, но времени на производство крестьяне удѣляли немного, справляя обязательныя работы по паньциѣ.

Материаломъ для производства служитъ глина. До 61 года ее получали даромъ, въ настоящее-же время покупають у гг. Булацель и Ильенко. У перваго платять за возъ (около 50 пудовъ) 75 коп., а съ провозомъ обходится 1 руб. 50 коп.; у втораго—глина худшаго достоинства и стоитъ 35 коп. возъ воловій и 10 коп.—конскій. Изъ воловьего воза выходитъ 300 штукъ горшковъ, изъ конскаго—200. Для поливки посуды свинца не употребляютъ. Вообще, здѣсь работаются горшки довольно грубаго достоинства.

Техника промысла крайне незатѣйлива. Производство ведется въ домахъ, гдѣ находится и „машинка“, на которой работаются горшки и устройство которой представляется въ слѣдующемъ видѣ: вертикальное деревянное веретено несетъ два круга: верхній, вровень со скамьей, небольшой, въ $\frac{1}{4}$ арш. въ діаметрѣ, другой—нижній, болѣе значительныхъ размѣровъ, въ 1 арш. діаметромъ. Оба круга деревянные; исподній иногда обитъ желѣзомъ. Въ нижній конецъ веретена вставлена стальная шпилька. Она втыкается (ходитъ) въ стальномъ гнѣздышкѣ, которое вдѣлано въ деревянную колодку, укрѣпленную въ глиняномъ полу. Веретено придѣлывается къ скамьѣ помощью деревянной пластинки, „лисички“, въ 6 вершковъ длины, въ которой сдѣлана выемка для вдѣлыванья веретена. Верхній кругъ называется „кружка“, а нижній—кругъ. Веретено дѣлается изъ осины, кругъ—изъ дуба, стоятъ 1 руб. 50 коп.—2 руб. Приводится машинка въ движеніе помощью исподняго круга.

Обжиганіе кирпичей производится въ горнахъ. Горнъ дѣлается изъ кирпичной глины и бѣлаго камня и стоитъ 10—12 руб. Расположены они обыкновенно близъ рѣчки; такъ, наприм., въ с. Макаровомъ-Яру горны расположены на трехъ рѣчкахъ: 12 горновъ—на Бѣлоусовкѣ, 9—на Макаровкѣ и 3—на сѣв. Донцѣ. Каждый горнъ занимаетъ пространство около 4 квадр. сажень. Горнъ раздѣляется на двѣ части: *чирень*, въ которомъ сдѣланы проходы для огня, для равномернаго его дѣйствія; надъ нимъ двѣ слесы, рядомъ съ которыми разводится огонь

идуцій, такимъ образомъ, на три части: двѣ слесы и затѣмъ чрезъ от-
верстія вверхъ на чирень.

Самый ходъ производства представляется въ такомъ видѣ: съ сен-
тября, а иногда и весной, заготавливаютъ глину—возятъ до дому въ кучу-
Въ каждой хатѣ имѣется яма, въ видѣ погребка подъ лавкой. Туда
наливаютъ воды и мнутъ глину ногами, а также деревянными палками—
„долбішечками“. Такъ лежитъ глина дня четыре, недѣлю и больше.
„Зимой бѣльше, весной меньше—кому якъ треба“. Изъ твердой массы
получается тѣсто, изъ котораго вынимаютъ камешки и т. п. „дутники“,
„известковыя достоинства“, отъ раскаливанія которыхъ лопаются горш-
ки. Послѣ такой переборки глина становится годной для производства
и идетъ на кругъ. Послѣ приготовленія кустари сушатъ горшки на
полахъ подъ потолкомъ хаты. Когда горшки совсѣмъ высохнутъ, то
подвергаются обжиганію. Накидываютъ полный горнь. Запаливаютъ
вечеромъ, часа четыре поджигаютъ, утромъ горшки уже вынимаютъ.
Палятъ соломой, которой идетъ въ горнь на 1 руб.—1 руб. 25 коп.
Прежде палили дровами, но, вслѣдствіе дороговизны, лѣтъ 5 назадъ
бросили ихъ.

Промыселъ имѣетъ мелкій, чисто кустарный характеръ. Число про-
мышленныхъ единицъ (домовъ) равняется 211, а число кустарей—252,
т. е., на каждую единицу приходится среднимъ числомъ 1,2 человѣк.
Обучаться промыслу начинаютъ съ 12—15 лѣтъ; мальчикъ работаетъ
сначала свистушки, потомъ болѣе трудныя вещи, въ 18 лѣтъ онъ ста-
новится настоящимъ кустаремъ-работникомъ. Рабочій день равняется
15—16 час. Рабочій годъ длится съ сентября или октября по мартъ
мѣсяць, но старики—около $\frac{1}{10}$ части всѣхъ кустарей-работаютъ
круглый годъ. Обжиганіе горшковъ—„выжигъ“—производится съ марта
по іюль, а на время полевыхъ работъ, недѣли на двѣ, прекращаютъ.

Основной капиталъ, заключающійся въ веретенѣ и кружакъ, равняет-
ся всего лишь нѣсколькимъ рублямъ. Горнь стоитъ 10—12 руб. и
находится обыкновенно въ артельномъ распоряженіи кустарей. Другіе
платятъ за пользованіе горномъ горшковъ 50 к. за каждую выпалку.
Средній годовою заработокъ кустаря равняется 30—40 рублямъ.

Продаютъ товаръ въ Таганрогѣ, Ростовѣ, въ Каменской и Митякин-
ской станицахъ и въ другихъ мѣстахъ. Выгодно удается сбывать горшки
въ г. Новочеркасскѣ. На окрестныхъ базарахъ и ярмаркахъ вымѣни-
ваютъ горшки на хлѣбъ вмѣстимостью ихъ, а часто и нѣсколько, 3—
4 горшка даютъ за одинъ горшокъ хлѣба, смотря по урожаю. За горш-

- С.304 ками приїзжають також покупатели изъ окрестныхъ селеній, преимущественно изъ с. Орѣховки, Петропавловской волости, и сел. Фащовки, Городищенской волости. Есть четыре мѣстныхъ скупщика, которымъ крестьяне продають горшки по 70 коп.—1 руб. за сотню. „Сотня“, о которой здѣсь идетъ рѣчь, заключаетъ въ себѣ: 20 крупныхъ (емкостью въ ведро), 50—среднихъ (въ которыхъ борщъ варять), 20—маленькихъ (кашнички) и 10—обыкновенныхъ столовыхъ чашекъ. Есть горшки футовъ 20 вѣсу; въ нихъ входитъ 1½ ведра и стоятъ они 30—40 коп.; работаютъ горшки и въ 4 ведра емкостью („это—самый старшій“). Такихъ въ горнь входитъ штуки 2—3, остальное—все маленькіе.

СВЕДЕНИЯ ОБ ИМЕЮЩИХСЯ В ДАЧАХ ЭКОНОМИЙ СЛАВЯНОСЕРБСКОГО УЕЗДА ИЗВЕСТИ, КИРПИЧНОЙ, ГОРШЕЧНОЙ И ФАЯНСОВОЙ ГЛИНЕ, МЕДНОЙ, ЖЕЛЕЗНОЙ И Т.П. РУДЕ, А ТАКЖЕ О КАМЕННОЛОМНЯХ

[3 кн.: Сборник статистических сведений по Екатеринославской губернии
Славяносербский уезд. — Екатеринослав: Типография Я.М. Чаусскаго, 1886. —
С. 436-439 (репринт)]

С.436

АДРИАНОПОЛЬСКАЯ ВОЛОСТЬ.

При с. Адрианополь въ экономіи Приск. Михайловой Шидловской имѣются, кромѣ извести, мѣдной и желѣзной руды, шиферныя плиты. Есть также каменноломни. При Уткино въ х. Командантскомъ Николая Леодаровича Желтко имѣются каменноломни. Ломають камень для собственныхъ потребностей. При д. Яциково въ экон. Григорія Осиповича Габаси разрабатываются мельничныя жернова крестьянами, при чемъ 1/5 часть идетъ владѣльцу, что составляетъ въ годъ 150 руб.

АЛЕКСАНДРОВСКАЯ ВОЛОСТЬ.

С.437

При с. Александровкѣ въ имѣніи Принцессы Евдокіи Михайловны Мюратъ имѣется глина для собственнаго кирпичнаго и черепичнаго завода. Камень известковый есть для построекъ собственной экономіи. При д. Петровкѣ въ имѣніи Ольги Егоровны Ярославской и Маріи Петровны Курочкиной имѣются каменоломни для собственныхъ построекъ, формовочная глина и желѣзная руда.—Вблизи Александровки въ имѣніи Steindorf Надежды Петровны Фельдбергъ имѣются каменоломни для собственныхъ построекъ.

БѢЛОВСКАЯ ВОЛОСТЬ.

При с. Бѣломъ въ экономіи Баронессы Варвары Ивановны Пекскуль—фонъ Гильденбантъ. Каменоломни въ арендѣ у крестьянъ за 100 рублей въ годъ (точильные бруски, плиты).

ВАСИЛЬЕВСКАЯ ВОЛОСТЬ.

При д. Головиновкѣ въ экономіи князя Александра Сергѣевича Долгорукаго имѣются каменоломни для себя.—При д. Юрьевкѣ въ экономіи насльдииковъ господъ Родиковъ имѣется известь для себя и для угольныхъ копей и каменоломни для себя.

ГОРСКО-ИВАНОВСКАЯ ВОЛОСТЬ.

При д. Стѣпановой въ экономіи Княгини Маріи Тимофѣевны Ширинской-Шахматовой имѣются каменоломни для себя.—При с. Ивановскомъ въ экономіи Владимира Ивановича Албрандъ. Имѣется охра и огнеупорная глина.

ЕЛЕНОВСКАЯ ВОЛОСТЬ.

При д. Михайловкѣ насльдииковъ Вучицъ имѣются каменоломни для себя.—При с. Анненскомъ Егора Ивановича Акимова имѣются каменоломни для себя.

ИВАНОВСКАЯ ВОЛОСТЬ.

При д. Ивановкѣ Владимира Николаевича Каковцова имѣется известь и желѣзная руда, но ею не пользуются. Имѣются также каменоломни для себя.

БРИНИЧАНСКАЯ ВОЛОСТЬ.

При д. Голенищевкѣ Ивана Антіоловича Долинскаго имѣются каменоломни для себя.—При х. Пюмчикъ Вѣры Николаевны Стебельской имѣется известнякъ. Есть также каменоломни исключительно для усадебъ.

КРАСНОУТСКАЯ ВОЛОСТЬ.

При с. Красномъ-Куртѣ Александра Давидовича Хариджасва имѣется известь и каменоломни.—При с. Петрово-Краснополѣ въ экономіи Пле-

С.438

цесва имѣется плитнякъ очень хорошій для построекъ.—Въ х. Самсоновъ Анны Евграфовны Ивановой имѣются каменоломни для себя.—При д. Петровской Елизаветы Васильевны Голубъ имѣются каменоломни для себя.—При с. Макаровъ-Яръ въ имѣніи Евгенія Михайловича Ильенко имѣется фарфоровая глина, пластъ въ 1½ арш., пока не разрабатывается. Также имѣются каменоломни для собственныхъ построекъ.—При д. Анастасьевкѣ въ экономіи Надежды Васильевны Булицель и Анастасіи Васильевны Филатовой.—Добывается горшечная глина крестьянами с. Макарова-Яра. Дохода въ годъ до 600 руб. Въ обокъ имѣнійхъ имѣются также каменоломни для собственныхъ построекъ.

НИКОЛАЕВСКАЯ ВОЛОСТЬ.

При с. Николаевкѣ, частью при д. Веселенькой наследниковъ Григорія Николаевича Булицель имѣются каменоломни для собственныхъ построекъ.—При д.д. Политровкѣ и Михайловкѣ въ экономіи Евдокіи Михайловны Мюратъ имѣются каменоломни для собственныхъ построекъ.—При Ново-Анненскомъ Пастыли Петровны Чернявской имѣется глина горшечная и черепичная, но она не разрабатывается за неимѣніемъ сбыта произведеній. Есть также каменоломни для собственныхъ построекъ.

ПЕТРО-ГОЛЕНИЦЕВСКАЯ ВОЛОСТЬ.

При с. Голеницкѣ Павла Антѣеовича Долженко имѣются каменоломни для собственныхъ построекъ.

ПАВЛОВСКАЯ ВОЛОСТЬ.

При д. Петровкѣ въ экономіи наследниковъ Кирдоскигъ имѣются каменоломни для собственного употребленія.—При д. Орловкѣ въ экономіи Артемія Петровича Еленевъ имѣются каменоломни для себя.—Въ с. Ольгинѣ Николая Александровича Максимова-Машонова имѣются известъ и каменоломни для себя.—При д.д. Краснопольѣ и Мало-Ивановкѣ Общества Южно-Русской Кеміно-Угольной Промышленности имѣются уголь и каменоломни для себя.

ПЕРВОЗВАНОВСКАЯ ВОЛОСТЬ.

При с. Первозвановкѣ въ экономіи Евдокіи Михайловны Мюратъ имѣются каменоломни для собственныхъ построекъ; говорятъ, есть мѣдная руда.—При д. Пятковкѣ въ экономіи Александрія Викторовны Четчиковой имѣется горшечная глина, но она не разрабатывается за неимѣніемъ сбыта. Есть также каменоломни для собственного употребленія.

СУХОДОЛЬСКАЯ ВОЛОСТЬ.

С.439

При с. *Суходоль* въ экономіи наслѣдниковъ *Василія Петровича Голуба* имѣются каменоломни для себя, выдѣлываются также катки и жерпова, дѣлають крестьяне отъ катка, и за камень 40 коп., доходу около 100 р. въ годъ.

ШТЕРОВСКАЯ ВОЛОСТЬ.

При с. *Мало-Николаевкѣ* въ экономіи *Л. И. Бродской* имѣются каменоломни для себя.—При с. *Штеровкѣ* въ экономіи *Василія Николаевича Булицель* имѣются известь и каменоломни для себя.

ГОНЧАРСТВО

[З кн.: Бабенко В.А. Этнографический очерк народного быта Екатеринославского края. — Екатеринослав: Типография губернского земства, 1905. — С.86-89 (репринт)]

Гончарство. Гончарное производство встрѣчается лишь въ Славяносербскомъ, и Екатеринославскомъ и отчасти въ Верхнеднѣпровскомъ уѣздахъ и находится въ настоящее время въ состояніи оскуднѣнія и упадка. Большинство же гончарныхъ издѣлій привозится изъ сосѣдней Полтавской губерніи, гдѣ это занятіе находится въ лучшемъ видѣ. Екатеринославскіе гончари изготовляютъ посуду грубую по об-

С.86

дѣлкѣ и къ тому же очень не прочную. Украшенія и росписка посуды почему то здѣсь не приняты. Всякая гончарная посуда выдѣлывается изъ хорошо вымѣшанной и очищенной глины при помощи гончарнаго круга. Берется изъ ящика комокъ глины и кладется на верхній кружекъ круга, вращаемаго одной ногой, руками же выводятся изъ куска глины стѣнки сосуда, выравниваемыя снаружи деревяннымъ скребкомъ. Приготовленная такимъ образомъ сырая посуда просушивается въ „гончарнѣ“ на полкахъ, а затѣмъ кладется въ „горно“ гончарной печи для обжиганія. При поливѣ высушенную посуду обсыпають свинцовымъ порошкомъ, который при обжиганіи расплавляется въ стекловидную массу, оставляя при охлажденіи поливу. Главнѣй-

С.87

С.87

Гончары за видѣлкой на кругу посуды.

С.88

шія гончарныя издѣлія — различныхъ видовъ горшки, горшочки, смотря на какую надобность употребляется, кувшины „гличики“, кубышки для воды, крынки, покрышки, макотры, миски, кадельницы для куренія ладономъ и проч. Всѣ эти издѣлія заготовляются въ большомъ количествѣ и продаются обыкновенно на ярмаркахъ и базарахъ. Работа гончара нечистая и вредно вліяетъ на его здоровье,

С.88

Гончарное горно для обжого посуды.

въ особенности полива. Вдыханіе свинцовой пыли очень вредно дѣйствуетъ на организмъ гончара. Спросъ на гончарную посуду среди крестьянъ въ настоящее время съ появленіемъ фабричной „каменной“ посуды незначителенъ. Миски же хотя и въ ходу, но ихъ вытѣсняють болѣе изящныя и разукрашенныя полтавскіе красныя миски. Образчики

С.89

С.89

Продажа на базарі горшковъ.

С.90

Екатеринославской гончарной посуды и полтавской для сравненія представлены въ этнографическомъ отдѣлѣ вмѣстѣ съ инструментами ихъ производства. (См. фот. гончарни и горна).

ДОКЛАД К ВОПРОСУ О ЮЖНО-РУССКОЙ ОБЛАСТНОЙ ВЫСТАВКЕ

[З кн.: Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 44-й очередной сессии 1909 года и экстренных заседаний 15 и 16 марта и 12 июля 1909 года с приложениями. – Луганск: Типография С.М.Гаммерштейн, 1910. – С.401-406 (репринт)]

Въ городѣ Екатеринославѣ въ 1910 году съ 1 Июля по 25-е Сентября устрояена будетъ Южно-Русская Областная Сельско-хозяйственная Промышленная и Кустарная выставка-

С.401

Программа выставки.

- I) Полеводство.
- II) Огородничество и бахчеводство.
- III) Плодоводство, виноградарст., льсовод. и садоводство.
- IV) Животноводство.
- V) Молочное хозяйство и продукты животноводства.
- VI) Пчеловодство, шелководст., рыбный промыселъ и охота.
- VII) Сельско-хозяйственные машины и орудія.
- VIII) Сельско-хоз. постройки и принадлеж. домашн. хозяйства.
- IX) Организац. хозяйст. и научно-сельско-хоз. изслѣдованія.
- X) Питательныя вещества и ихъ обработка.
- XI) Земское самоуправленіе.
- XII) Городское самоуправленіе.
- XIII) Машинострєеніе.
- XIV) Электротехника.
- XV) Металлическая промышленность.
- XVI) Химическая промышленность.
- XVII) Горное и соляное дѣло.
- XVIII) Металлургическое дѣло.
- XIX) Желѣзнодорожное дѣло.
- XX) Инженерно-строительное дѣло.

С.402

XXI) Кустарная промышленность.

XXII) Профессиональное образование.

Раіонъ выставки губерніи: Екатеринославская, Харьковская, Полтавская, Таврическая, Херсонская и области: Волыска Донского и Кубанскаго, общемо площадью около 450000 верстъ, при 20-ти милліонахъ населенія.

Отъ исполнительной Комиссіи этой выставки было получено Славяносербской Уѣздной Земской Управы отношеніе отъ 27-го сентября сего года за № 1606, въ которомъ говорится:

„Имѣя въ виду желательность участія всѣхъ земствъ Екатеринославской губерніи, на предстоящей въ 1910 году Областной выставкѣ и предполагая, что Славяносербская Уѣздная Земская Управа не откажетъ принять свое участіе и тайтвовать объ этомъ передъ своимъ Уѣзднымъ Земскимъ Собраніемъ, Исполнительная Комиссія имѣетъ честь просить внести на разсмотрѣніе предстоящаго очереднаго Уѣзднаго Земскаго Собранія вопросы: 1) объ участіи Славяносербскаго Уѣзднаго Земства въ выставкѣ экспонатами по отдѣламъ Земскаго самоуправленія сельскаго хозяйства и кустарному 2) объ ассигновкѣ соответствующихъ средствъ на это и о возможной матеріальной помощи Распорядительному Комитету со стороны Славяносербскаго Земства на устройство выставки, въ частности вышеуказанныхъ отдѣловъ, предполагая по каждому изъ нихъ объединенное участіе всѣхъ земствъ въ особыхъ общихъ навильонахъ. Подробный планъ объединеннаго участія въ настоящее время выработывается и будетъ присланъ на разсмотрѣніе Управы въ самое продолжительное время. Кроме того, предполагая для насъ представленія возможности посѣщать выставку такимъ хозяевамъ изъ дальнихъ мѣстъ, организовать для

го екскурсії ихъ, постановивъ предпринять для этого рядъ мѣръ, какъ то: ходатайства предоставленія удешевленныхъ тарифовъ, спеціальныхъ поѣздовъ, предоставленіе квартиръ, устройство столовой и проч. Исполнительная Комиссія въ виду того, что организація экскурсій въ этой формѣ потребуетъ все же значительныхъ средствъ, имѣетъ честь просить принять участіе также и въ этомъ дѣлѣ и внести на разсмотрѣніе Уѣзднаго Земскаго Собранія вопросъ о желательности и содѣйствіи экскурсіямъ сельскихъ хозяевъ на выставку изъ Славяносербскаго уѣзда, ассигнованіемъ на это дѣло Распорядительному Комитету хотя бы небольшихъ средствъ.“

Одновременно съ этимъ отношеніемъ Славяносербской Уѣзднои Земской Управой было получено второе отношеніе отъ Екатеринославской Губернской Земской Управы отъ 22 сентября сего года за № 12400, слѣдующаго содержания:

„Агрономическое Отдѣленіе Екатеринославской Губернской Земской Управы, въ интересахъ привлеченія возможно большаго числа экспонатовъ въ сельско-хозяйственный отдѣлъ предстоящей въ 1910 году Областной Южно-Русской выставки въ Екатеринославѣ, покорнѣйше проситъ Васъ не отказать сообщеніемъ (въ возможной скорости) адресовъ тѣхъ хозяевъ (губерніи), привлеченіе которыхъ особенно желательно на выставку, какъ равно и списокъ тѣхъ лицъ, по которымъ слѣдовало бы разослать объявленія о выставкѣ.

Отвѣтомъ не откажите на имя Агрономическаго отдѣленія Екатеринославскаго Губернскаго Земства.,,

Разбирая первое отношеніе, Управа находитъ чрезвычайно желательнымъ участіе Славяносербскаго Уѣзднаго Земства въ выставкѣ экспонатами по отдѣламъ: земскаго самообеспеченія, сельскаго хозяйства и кустарному.

С.404

Разбирая же второе отношеніе, гдѣ просить сообщить адреса тѣхъ хозяевъ, привлеченіе которыхъ особенно желательно на выставку, было бы болѣе цѣлесообразнымъ не простое сообщеніе адресовъ, а выясненіе того, что имѣется въ уѣздѣ годнаго для выставки. Для этого желательно, чтобы Земское Собраніе избрало Комиссію изъ лицъ, спеціально знакомыхъ съ этимъ дѣломъ.

Члены Комиссіи сами раздѣлять между собою обязанности по собиранію матеріаловъ для выставки.

Примѣрно же можно распредѣлить такъ:

1	{	1) Полеводство.
	{	2) Огородничество и бахчеводство.
2	{	3) Плодоводство, виноградарс., лѣсоводс. и садоводство.
	{	4) Пчеловодство, шелководс., рыбный промыселъ и охота.
3	{	5) Животноводство.
	{	6) Молочное хозяйство и продукты животноводства.
4	{	7) Сельско-хозяйственные машины и орудія.
	{	8) Сельско-хоз. постройки и принадл. домашн. хозяйства.
5	{	9) Кустарная промышленность.
	{	10) Питательныя вещества.
6	{	11) Земское самоуправленіе.
	{	12) Организациа хозяйства и научныя сельско-хозяйственныя изслѣдованія.

Итого потребуется 6 человекъ, желательно, чтобы они собирались при Управѣ для обсужденія вопросовъ, касающихся выставки, не менѣе раза въ мѣсяцъ. Для возмѣщенія расходовъ, которые потребуются при поѣздкахъ на собранія, ассигновать суточныхъ по 2 руб., стоимость поѣзда по желѣзной дорогѣ во второмъ классѣ. И расходы на это до 15 іюля выразятся суммою въ 144 руб. На командировку въ уѣздъ 156 руб. Итого . . . 300 руб.

По собиранію матеріаловъ, укупоркѣ и отправки на выставку расходы выразятся:

1) Полеводство: образцы посѣвного матеріала всѣхъ сортовъ хлѣбовъ, считая по полпуда—каждые полпуда упаковать, зашить, описать и отослать на выставку	50 р.
2) Огородничество и бахчеводство	30 р.
3) Лѣсоводство, образцы различныхъ породъ деревьевъ	— р.
4) Пчеловодство—ульи и пчеловодные принадлежности отъ выдающагося пасѣчника	25 р.
5) Животноводство: доставка двухъ премированныхъ на Луганской выставкѣ высшими наградами животныхъ, фотогр. снимки выставокъ	130 р.
6) Кустарная промышленность, гончарной, черевичной, ремесленныхъ классовъ, столярнаго и проч.	50 р.
7) Питательныя вещества—продукты, мукомольнаго, маслостойнаго, винокурнаго, пивовареннаго и др. производствъ	25 р.
8) Земское самоуправленіе: исторія Славяносербскаго земства и развитіе жизни его	200 р.
<hr/>	
Итого	510 руб.

Находя желательнымъ командировать на выставку по одному представителю отъ каждого сельско-хозяйственнаго общества, т. е. 6 человекъ и членовъ Комиссіи—6. Полагая на квартиру въ г. Екатеринославѣ во время пребыванія на выставкѣ и пищу по 2 руб. на человека—расходъ въ день—24 руб. а въ 25 дней 600 руб.

Таковую сумму желательно было бы предоставитъ въ распоряженіе Распорядительнаго Комитета.

С.406

Проїздъ въ третьемъ классѣ на выставку и обратно
 12-ти человѣкамъ 115 р. 20 к. и суточныхъ по 2 руб.
 всего 96 руб.

Итого . . 211 р. 20 к.

Въ силу изложеннаго и принимая во вниманіе всю важность предстоящей выставки, какъ пересмотра всего лучшаго, что сдѣлано въ области сельскаго хозяйства, промышленности и кустарнаго производства въ нашемъ уѣздѣ, желательнo, чтобы Собраніе пересмотрѣло этотъ вопросъ и если найдетъ возможнымъ утвердить слѣдующія предположенія относящіяся къ вопросу о выставкѣ т. е.:

1) Возбудить ходатайство передъ соответствующими учрежденіями о предоставленіи удешевленныхъ тарифовъ, спеціальныхъ поѣздовъ (или льготнаго поѣзда пассажировъ)

2) Объ ассигнованіи въ распоряженіе Исполнительной Комиссіи Областной выставки для оборудованія квартиры и столовой къ пріѣзду представителей отъ Славяносербскаго земства 600 руб.

3) Ассигновать въ распоряженіе Распорядительнаго Комитета для помѣщенія и распределенія экспонатовъ отъ нашего уѣзда 300 руб.

4) Выбрать 6 человѣкъ въ выставочную Комиссію и ассигновать на расходы по раньше упомянутому разчету 300 р.

5) На собираніе и отправку экспонатовъ на выставку въ силу вышеприведенной сметы 510 руб.

6) На поѣздку членовъ комиссіи на выставку 211 р. 20 к.

Итого . . 1921 р. 20 к.

ПРОТОКОЛ КОМИССИИ ПО ДОКЛАДУ СЛАВЯНОСЕРБСКОЙ УЕЗДНОЙ ЗЕМСКОЙ УПРАВЫ ОБ ОБЛАСТНОЙ ЮЖНО-РУССКОЙ ВЫСТАВКЕ В Г.ЕКАТЕРИНОСЛАВ

[З кн.: Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 44-й очередной сессии 1909 года и экстренных заседаний 15 и 16 марта и 12 июля 1909 года с приложениями. – Луганск: Типография С.М.Гаммерштейн, 1910. – С.407 (репринт)]

Въ Комиссію вошли гласные: Н. П. Назаровъ, А. П. Грачаповъ, А. В. Колтунскій, А. А. Васильевъ, Г. В. Десень-Лоранъ и В. В. Ефимовъ

Комиссія, разсмотрѣвъ докладъ Управы объ областной выставкѣ въ г. Екатеринославѣ, приняла къ заключенію: признавая значеніе устраиваемой Губернскимъ Земствомъ въ 1910 году областной сельскохозяйственной выставки для Славяносербскаго уѣзда вообще и Славяносербскаго Земства въ частности, находить принятіе участія въ выставкѣ со стороны Уѣзднаго Земства необходимымъ. Участіе это можетъ быть проявлено въ томъ, что Земство непосредственно можетъ участвовать въ ней, а съ другой стороны—можетъ создать условия для возможности принятія участія со стороны населенія уѣзда по различнымъ отраслямъ хозяйства и промышленности.

Для принятія участія въ выставкѣ въ той или другой формѣ, Комиссія находить целесообразнымъ избрать въ Уѣздномъ Собраніи трехъ лицъ, которыя вмѣстѣ съ Управой составлять выставочный комитетъ. Комитетъ этотъ на ближайшемъ сельскохозяйственномъ совѣтѣ долженъ выработать детальную программу для участія Славяносербскаго Земства въ выставкѣ. По мнѣнію комисіи, Управа для осуществленія своей программы должна располагать средствами:

- 1) На подготовку выставки—обслѣдованіе и собраніе матеріаловъ;
- 2) На пересылку экзонатонъ;
- 3) На организацию экскурсій въ широкихъ размѣрахъ;
- 4) На устройство части павильона въ общемъ земскомъ зданіи.

ДОКЛАД О МЕРАХ К УЛУЧШЕНІЮ ГОНЧАРНОГО ПРОМИСЛА В УЕЗДЕ

[3 кн.: Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 44-й очередной сессии 1909 года и экстренных заседаний 15 и 16 марта и 12 июля 1909 года с приложениями. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1910. – С.160-162 (репринт)]

С.160

Гончарный промысел развитъ въ уѣздѣ въ с. Макаровомъ-Ярѣ. Земствомъ признана уже необходимость улучшенія его путемъ практическаго указанія гончарнымъ мастерамъ лучшихъ приемовъ приготовления хозяйственной посуды, для чего въ текущемъ 1909 году былъ приглашенъ въ качествѣ инструктора мастеръ изъ Полтавской губ. иѣкто Чирвенко гончаръ-практикъ. Гончаръ былъ приглашенъ на 4 мѣсяца—февраль, мартъ, май и июнь, т. е. на время, въ которое населенія болѣе свободно отъ хозяйственныхъ работъ. Вознагражденіе мастеру выразилось: 1) 45 р. въ мѣсяць, 2) даровой проездъ изъ Полтавской губ. и обратно въ два конца 40 руб.

С.161

3) сообщеніе профессиональной тайны—100 р. Кроме этого на покупку матеріала для показательныхъ работъ (наприм. свинець, окись желѣза, марганецъ и на жерновъ израсходовано 25 р. всего 345 р.) Больше всѣхъ перенялъ кр. с. Макарова Яра, гончаръ Семенъ Звѣряка. Значительная часть гончаровъ Макарова-Яра, хотя и не усвоили новыхъ приемовъ, но поняли, что изъ имѣющихся у нихъ глинъ можно приготовить лучшую посуду и интересъ къ производству у нихъ сильно увеличился. На обязанности инструктора Червенко лежало еще устройство показательнаго горна, но о приговорѣ Макаро-Яровскаго сельскаго общества объ отводѣ мѣста подъ горнъ было сообщено Управѣ въ концѣ іюня, когда срокъ пребыванія Чирвенко въ с. Макаровомъ-Ярѣ истекъ, и ассигновка въ 100 р. на устройство горна осталась не использованной.

7-го августа сего года въ с. Макаровъ-Яръ прїѣзжалъ, будучи командированнымъ отдѣломъ Сельской экономіи и Сельско-Хозяйственной Статистики Главнаго Управленія Землеустройства и Земледѣлія, профессоръ керамики С.-Петербургскаго Технологическаго Института г. Соколовъ. Осмотрѣвъ посуду, приготовляемую изъ мѣстной глины, г. Соколовъ предложилъ послать образцы этихъ глинъ на испытаніе въ Петербургъ въ отдѣлъ Сельской экономіи и Сельскохозяйственной Статистики, гдѣ будетъ произведенъ техническій анализъ, т. е. опредѣлится необходимый составъ глазури, выяснится, что изъ глины Макарова-Яра можно приготовить наилучшаго.

Зная тотъ или иной отзывъ о глинахъ, Земство можетъ уже выяснитъ какую поддержку, по улучшенію гончарнаго дѣла въ уѣздѣ, можно получить отъ Главнаго Управленія Землеустройства и Земледѣлія. Въ благопріятномъ случаѣ поддержка можетъ выразиться въ слѣдующемъ: 1) присылкой инструктора по гончарному производству; 2) Дать возмо-

жность послать, на счетъ отдѣла, кого либо изъ мѣстныхъ гончарей на курсы въ глиняную гончарную мастерскую въ Полтавской губ. 3) Субсидію на устройство показательнаго горна. Результаты анализа будутъ извѣстны въ концѣ ноября или началѣ декабря сего года. Управа проситъ Собраніе ассигновать, по примѣру прошлаго года—100 р. на устройство горна, а разъ устройство горна будетъ признано желательнымъ, то потребуется и инструкторъ. На приглашеніе инструктора испрашивается ассигновка въ 200 р. За недостающими средствами, что выяснитъ анализъ глинъ, Управа проситъ Собраніе постановить обратиться въ Главное Управленіе Землеустройства и Земледѣлія. Кромѣ того, если глина, изъ которой Макаро-Яровскіе гончари изготовляютъ посуду, будетъ признана высокаго достоинства, то быть можетъ, Собраніе найдетъ возможнымъ поручить управѣ войти въ соглашеніе съ владѣльцами участка земли, гдѣ берется глина, если можно купить ее и обезпечить такимъ образомъ населенію добычу ея.

С.162

ДОКЛАД ОБ ИССЛЕДОВАНИИ ГЛИН В УЕЗДЕ

[З кн.: Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 44-й очередной сессии 1909 года и экстренных заседаний 15 и 16 марта и 12 июля 1909 года с приложениями. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1910. – С.162-163 (репринт)]

С.162

За последнее время наблюдается стремление Главного Управления Землеустройства и Земледелия прийти на помощь отечественной кустарной промышленности. Это видно из того, что до настоящего года было всего только 4 казенных инструкторских школы, в текущем же году приступлено к устройству 8 новых инструкторских школ и все по различным видам производства (по гончарному в г. Глинскъ Роменскаго уѣзда Полтавской губ.). Начинаются командировки в такія маленькія С.-Х. общества какъ Макаро-Яровское. Главное Управление поставило в основу своей деятельности содѣйствовать всѣми зависящими способами зем-

С.163

скимъ и другимъ мѣстнымъ учрежденіямъ в ихъ начинаніяхъ и заботахъ о мѣстныхъ кустарныхъ промыслахъ.

Исходя изъ вышензложеннаго надо полагать, что нужда земства скорѣе будетъ удовлетворена теперь, чѣмъ тогда, когда спросъ на помощь увеличится.

Населеніе нашего уѣзда нуждается в предметахъ черепичнаго, кирпичнаго и гончарнаго производствъ, но перечисленные производства ведутся примитивнымъ способомъ (неизвѣстно даже достоинство мѣстныхъ глинъ). Слѣдовало бы обследовать уѣздъ, т. е. собрать образцы глинъ, изъ которыхъ вырабатывается кирпичъ, черепица, посуда и послать для производства анализа в отдѣлъ Сельской Экономіи и Сельско-хозяйственной Статистики. На собираніе и отправку образцовъ нужны средства. Управа проситъ ассигновать для этой цѣли 100 руб.

[ПО ДОКЛАДУ О МѢРАХ К УЛУЧШЕНИЮ В УЕЗДЕ ГОНЧАРНОГО ПРОМЫСЛА]

[З кн.: Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 44-й очередной сессии 1909 года и экстренных заседаний 15 и 16 марта и 12 июля 1909 года с приложениями. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1910. – С.147 (репринт)]

11) По докладу о мѢрахъ къ улучшенію въ уѣздѣ гончарнаго промысла-Собрание **ПОСТАНОВИЛО**: ассигновать въ распоряженіе Земской Управы 300 руб., внесе ихъ въ смѣту 1910 года, для устройства горна и приглашенія инструктора.

12) По докладу объ изслѣдованіи глины въ уѣздѣ—Собрание **ПОСТАНОВИЛО**: докладъ Управы принять и ассигновать въ ея распоряженіе 100 руб., внесе ихъ въ смѣту 1910 года.

1

2

3

Макарово-ярівські гончари:

Захар Юхимович Кутько (1858–1940) (1); Олексій Григорович Артюшенко (1870–1959) (2); Василь Семенович Артюшенко (1882–1924) (3).

Місце і час зйомки невідомі (2, 3), Макарів Яр, Луганщина (1). 1920-ті роки (1).

Автори фото невідомі. Копії – Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка (Луганщина);

Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства

СМЕТА РАСХОДОВ СЛАВЯНОСЕРБСКОГО УЕЗДНОГО ЗЕМСТВА НА 1910 ГОД (фрагмент)

[З кн.: Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 44-й очередной сессии 1909 года и экстренных заседаний 15 и 16 марта и 12 июля 1909 года с приложениями. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1910. – С.467-573 (репринт)]

С.555

№№ по порядку	I. Затребуется расходовъ	II. Предположено Управою на 1910 г.	III. Расчеты и объяснения, утвержденныя съ силами на посланіе Земскаго Собрания, на поряженія правительственныхъ власти и документа съ объяснительными данными.	IV. Измѣнено по		V. Действительно израсходовано за 1908 г.		VI. Определено Земско-Собраниемъ въ 1910 г.		Примѣчанія
				Руб.	К.	Руб.	К.	Руб.	К.	

175	Ст. 6. Мѣропріятія по развѣтлю кустарныхъ промысловъ (учебные и промышленныя мастерскія, склады сырья, пруды, дачи, выставки готовыхъ изделий и проч.)									
176	а) На приглашеніе опытнаго гончарнаго мастера									
177	б) На расходы по участію крестьянъ Славяносербскаго уѣзда на Екатеринбургской Губернской выставкѣ сельск. хозяйства въ 1909 году									
178	в) На расходы по участію конано гончаръ въ уѣздѣ Южно-Русской области въ Южно-Русской области въ выставкѣ									

300	На основ. пост. Уѣзд. Земс. Собр. 29/х 1909 г.	300		5819	300				Ассигновка увеличена на 50 руб.
	На устройство								
	» порна 100 р.								
	» приглас. мастера								
	» на 200 р.								
	Итого 300 р.								
	На основ. послѣдств. Земс. Собр. 29/х 1909 г.	100							Ассигновка исключена за минувшій надѣности.
100	Тоже 1-го ноября 1909 г.								
	На основ. послѣдств. Земс. Собр. 29/х 1909 г.								Внесена новая ассигновка въ 100 р.
191120	Тоже 1-го ноября 1909 г.								
	На основ. послѣдств. Земс. Собр. 29/х 1909 г.								Тоже въ 2000 руб.

СМЕТА РАСХОДОВ СЛАВЯНОСЕРБСКОГО УЕЗДНОГО ЗЕМСТВА НА 1911 ГОД (фрагмент)

[З кн.: Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 45-й очередной сессии 1910 года и экстренных заседаний 10 февраля и 20 мая 1910 года с приложениями. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1911. – С.33-187 (репринт)]

№ п/п по порядку	I Кредитные расходы	II Предполо- женное Управле- ние на 1911	III Расчеты и объясне- ния с ссылкой на ка- ждый пункт Указа порожения правитель- ственных и докумен- тарных исчислений	V Действи- тельно использо- вано за 1909 г.		VI Средств лего Зем- ских Со- браний на 1911 г.		Примѣчанія
				Руб.	К.	Руб.	К.	
147	Ст. 6. Мэриоритин по раз- витию кустарных промысловъ (учебные и промышленныя мастерскія орудія сырыхъ продуктовъ, выставка гото- выхъ вещей и прот.)	450	а) На организацию дела въ уездѣ	372	15	450	00	Ассигновка увеличена Собраниемъ на 150 Р.
148		200	б) На расходы по ваню галки въ уездѣ	4	10	200	00	Тоже на 100 р.
149		100	в) На расходы по на Екатеринуславской выставкѣ (цвѣт. 1910 г.)			100	00	Высета новая ассигновка на 100 р.
150			г) На расходы по на Южно-Русской выставкѣ (внѣшн.					Ассигновка въ 2000 р. исключена за экономіею расходовъ
	Итого по стр. 6-й.	750		376	25	750	00	

C.139

C.138

ПЕРЕЧЕНЬ НОВЫХ И УВЕЛИЧИВШИХСЯ СРАВНИТЕЛЬНО С ДЕЙСТВУЮЩЕЙ СМЕТОЙ АССИГНОВОК ПО СМЕТЕ СЛАВЯНОСЕРБСКОГО УЕЗДНОГО ЗЕМСТВА НА 1911 ГОД
(фрагмент)

[З кн.: Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 45-й очередной сессии 1910 года и экстренных заседаний 10 февраля и 20 мая 1910 года с приложениями. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1911. – С.217-225 (репринт)]

С.223

Наименование §§ и ст. ст. сметы и пред-метовъ расхода	Общая сумма увеличений	Въ томъ числѣ	
		За счетъ Уезднаго Земства	За счетъ спец. капит. разч. учрежд. и частв. лицъ
Ст.(б-я а). На организацію гончарна-го дела въ уѣздѣ	150	150	--
Ст.(б-я б). На расходы по ослѣдова-нию глинъ въ уѣздѣ	100	100	--

1

2

3

Макарово-ярівські гончарі:
Петро Якович Серєда (1908–2008) (1); Никифор Євтихійович Кравченко (1917–2008) (2); Євдокія Гаврилівна Романенко (1919–2008) (3).
Місце і час зйомки невідомі.

Автори фото невідомі. Копії – Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка (Луганщина);
Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікуються вперше

**ДОКЛАД ПО ХОДАТАЙСТВУ КРЕСТЬЯНИНА
Д.НОВО-НИКОЛЬСКОЙ МАКАРО-ЯРОВСКОЙ ВОЛОСТИ
АНДРЕЯ ДЕМЬЯНОВА ШЕЛЯКИ О ВЫДАЧЕ ЕМУ ССУДЫ
НА РАСШИРЕНИЕ ЧЕРЕПИЧНОГО ЗАВОДА**

[3 кн.: Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 45-й очередной сессии 1910 года и экстренных заседаний 10 февраля и 20 мая 1910 года с приложениями. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1911. – С.437 (репринт)]

Крестьянинъ д. Ново-Никольской, Макаро-Яровской волости Андрей Демьяновъ Шеляка обратился въ Управу съ просьбой объ исходатайствованіи ему ссуды въ размѣрѣ 300 р. на расширеніе черепичнаго завода.

По наведеннымъ справкамъ, Андрей Шеляка имѣетъ небольшой заводъ для выдѣлки простой черепицы и кирпича въ д. Ново-Никольской. Глину подвозитъ съ надѣльной земли и съ земли В. Донского. Кромѣ завода онъ имѣетъ 8 десятинъ надѣльной земли, усадьбу съ домомъ и надворными постройками и крестьянское хозяйство.

Докладывая настоящее ходатайство Земскому Собранію, Управа находила бы возможнымъ возбудить ходатайство передъ Губернскимъ Земскимъ Собраніемъ о выдачѣ просителю ссуды въ размѣрѣ 300 руб. на общихъ основаніяхъ подъ гарантію Уѣзднаго Земства.

**ЖУРНАЛ 45-ГО ОЧЕРЕДНОГО СЛАВЯНОСЕРБСКОГО
УЕЗДНОГО ЗЕМСКОГО СОБРАНИЯ СЕСИИ 1910 ГОДА***(фрагмент)*

[З кн.: Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 45-й очередной сессии 1910 года и экстренных заседаний 10 февраля и 20 мая 1910 года с приложениями. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1911. – С.156 (репринт)]

1) По докладу Управы (45 и 46) объ улучшеніи гончарнаго производства въ селѣ Макаровомъ-Ярѣ и объ изслѣдованіи глинь въ уѣздѣ, Собраніе, послѣ обмѣна мнѣній, выражаетъ желаніе, что бы Макаро-Яровскій пластъ былъ обследованъ во всеѣхъ его направленіяхъ и принимаетъ оба доклада Управы полностью, при чемъ на обследование глинь ассигновываетъ 200 руб.

**ДОКЛАД ОБ УЛУЧШЕНИИ ГОНЧАРНОГО ПРОИЗВОДСТВА
В СЕЛЕ МАКАРОВОМ ЯРЕ**

[З кн.: Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 45-й очередной сессии 1910 года и экстренных заседаний 10 февраля и 20 мая 1910 года с приложениями. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1911. – С.160-163 (репринт)]

С.160

Жители Макарова Яра издавна занимаются кустарным гончарным производствомъ.

По приблизительному подсчету ежегодно выдѣлываются въ Макаровомъ Ярѣ до ста тысячъ горшковъ, которые затѣмъ развозятся по ярмаркамъ Екатеринославской губерніи и Донской Области. Отъ продажи горшковъ ежегодно выручается до 4-хъ тысячъ руб. по разсчету на все село. Такимъ образомъ доходъ отъ гончарнаго производства слѣдуетъ признать довольно значительнымъ пополненьемъ въ бюджетъ Макаро-Яровскаго крестьянства.

Гончарное производство въ Макаровомъ Ярѣ отличается своею крайнею примитивностью. Посуда выдѣлывается хотя и прочивя—благодаря прекраснымъ качествамъ глины, но весьма грубая, даже безъ глазури (поливыв), почему и малоцѣнная.

Введя нѣкоторыя, хотя бы лишь незначительныя усовершенствованія въ мѣстное гончарное производство, легко можно было бы поднять его доходность.

Агрономическое бюро Славяносербской Уѣздной Земской Управы послало въ Департаментъ Земледѣлія для анализа образцы глины и песку изъ карьеровъ Макарова Яра. По отзывамъ спеціалиста профессора керамики Соколова, глина Макарова Яра весьма высокаго качества, пригодна для выдѣлки цѣнной посуды, а песокъ пригоденъ для приготовления глазурныхъ составовъ.

На основаніи изложеннаго выше, нельзя не признать желательности улучшенія гончарнаго производства въ Макаровомъ Ярѣ. Главное Управление Землеустройства и Земледѣлія ясно и опредѣленно обѣщало Славяносербскому Земству свою помощь въ этомъ дѣлѣ.

Нѣкоторые шаги въ этомъ направленіи были уже сдѣланы раньше. Такъ, въ прошломъ—1909 году, въ село Макаровъ Яръ былъ приглашенъ изъ Полтавской губерніи инструкторъ гончарнаго производства. Расходы по его приглашенію выразились такъ: 1) Жалованье ему 45 руб. въ мѣсяць, 2) проѣздъ изъ Полтавской губ. и обратно 40 руб. 3) сообщеніе профессиональной тайны 100 руб., 4) на покупку матеріаловъ для показательныхъ работъ—25 руб., а всего было израсходовано 345 руб.

Инструкторъ работалъ въ Макаровомъ Ярѣ въ продолженіе 4-хъ мѣсяцевъ—съ 25 Января по 25 Марта и съ 10 Мая по 10 Іюля, т. е. во время, наиболее свободное отъ сельскохозяйственныхъ работъ.

Нѣсколько Макаро-Яровскихъ гончаровъ научились у инструктора производить посуду, покрытую глазурью (поли-

С.162

вою. Однакo все же нельзя не признать, что его дѣятельность оказалась мало продуктивною. Причины этого — слѣдующія: 1) краткость срока, въ теченіе котораго инструкторъ работалъ въ Макаровомъ Ярѣ, 2) малая освѣдомленность крестьянъ о томъ, что всѣ они имѣютъ право бесплатно пользоваться совѣтами и наставленіями инструктора, 3) то обстоятельство, что у присланнаго инструктора, по отзывамъ Макаро-Яровскихъ гончаровъ, у самого плохо удавались его издѣлія и, наконецъ, 4) отсутствіе правильно устроеннаго усовершенствованнаго горна для обжиганія посуды.

Усовершенствованный горнъ инструкторъ не успѣлъ устроить, такъ какъ слишкомъ поздно пришло утвержденіе приговора крестьянъ Макаро-Яровскаго Общества объ отводѣ мѣста подъ него; въ обыкновенномъ же Макаро-Яровскомъ горнѣ поливанная посуда при обжиганіи портится.

Принимая во вниманіе все указанное выше, Уѣздная Земская Управа проситъ Земское Собраніе принять слѣдующія предложенія: 1) ходатайствовать передъ Главнымъ Управленіемъ Землеустройства и Земледѣлія о присылкѣ инструктора гончара въ Макаровъ Яръ на болѣе продолжительное время, 2) ходатайствовать о посылкѣ на счетъ Главнаго Управленія Земледѣлія и Землеустройства двухъ желающихъ изъ крестьянъ Макарова Яра, по выбору общества и одобренію Управы, въ школу гончарнаго производства для изученія болѣе совершенныхъ его способовъ, 3) ассигновать 100 руб. изъ суммъ уѣзднаго сбора на устройство гончарнаго образцоваго горна, 4) поручить Управѣ выяснитъ, не найдется ли способовъ для пріобрѣтенія карьера на землѣ г. Маргенса въ собственность макаро-яровцевъ, 5) ассигновать изъ суммъ уѣзднаго сбора 50 руб. на покупку матеріаловъ для показательныхъ работъ инструктора,

С.163

6) ассигновать изъ суммъ уѣзднаго сбора 300 руб. для приглашенія инструктора на земскій счетъ въ томъ случаѣ, если Главное Управленіе Землеустройства и Земледѣлія откажетъ въ ходатайствѣ о присылкѣ на его счетъ инструктора.

ДОКЛАД ОБ ИССЛЕДОВАНИИ ГЛИН В УЕЗДЕ

[З кн.: Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 45-й очередной сессии 1910 года и экстренных заседаний 10 февраля и 20 мая 1910 года с приложениями. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1911. – С.163 (репринт)]

Население Славяносербского уезда нуждается в предметах черепичного, кирпичного и гончарного производствъ.

Въ последнее время Главное Управление Землеустройства и Земледѣлія особенно охотно оказываетъ содѣйствіе Земствамъ въ мѣропріятіяхъ по улучшенію и развитію среди населенія кустарныхъ промысловъ вообще и черепичного и гончарного производствъ въ частности.

На территоріи нашего уезда во многихъ мѣстахъ залегаютъ огнеупорныя глины.

Изучивъ ихъ мѣстоположеніе и качество, можно было бы просить Главное Управление Землеустройства и Земледѣлія о матеріальномъ содѣйствіи въ цѣляхъ улучшенія и развитія указанныхъ производствъ.

44-е Очередное Земское Собраніе ассигновало на текущій годъ для изслѣдованія глинъ 100 руб. Изъ этихъ средствъ были произведены расходы на производство изысканій вблизи села Макарова Яра и на пересылку образцовъ глинъ и песку для анализа въ Петербургъ.

Находя необходимымъ произвести подобныя же изслѣдованія вблизи с. Петропавловки и другихъ мѣстъ уезда, Управа просить Земское Собраніе ассигновать для этой цѣли 100 руб. и на будущій 1911 годъ.

ПРОТОКОЛ АГРОНОМИЧЕСКОГО СОВЕЩАНИЯ 19 СЕНТЯБРЯ 1911 ГОДА (фрагмент)

[З кн.: Обзор экономических мероприятий Славяносербского уездного земства за 1911 год. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1912. – С.157-163 (репринт)]

С.161

11) По вопросу о практикантах по изучению гончарного промысла Совѣщаніе постановило: просить Управу ходатайствовать передъ Земскимъ Собраніемъ о переносѣ полностью ассигновки предназначаемой на приглашеніе инструкторовъ по гончарному дѣлу, на командированіе двухъ гончаровъ с. Макарова-Яра въ Миргородскую Художественно-промышленную школу въ качествѣ практикантовъ по изученію гончарнаго дѣла.

МАКАРО-ЯРОВСКОЕ СЕЛ.-ХОЗ. ОБ-ВО (фрагмент)

[З кн.: Обзор экономических мероприятий Славяносербского уездного земства за 1911 год. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1912. – Приложение 1. – С.38 (репринт)]

Макаро-Яровское сел.-хоз. об-во 1) имѣетъ складъ сел.-хоз. машинъ и орудій, но дѣла склада въ концѣ года пошатнулись: 1) вслѣдствіе неподготовленности правленія къ веденію такихъ дѣлъ, 2) вслѣдствіе конкуренціи со стороны комисіонеровъ машиностроительныхъ заводовъ и 3) вслѣдствіе неаккуратнаго поступленія платежей со стороны членовъ за взятые въ кредитъ орудія. 2) 15-го Мая 1912 года об-во устраиваетъ выставку сел.-хоз. съ отдѣлами: животноводства, полеводства, садоводства, бустарныхъ промысловъ и пчеловодства.

КУСТАРНЫЕ ПРОМЫСЛЫ (фрагмент)

[З кн.: Обзор экономических мероприятий Славяносербского уездного земства за 1911 год. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1912. – Приложение 1. – С.38-41 (репринт)]

1) Обследовано Макаро-Яровское гончарное производство. С.39

2) Обследовано, быстро развивающееся сейчас въ участкѣ, производство марсельской, цементной и простой черепицы; для чего осмотрѣны слѣдующіе заводы участка: а) по приготовленію Марсельской черепицы въ с. Давыдово 1 заводъ (Поливода) и на х. Лысомъ—2 завода (бр. Бобырей); б) по приготовленію цементной черепицы, въ Н.-Божедаровкѣ—1 заводъ, въ Н.-Ивановкѣ—1 зав. въ Н.-Анновкѣ—1 зав., въ Суходолѣ—1 зав. и на х. Лысомъ—1 зав. в) по приготовленію простой черепицы—въ Макаровомъ Яру—2 завода, въ с. Церковномъ 1 заводъ, въ Никольской 1, въ Николаевкѣ—1 и въ Н.-Анновкѣ 2. Дѣла на всѣхъ заводахъ идутъ хорошо, такъ какъ спросъ превышаетъ предложеніе.

Участковій агрономъ

С.41

В. Б. Знамеровскій.

**ПРОТОКОЛ АГРОНОМИЧЕСКОГО СОВЕЩАНИЯ
21, 22 И 23 ИЮНЯ 1911 ГОДА (фрагмент)**

[З кн.: Обзор экономических мероприятий Славяносербского уездного земства за 1911 год. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1912. – С.149-156 (репринт)]

Заслушавы постановленія сѣзда кустарей и сообщеніе Губернской Земской Управы съ приложеніемъ положенія о Губернскомъ кустарномъ фондѣ. Совѣщаніе постановило; сообщенія сѣдѣнія приложить къ докладу на земское очередное собраніе о горничномъ дѣлѣ въ с. Макаровъ-Яръ. С.156

СЧЕТ СУММАМ, ОТПУЩЕННЫМ И ИЗРАСХОДОВАННЫМ НА ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕРОПРИЯТИЯ СЛАВЯНО- СЕРБСКОГО УЕЗДНОГО ЗЕМСТВА В 1911 ГОДУ (фрагмент)

[З кн.: Обзор экономических мероприятий Славяносербского уездного земства за 1911 год. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1912. – С.219-223 (репринт)]

С.222

На что ассигновано	Къмъ ассигновано						Сколько израсходовано въ 1911 г.
	Уезднымъ земствомъ	Губернск. земствомъ	Правительствен. учрежден.	Остатокъ отъ прошлаго года	Всего		
25) Расходы на организацию гончарнаго дѣла въ уѣздѣ.	450	—	—	—	—	450	—
26) Расходы по обследованію глины въ уѣздѣ.	200	—	—	—	—	200	—

ОТЧЕТ О ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МАКАРО-ЯРОВСКОГО СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ОБЩЕСТВА ЗА 1911 ГОД (фрагмент)

[З кн.: Обзор экономических мероприятий Славяносербского уездного земства за 1911 год. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1912. – С.81-93 (репринт)]

С.82

Главное занятіе всѣхъ членовъ сельскохозяйственнаго об-ва земледѣліе, хотя нѣкоторые изъ нихъ въ свободное отъ полевыхъ работъ время занимаются различными кустарными промыслами, какъ напримѣръ: гончарное, кузнечное, кровельное и сапожное.

Общихъ собраній членовъ сельскохозяйственнаго об-ва было четыре. Первое общее собраніе членовъ сел.-хоз. об-ва

состоялось 17 февраля изъ 15 членовъ; на немъ: 1) былъ избранъ новый предсѣдатель Ф. Тимченко, намѣченъ кандидатъ къ нему Д. Чередниченко 2) утверждена смѣта расходовъ на 1911 годъ слѣдующая, а) жалованье секретарю 36 р. въгодъ и на канцелярскіе расходы 25 р. 3) былъ прочтенъ отчетъ об-ва за 1910 годъ 4) складъ земледѣльческихъ машинъ и орудій, собраніе постановило, оставить на прежнемъ мѣстѣ.

Второй разъ собраніе членовъ сельскохозяйственнаго общества состоялось 10 іюля, при 14 членахъ об-ва 1) былъ зачисленъ въ члены Церковенскій участковый агрономъ В. Б. Знамеровскій и съ нимъ другіе члены согласно ихъ заявленій 2) Въ виду неимѣнія оборотнаго капитала и вслѣдствіе этого затрудненій въ торговлѣ земледѣльческими орудіями, было постановлено, просить земское собраніе объ отпускѣ въ соуду 1000 р. на срокъ и проценты по усмотрѣнію Земства. 3) Вслѣдствіе большого количества заявленій отъ членовъ с.-х. общества, устроить въ 1912 году въ с. Макаровомъ Ярѣ сельскохозяйственную выставку постановлено, представить на выставкѣ три отдѣла: 1-й животноводство, 2-й полеводство и другія отрасли сельскаго хозяйства, 3-й кустарные промыслы. На что и ассигновать изъ средствъ об-ва 50 руб. и просить уѣздное и Губернское Земства, со своей стороны отчислить соответствующія средства. Что касается срока выставки, то постановлено открыть ее съ 14 по 15 Мая. 4) Постановлено просить Славяносербскую Уѣздную Земскую Управу о приглашеніи секретаря с.-х. об-ва, что и было выполнено земской управой къ 1 Октября. 5) По вопросу о гончарномъ производствѣ рѣшено, войти съ ходатайствомъ, предъ земской управой, устроить въ с. Макаровомъ Ярѣ образцовый горнь, и передать сельскохозяйственному обществу, которое будетъ отдавать его въ аренду гончарамъ, ремонтируя за свой счетъ, кромѣ того проситъ Славяносербскую уѣздную земскую

управу, командировать въ одну изъ гончарныхъ школъ двухъ крестьянъ гончаровъ с. Макарова Яра.

КУСТАРНЫЕ ПРОМЫСЛЫ (фрагмент)

[З кн.: Свод экономических мероприятий Славяносербского уездного земства с 1866 по 1911 гг. – Луганск: без изд., 1912. – С.671-677 (репринт)]

С.671

1902 X—2. Собрание постановило: докладъ Управы принять къ свѣдѣнію. (Ж. 37 Оч. З. С. п. 12 стр. 225).

Управа докладывала Земскому Собранию, что ею отправлены на изслѣдованіе въ Миргородскую художественно-промышленную школу имени Н. В. Гоголя образцы глинъ села Макарова-Яра, что является предварительными шагами на пути улучшенія гончарнаго производства въ селѣ Макаровомъ-Ярѣ.

Результаты изслѣдованія пока неизвѣстны.

1905 IX-30. Собрание постановило: ассигновать 100 р. и внести въ смѣту на будущій годъ на приглашеніе опытнаго гончарнаго мастера для наученія макароярскихъ кустарей готовить прочную поливу. (Ж. 40 Оч. З. С. п. 29 стр. 3).

Управа докладывала Земскому Собранию, что ею, на основаніи постановленія Очереднаго Собранія сессіи 1901 года, были посланы образцы гончарныхъ глинъ села Макарова-Яра въ Миргородскую художественную гончарную школу имени Н. В. Гоголя.

По отзыву школы Макаро-Яровская глина обладаетъ высокими качествами.

Между тѣмъ гончарное производство въ Макаровомъ-Ярѣ поставлено очень примитивно: тамошніе кустари не умѣютъ дѣлать даже прочную поливу и производятъ только самыя простыя, грубыя и потому малоцѣнные издѣлія.

Управа предлагала сдѣлать попытку улучшения гончарнаго производства въ селѣ Макаровомъ-Ярѣ и съ этой цѣлью выписать туда инструктора гончара. Для этого Управа просила ассигновать 100 руб.

1906 XII-7. На улучшение гончарнаго промысла въ селѣ Макаровомъ-Ярѣ, Собрание ассигновало 200 руб., внесе въ смѣту. (Ж. 41 Оч. 3. С. п. 37 стр. 202).

Экстренное Земское Собрание январской сессіи 1906 года сократило ассигновку на улучшение гончарнаго промысла въ селѣ Макаровомъ-Ярѣ, почему попытка къ такому полезному дѣлу, какъ поднятіе гончарнаго промысла осталось невыполненною.

Напоминая Собранию вышеизложенное, Управа просила возстановить ассигновку на улучшение гончарнаго производства въ селѣ Макаровомъ-Ярѣ въ прежнемъ размѣрѣ, т. е. въ количествѣ 100 руб.

1906 XII-7. Ходатайство Захара Жукова о безпроцентной ссудѣ въ 200 рублей на устройство корзиночной мастерской, Собрание утвердило, ассигновавъ 200 рублей въ ссуду. (Ж. 41 Оч. 3. С. п. 60 стр. 202).

Крестьянинъ Николаевской волости Захаръ Жуковъ просилъ Уѣздное Земство выдать ему безпроцентную ссуду въ размѣрѣ 200 рублей для оборудованія корзинсчнй мастерской.

Управа полагала просьбу Захара Жукова удовлетворить и ассигновать Жукову пособие на устройство корзиночной мастерской въ видѣ безпроцентной ссуды въ 200 рублей срокомъ на 8 лѣтъ, т. е. съ выплатой въ концѣ каждаго года по 25 р.

1907 X-1. Собрание, соглашаясь съ докладомъ Управы, постановило возбудить ходатайство передъ Губернскимъ Собраниемъ объ отпускѣ для изслѣдованія кустарныхъ промысловъ 300 рублей. въ распоряженіе Управы. (Ж. 42 Оч. 3. С. п. 18 стр. 136).

Екатеринославское Губернское Земское Собрание Очередной сессіи 1906 года, согласно докладу Губернской Земской

С.673

Управы по вопросу о развитии кустарных промысловъ въ губерніи, постановило:

1) Поручить Губернской Управѣ въ теченіе 1907 года детально обследовать положеніе кустарныхъ промысловъ въ губерніи и выяснитъ возможныя для развитія отрасли его.

2) Поручить Управѣ изыскать средства для образованія особаго Фонда, подобно учрежденному уже сельскохозяйственному фонду, для субсидированія въ необходимыхъ случаяхъ учреждений или лицъ, вѣдающихъ кустарное дѣло.

3) Поручить Управѣ разработать вопросъ о необходимыхъ поощрительныхъ мѣрахъ для развитія кустарнаго дѣла и внести свои предположенія на разсмотрѣніе Уѣздныхъ Земскихъ Собраній сессіи 1907 года.

4) Поручить Управѣ выработать проектъ организаціи и устройства музея кустарныхъ издѣлій.

5) Открыть Управѣ кредитъ на обследование въ размѣрѣ 2000 р.

и 6) Поручить ей представить подробный докладъ будущему Очередному Губернскому Земскому Собранію сессіи 1907 года, основанный на заключеніяхъ и постановленіяхъ Уѣздныхъ Земствъ по настоящему вопросу.

Вышеприведенное постановленіе Губернскаго Земскаго Собранія, Губернская Управа препроводила Уѣздной съ просьбою представить его на обсужденіе Уѣзднаго Земскаго Собранія ближайшей очередной сессіи.

Признавая желательнымъ обследование кустарныхъ промысловъ въ уѣздѣ, Уѣздная Управа предлагала Собранію возбудить ходатайство передъ Губернскимъ Земствомъ объ отпускѣ 300 рублей въ распоряженіе Уѣздной Управы для этой цѣли. Только послѣ произведенныхъ обследованій, Управа находила возможнымъ предложить проектъ поощрительныхъ мѣръ для развитія кустарнаго производства.

1908. Собраніе постановило: ассигновать 100 рублей на устройство гончарнаго горна; что же касается приглашенія мастера, то оставивъ неизрасходованную ассигновку въ 150 рублей, вновь ассигновать такую же сумму и внести

ее въ смѣту. Что же касается стипендіи при Миргородской школѣ, то Собраніе постановило въ этой части докладъ отклонить. (Ж. 43 Оч. З. С. п. 8 стр. 130).

Управа предлагала Собранію слѣдующія мѣры для улучшенія гончарнаго производства въ селѣ Макаровомъ-Ярѣ: посылку мѣстныхъ гончарей для обученія на счетъ Земства на практическіе курсы при мастерскихъ этого рода, каковы напримѣръ: Глинская и Опошнянская Полтавской губ. и посылку въ школы гончарнаго искусства, каковы напримѣръ; Миргородская художественно-промышленная школа имени Гоголя.

Съ этою цѣлью Управа просила ассигновать на посылку гончаровъ на практическіе курсы 100 рублей и на одну стипендію при Миргородской художественно-промышленной школѣ 240 рублей на три года. Сверхъ того, такъ какъ мѣстные горны слишкомъ неудовлетворительны для обжиганія посуды, то ассигновать на устройство образцоваго горна 100 рублей съ тѣмъ, что устройство его будетъ произведено по плану тщательно провѣренному техническими лицами Управы.

1909 X—29. По докладу о мѣрахъ къ улучшенію въ уѣздѣ гончарнаго промысла, Собраніе постановило: ассигновать въ распоряженіе Земской Управы 300 рублей, внесе ихъ въ смѣту 1910 года, для устройства горна и приглашенія инструктора. (Ж. 44 Оч. З. С. п. 11).

О мѣропріятіяхъ по улучшенію гончарнаго производства въ селѣ Макаровомъ-Ярѣ, Управа докладывала Собранію слѣдующее: Земскими Собраніями прошлыхъ лѣтъ уже была признана необходимость улучшенія гончарнаго промысла въ селѣ Макаровомъ-Ярѣ, путемъ практическаго указанія гончарнымъ мастерамъ лучшихъ пріемовъ приготовленія хозяйственной посуды, для чего въ текущемъ 1909 году былъ приглашенъ въ качествѣ инструктора мастеръ изъ Полтавской губерніи нѣкто Чирвенко, гончарь-практикъ. Гончаръ былъ приглашенъ на 4 мѣсяца—февраль, мартъ, май и іюнь, т. е. на время, въ которое населеніе болѣе свободно отъ хозяйственныхъ работъ. Вознагражденіе мастеру выразилось: 1) 45 рублей въ мѣсяцъ, 2) даровой проѣздъ изъ Полтавской губерніи и обратно въ

С.675

два конца 40 рублей, 3) сообщеніе профессиональной тайны—100 рублей. Кроме этого на покупку материала для показательных работ (напр. свинець, окись желѣза, марганецъ и жерновъ израсходовано 25 рублей, а всего—345 рублей).

Больше всѣхъ перенялъ крестьянинъ Макарова-Яра гончаръ Семень Звѣряка. Значительная часть гончаровъ Макарова-Яра, хотя и не усвоили новыхъ приѣмовъ, но поняли, что изъ имѣющихся у нихъ глинъ можно готовить лучшую посуду и интересъ къ производству у нихъ сильно увеличился. На обязанности инструктора Чирвенко лежало еще устройство показательнаго горна, но о приговорѣ Макаро-Яровскаго сельскаго общества объ отводѣ мѣста подъ горнъ было сообщено Управѣ въ концѣ іюня, когда срокъ пребыванія Чирвенко въ с. Макаровомъ-Ярѣ истекъ и ассигновка въ 100 рублей на устройство горна осталась неиспользованной.

7-го августа сего года въ с. Макаровъ-Ярѣ пріѣзжалъ, будучи командированнымъ отдѣломъ Сельской экономіи и Сельско-Хозяйственной статистики Главнаго Управленія Землеустройства и Земледѣлія, профессоръ керамики С.-Петербургскаго Технологическаго Института г. Соколовъ. Осмотрѣвъ посуду, приготовляемую изъ мѣстной глины, г. Соколовъ предложилъ послать образцы этихъ глинъ на испытаніе въ Петербургъ въ отдѣлъ Сельской экономіи и Сельско-Хозяйственной статистики, гдѣ будетъ произведенъ техническій анализъ, т. е. опредѣлится необходимый составъ глазури, выяснится, что изъ глины Макарова-Яра можно приготовить наилучшаго.

Зная тотъ или иной отзывъ о глинахъ, Земство можетъ уже выяснитъ какую поддержку, по улучшенію гончарнаго дѣла въ уѣздѣ, можно получить отъ Главнаго Управленія Землеустройства и Земледѣлія. Въ благопріятномъ случаѣ поддержка можетъ выразити въ слѣдующемъ: 1) присылкой инструктора по гончарному производству, 2) дать возможность послать на счетъ отдѣла кого либо изъ мѣстныхъ кустарей на курсы въ Глинскую гончарную мастерскую Полтавской губ., 3) субсидію на устройство показательнаго горна Управа проситъ Собраніе ассигновать 100 рублей и 200 рублей на приглашеніе инструктора. Сверхъ того, если глина, изъ которой Макаро-Яровскіе гончары выдѣлываютъ сельскохозяйственныя вещи,

будеть признана високого качества, то быть может. Собрание найдеть возможнымъ поручить Управѣ войти въ соглашение съ владѣльцами участка земли, гдѣ берется глина, если можно купить его и обезпечить, такимъ образомъ, населенію добычу ея.

1909 X-29. По докладу объ изслѣдованіи глинъ въ уѣздѣ, Собрание постановило: докладъ Управы принять и ассигновать въ ея распоряженіе 100 рублей, внесе ихъ въ смѣту 1910 года. (Ж. 44 Оч. 3. С. п. 12).

Управа указывала Собранію на необходимость обслѣдованія глинъ въ уѣздѣ съ цѣлью опредѣленія ихъ пригодности для гончарнаго, черепичнаго и кирпичнаго производствъ.

На собраніе и отправку образцовъ для технического анализа въ отдѣлъ Сельской Экономіи и Сельскохозяйственной Статистики Департамента Земледѣлія, Управа испрашивала у Собранія ассигновку въ размѣрѣ 100 рублей.

1910 X-11. По докладу Управы (45 и 46) объ улучшеніи гончарнаго производства въ селѣ Макаровомъ-Ярѣ и объ изслѣдованіи глинъ въ уѣздѣ, Собрание, послѣ обмѣна мнѣній, выражаетъ желаніе, чтобы Макаро-Яровскій пласть былъ обслѣдованъ во всѣхъ его направленіяхъ и принимаетъ оба доклада Управы полностью, при чемъ на обслѣдованіе глинъ ассигновать 200 рублей. (Ж. 45 Оч. 3. С. п. 1).

Для улучшенія гончарнаго производства въ селѣ Макаровомъ-Ярѣ, Управа просила Земское Собрание принять слѣдующія мѣры: 1) ходатайствовать передъ Главнымъ Управленіемъ Землеустройства и Земледѣлія о присылкѣ инструктора гончара въ Макаровъ-Яръ на болѣе продолжительное время, 2) ходатайствовать о посылкѣ на счетъ Главнаго Управленія Земледѣлія и Землеустройства двухъ желающихъ изъ крестьянъ Макарова Яра, по выбору общества и одобренію Управы, въ школу гончарнаго производства для изученія болѣе совершенныхъ егс способовъ, 3) ассигновать 100 рублей изъ суммъ уѣзднаго сбора на устройство образцоваго горна, 4) поручить Управѣ выяснить, не найдется ли способовъ для пріобрѣтенія карьера на землѣ г. Мартенса въ собственность макаро-яровцевъ, 5) ас-

С.677

сигновать изъ суммъ уѣзднаго сбора 50 рублей на покупку матеріаловъ для показательныхъ работъ инструктора, 6) ассигновать изъ суммъ уѣзднаго сбора 300 рублей для приглашенія инструктора на земскій счетъ въ томъ случаѣ, если Главное Управленіе Землеустройства и Земледѣлія откажетъ въ ходатайствѣ о присылкѣ на его счетъ инструктора.

Затѣмъ былъ прочитанъ докладъ Управы объ обслѣдованіи глинь въ уѣздѣ, для каковой цѣли Управа просила Собраніе ассигновать 100 рублей.

1911 X-3. Собраніе постановило: 1) ассигновать на приглашеніе въ Макаровъ-Яръ мастера 300 рублей и внести ихъ въ смѣту 1912 года, 2) оставить по смѣтѣ 1911 года невыполненнымъ расходомъ на устройство въ 1912 г. образцоваго горна 100 рублей и на покупку матеріаловъ для показательныхъ работъ 50 рублей и 3) ходатайствовать передъ Главнымъ Управленіемъ Землеустройства и Земледѣлія объ ассигнованіи 500 рублей. (Ж. 46 Оч. 3. С. п. 15).

Для улучшенія гончарнаго промысла въ селѣ Макаровомъ Ярѣ, Управа просила Собраніе о слѣдующемъ:

1) Ассигновать изъ суммъ уѣзднаго сбора 300 рублей на командировку 2-хъ крестьянъ изъ уѣзда и 2-хъ гончаровъ изъ села Макарова-Яра зимой 1911—1912 года въ одну изъ школъ гончарнаго дѣла.

2) Перенести ассигновку въ 100 рублей на устройство образцоваго горна въ с. Макаровомъ-Ярѣ изъ смѣты на 1911 годъ въ смѣту на 1912 годъ.

3) Перенести ассигновку въ 50 рублей на покупку матеріаловъ для показательныхъ работъ инструкторомъ гончарнаго дѣла изъ смѣты 1911 въ 1912 годъ, такъ какъ эта ассигновка не была использована, въ виду неимѣнія въ с. Макаровомъ-Ярѣ инструктора гончарнаго дѣла.

4) Такъ какъ ассигновки, упомянутой въ пунктѣ I-мъ (800 руб.) недостаточно для командированія крестьянъ, то Управа просить Собраніе ходатайствовать передъ Главнымъ Управленіемъ Землеустройства и Земледѣлія объ ассигнованіи 400 рублей на командированіе крестьянъ изъ уѣзда для обученія въ школѣ гончарнаго дѣла (напр. Глинской).

П. Скачков

ОБЗОР ГОНЧАРНОГО ПРОМЫСЛА В С.МАКАРОВ-ЯР

[З кн.: Ежегодный справочник Славяносербского уездного земства на 1914 год. — Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1914. — С.136-151 (репринт)]

Въ далекомъ прошломъ теряется исторія занятія гончарнымъ дѣломъ крестьянъ с. Макаровъ-Яръ и его окрестностей. Старѣйшій изъ гончаровъ—крестьянъ В. Н. Артюшенко, теперь 72 лѣтній старикъ, 60-ть лѣтъ уже занимающійся издѣліями изъ глины, рассказываетъ о тѣхъ былыхъ временахъ, когда гончарнымъ дѣломъ въ Макаровомъ-Яру занималось сплошь все населеніе, „не было говорить онъ, ни одного двора, гдѣ не дѣлались бы горшки и въ Макаровомъ-Яру жило по 40—50 фуръ, наѣзжихъ торговцевъ, ожидая выпалки горшковъ; посуда бралась съ бою и хозяину не нужно было думать о томъ,— куда и кому сбывать свои издѣлія“.

С.136

О быломъ, когда-то широко распространѣніи гончарнаго дѣла въ сел. Макаровъ-Яръ и его окрестностяхъ, говорятъ и заброшенные карьеры глинь близъ села Макаровъ-Яръ, (т. н. Бѣлоусовская), сел. Давыдовка, Новокіевка, Хорошиловъ и др., давно заброшенныхъ, и за 30—40 лѣтъ бездѣйствія, успѣвшихъ уже сравняться съ землей, а въ карьерѣ Новокіевского сел. много лѣтъ существуетъ прудъ, для пойла скота.

Одно уже существованіе, заброшенныхъ карьеровъ глинь указываетъ на то, что гончарное дѣло не являлось, для занимающихся имъ крестьянъ, случайнымъ явленіемъ. Они тщательно отыскивали глину, отвѣчающую всѣмъ требованіямъ техники, и не имѣя никакихъ свѣдѣній, для опредѣленія пригодности, для той или иной цѣли глины, они путемъ долготѣняго опыта опредѣляли цѣнность ея. Только этимъ, практическимъ путемъ крестьянами были забракованы, открытые 20—25 лѣтъ назадъ карьеры глинь Бѣлоусовской и Ново-Кіевской,—первый въ силу того, что посуда изъ него, послѣ обжoga давала трещины и большой % отхода, второй, какъ не

С.137

выдерживающая сутки. И только пластъ глины, выходящій, близъ поселка Водяного (Надеждино), на землѣ быв. владѣльца Булацеля, отвѣчалъ, по представленію крестьянъ, всѣмъ требованіямъ, необходимымъ въ гончарномъ дѣлѣ.

За памятью еще Артюшенко и другихъ старыхъ гончаровъ, былъ открытъ карьеръ глины, называемый „старымъ карьеромъ“, изъ котораго брали глину всѣ гончары сел. Макаровъ-Яръ, глина въ немъ доставалась на глубинѣ 3-хъ саженой отъ поверхности земли и хотя пластъ былъ толстъ, все же неудобства доставанія ея заставили искать новые выходы, и лѣтъ 60 назадъ былъ открытъ новый карьеръ, теперь на землѣ Мартенса, изъ котораго крестьяне уже въ теченіе 60—70 лѣтъ берутъ глину для своихъ издѣлій.

Сами издѣлія были настолько несложны, по своей формѣ и назначенію, что не выходили за предѣлы кухонныхъ горшковъ, кувшиновъ для молока (глечиковъ) и цвѣточныхъ горшковъ съ поддонниками, и только одинъ Артюшенко на заказъ изрѣдка изготовлялъ вазы для украшенія тумбъ, домовъ, воротъ и для установки въ нихъ комнатныхъ цвѣтовъ.

Онъ же изготовлялъ различнаго вида кувшины, по рисункамъ сосѣднихъ землевладѣльцевъ, но все это были единичные случаи, не вносившіе въ работу гончаровъ никакихъ измѣненій. Общая масса изготовляла только три вида издѣлій изъ глины, свободно расходившихся на мѣстѣ или отправлявшихся въ Ростовъ, Нахичевань и Новочеркасскъ. Насколько эти требованія были громадны, и насколько выгодно было само занятіе, можно судить уже по тому, что только одинъ Артюшенко отправлялъ по 30—40 тысячъ однихъ только цвѣточныхъ горшковъ, имѣя у себя 3—4 наемныхъ работниковъ. Горшки продавались по ихъ размѣру: 6 вершковыя по 15 р. за сотню; 5 в.—по 6—7 р., а ниже 5 вершковъ по 1 к. съ вершка, т.-е. отъ 1½ и до 4 руб. за сотню. Кухонные горшки и глечики продавались на мѣстѣ по 25—30 руб. за тысячу, а при сплавленіи ихъ весною по Донцу въ Ростовъ, они продавались по станциямъ Донской Области въ общемъ по 60—70 руб., доходя въ иные годы и до 90—100 руб. за тысячу.

Но съ теченіемъ времени измѣнились и требованія рынка;— съ появленіемъ эмалированной посуды, спросъ на кухонную посуду палъ, что заставило крестьянъ производить ее въ меньшемъ числѣ, но вмѣстѣ съ тѣмъ, не зная другихъ формъ

издѣлій изъ глины, они стали производить большее количество кувшиновъ (глечиковъ) и этимъ самымъ понизили продажную стоимость ихъ. Съ уменьшеніемъ стоимости ихъ на рынкѣ, напротивъ, увеличилась стоимость производства гончарныхъ издѣлій,—бесплатное пользование глиной смѣнилось определенной годовой платой за пользование ею, вздорожаніе топлива, — удорожило выпалку издѣлій, и совокупность всѣхъ этихъ условий, шагъ за шагомъ, стало сокращать и число крестьянъ, занимающихся горшечнымъ дѣломъ. Самое занятіе гончарнымъ дѣломъ перестало быть господствующимъ въ жизни крестьянина, незаметно превратившись только въ „подсобное“, въ главномъ его занятіи хлѣбопашествомъ.

Изъ поголовно занятыхъ, когда-то, дворовъ Макарова-Яра гончарнымъ дѣломъ, при подворномъ обслѣдованіи*) въ февралѣ 1913 г., осталось только 102 человекъ, съ такимъ же количествомъ дворовъ, занимающихся гончарнымъ дѣломъ и производящихъ въ общей сложности 249500 штукъ различного вида горшечныхъ издѣлій, на сумму 7270 руб. 50 к., что составляетъ заработокъ (валовой) на одного человекъ въ 71,5 руб. въ годъ.

Даже этотъ, въ сущности, незначительный заработокъ, внесенный въ бюджетъ крестьянина, по преимуществу земледѣльца, составляетъ громадное подспорье въ его главномъ трудѣ. Если же принять во вниманіе примитивность самой работы, условія, въ какихъ она происходитъ, количество затрачиваемаго на изготовленіе времени съ доставкой, за 8 верстъ глины и подготовка ея къ лѣпкѣ, крайне низкую продажную цѣну самыхъ издѣлій, то мы поймемъ и ту невысокую производительность крестьянъ-кустарей, а слѣдовательно и незначительность самаго заработка.

Въ самомъ дѣлѣ,—по словамъ кустарей средней работниці можетъ легко выработать за день, считая съ 6 ч. утра и до 4 ч. вечера, 100 шт. горшковъ (различнаго вида) и слѣдовательно за 100 рабочихъ дней осени и зимы, (считая съ ноября по февраль, за исключеніемъ праздниковъ) каждый изъ кустарей долженъ былъ бы приготовить не менѣе 10000 шт. горшечныхъ издѣлій, тогда какъ, въ данный моментъ, въ среднемъ на cadaго кустаря приходится 2446 шт. издѣлій изъ глины въ теченіе года.

С.139

Останавливаюсь нѣсколько подробнѣе на условіяхъ гончарнаго труда крестьянъ—кустарей мы увидимъ, что для изготовленія тысячи горшечныхъ издѣлій, крестьянинъ долженъ затратить:

на доставку глины изъ карьера хут. Водяного 1 день съ лошадыю—1 р. 50 к.,

подготовка ея къ работѣ, размачиваніе, размѣшиваніе и разминаніе—2 дни 1 р. 50 к.,

работа 1000 шт. въ среднемъ по 80 шт.—12—13 дн. 9 р. 75 к.

Выпалка печи въ 1000 шт.: матеріаль 2 р. 50 к. и работа 1 д.—3 р. 25 к., нагрузка и выгрузка печи—работа съ лошадыю и помощникомъ 1½—2 р.—2 д. 3 р. 10 к. т. е. въ общемъ на тысячу горшечныхъ издѣлій онъ затрачиваетъ около 19—20 дней, которыя стоятъ, по скромному подсчету, 18—19 руб. Принимая же во вниманіе, что при приготвленіи глины, какъ напр. размѣшиваніе ея (ногами) и растираніе руками принимаютъ участіе и другіе члены семьи кустаря, мы увидимъ, что стоимость приготвленія 1000 штукъ, далеко будетъ не ниже, приведенныхъ мною цифръ, хотя я и не бралъ еще арендную плату 1½ рубля въ годъ, за право пользованія глиной.

Такимъ образомъ при средней продажной цѣнѣ тысячи штукъ горшечныхъ издѣлій по 29,14 руб. и стоимость работы 19,5 рубля мы получаемъ среднюю заработную плату двадцатидневной работы, въ среднемъ же при 6—7 часовомъ рабочемъ днѣ, около 50 коп. Въ дѣйствительности же она ниже приведенной цифры, такъ какъ горшечныя издѣлія только въ половинной части продаются на мѣстѣ, остальная часть, какъ продающаяся въ развозъ естественно вызываетъ и лишніе расходы а слѣдовательно и понижаетъ заработную плату.

Всѣ эти неблагоприятныя условія, сопровождающія трудъ кустаря, оказываютъ громадное вліяніе на самое дѣло, не говоря уже про то что они сдерживаютъ производительность кустарей, постепенно убивая и самое дѣло.

Добавивъ къ этому полное отсутствіе знаній, хотя-бы самыхъ элементарныхъ, по выработкѣ изъ глины, помимо горшковъ и глечиковъ—ничтожная продажная плата за эти издѣлія на мѣстѣ и отсутствіе рынковъ сбыта, дѣлають занятія куста-

рей, какой то простой необходимостью и не удивительно, если при бесѣдѣ съ крестьянами, вы слышите обычное заявленіе: „Не изъ-за чего работать, работаемъ зря, но некуда дѣть зимой время“!

И стоитъ только взглянуть на цифровой матеріаль, собранный по Макаровому-Яру, чтобы убѣдиться въ справедливости высказанныхъ положеній.

Изъ общаго количества 249500 шт. издѣлій изъ глины приходится на долю кухонной посуды 202500 штукъ
кувшиновъ для молока (глечиковъ) 44500 „
цвѣточныхъ кувшиновъ 4000 „

Изъ всего приведеннаго, общаго количества, на долю поливанной посуды, разнаго вида, приходится 40000 штукъ. Вотъ все разнообразіе видовъ и формъ мѣстныхъ кустарей, дальше которыхъ они не пошли; но если принять во вниманіе, что изготовлявшіяся, когда-то, вазы и подставки подъ цвѣты, (поддонники) Артюшенко, не только не были восприняты крестьянами, но оставлены и имъ, то безспорно, въ своемъ искусствѣ, мѣстный кустарь отодвинулся назадъ.

Однообразіе издѣлій дѣлаетъ возможнымъ ихъ сбытъ на мѣстѣ только въ ограниченномъ количествѣ, другіе же рынки сбыта становятся недоступны для крестьянъ по средствамъ: т. к. онъ ихъ не знаетъ совсѣмъ, а знакомые уже имъ рынки замѣтно повышаютъ продажную цѣну. Слѣдующая таблица показываетъ ростъ поштучной платы при сбытѣ:

Рынки сбыта	Колич.	Стоимость въ рубляхъ	Цѣна шт. въ коп.
1. Макаровъ-Яръ (на мѣстѣ) .	98500	2409,5	2,44
2. Окрестности его	51000	1432,5	2,80
3. Ст. Митякинская, Дон. Обл.	3000	75	2,50
4. Ст. Луганская, Дон. Обл. .	5000	200	4,00
5. Ст. Сумы, Юг.-В. ж. д. . .	1000	23	2,30
6. г. Луганскъ	44500	1488	3,34
7. г. Ростовъ Н-Д.	42000	1642,5	3,90

Отбрасывая такіе пункты, какъ ст. Митякинская и Луганская, Дон. Обл., находящіяся вблизи Макарова-Яра, а слѣдовательно и относящіяся къ окрестностямъ—и такіе, чисто слу-

С.141

чайные, какъ ст. Суммы, взявшая всего только 1000 шт., мы получимъ, что главная масса издѣлій сбывается въ окрестности и только меньшая часть ихъ идетъ въ такіе пункты, какъ Луганскъ и Ростовъ Н.-Д.

Въ процентномъ отношеніи сбытъ выразится:

Рынки сбыта	% отъ общаго количества
1. Макаровъ-Яръ (на мѣстѣ)	39,5
2. Окрестности его	26,5
3. г. Луганскъ	17,8
4. Ростовъ Н.-Д.	16,4

Такимъ образомъ 66% всѣхъ издѣлій сбываются на мѣстѣ и въ окрестностяхъ, со средней поштучной платой 2,88 коп., и только 1/3 часть или 34% сбывается въ Луганскъ и Ростовъ, со средней платой за штуку 3,62 коп.

Изъ приведенныхъ данныхъ можно видѣть, что наиболѣе скудно оплачивается трудъ кустаря-гончара, при продажѣ имъ своихъ издѣлій на мѣстѣ скупщикамъ, всего только по 2,44 к. за штуку, и наиболѣе выгодно онъ продаетъ ихъ въ Ростовѣ по 3,9 коп. и Луганскѣ по 3,3 коп.

Казалось бы—такое наглядное явленіе должно бы было вызвать и наибольшій вывозъ издѣлій въ выгодныя мѣста сбыта, но на самомъ дѣлѣ этого не только нѣтъ, а напротивъ вывозъ въ Ростовъ сократился за послѣдніе годы во много разъ и въ Ростовъ теперь отправляютъ, или наиболѣе состоятельные крестьяне, или наиболѣе предприимчивые. По словамъ Артюшенко, это объясняется тѣмъ, что Ростовъ теперь не беретъ почти совсѣмъ кухонной посуды, а цвѣточные горшки продаются по одной цѣнѣ съ Луганскомъ и къ тому же около Ростова есть теперь свое производство.

Въ Луганскѣ же не всегда можно продать выгодно, и простоявъ цѣлый день, гончаръ принужденъ бываетъ продать за безцѣнокъ издѣлія все тѣмъ же барышникамъ.

Ясно, конечно, что при такихъ условіяхъ производства—оно должно было естественно итти къ упадку, пока не прекратится совсѣмъ.

Нужны были коренныя измѣненія въ самомъ производствѣ; чтобы не дать ему загдохнуть; нужна была помощь извнѣ, такъ какъ сами кустари, какъ я уже говорилъ, земледѣльцы по преимуществу, не могли выйти изъ создавагося положенія, и видя свою безпомощность, одинъ за другимъ, стали бросать гончарное дѣло. Такъ шло до 1901 г., пока очередное земское собраніе не обратило вниманіе на гончарный промыселъ Макаро-Яровскихъ крестьянъ и не поручило Управѣ обслѣдовать гончарное производство въ с. Макаровъ-Яръ и представить свои соображенія.

Это были первые шаги его, и уже въ 1902 году Управа поручила уѣздному агроному „ознакомиться“ съ положеніемъ гончарнаго дѣла въ Макаровомъ-Яру и представить планъ его улучшеній, результатомъ чего явилась посылка пробъ глины хут. Лысого и съ земли Мартенса въ Миргородъ въ художественно-промышленную школу имени Н. В. Гоголя, для изслѣдованія ея на способность принимать при обжогѣ поливу или глазурованіе. Все это было доложено земскому собранію 1902 г. каковое приняло сообщеніе къ свѣдѣнію.

Два года прошло безъ особыхъ улучшеній въ затронутомъ вопросѣ и въ 1905 году Управа вновь доложила Земскому Собранію свои предположенія по улучшенію гончарнаго дѣла, и въ данномъ случаѣ Управа уже болѣе широко охватывала вопросъ, констатируя и дѣйствительныя, болѣе глубокія причины упадка дѣла, указывая на то, что эмалированная посуда вытѣсняетъ съ каждымъ годомъ все больше и больше кустарный горшокъ, что отсутствіе знаній гончарнаго дѣла, мѣшаетъ возможности мѣстнаго крестьянина-кустаря выступить съ издѣліями изъ глины, имѣющими большій спросъ на рынкѣ, какъ напр.: кафельныхъ украшеній для каминовъ и печей, вазъ для украшеній, кувшиновъ, черепицы и пр.

Управа ссылалась на примѣры Полтавской и Курской губ., выходя изъ этого она видѣла въ необходимости открытія особой художественной школы издѣлій изъ глины, но въ виду большихъ затратъ на таковую, она предполагала, до возможности осуществленія этого, посылать, въ уже имѣющіяся школы, подобнаго типа, учениковъ изъ кустарей, для изученія горшечнаго дѣла. Тѣмъ не менѣе, на первое время, въ видѣ практическихъ мѣръ помощи Макаро-Яровскимъ кустарямъ, Управа

С.143

предлагала пригласить специалиста глиняных изделий, для обучения крестьян производить полированную посуду и различные изделия из глины; на все это Управой испрашивалось всего только 100 р., каковые и были ассигнованы Земским Собранием 1905 г. в декабре месяце, но в январе 1906 г. Земское Собрание отменило эту ассигновку.

В очередную сессию 1906 г. Управа вновь выступила перед Земским Собранием с просьбой об ассигновании означенной суммы, ссылаясь на громадное значение, в неурожайные годы, побочного занятия Макаро-Яровских крестьян.

Но с этого же года гончарным делом, в связи с вопросом о поднятии вообще кустарных промыслов в губернии, заинтересовывается Губернское Земство, и на основании его запросов о гончарном промысле в Славяносербском уезде, Управа снова выступает на помощь Макаро-Яровским кустарям. Она просит очередное Земское Собрание 1907 г. об ассигновании 300 руб. для „обследования“ гончарного промысла в уезде, не считая возможным предлагать какие либо меры улучшения гончарного дела, не зная его нужды и положения.

Доклад хотя и был принят Земским Собранием, но тем не менее вопрос об обследовании гончарного промысла не получил осуществления.

В 1908 году Управа делает попытки, через посредство Полтавского кустарного музея, пригласить опытного мастера, для обучения местных гончаров, но в виду того, что попытки не увенчались успехом, она заводит переписку непосредственно с кустарями Полтавской губ., результатом чего один из них прибыл в сел. Макаров-Яр, но Земство не вступало с ним ни в какие обязательства и соглашения. Это был, можно сказать, первый апостол гончарного дела среди Макаро-Яровских кустарей, — ему обязаны некоторые из них умению делать полированную посуду, более удобному и выгодному способу обжига гончарных изделий и некоторым усовершенствованиям в местном горне для обжига горшков.

Внимание, проявленное въ отношеніи заѣзжаго мастера кустарями, дало право Управѣ приступить къ практическому осуществленію обученія крестьянъ болѣе усовершенствованнымъ способамъ работъ изъ глины, для чего въ 1909 году ею былъ приглашенъ изъ Полтавской губ. мастеръ-гончаръ Ѡ. Н. Черненко, который за время съ февраля по іюнь мѣсяцъ долженъ былъ обучить крестьянъ гончарному дѣлу вообще и глазурированію въ частности. Ему назначено было Управой вознагражденіе по 45 руб. въ мѣсяцъ, 40 р. на проѣздъ въ два конца и 100 р. за сообщеніе „профессіональной тайны“ или лучшаго способа „глазурированія“.

Изъ послѣдняго можно судить о томъ, въ какой же обстановкѣ,—полнаго невѣденія, работалъ мѣстный кустарь, если при наличности научныхъ учрежденій, въ видѣ лабораторій, со множествомъ всевозможныхъ руководствъ по глазурированію, приходилось платить 100 руб. за сообщеніе „профессіональной“ тайны глазурированія гончарныхъ издѣлій!

Мастеръ прожилъ положенное время въ Макаровомъ Яру и уѣхалъ, научивъ немногихъ только глазурированію. Послѣ него былъ, по словамъ Артюшенко, [какой-то гончаръ изъ Изюма, работавшій не отъ земства. На ряду съ желаніемъ Управы,—вывести гончаровъ съ ихъ дѣломъ изъ мертвеннаго состоянія, начинается инициатива и съ мѣста. По просьбѣ Макаро-Яровскаго сельскохозяйственнаго общества, 7 августа 1909 года въ Макаровъ Яръ прибылъ, по порученію Главнаго Управленія Землеустройства и Земледѣлія, проф. керамики Соколовъ.

Имъ осмотрѣнъ былъ карьеръ глинь, издѣлія мѣстныхъ кустарей; онъ бесѣдовалъ съ Артюшенко и другими старыми гончарами. По его предложенію Управой были посланы въ Петербургъ, въ отдѣлъ сельской экономіи и сельско-хозяйственной статистики образцы глинь, Макаро-Яровской волости, гдѣ изъ нея были изготовлены образцы гончарныхъ издѣлій и произведенъ анализъ глинь, каковой и были въ 1910 г. сообщены Управѣ.

На основаніи этихъ данныхъ, Земство возбудило въ 1910 и 1911 г. передъ Департаментомъ Земледѣлія ходатайство о присылкѣ въ Макаровъ-Яръ постоянного инструктора, для руководства работами кустарей, но въ виду не полученія отвѣта, она пригласила на службу съ осени 1912 года инструктора-керамиста И. А. Переборщикова, окончившаго Миргородскую художе-

С.145

ственно-промышленную школу имени Н. В. Гоголя, для обучения крестьян селения Макаровъ-Яръ гончарному искусству и съ осени же былъ построенъ, подъ его руководствомъ, горнъ для обжого издѣлій изъ глины; на все это было израсходовано Земствомъ 1016 рублей.

Такой—сравнительно—значительный расходъ на гончарное дѣло, противъ крайне осторожныхъ и скудныхъ денежныхъ ассигнованій въ прежніе годы, указывало на рѣшительный поворотъ во взглядахъ земства на гончарный промыселъ въ уѣздѣ. Справедливость подобныхъ предположеній вытекаетъ уже изъ отношеній земскаго собранія очередной сессіи 1912 года и январьской 1913 года, когда по докладу Управы 1) о необходимости организаціи въ с. Макаровъ Ярѣ 4-мѣсячныхъ курсовъ, для обученія мѣстныхъ гончаровъ болѣе усовершенствованнымъ приемамъ работы съ глиной, 2) необходимость оборудованія курсовъ всѣми нужными машинами, орудіями, инструментами и пособиями по гончарному дѣлу, 3) необходимость оборудованія постоянной учебно-показательной мастерской съ лабораторіей, для производства технического анализа образцовъ глинъ, имѣющихся въ уѣздѣ, на годность ихъ для гончарнаго дѣла,—земское собраніе ассигновало просимую Управой сумму въ 900 рублей на 1913 годъ, причемъ земскимъ собраніемъ были возбуждены соотвѣтствующія ходатайства передъ Губернскимъ Земскимъ Собраніемъ и Отдѣломъ Сельской Экономіи и с.-хоз. статистики при Главномъ Управленіи Департамента Земледѣлія и Землеустройства объ ассигнованіи на развитіе гончарнаго дѣла на 1913 годъ и оборудованіе курсовъ, мастерской и лабораторіи, по смѣтѣ представленной Управой, 6097 руб. Помимо этого Собраніе, по предложенію гласнаго И. П. Яковенко, высказало пожеланіе ходатайствовать передъ соотвѣтствующими органами Правительства о геологическомъ обслѣдованіи глинъ въ уѣздѣ, годныхъ для гончарнаго и черепичнаго производства. На возбужденныя ходатайства Губернскимъ Земскимъ Собраніемъ было ассигновано на 1913 г. только 900 р. и Департаментомъ Земл. 500 руб.; такимъ образомъ уѣздное земство не могло осуществить всѣхъ намѣченныхъ мѣропріятій, но тѣмъ не менѣе Управа приступила, въ предѣлахъ имѣющихся ассигновокъ уѣзднаго и губернскаго земствъ, въ суммѣ 1800 руб.*), къ осуществленію хотя части, намѣченной программы по улучшенію гончарнаго дѣла.

*) Ассигновка Департамента была прислана Управѣ только въ концѣ

Было нанято помѣщеніе для учебно-показательной мастерской, выписанъ гончарный станокъ, 15 января была открыта въ Макаровомъ-Яру учебно-показательная мастерская, въ которой начались занятія съ показаніемъ пріемовъ работъ съ глиной, а съ 18 февраля по 15 марта были устроены курсы при мастерской, на которыхъ обучались 5 человекъ — крестьянъ хут. Лысого: работали на гончарномъ станкѣ, изучали составъ и обработку глины, раскопку и добываніе ея изъ земли, приготовленіе къ работѣ, сушкѣ и обжогу издѣлій, и другимъ работамъ гончарнаго искусства. Вмѣстѣ съ тѣмъ инструкторомъ давались совѣты по гончарному дѣлу, при посѣщеніи гончаровъ по домамъ, и наконецъ въ февралѣ мѣсяцѣ имъ было, по предложенію Управы, произведено подворное обслѣдованіе гончаровъ, Макарова-Яра и пос. Хорошилова.

Съ момента открытія въ с. Макаровъ-Ярѣ учебно-показательной гончарной мастерской и приглашенія на службу инструктора-керамиста, вопросъ о гончарномъ промыслѣ переходитъ въ новую эру. Онъ уже не считается явленіемъ случайнымъ, не заслуживающимъ вниманія, а напротивъ Земство удѣляетъ заботамъ о немъ и время и средства, какъ великому вопросу земскаго хозяйства и идетъ на встрѣчу необходимыми улучшеніями.

Не остаются неподвижными въ своемъ дѣлѣ и крестьяне-гончары: собранные въ маѣ мѣсяцѣ въ Макаровомъ-Яру, для обсужденія своихъ нуждъ—они ясно и единогласно выражали желаніе перейти къ наиболее усовершенствованнымъ способамъ работы изъ глины. Они указывали на то, что гончарное дѣло въ ихъ жизни, служило изстари и служить важнымъ подспорьемъ въ хозяйствѣ. Оно, по своей доступности и дешевизнѣ производства, какъ не требующее особыхъ затратъ ни на постройки, ни на приобрѣтеніе машинъ и инструментовъ, могло-бы давать значительныя для крестьянина-хлѣбороба средства на улучшеніе его главнаго занятія—полеводства.

Они указывали и на тѣ главныя причины, которыя по ихъ мнѣнію, убиваютъ гончарное дѣло, каковы: 1) неопредѣленность положенія правомъ пользованія глиной, какъ частной собственностью г. Мартенса и дальностью разстоянія ея, 2) крайне трудный и вредный для здоровья ручной способъ приготовленія ея къ годности въ дѣло, 3) недоброкачественность

С.147

матеріаловъ и удобства приготовления ручнымъ способомъ поливы (глазури), 4) неумѣніе готовить, кромѣ обычныхъ горшковъ и глечиковъ, другія издѣлія изъ глины и, наконецъ, 5) незнаніе мѣста сбыта уже готовыхъ издѣлій.

Принимая это во вниманіе, Управа рѣшила произвести подробное изслѣдованіе залегающихъ близь Макаровъ-Яра, пластовъ глины и опредѣлить ихъ годность для гончарнаго дѣла, но въ виду дороговизны *) анализовъ образцовъ глины, она командировала съ образцами глинъ, съ заброшенныхъ крестьянами карьеровъ, инструктора-керамиста И. А. Переборщикова, въ Миргородскую школу имени Н. В. Гоголя, для производства подробнаго анализа и опредѣленія пригодности глинъ для той или иной цѣли.

По возвращеніи изъ 1½ мѣсячной командировки (съ 10 іюля по 25 августа) г. Переборщиковымъ былъ представленъ отчетъ съ подробнымъ анализомъ годности глины и образцы издѣлій изъ нихъ.

Изъ представленнаго отчета видно, что глина:

№ №	Мѣсто залеганія пласта	Пригодность глины
1	Дер. Давидовка, Макаро-Яровской вол.	Для производства татарской черепицы и украшеній для цвѣточныхъ клумбъ. Съ 20% примѣсью извести пригодна для кафельныхъ издѣлій.
2	хут. Лысый, Ново-Свѣтловской волости.	Пригодна, при тщательной обработкѣ, для гончарнаго и кафельнаго производствъ, облицовочныхъ плитокъ и украшеній цвѣточныхъ клумбъ.
3	дер. Ново-Анновка, Первозвановской волости.	Для кустарной скульптуры, гончарнаго и кафельнаго производствъ и терракотовыхъ издѣлій.

*) Анализъ одного образца обходится около 42 рублей.

№ №	Мѣсто залеганія пласта	Пригодность глины
4	хут. Водяной, Макар-Яровской вол. (г. Мартенса).	Для гончарныхъ, изразцовыхъ издѣлій, облицовочныхъ плитокъ, терракотовыхъ издѣлій и украшеній цвѣточныхъ клумбъ.
5	с. Макаровъ-Яръ (Бѣлоусовская)	Для гончарныхъ, изразцовыхъ работъ, облицовочныхъ плитокъ и терракотовыхъ издѣлій.
6	д. Ново-Кіевка, Макар-Яровской волости.	Для кустарной черепицы и украшеній цвѣточн. клумбъ.
7	Макаровъ-Яръ, на берегу рѣки Донца.	Для самостоятельнаго производства не годна; можетъ служить примѣсъю для плавкости къ другимъ глинамъ, напри-мѣръ—Давидовской.

Такимъ образомъ, изъ приведенной таблицы видно, что окрестности Макар-Яровской волости изобилуютъ пластами глинъ съ самымъ разнообразнымъ характеромъ пригодности ихъ, не только для гончарнаго дѣла, но и для кустарной скульптуры, и что мнѣніе крестьянъ гончаровъ о непригодности той или иной глины, какъ напр., такъ наз. Бѣлоусовской или Ново-Кіевской, основаны на незнаніи ея особенностей неумѣніи ее приготовить и, что та же самая Бѣлоусовская глина, расположенная всего въ 1½—2 верс., по своимъ высокимъ качествамъ нисколько не уступаетъ глины г. Мартенса, находящейся въ 8—9 верстахъ отъ Макарова-Яра.

Ислѣдованіе глинъ намѣчало и тотъ путь, по которому должно было слѣдовать направленіе гончарнаго дѣла, въ районѣ Макар-Яровской вол., дабы использовать наиболѣе цѣлесообразно трудъ кустарей-гончаровъ.

Если квадратная сажень облицовочныхъ плитокъ, въ данное время, доходить на рынокъ до 40 и болѣе рублей, а изразцовыхъ и того дороже, то естественно, что готовить „глечики“, для того, чтобы продать ихъ по 25 руб. тысяча,—

С.149

поменьшей мѣрѣ, не цѣлесообразно, ибо есть возможность съ меньшей затратой труда, приготовить тѣже самыя облицовочныя плитки, съ продажей ихъ, съ выгодой, даже по 18—20 руб. тысяча. *)

Въ осуществленіе плана развитія гончарнаго дѣла съ осени 1913 г. Управой нанято было просторное помѣщеніе подъ учебно-показательную гончарную мастерскую и приступлено было къ ея оборудованію.

Для уменьшенія затратъ гончарами времени для приготовления глины и глазури и въ видахъ гигиеническихъ, были выписаны ручныя машины, для приготовления глины и глазури, выписаны необходимые на первое время приборы, для производства элементарнаго технического анализа глинъ и приступлено къ оборудованію приспособленіями мастерской, на изготовленіе кафельныхъ и изразцовыхъ издѣлій и намѣченъ цѣлый рядъ улучшеній въ гончарномъ дѣлѣ.

И выступая съ докладомъ передъ очередной сессіей Земскаго Собранія 1913 г., Управа представила образцы татарской черепицы, кафельныхъ украшеній для печей, облицовочныхъ плитокъ, украшеній для цвѣточныхъ клумбъ, изразцовыхъ и терракотовыхъ издѣлій и кустарной лѣпки, изъ образцовъ глинъ Макаро-Яровской и окрестныхъ волостей, прося Собраніе ассигновать на развитіе дѣла въ 1914 г., по представленной смѣтѣ въ 3600 руб., 900 р., ходатайствовать передъ Губернскимъ Земствомъ объ ассигнованіи 900 руб. и передъ Главнымъ Управленіемъ Земледѣлія и Землеустройства 1800 руб., заключивъ свой докладъ положеніями:

1. Гончарное дѣло въ районѣ Макаро-Яровской волости— не случайное, а исторически, условіями жизни, сложившееся явленіе.

2. Съ этой стороны—стремленіе Земства прійти на помощь населенію, устройствомъ образцовой гончарной мастерской,—вполнѣ цѣлесообразно.

3. Тѣ однообразныя формы, въ каковыя вылилось у крестьянъ гончарное производство, не отвѣчаютъ требованіямъ жизни, а отсюда сравнительно незначительное число производства и крайне скудная оплата труда.

*) На квадратную сажень идетъ 268 шт.

4. Являясь, даже при настоящемъ положеніи дѣла, значительнымъ подспорьемъ въ бюджетѣ крестьянина гончара, по преимуществу земледѣльца, гончарное дѣло требуетъ реорганизации на болѣе широкихъ началахъ, каковой является обученіе крестьянъ изготовленію кафельныхъ, изразцовыхъ и терракотовыхъ издѣлій, а также облицовочныхъ плитокъ и украшеній для цвѣточныхъ клумбъ.

5. Изслѣдованные образцы глины района Макаро-Яровской волости, далеко не исчерпываютъ залегающихъ пластовъ, а потому необходимо образовать, при гончарной мастерской, лабораторію для опредѣленія пригодности, вновь открываемыхъ глины, для гончарнаго дѣла.

6. Для развитія гончарнаго дѣла въ с. Макарово-Ярѣ, нужно оборудованіе кабинета инструктора всѣми необходимыми по дѣлу пособиями, какъ то: періодической литературой, книгами, картами, плакатами діапозитивами и проч., оборудованіе бібліотеки по гончарнымъ вопросамъ для пользованія и раздачи крестьянамъ.

7. Какъ необходимое наглядное учебное пособие, нужна организациа, при гончарной мастерской, комнаты-музея для храненія образцовъ глины и издѣлій изъ нихъ, а также храненія лучшихъ работъ крестьянъ и премированныхъ на выставкахъ гончарныхъ издѣлій.

И наконецъ 8. Для осуществленія всѣхъ намѣченныхъ мѣропріятій нужно помѣщеніе подъ мастерскую, вполне отвѣчающее своему назначенію, со всѣми приспособленіями для работъ изъ глины, ибо крестьянская изба не въ состояніи удовлетворять предъявленнымъ къ мастерской требованіямъ.

Между тѣмъ 2 собраніе гончаровъ, 28 декабря 1913 года, подтверждая прежнія свои нужды, рѣшило соорганизоваться въ артель по сбыту своихъ издѣлій и изысканію средствъ на пріобрѣтеніе карьера глины, такъ какъ безъ болѣе основательнаго, чѣмъ аренда ея, права пользованія ею, трудно разсчитывать на развитіе, падающаго гончарнаго дѣла. Вмѣстѣ съ тѣмъ собраніе высказывало желаніе просить Земство придти и въ этомъ на помощь имъ, если не по пріобрѣтенію карьера глины Мартенса*), то по изысканію другихъ пластовъ.

*) г. Мартенсъ при разговорѣ просилъ по 1000 руб. за десятину.

С.151

Заканчивая краткій обзоръ Земской работы по упорядоченію гончарнаго дѣла въ с. Макаровъ-Яръ, должно сказать, что по докладу Управы, Собраніемъ 1913 г. утверждена просимая ассигновка на 1914 годъ и съ января мѣсяца въ мастерской уже приступлено къ обученію крестьянъ кустарей, издѣліямъ кафелей, облицовочныхъ плитокъ, татарской черепицы, украшеній для цвѣточныхъ клумбъ и различныхъ художественныхъ издѣлій изъ глины.

Все это требуетъ средства для усовершенствованія, но основы уже заложены и нужно только время, для развитія, чтобы стать на должную высоту, по удовлетворенію нуждъ гончарнаго дѣла.

Изъ намѣчающихся наиболѣе существенныхъ нуждъ, необходимо отмѣтить „геологическое обследованіе глинъ“, для выясненія глубины залеганія и мощности пластовъ, хотя бы тѣхъ карьеровъ, которые разрабатывались раньше, и глины которыхъ по изслѣдованіи оказались годными для гончарныхъ издѣлій. Подробныя изысканія могли бы открыть и новые пласты на крестьянской землѣ и такимъ образомъ сдѣлать болѣе устойчивымъ будущее гончарнаго дѣла. Съ шлюзованіемъ же Донца, открываются новыя перспективы по сбыту издѣлій изъ глины

Вотъ собственно тотъ путь, по которому идетъ Славяно-сербское Земство въ вопросѣ помощи гончарному дѣлу въ уѣздѣ, и нужно думать, что гончарное дѣло не замретъ, а совершенствуясь будетъ развиваться.

Аирономъ П. Скачковъ.

ДОКЛАД О РАЗВИТІИ ГОНЧАРНОГО ПРОМЫСЛА

[З кн.: Доклады об агрономических мероприятиях Славяносербского земства 49-му очередному Славяносербскому уездному земскому собранию сессии 1914 года. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1914. – С.46-47 (репринт); див.також: Доклад Славяносербской уездной земской управы о развитии гончарного промысла// Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 49-й очередной сессии 1914 года и экстренных заседаний 25 января и 22 августа 1914 года. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1915. – С.209-210]

Въ дѣляхъ дальнѣйшаго инструктированія мѣстныхъ гончаровъ Управа проситъ Собраніе ассигновать на содержаніе инструктора по гончарному дѣлу и мастерской изъ суммъ уезднаго сбора 640 руб., ходатайствовать передъ Губернскимъ Земствомъ объ ассигнованіи 640 руб.

С.46

Смѣта на развитіе гончарнаго промысла.

1) содержаніе инструктора	600 руб.
2) квартира инструктору	72 „
3) квартиру подъ мастерскую	200 „
4) отопленіе и освѣщеніе мастерской	120 „
5) содержаніе сторожа	120 „
6) топливо для горна	50 „
7) матеріалъ для кафельнаго гончарнаго про- изводства	50 „
8) алебастръ для отлива формъ	25 „
9) заготовка глины	20 „
10) выписка періодической литературы	8 „
11) канцелярскіе расходы	5 „
12) на разную посуду и принад.	10 „

С.47

В с е г о 1280 руб.

Комиссія постановила: 1) внести въ смѣту на 1915 г. 1280 руб., 2) поручить Управѣ къ будущему Очередному Земскому Собранію представить отчетъ о вліяніи гончарной мастерской на мѣстное производство и 3) возбудити ходатайство передъ Губернскимъ Земскимъ Собраніемъ объ ассигнованіи 640 руб.

**СМЕТА РАСХОДОВ НА ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕРОПРИЯТИЯ
СЛАВЯНОСЕРБСКОГО УЕЗДНОГО ЗЕМСТВА
И СЛАВЯНОСЕРБСКОГО ОБЩЕСТВА СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА,
ПРЕДЛОЖЕННЫЕ К ПРОВЕДЕНИЮ В 1915 ГОДУ, И СРАВНЕНИЕ
ЕЕ С ТАКОВОЙ ЖЕ СМЕТОЙ НА 1914 ГОД (фрагмент)**

[З кн.: Журналы и доклады Славяносербского уездного земского собрания 49-й очередной сессии 1914 года и экстренных заседаний 25 января и 25 августа 1914 года с приложениями. – Луганск: Типо-литография С.М.Гаммерштейн, 1915. – С.267-281 (репринт)]

С.274

№ по порядку	Предметы ассигнования	Испрашивается на 1915 годъ.						
		Уездного Земства		Губернского Земства		Департ. Земледѣлія		
		Руб.	К.	Руб.	К.	Руб.	К.	
11	На развитіе гончарнаго промысла . . .	640	—	640	—	640	—	въ востѣрѣ

С.275

Всего испрашивается на 1915 г.	Ассигновано на 1914 г.				Испрашивается у Департ. Земледѣлія на 1914 г.	Ассигнован. уездн. и Губерн. Земств. и испрашив. у Департ. Земледѣлія на 1914 г.	Разница между 1914 и 1915 г.						
	Уезднымъ Земствомъ		Губернск. Земствомъ				Между ассигнован. Уездного Земства	Между общими суммами					
	Руб.	К.	Руб.	К.				Руб.	К.	Руб.	К.		
1280	—	900	—	900	—	1800	—	3600	—	—260	—	—2320	—

Д.С.Р.Р.
ПРО-ЯРІВСЬКА
 СІЛЬРАДА
 Митлівська р-ну
 Миколаївської Округи,
 1927

8

Навоєстловікми № 13К
 Сведенія на завн. Байка

Сведенія
 о брат Байко Лука Васильев
 который проживает в Макарове
 названный брат Производителя
 торговли глиняными горшками
 Кустарного производства, который
 именуем у брат. производивших
 на место где производит брат
 Байко Л.В. - торговлю производ в год
 Грудневые патент брат № 20 раз.
 торговля производил
 начал торгов в 1924г. а кончил
 в 1925 году торговля производил
 сезонно в летние период

Председатель М.В.С.
 секретарь Г.С.С.

Довідка Макарово-ярівської
 сільської ради про гончаря
 Луку Бойка, який торгував
 горщиками.
 Макарів Яр. 1927 (?). Репринт.
 Державний архів Луганської
 області. – Ф.230. – Оп.1. –
 Од. зб.176. – Арк.8.
 Публікується вперше

В.С. Макаровського судиротвораю кінцисю

Заявление

Настоящим я, Луки Бойко Лука Васильев
 собственн. ярым
 Администрации Округа
 Макаров Яр

Настоящим я, Луки Бойко Лука Васильев
 собственн. ярым
 Администрации Округа
 Макаров Яр

Настоящим я, Луки Бойко Лука Васильев
 собственн. ярым
 Администрации Округа
 Макаров Яр

Настоящим я, Луки Бойко Лука Васильев
 собственн. ярым
 Администрации Округа
 Макаров Яр

3/1
 1927

Заява гончаря Луки Бойка
 про відновлення
 у виборчих правах.
 Макарів Яр. 31.01.1927.
 Репринт. Державний архів
 Луганської області. – Ф.230. –
 Оп.1. – Од. зб.176. – Арк.12.
 Публікується вперше

Лука Бойко. Анкета. Макарів Яр. 31.01.1927.

Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.230. – Оп.1. – Од зб.176. – Арк.13, 13 зв.

Публікується вперше

13 7

Анкета

Лица лишеного прав законом или приговором суда
 в порядковий номер списка лишених суб'єктивних прав.

Формиляр імя і отчество Бойко Лука Васильевич

Место рождения село Макаров Яр Новоситовскі райн. Луцк. губ.

Социальное положение до революции крестьянин был на войне
 Велии отца и братья были на войне службу в 1914 году 17.11.1917
 в настоящее время живу самкхолопством и не имею никаких
 движимого имущества кроме 3х коров, семейная положенія
 8 душ в 2х детей

5. Место службы в настоящее время служу на ответственной
 службе продавецом мавки в Центросоюзе

6. Где и когда жил, откуда откуда брал средства для
 существования, где и когда работал или служил
 всё время жил дома до вдетия меня на войну службу
 занимался семейным хозяйством а после империалистичес-
 кой войны в 1918 году служил на суконной фабрике
 в Луганске получил расстрел по случаю смерти жены
 а детей осталось трое малых детей

а) до февральской революции был на военной службе с 1914
 17.11.1917 а до 4го Января 1918 года

7. Служил ли в царской полиции, поруча, францозов, австрий-
 цев, нет не служил.

8. Служил ли в белой армии и в белой не служил ни в ка-
 ких

- 9) Несли наказание за службу у батьк Нет
- 10) Находился ли на специальном учете Г.П.У. нет
- 11) состояли ли в партии нет
 Союзником коммунистической партии
- 12) Служил ли в красной армии Нет. ^{или кто служил из близких родни} двоюродной брат
 Василий Федильович Фойко 17ти лет добровольно пошел с красной армией из Армянск и без вестий пошел в 1919 году и продолжил службу в 1925 и 26 год в красной армии в конной артиллерии в Новогорняске Георгий Успенский Фойко двоюродной брат Арташ Абрахамович Кривченко с 1918го и до 1924го года переехавшим за мной ответственность деятельностью в советской промышленности 1920 был на фронте поезде был командиром был председателем комгидертир округа был полкомандиром при Г.П.У. в 6-й военном и прочее
- 13) Местожительство село Макаров др новосветловского района Армянского округа
- 14) По какой причине лишом избирательных прав торговал кратковременно горючими своими устар-
енно призгоден и имел патент 2го разряда
- 15) Кем и когда лишом избирательных прав Макаровский избирком в 1925 году

Фойко Лука Васильевич

31/11
 1924

ОСРМА

АНКЕТА.
для заповнення Сельсоветами.

ВПРОСИ:	ОТВЕТЫ:
Количество населения:	3890
Социальное положение:	<i>киб</i> <i>3876</i> 20
рабочих	
крестьян	
интеллг.	
свслуж.	
духовенства	
кулаков	
Сельсовет	1148
бедняков:	2742
Национальный состав:	
русских	18
украинцев	3871
немцев	
поляков	1
татар	
румын	
греков	
и др. национальностей, кажда в ст-дленности, если таковы имеются.	<i>Нит</i>
Образование:	
количество школ:	3
количество населения грамотных:	1797
" " " " " "	901
Сельское хозяйство:	835
какая площадь засева по сравнению с 1912 и 1913 г.г.	<i>не по сравнению с 1912 и 1913 г.г. засева, а с засева 1925 года</i>
характеристика крестьянского хозяйства: маломощность, бедность и т.д.	<i>не по сравнению с 1925 года, а по сравнению с 1925 года</i>
развитие или упадок.	<i>продукт увеличивается</i>
какая кустарная промышленность имеет и количество населения занятых ею	<i>линейная, коньячная, под-сальники, вода</i>
занимается ли население стожими промыслами и количестве занятых ею.	<i>стожимы 10%</i>
количество выпускаемой св. крестьянами продукции на рынок теперь и количество выпускаемой до войны.	<i>продукт увеличивается на 50%</i>
состояние массовых дорог и местожительства их.	<i>состояние массовых дорог и местожительства их, не год 8.</i>

Председатель сельсовета:

Секретарь *О/О*:

Анкета Макарово-ярівської сільської ради. Макарів Яр. 1925.

Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.821. – Оп.1. – Од. 36.1. – Арк.29.

Публікується вперше

МАТЕРІАЛИ ДО ІСТОРІЇ ГОНЧАРСТВА МАКАРОВОГО ЯРУ

Прізвище, ім'я, по батькові голови сім'ї *Артішошенко Ольга Артішоівна*
 Член якого колективу (профколективу, промартелу) *м.п. Валентина Артішоєва* Дата вступу *1938*
 статутна форма фіз. особи

Пор. №	Прізвище, ім'я, по батькові (повністю)	Підпис	Стать	Дата народження	Національність	Громадянство	Навчальний заклад	В якій школі вчиться в теперішній час		Відвідує проміжні в навчання в:		Спеціальність в сільському господарстві та його сільськогосподарському	Місце роботи та на якій роботі працює
								1944 р.	1945 р.	1944 р.	1945 р.		
1	Артішошенко Ольга Артішоівна	<i>Ольга</i>	Ж	1915	Укр.	Укр.						Гончарин Артішоєва	
2	— " — " — " — "	<i>Лілія</i>	Ж	1926	Укр.	Укр.						Меліховська	
3	— " — " — " — "	<i>Тодорова</i>	Ж	1926	Укр.	Укр.							
4	— " — " — " — "	<i>Іван</i>	Ч	1918	Укр.	Укр.							

3. Земля		4. Посіви та насадження					5. Бджільництво		6. Скот			
Назва видів	кв. м. 1943 р.	а) Назва культур	пшениця	ячмінь	1944 р.	1945 р.	б) плодono-огізн. насадження	1943 р.	1944 р.	1945 р.	Корови	1
Всього присадибної т.ч. під будівлями	0,16		1				Саз (порода)	1			Нетелі (телові пороки)	1
з них під житами	0,02		2					2			В т.ч. породити до 1 х. (Голови старше 1 року)	2
під городом	0,01		3				Ягідники	3			Бички (полонік-кастрики)	3
під садом	0,01		4				Виноградники	4			Вівчарки до 1 року	4
		<i>Яблуня</i>	5					5			Телята	5
		<i>Картопля</i>	6					6			До 6 міс.	6
		<i>Курки</i>	7					7				7

Анкета подвірного опиту господарства гончарки Ольги Артішоєвої. Макаров Яр. 1946. Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.821. – Оп.3. – Од. зб.24. – Арк.33-34. Публікується вперше

№ 78
 Вирешено в селі Світлівка р.п. Макаров Яр. 11 1943 р.

1. Будинок		2. Будинок	
Назва будівель	кв. м. 1943 р.	Назва будівель	кв. м. 1943 р.
Дім (хата)	1	Дім (хата)	1
Хлів	2	Хлів	2
Сарай	3	Сарай	3
	4		4
	5		5
	6		6
	7		7
	8		8

3. Скот		3. Скот	
Вид і вік скоту	кв. м. 1943 р.	Вид і вік скоту	кв. м. 1943 р.
Ягнята до 6 міс.	28	Ягнята до 6 міс.	28
Всього овець і кіз старше 6 міс.	30	Всього овець і кіз старше 6 міс.	30
Козин	31	Козин	31
Козин	32	Козин	32
Козин	33	Козин	33
Козин	34	Козин	34
Козин	35	Козин	35
Козин	36	Козин	36
Козин	37	Козин	37
Козин	38	Козин	38
Козин	39	Козин	39

Прізвище, ім'я по батькові голови сім'ї: Буркацький Василь Миколайович
 Мачи якого господарства (промисловості): Зарвонів Лисий статутна форма та назва: _____ Дата вступу: 1930

Пор. №	Прізвище, ім'я, по батькові (повністю)	Відомості про родину	Стать	Рік, місяць народження	Національність	Класовість	Місцевий мешканець	В якій школі навчається в теперішній час	Відвідує промисла в навчання в:		Спеціалізація в сільському господарстві та інші сільськогосподарські	Місце роботи та на якій роботі працює
									1944 р.	1945 р.		
1	Буркацький Василь Миколайович	1900	чол.	1900	Укр.	селян.	б	2	8	9	10	к-з Герасимів Дош Рівне
2	" " "	1901	чол.	1901	Укр.	селян.	б					МАН "Зр. Гончар"
3	Крутиний Євдоким Васильович	1929	чол.	1929	Укр.	селян.	б					
4	Горбовий Володимир Іванович	1923	чол.	1923	Укр.	селян.	б					
5	Крутиний Євдоким Васильович	1925	чол.	1925	Укр.	селян.	б					

3. Земля		4. Посіви та насаджени				5. Скот			6. Скот			
Назва м'яса	На 1.1 1943 р.	а) Назва культур		б) плодово-ягідні насаджени		1943 р.			1944 р.			
		1943 р.	1944 р.	1943 р.	1944 р.	корови	1943 р.	1944 р.	1945 р.	1944 р.	1945 р.	
		поз.	факт.	поз.	факт.	в т.ч. в т.ч. в т.ч. в т.ч. в т.ч. в т.ч.	поз.	поз.	поз.	поз.	поз.	
Всього присадибної в т.ч. будівельних	1 0030	1				Сік (порода)	1			Корови	1	
з них під житлами	2 005	2				Вигиний сивий	2	10		Пітелі (теплі покривні)	1	
під городом	4 0011	4				Ягідники	5			в т.ч. покривні до 1 х	2	
під садом	5 001	5				Виноградники	6			в т.ч. старіше 1 року	4	
		6	0,5	0,6	0,6	5. Бджільництво	7			На 1-го року	1	
		7	0,2	0,3	0,3	На 1 літня	8			До 6 міс.	1	
		8	0,1	0,2	0,2	Вулика рамочних	9			1943 р.	1944 р.	1945 р.

Анкета подвірного опису господарства Василя Буркацького. Хутір Ново-Київка Макарово-ярівської сільської ради. 1946. Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.821. – Оп.3. – Од. 36.20. – Арк.27-28. Публікується вперше

Ворошильський обл. Ново-Старий р-н. Мак. Зр. х. Ново-Київка

11 1943 р. група 194 р.

Назва культури	Відвідини про відсутніх										2. Будівлі		
	1943 р.					1944 р.					1945 р.		
1 січня	1 липня	1 січня	1 липня	1 січня	1 липня	1 січня	1 липня	1 січня	1 липня	1 січня	1 липня	Назва будівель	Рік збудовано
15												Дім (стара)	1
16												Хліб	2
17												Сарай	3
18													4
19													5
20													6
21													7
22													8
23													
24													
25													
26													
27													
28													
29													

Скоти	1943 р.			1944 р.			1945 р.		
	1.1 [L.VII]	1.1 [L.VII]	1.1 [L.VII]	1.1 [L.VII]	1.1 [L.VII]	1.1 [L.VII]	1.1 [L.VII]	1.1 [L.VII]	1.1 [L.VII]
Являта до 6 міс.	13			2	2	2	43		
Всього овець і ягнят старіше 6 міс.	14			20			44		
Губошерсти	15			30			45		
Губошерсти	16			31			46		
В т.ч. свиней	17			32			47		
В т.ч. свиней	18			33					
В т.ч. свиней	19			34					
В т.ч. свиней	20			35					
В т.ч. свиней	21			36					
В т.ч. свиней	22			37					
В т.ч. свиней	23			38					
В т.ч. свиней	24			39					
В т.ч. свиней	25			40					

МАТЕРІАЛИ ДО ІСТОРІЇ ГОНЧАРСТВА МАКАРОВОГО ЯРУ

Прізвище, ім'я, по батьковій голови с/гТ Звєрка Пантелей Тихонович
 Член якого колективу (промислового підприємства) Гончарний завод Дніпропетровська статутна форма та назва _____ Дата вступу _____

Пор. №	Прізвище, ім'я, по батьковій (повністю)	Відносина до голови с/гТ	Стать	Рік народження	Навчальна заклад	Грамотність	Навчальні звання	В якій школі учився в середній час	Числіть виробничі в навантаженні:		Спеціальність в сільсько-господарстві та пов'язаних з ним господарств	Місце роботи та на роботі працює
									194 р.	191 р.		
1	<u>Звєрка Пантелей Тихонович</u>			<u>1887</u>		<u>чтвр.</u>						<u>Методич. Інст. Дніпропетровська</u>

3. Земля			4. Посіви та насаджени								6. Скот		
Назва угідь	191 р.	194 р.	а) Назва культур				б) Види насаджени				Корова	Вівця	
			пшениця	ячмінь	кукурудза	горох	корми	площи	корми	площи			
Всього присадбної	1		1										
з них під забудову	2		2										
з них під жилими	3		3										
під городом	4		4										
під садом	5		5										
	6		6										
	7		7										
	8		8										
	9		9										

Анкета подвірного опису господарства гончаря Пантелея Звєрки. Макаров Яр. 1946. Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.821. – Оп.3. – Од. 36.24. – Арк.81-82. Публікується вперше

Сучасна група _____ 194 р. _____

Додаткові відомості _____

Відмітки про відсутність														2. Бувають			
194 р.		194 р.		194 р.		194 р.		194 р.		194 р.		194 р.		Назва будівель	Рік збудування	Висота при опису	
1 січня	1 липня	1 січня	1 липня	1 січня	1 липня	1 січня	1 липня	1 січня	1 липня	1 січня	1 липня	1 січня	1 липня				
17		18		19		20		21		22		23		24		25	
26		27		28		29		30		31		32		Лес (хата)	1		
														Хата	2		
														Сарай	3		
															4		
															5		
															6		
															7		
															8		
															9		

Скот	194 р.			194 р.			194 р.	194 р.	194 р.
	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1			
Ягнята до 6 міс.	26								
Всього овець ягнят старше 6 міс.	30								
Глибоководні	31								
Малозубі	32								
Всього скоту	33								
Всього скоту з лісових	34								
Всього скоту з лісових	35								
Всього скоту з лісових	36								
Всього скоту з лісових	37								
Всього скоту з лісових	38								
Всього скоту з лісових	39								
Всього скоту з лісових	40								
Всього скоту з лісових	41								

Прізвище, ім'я, по батькові *Кутяко Василь Федорович*
 Член якого колективу (профколективу) *ш. 12-ий Схід Яр* статутна форма та назва
 Дата вступу *1/11*

Пор. №	Прізвище, ім'я, по батькові (повністю)	Місце роботи та на якій роботі працює	Відмітки про зміни в календарі а.		Спеціальність в сільському господарстві та поза сільським господарством	1. Списки працівників у роботах	
			1944 р.	1945 р.		1944 р.	1945 р.
1	<i>Кутяко Василь Фед.</i>	<i>Схід Яр, ш. 12-ий</i>					
2	<i>Мариш Фед.</i>	<i>ш. 12-ий</i>					
3	<i>Андр. Василь</i>	<i>ш. 12-ий</i>					
4	<i>Ліваць Василь</i>	<i>ш. 12-ий</i>					

Назва овця	На 1943 р.	а) Назва культур	4. Пасіки та насадження			б) Пасіки-гірляси насадження	в) Скот
			1943 р.	1944 р.	1945 р.		
Всього при саджанні	<i>1,045</i>						
в т. ч. під будівлями	<i>2,005</i>						
з них під жилими	<i>3,002</i>						
під горолами	<i>4,001</i>						
під садом	<i>5,005</i>						
	<i>6</i>	<i>Картопля</i>	<i>6,003</i>	<i>003</i>	<i>005</i>		

Анкета
 подвірного опису
 господарства гончаря
 Василя Кутяка.
 Макарів Яр. 1946.
 Репринт.

Державний архів
 Луганської області.
 - Ф.821. - Оп.3. -
 Од. зб.27. - Арк.15-16.
 Публікується вперше

Додатковий відомості

Відомості про вилучення

№	1943 р.						1944 р.						1945 р.						Дата виробничого відомості	Назва будівель	Рів будівель	Штукатурка
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				
14																						
15																						
16																						
17																						
18																						
19																						
20																						
21																						
22																						
23																						
24																						
25																						
26																						
27																						
28																						
29																						

Скот	1943 р.			1944 р.			1945 р.			Скот	1943 р.			1944 р.			1945 р.		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3		1	2	3	1	2	3	1	2	3
Всього овець і телят старше 6 міс.																			
в т. ч. свиней																			
в т. ч. свиней до 1 року																			
в т. ч. свиней до 1 року																			
в т. ч. свиней до 1 року																			
в т. ч. свиней до 1 року																			
в т. ч. свиней до 1 року																			
в т. ч. свиней до 1 року																			
в т. ч. свиней до 1 року																			

МАТЕРІАЛИ ДО ІСТОРІЇ ГОНЧАРСТВА МАКАРОВОГО ЯРУ

Прізвище, ім'я, по батькові голови сім'ї *Склярова Єфимія Пирівна*
 Член якого господарства (примітки) *или 12 лет Октябрь* Дата вступу *1938*

№ п.п.	Прізвище, ім'я, по батькові (повністю)	Позови по голові сім'ї	Стать	Ук. місце народження	Національність	Громадянство	Місцеві записи	В якій школі учиться в теперешній час		Відмітка прозими в назавши в		Спеціальність в сільському господарстві та інші сільськогосподарські	Місце роботи та на яких роботах працює
								1944 р.	1945 р.	1944 р.	1945 р.		
1	Склярова Єфимія Пирівна	1	ж	Укр.	Укр.							Молодос	
2	" "	2	ж	Укр.	Укр.							Молодос	
3	" "	3	ж	Укр.	Укр.							Молодос	
4	" "	4	ж	Укр.	Укр.							Молодос	

3. Земля		4. Посіви та насаджени				5. Едальність				6. Скот			
Назва угля	1943 р.	Назва культур	паша факт	1944 р. факт	1945 р. факт	Корни в т.ч. молоді	1943 р.	1944 р.	1945 р.	Корни в т.ч. молоді	1943 р.	1944 р.	1945 р.
Всього присадибної	0,24												
в т.ч. під оздобрінням	2,00												
з них під житами	3,00												
під горохом													
під садом	0,20												
		Картопля	6,00	0,04	0,05	0,03							
		Кундуца	7,015	0,23	0,15								

Анкета подвірного опису господарства Єфимії Склярової. Макарів Яр. 1946. Репринт. Державний архів Луганської області. - Ф.821. - Оп.3. - Од. зб.24. - Арк.29-30. Публікується вперше

Склярів Єфимія Пирівна, в.п. Чуб. Світл. р.ч. с. Макаров Яр. Сусідська група 1943 р. 194 р.

1. Дані про родину												2. Бувайли			
1943 р.			1944 р.			1945 р.			1946 р.			Назва бувайли	Рік обробки	Підмітка про орону	
1 січня	1 липня	1 листопада	1 січня	1 липня	1 листопада	1 січня	1 липня	1 листопада	1 січня	1 липня	1 листопада	бувайли	Рік обробки	Підмітка про орону	
10	11	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29		
<p>Діти (хата): 1</p> <p>Хазя: 2</p> <p>Сарай: 3</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>6</p> <p>7</p> <p>8</p>															

1943 р.				1944 р.				1945 р.				1946 р.			
1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1
<p>Всього овець і телят старше 6 міс. 28</p> <p>Козли 36</p> <p>Кози 37</p> <p>Козляки 38</p> <p>Козочка 39</p>															

ГОНЧАРСТВО МАКАРОВОГО ЯРУ КІНЦЯ ХІХ – СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ:

Документи і матеріали

Прізвище, ім'я, по батькові *Тимченко Лаврін Макарович*
 Член якого колективу (промислового, промисля) _____
 Дата вступу _____

Статусна форма та назва _____

Пор. №	Прізвище, ім'я, по батькові (повністю)	Відомості по роках	Стор.	Рік народження	Національність	Громадянство	Наступні роки	В якій школі учився в дитинстві	Відмітка про знання в кваліфікації			Спеціалізація в сільськогосподарстві та нові спеціальності госпослужбового	Місце роботи та на якій роботі працює	І. Списки	
									194 р.	194 р.	194 р.			194 р.	194 р.
1	<i>Тимченко Лаврін Макарович</i>	<i>1879</i>	<i>2</i>	<i>1879</i>	<i>Українська</i>	<i>Українська</i>	<i>1919</i>	<i>2 р.</i>				<i>10</i>	<i>Гончарство</i>	<i>194 р.</i>	

Назва видів	194 р.	а) Назва курсу	194 р.	б) Видово-сортні насадження			в. Скот	194 р.	194 р.	194 р.
				194 р.	194 р.	194 р.				
Всього присадивних	1		1				Корони	1		
з т. ч. під будівлями	2		2				Методи (теплі парники)	2		
з них під життєвими	3		3				з т. ч. парники до 1 хм	3		
під фортоном	4		4				теплі старіше 1 року	4		
під сажам	5		5				Кічки	5		
	6	Карпати	6	603	603	006	Болхак-кастри	6		
	7	<i>Камінь</i>	7	625	625	020	Відбиті до 1 року	7		
	8		8				Доб'як	8		
	9		9				Всього...	9		

Анкета
 подвірного опису
 господарства гончаря
 Лавріна Тимченка.
 Макарів Яр. 1946.
 Репринт.
 Державний архів
 Луганської області. –
 Ф.821. – Оп.3. –
 Од. зб.20. – Арк.4-5.
 Публікується вперше

Зарядство № *27*
 Сусідня група _____ 194 р. _____
 Локальний номер _____

Відмітки про відсутність	194 р.												2. Бувають	
	I січня		I лютого		I січня		I лютого		I січня		I лютого		Назва будівель	Рік збудовано
15													Лім (тата)	1
16													Хата	2
17													Сарай	3
18														4
19														5
20														6
21														7
22														8

Скот	194 р.			194 р.			Скот	194 р.			194 р.	194 р.
	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1		1.1	1.1	1.1		
М'які-лягани							М'які до 6 міс.	28				
Кішки-пелюки та кабани	14							29				
Свинчатка	15						Всього овець і агнети старше 6 міс.	30				
з т. ч. свинчатка тожні влігодина	16						губошерсті	31				
Воднак від -6 міс.	17							32				
Воднак від -6 міс.	18							33				
Всього до 4 міс.	19							34				
Всього до 4 міс. в тому числі: в тому числі: телята, поросята, козуляти	20							35				
Всього до 4 міс. в тому числі: в тому числі: телята, поросята, козуляти	21							36				
Всього до 4 міс. в тому числі: в тому числі: телята, поросята, козуляти	22							37				
Всього до 4 міс. в тому числі: в тому числі: телята, поросята, козуляти	23							38				
Всього до 4 міс. в тому числі: в тому числі: телята, поросята, козуляти	24							39				
Всього до 4 міс. в тому числі: в тому числі: телята, поросята, козуляти	25							40				
Всього до 4 міс. в тому числі: в тому числі: телята, поросята, козуляти	26							41				
Всього до 4 міс. в тому числі: в тому числі: телята, поросята, козуляти	27							42				
Всього до 4 міс. в тому числі: в тому числі: телята, поросята, козуляти	28							43				
Всього до 4 міс. в тому числі: в тому числі: телята, поросята, козуляти	29							44				
Всього до 4 міс. в тому числі: в тому числі: телята, поросята, козуляти	30							45				
Всього до 4 міс. в тому числі: в тому числі: телята, поросята, козуляти	31							46				
Всього до 4 міс. в тому числі: в тому числі: телята, поросята, козуляти	32							47				

**МАТЕРІАЛИ
ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ
МАКАРОВО-ЯРІВСЬКОЇ
КЕРАМІЧНОЇ
КУСТАРНО-ПРОМИСЛОВОЇ
ШКОЛИ**

«Витяг з протоколу
№33 Засідання
Президії Луганського
Окрвиконкому.
Луганськ. 05.08.1927.
Репринт.
Державний архів
Луганської області. –
Ф.401. – Оп.1. –
Од. зб.267. – Арх.19.20.
Публікується вперше

Обговорювали:	П о с т а н о в и л и :
6/ Про перспективи професвіти в окрузі й про набір учнів до профшкіл та ФЗУ в 1926/27 р.-	1. Визнати сіть учбових закладів масової професвіти що знаходиться на місцевому бюджеті ні в якій мірі незадовольняючою потреби округу й не даючою можливості укомплектувати робочий складом нані ВУЗ'и.
/Вн. Окрнаросвітою /.	2. Утримання сіті учбових закладів масової професвіти, що знову відривається, повинно йти в одного боку за рахунок де-якого збільшення асигнувань по кошторисам Наросвіти, а з другого боку - за рахунок збільшення частки участі професвіти в кошторисах Наросвіти, тому-то ця частка участі Профобра в кошторисі Наросвіти в цей час з'являється вельми недостатньою.
/Доп. в. СЕМІВЕР-ГІТОВ /.	3. Запропонувати Інспектурі Наросвіти, беручи на увагу бюджетові можливості, відкрити в наступному учбовому році по лінії місцевого бюджету слідууючу сіть шкіл, а саме:
Інд. 1403.4.8.1.	а/ Успенську С/Г. Професійну школу; б/ 12 однорічних с/г. шкіл - курсів для дорослих селян; в/ Медичну профшколу в м. Луганському; г/ Будівничий відділок при Луганській Індустріальній профшколі; д/ ВРШ при Луганській Індустріальній Профшколі й е/ Макаро-Ірівську кустарно-промислову школу з гінчарним ухилом.
	4. Запропонувати Інспектурі Освіти прискоренням темпом вирішити в НКО питання про перевід в Успенку одного з педтехникумів з метою утримання його за рахунок Держбюджету, як це пропонує НКО.
	5. Порухити питання перед Раднаркомом про прискорення розв'язання питання в НКО про перевід в Надівку в Лисичанська Вечірнього Гірного Технікуму, поставив питання перед Донугіллеом, підком і повністю зацікавленого у відкритті цього учбового закладу, про термінове переведення будівництва з Надівці для потреб цього Технікуму.
	6. З метою боротьби з приватними кустарними школами в м. Луганську, запропонувати Окрінспектурі Освіти відкрити одну велику школу по кройці та шиттю за рахунок своїх засобів. До організації цієї школи притягнути Швейпром. По лінії Міськради ця школа повинна бути забезпечена відповідним помещанням.
	7. Кількість прийому й розподіл, а також умови прийому намічені Окрінспектурою Освіти по прийому до профучбових закладів в 1927/28 учбовому році по районах та організаціям - затвердити. З метою популяризації серед місцевого населення нового прийому й забезпечення комплектування шкіл пролетарським елементом, оголосити про новий прийом найширше в часописі "Луганська Правда".
	8. Соціальної норми встановлені Окрінспектурою Освіти при прийомі до профшкіл Луганської округи направлені до усунення соціальної засорености профшкіл - прийняти до неухильного переведення в життя, аби забезпечити укомплектування шкіл пролетарським елементом.
	9. З метою забезпечення профшкіл міста пролетарським елементом в округі, згідно встановленого розподілу передбачити по кошторисам 1927/28 учбового року де-яку кількість стипендій в профшколах міста й запропонувати Міськраді організувати в місті гуртожиток для учнів профшкіл. Учні с/г. шкіл, повинні бути забезпечені стипендіями повністю.
	10. До забезпечення стипендіями учнів Соціально-Економічних профшкіл притягнути кооперативні організації, звернувшись до останніх з відповідним листом від імені Президії.
	11. До утримання медичної профшколи притягнути в максимальній мірі Рубмед та Червоний Хрест, висунув перед

Обговорювали: П о с т а н о в и л и :

цією школою першу чергу завдання зв'язані з підготовкою кадрів медичних робітників для Червоної Армії, для чого на її укомплектування учнями звернути особливу увагу.

12. З метою пролетаризації прохідні у новому учбовому році ні в якій разі не припускати взиск такої високої платні за навчання, яка спостерігалася в цьому році, суворо додержувачись ставок, встановлених НКО й направляючи цю платню в складки шкіл для матеріального поліпшення шкіл, згідно існуючих положень.

13. Відмітити велику кризу в помешканнях для установ прокуратури в місті й відсутність своєчасних асигнувань з боку об'єкту на їх ремонт та обладнання, запропонувати місцеві терміново виділити помешкання для індустріальної Профшколи, Вечірнього Робфаку, курсів по підготовці до ВУЗ'ів, Медичної Профшколи й Художньої Профшколи, а також асигнувати терміново в рахунок кошториса майбутнього року кошти на ремонт і обладнання меблем установ Профосвіти в місті.

14. З огляду відсутності в Лозовій-Павлівці достатньої кількості протарських кадрів, вважати за недоцільне існування Соціально-Економічної Профшколи - запропонувати Оксінспектурі Освіти разом з районними організаціями вирішити питання про перевід цієї школи на одну з найближчих копалень, після чого запропонувати Лозово-Павлівському Райвиконкому випустити можливість взяття цієї школи на утримання районного бюджету.

15. Надаючи дуже важливого значіння існуючій другій в окрузі Алчевській індустріальній Технічній Профшколі й неприпустимість її засорення непростарськими елементами, запропонувати Алчевському РВК випустити можливість взяття цієї школи на місцевий бюджет і виділити їй на її учбових майстерень спеціальні будинки, приладнавши їх до початку нового учбового року.

16. Запропонувати Райвиконком звернути особливу увагу сільсько-господарчим районним курсам для селян, що зараз розгортаються, шляхом відведення для них відповідних помешкань і укомплектування їх селянським активом села, випустив можливість взяття їх на районний бюджет.

17. Розподіл та норми прийому до ЗЗУ й Гірпромучам на 1927/28 учбовий рік, розроблені Оксінспектурою Освіти виступати за правильні. Одночасово відмітити невдоволу тенденцію, що проявляється деякими господарчими органами, нацраблену до скорочення кількості учнів при прийомі, а іноді й до повного небажання робити прийом в ці учбові заведення робочої молоді. В зв'язку з цим поставити питання перед відповідними профспілками та господарчими організаціями про неприпустимість скорочення прийому до ЗЗУ й Гірпромучів, бо це утворить загрозу їх існуванню й забезпеченню виробництва кваліфікованою силою й настоввати переведення в життя норм прийому, що встановлені інспектурою Народної Освіти.

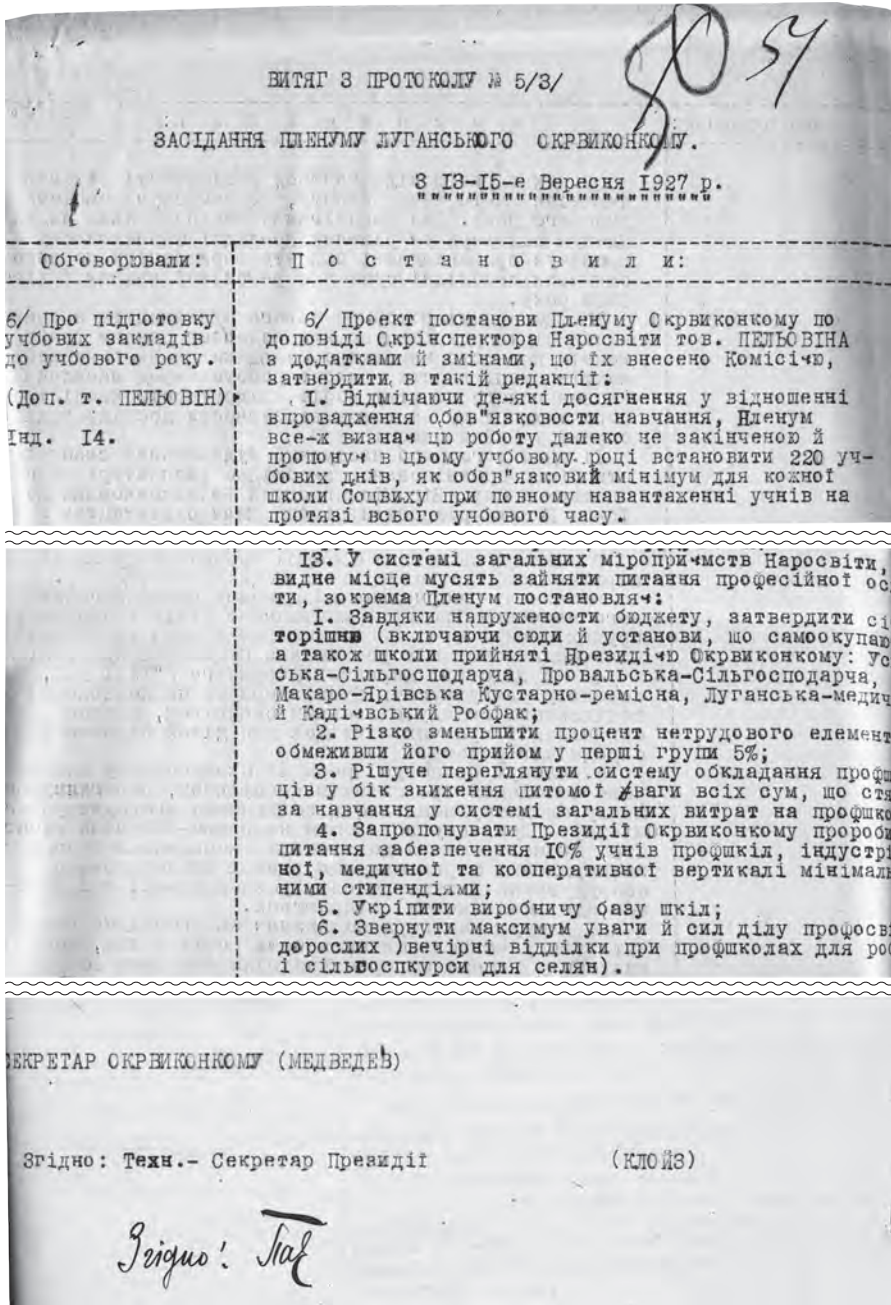
18. Всі фінансові міроприємства по розгорненню нової мережі профосвіти повинні бути ув'язані з бюджетовими можливостями наступного року в межах встановлених Превдиді контрольних цифр.-

СЕКРЕТАР ОКРВИКОНКОМУ / МЕДВЕДЕВ /.

Згідно: За. Техн. Секр. Президії

/ Степаненко /.

В. С. С. С.

«Витяг з протоколу №5/3 Засідання Пленуму Луганського Окрвиконкому».

Луганськ. 13-15.09.1927 (фрагмент).

Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.243. – Оп.1. – Од. зб.1202. – Арк.51-52.

Публікується вперше

* Тут і далі знаком «~~~~~» позначено пропущені упорядником частини архівних документів

ПРОТОКОЛ
Заседания III-го Пленума Новосветловского Районного Исполнительного
Комитета XI Созыва.
27 Сентября 1927 г.
с. Новосветловка.

СЛУШАЛИ:
ДОКЛАД О РАБОТЕ ПРЕЗИДИУМА РАЙИСПОЛКОМА.

РЕЗОЛЮЦИЯ
Заслушав доклад о работе Президиума Райисполкома, Пленум Районного Исполнительного Комитета находит работу - удовлетворительной и линии взятую Президиумом РИК "а" как в области поднятия сельского хозяйства района, так и в области расширения и улучшения культурно-просветительной работы в др. областях вполне правильной.
На ряду с этим пленум Районного Исполнительного Комитета отмечает следующие достижения:

В деле народного образования также имеется значительное достижение:
а/ расширение школьной сети, путем открытия новых комплектов;
б/ постройка новых школ в селениях: Черкасский Брод, Ново-Киевке и водоток;
в/ укомплектование школ, надлежащим учительским персоналом.
г/ открытие ремесленной школы при селе Макаровом-Яре.
д/ ремонт школ на сумму до 8000 руб.
е/ возмозившийся охват Детей школьного возраста и др.

Председатель /Роговин/ Секретарь /Ракитин/

«Протокол Заседания III-го Пленума Новосветловского Районного Исполнительного Комитета XI Созыва»
Новосвітлівка. 27.09.1927 (фрагмент).
Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.243. – Оп.1. – Од. 36.520. – Арк.123, 124, 127.
Публікується вперше

23/к1
10181/2

Komin

ПРОТОКОЛ № 36/28.

Засідання Президії Новосвітловського районного виконачого комітету.

Новосвітлівка 17 листопада 1927р.

Січень 16.91.
23/к1, 2чр

115

ПРИСУТНІ БУЛИ:

Президія: т. т. Ракітін, Артюшенко, Дігвінєнко,	3
Райвиконкому: т. т. Прудніков, Степанов, Войко	3
Г. т. Далакова, Сухаревская, Некрасов, Карпов	4
Р а з о м 10	

19/11/10	Догодньо-власківськ питання з них розглязано	
10	Органів.	
6	Адміністр.	
6	Фін. податк.	
3	Р. Господар	
3	Діст. громад. та кооперат.	
3	Керівт. Сед	
3	Справ. Органів.	
3	Відмічено п'ять під устанав.	

Голова т. Ракітін
Секретар т. Полеснікевич.

Повістка денна:

1. Доповідь районного земельного відділку.
2. Доповідь культурно-соціального відділку.
3. Про поступ с-господ. податку та держстраховки.
4. Біжучі справи.

У Х А Л Д И : У Х Б А Л И Л И :

Доповідь культурно-соціального відділку.

2. Доповідь про переведенуу райінспекту робіт на розв'язати роботу прийняти до відому, відмічаючи в такі й слідуєчі досягнення :

4. Подбати щоб Макро Ярівська кустанічно промислова школа була забезпечена відповідальним кваліфіцированим персоналом та щоб укомплектовання цієї школи учнями проходило по принципі соціального складу.

«Протокол №36/28 Засідання Президії Новосвітловського районного виконачого комітету». Новосвітлівка. 17.11.1927 (фрагмент).
Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.243. – Оп.1. – Од. зб.520. – Арк.115, 116.
Публікується вперше

Макаро-Ярівська
 керамічна
 кустарно-промислова
 школа
 Квітень 1928 р.
 47

15
10

взяв 1970
9/II 28

До Луганської
 Округної

З причин зацікавленості членів
 М.-Ярівської Керамічної школи
 про справу визначення їх об'єдна-
 нням засідання спеціальної комісії
 за шкільної рада М.-Яр. Кустарно-про-
 мислової, кандидатами на ці 6^{тих} держ-
 ственні про які Луган. Округно
 за № 305 від 29/II 28 р. школу повідомляла,
 та на 10^{тих} Округ. Півстипендії, що
 їх за інформацією школи Луганської
 Округної, відкритий член М.-Ярівської
 Керамічної Кустарно-промислової шк-
 ли б одержувати, і на які
 школою від 17/II 28 р. за № 28/29^а
 надіслані до Луганської Округної
 списки членів-кандидатів, що за
 визначенням вищезгаданого засідан-
 ня і протокол того засідання.
 М.-Ярів. Керам. школа просила Луг.
 Округно інформувати її по справі
 на цьому зазначеній.

Завшколою М. Дубинський

6^{тих} держстипен-
 дії та 10^{тих} окр.
 стипендій,
 за повідомлен-
 ням членів
 шкільної ради
 № 305 від
 29/II 28 р.
 Луган. Округно
 надісланим
 від 17/II 28 р.
 Керам.-промисло-
 вої школи
 кандидатами
 на ці 6^{тих}
 держстипен-
 дії та 10^{тих}
 окр. стипен-
 дії, що за ін-
 формацією
 школи Луг-
 анської
 Округної,
 відкритий
 член М.-Яр-
 вської
 Керамічної
 Кустарно-про-
 мислової шк-
 ли б одержу-
 вати, і на які
 школою від
 17/II 28 р.
 за № 28/29^а
 надіслані до
 Луганської
 Округної
 списки членів-
 кандидатів,
 що за ви-
 значенням
 вищезгаданого
 засідання і
 протокол того
 засідання.

Павло Дубинський. Лист Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи до Луганської округної. Макарів Яр. Квітень 1928.
 Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.401. – Оп.1. – Од. 36.293. – Арк.10.
 Публікується вперше

Протокол Ч.1.
Засідання комісії
з визначення
кандидатів
на отримання
стипендії.
Макарів Яр. 02.02.1928.
Репринт.
Державний архів
Луганської області. –
Ф.401. – Оп.1. –
Од. зб.293. – Арк.11-14.
Публікується вперше

(Копія)
№ 18

Протокол Ч.1.
Засідання комісії що до визначення кандидатів стипендії які в процесі освіщуватимуться Н.К.С. Т.С.Р.Р. та окрвикомом Луганської окр. для учнів Макарів-дрівської Керемітної кустпромшколи.
Засідання відбулося в помешканні Мак.-др. кустпромшколи згідно протоколу засідання шкільної ради Ч.2. місяць лютого 29 днів 1928 року.

Були присутні
представники від установ місцевих організацій: партії, Н.К.С.М., голова Ради, кооперації, тр. товариств: В. Кривоосінний, Ів. Ів. Шкарупа, Ів. Дудак, Пас. Ів. Шабинський, П. Павро, І. М. Тервек.

Представники від учнів:
Артюшенко, С. Дубінін Івко Шабинський Ів. Катруша, А. Тригуб.

Співробітники кустпромшколи:
Ів. Солованенко, С. М. Артюшенко, А. Я. Семенов і зав. кустпромшк. А. Дубинський.

Засідання відбулося о 6в. 30хв.

Повістка денна.
Визначення кандидатів і розподіл стипендії від Н.К.С. Т.С.Р.Р. і

10 (десяти) півстепендій місцевого
Бюджету Луганевкої окр.

Слова завідання П. Дубинька
Секретар. М. Смирнов

№	Смирнов	Дубинька
1.	<p>Нагадує про суть питання членів ^{указ комісії} (був- ши на шкільній ра- ді, зав. школою ро- дитв коротку допо- від про визначення держстепендії пов- ної і півстепендії; і вносить пропозиції про порядок розгля- ду кандидатів. Унаслідок кандид- датів по списку по- дання задов, 2) по ре- сетру і 3) по списку подавши задов, аля з доповненнями канди- датів тут же на- слідстві членами комісії. За відсут мк. визна- чає шкільств розподі- лу, а саме: спершу ва- ділити кандидатів на 6 держстепендії.</p>	

121

Смрхаш	Грва смсш
<p>патіли на 10 тіветя пендії з смієц. бюджет. До цього була винесе на пропозиція тов. Шкарупи про щинієр расподілу і про виді лення кандидатів. і був захитаний смі- сок подовших заяв на одержання стел- пендії, який прикла даєтьсь при цьому</p>	<p>Пропозиція тов Шкарупи при- маєтьсь до відр сму і коли сміє приєтупиє до поповнення списку кандида- тів на одержан- ня повних стел. і тіветя пендії буєм визначені слідуючі канди- дати: Алеко Ма- рійон, Меркулова Віра, Михай- сїєв Андрій, Ба- зарний Іван, Ба- ранієнко Ієвко, Шабинський Ієвко Колоненко Неч- пієр Скубенко Єрміє</p>
<p>Пропозиція за при- пимення на смієц родаткових кандида- тів.</p>	<p>Пропозиція при- маєть і ухвали см підступити до обговорення коного із кан- дидатів інди- відуально</p>

Сирваси	Губаси
<p>Мов. Кривосілля вносить пропозицію аби члени виклада- тельної комісії' вве- рзувалисяб тільки за кандидатів</p>	<p>Пропозиція ця комісією при- нята і перш до одобрення (поступив) на одержання пов- ної степенді поступив. Про- тямешко Губас батько сліпий і иних працездат- них членів не ма- єб.</p> <p>2. Григорій Лідіє не має ніяких за- собів до життя (сирота)</p> <p>3. Меркулова ра: дочка де- дшера який по- чоловав при міс- кій сікарні і си- мившиєб сиро- не має ніяких засобів до навра</p> <p>4. Аскоко Паршон в сел. похоне- но бідняк (сир</p> <p>5. Скокко Давид селянин-бідняк вотодарство ли слабе инш собів не має, брат червоній армії</p>

13 00

Смцкаши	Ізвасили
	<p>6. Базарний Іван по швагровому стану Бідняк по сімейному походженні сирота. Кандидати яким має бути визначена ^{на}стипендія з місцевого бюджету.</p> <p>1. Гончаров Шимарій: батько хворий по соц. стану і нездатний.</p> <p>2. Сайворонський Павло: приїзний, і батько старий господарський і інші працездатних немає.</p> <p>3. Дубинін Олександр: Батько інвалід Труда налічується йому довідка від сради і лікарів.</p> <p>4. Круглий Артем: брат в червоній армії (Бідняк).</p> <p>5. Рибалка Петро: по соц. походженню Бідняк при тому має велику сім'ю яка складається з непрацездатних дітей також батька.</p>

Селухам	Львівцям
	<p>6. Циганок Олександр бідняк не маючий ні яких засобів до істнування</p> <p>7. Круглий Василь можливість єство- дарства за надт слаба сім'я вели ка і працездатни нема</p> <p>8. Кононенко Федир по соц. похороненню бідняк.</p> <p>9. Артюшенко Ю ко приїздив сам нездатним</p> <p>10. Михайлів Анд рій: недавно не них відомостей засили в зовсім школу не зверну ли навіть уваги не те що його буд внесено предложе ня подати заяву на ^{те саме} одержати ст пендію; але ст пендія засишає ся за ним в разі він повернеться знову до школи коши- не він не з</p>

14
№

Сирхаси	Лрвасиши
	<p>виробив до всіем, на одержання диплома степенді. Визна за рахунок Михайіі ва Андріід визначається кандидат Шабинський Губко.</p> <p>1</p> <p>Комісія держав складений список учнів маючих одержати степенді надіслати до Секр ЛНО на вста точне ^{розгляд} затвердження його.</p> <p>А уряди претенденти на степендію які шимшише із постанов комісії не задоволеннішиши надасться право подати в цій справі свого скаргу до Секр ЛНО через адміністратію Куст промишкоми.</p>
<p>ва кои: Прубинський</p> <p>ідне членів: М. Криосиний, М. Ягир, Шервак Йос. Шайнський, М. Тришубова, М. Труца, О. Дубінін, О. Артюшико, Шабинський, Солаваненко, С. Артемшенко</p> <p>Згідно з оригіналом.</p> <p>Секретар М. Сешко</p>	

До Луганського Окрвиконкому
/Копія окрнаросвіті інспекторові профосвіти

м. Луганська.

На пропозицію окрнаросвіти про заснування в селі Макарів-яр керамічної кустарно-промислової школи в 1927/28 році РВК пішов назустріч, використовувачи всі засоби, що знаходяться в його компетенції.

Завдяки широкій популяризації серед населення майбутнього розвитку керамічної школи в Макаровому-ярі та взагалі кераміки в наших країні, вдалося громадськими силами та коштами з осені 27 року відремонтувати та пристосувати помешкання для школи й зробити столи для навчальної роботи.

Ця-ж популяризація дала гарний приєм учнів і з осені 27 року почалося навчання при незвичайно скрутних обставинах з боку матеріального та культурного сточення при одній тільки педагогові-фахівцеві завдувачеві.

Дякуючі тільки енергії зава вдалося при таких скрутних обставинах надавати загально освітню справу школи, використовувачи учителів школи соцвиху.

Так перший крок до заснування цієї школи зроблено і переборено усі труднощі, але залишається самий головний - це будівництво майстерень, без яких школа на майбутній рік існувати не може.

РВК зі свого боку зробив і тут все від нього залежне, і вч час компанії по самоподаюванню позив широкую пропаганду за використання громадських коштів на будування майстерні. Населення пішло и на цю допомогу, в наслідок чого ми зібрали на будування 5.000 карб. і при близькій участі населення вже почали будувати майстерні.

На таку невелику суму ми не зуміємо поставити і стіни цієї частини майстерні, що затвердив окрмісцьгосси, а це відірве перш усього авторитат школи, подруге школа без майстерні зачиниться.

Вважаючи на таке становище РВК просить відпустити не менше 6.000 карб. в держфонду на будування майстерні для керамічної школи, беручи на увагу і те що для школи округового значіння. При чому РВК додає що в цьому році необхідно таку суму грошей, щоб будинок майстерні закінчити в червні-липені і підготувати до вайку одну кімнату, щоб можливо було на другому курсі навчання переводити усі виробничі навчальні роботи.

Коли-ж таких грошей Вами не буде відпущено, будування майстерні припиниться по використанню грошей зібраних по самоподаюванню, а тому РВК просить не відмовити в проханні вищезгаданої суми грошей.

Голова Райвиконкому: *Рогозін* /Рогозін/

Райінспектор Н. *Мельник* /Мельник/

Секретар РВК"у *Ракітін* /Ракітін/

Лист
Новосітлівського
районного
виконавчого
комітету
до Луганського
окрвиконкому.
Новосітлівка.
Липень 1928.
Репринт.
Державний архів
Луганської області. -
Ф.401. - Оп.1. -
Од. 36.761. - Арк.10.
Публікується вперше

Довідка про план розгортання мережі кустарно-промислових шкіл в Луганщині. Луганськ. 1928 (фрагмент). Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.401. – Оп.1. – Од. зб.126. – Арк.56-57. Публікується вперше

КУСТАРНО-ПРОМИСЛОВІ ШКОЛИ ✓

А. М е р е ж а . -

1. Не дивлячись на те, що наша промисловість розгортається швидким темпом, все ж де які галузі переважно сільгосподарства, в найближче п'ятиріччя будуть задовольнятися кустарно-промисловими виробами. Тому виникає необхідність в системі Профосвіти передбачити розвиток кустарно-промислових учбових закладів, що будуть відповідати існуючій в нашій околиці кустарній промисловості і будуть задовольняти головні її види.

2. На протязі п'ятиріччя передбачається відкрити окрім існуючої зараз Керамничної /Макаро-Ярівської/ одної колесно-бричечної /Луганська/ одної слюсарно-ковальської /Вирюко-вська/ та одної млинарсько-маслоробної /Іванівська/ куст.пром.шкіл.

Всі школи з трьохрічним курсом навчання.

Б. Б ю д ж е т .

1. Зарплатню викладачам обчислено на основі середньої кількості річних тижневих годин, які визначені навчальними планами для куст.пром.шкіл відповідних типів, а норми й ставки взято в розмірах поточного року.

Штати адміністративно-технічних робітників дуже стиснено. Наприклад: Пом.Зав.школою установлено лише для учбової частини, але й він заводиться лише з 29/30 р. в одній школі, а в 1930/33 р. тільки в 3-х. /Інструктори вироб.навчання в перші три роки п'ятиріччя введено тільки на пів потрібного розміру і т.інш. Ставки адм.техн.робітників установлено в розмірі тих, що існують зараз.

2. Адміністративно-господарчі витрати обчислено за нормами поточного року і зростають пропорційно зростанню мережі і кількості учнів.

3. На учбову частину витрати установлені з розрахунку 5 карб. на уїня що річно.

4. Витрати на придбання меблі обчислені з розрахунку обладнання 18-ти класних кімнат.

5. На обладнання кабінетів і лабораторій передбачено 41.000 крб. базуючись на такому розрахунку ві.:

4 кабінети суспільствознавства по 750 карб. 3.000 карб.
 4 " " фізики і хемії по 3.500 карб. 14.000 "
 4 " " графграмоти й математики по 1000к. 4.000 "
 4 " " технології, механіки і машинознавства по 1.000 карб. 4.000 "
 4 кабінети природознавства по 1.000 карб. 4.000 "

6. Планом також передбачено 46.100 карб. для придбання обладнання учбово-виробничих майстерень при куст.пром.школах відповідно до їх ухилів: - дві ковальські майстерні.. 5.000 карб.
 дві слюсарські майстерні..... 12.000 "
 одна токарської майстерні..... 10.000 "
 одна керамична майстерні з печами для обпалювання.. 9.000 "
 колесно-бричкові..... 7.600 "
 ливарської..... 2.500 "

7. На капітальний ремонт передбачено 500 карб. що річно на одну школу.-

Таблиця № 6.

МАТЕРІАЛ КУСТАРНО-ПРОМИСЛОВИХ ПРОФЕСІЙНИХ ШКОЛ
(кількість курсів та груп).

№ п/ч	Назва шк.л.	Назва відділення	1927/28р.			1928/29р.			1929/30р.			1930/31р.			1931/32р.			1932/33р.		
			к	г	г	к	г	г	к	г	г	к	г	г	к	г	г	к	г	г
1.	М.Провск.куст.пром.школа....	Керамична.	1	-	-	1	1	-	1	1	1	2	1	1	2	2	1	2	2	2
2.	Луганська к.п. школа.....	Колесно-бричечна	-	-	-	1	-	-	1	1	-	2	1	1	2	2	1	2	2	2
3.	Вирюквська к.п. школа....	Слюсарско-кузнечна	-	-	-	1	-	-	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4.	Іванівська к.п. школа.....	Млиндрарь.маслоб.п.	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	1	1	1	1	1	1
Разом:			1	-	-	3	1	-	4	3	1	6	4	3	6	6	4	6	6	6

НОВЕ ШКІЛЬНЕ БУДІВНИЦТВО ПО ПРОФ-

 ОСВІТІ ЗА РАХУНОК МІСЦЕВОГО

 БЮДЖЕТУ.

2 V
 72

Б. Для Макаро-Ярівської Кустпромшколи, що відкрита в 27/28 році передбачено асигнування в 28/29 році - 10.000 карб., на побудову корпусу учбових майстерень і в 31/32 і 32/33 році по 20.000 карб. на побудову нового учбового корпусу, а разом для цієї школи потребується асигнування на шкільне будівництво - 50.000 карб.

№ п/ч	Назва видатків	27/28	28/29	29/30	30/31	31/32	32/33
13.	М.Ярівська Куст-пром. школа. Новий шкільний корпус.....	-	-	-	20000	20000	-
	Виробничі майстерні.....	-	10000	-	-	-	-

таблиця №....

ЩОРІЧНІ ВИПУСКИ З ПРОФЕСІЙНИХ УЧЕБНИХ
УСТАНОВ - по фаху.-

№ п/ч	Назва фахів	27/28	28/29	29/30	30/31	31/32	32/33	Разом
Профшколи:								
1.	Механіки.....	50	60	75	100	100	100	485
2.	Хеміки.....	40	40	35	50	50	100	315
3.	Будівельники..	-	-	25	25	50	50	150
4.	Гірняки.....	-	20	25	75	125	150	395
5.	Електрики....	-	-	-	25	50	50	125
6.	Кооператори..	-	50	50	75	125	125	425
7.	Медіки.....	-	-	50	50	50	50	200
8.	Художн. музик.	-	-	50	75	75	75	275
9.	Робітн.с/госп	-	25	75	215	225	275	815
Разом по профшколам.....		90	195	385	690	850	975	3185
Куст.пром.школи:								
10.	Кераміки.....	-	-	30	25	25	50	130
11.	Бричачники...	-	-	-	25	25	50	100
12.	Слюсара-ковалі	-	-	-	25	25	25	75
13.	робітн.млин.-масло фаху...	-	-	-	-	25	25	50
Разом по куст.пром.школам...		-	-	30	75	100	150	355
Робфаки.								
14.	Робфаківці....	-	18	50	225	250	250	793
Разом по Робфакам.....		-	18	50	225	250	250	793
В.Р.П.Ш.								
15.	Механіки.....	-	-	30	50	50	50	180
16.	Будівельники..	-	-	-	-	25	25	50
17.	Кооператори...	-	-	25	25	25	25	100
18.	Гірняки.....	-	-	-	50	150	225	425
Разом по ВРПШ		-	-	55	125	250	325	755
С/г курси-школи:								
19.	Робітн.с/госп.	-	75	75	100	125	150	525
Разом по с/г курсам.....		-	75	75	100	125	150	525
Разом:		90	288	595	1215	1575	1850	5613

Довідка про перспективи розвитку профосвіти в Луганщині. Луганськ.1928 (фрагмент).
Репринт. Державний архів Луганської області. - Ф.401. - Оп.1. - Од. зб.126. - Арк.69, 72, 72 зв., 73 зв.
Публікується вперше

Павло Дубинський.

Лист Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи до відділу профосвіти Луганської окріно. Макарів Яр. 01.07.1928.

Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.401. – Оп.1. – Од. зб.761. – Арк.11, 11 зв.
Публікується вперше

Макарово-Ярівська
Керамічна
кустарно-промислова
1/4 1928р.-
№ 92

До Луганської Окріно
відділ профосвіти

На в/в з в/в від 5/6 з/р. При
цьому прикладую Орґаніза-
ційні форми на роботу і життя
Макарово-Ярівської Керамічної
кустарно-промислової школи на 1928/1929 навч. рік
Керівником цього навчального закладу
назначено Т.П.П. від НКО. ЦСР, що
для кустарно-промислової керамічної школи
за життєвими вимогами М.-Ярівська
Керамічної кустарно-промислової школи. –
30/6 з/р. він був розглянутий шкіль-
ною радою кустарно-промислової школи, і як
дійсно відповідний їй, одержав
хвалу ради до переведення його в
життя. Однак що в комісії, на
перший погляд здається перебіль-
шеним з це кількістю майстрів, що
до виробничого навчання, але беру-
чи на увагу норму роб. годин за
навчання і кількістю учнів
з м/р., – побудувати його якимсь-іншим
неможливо. – а тому школа про-
хал Вас даного Кошториса за-

затвердити. —

Разом з цим прикладно ще кошторис на утримання педагогів для підготовчого курсу, що його до відкриття при М.-Ярв.-керам. кустарно-промисловій з 1928/29 р. — за вказівкою шкільної ради від 30/6 3/р. — ухвалено і клопотався об цим перед Миколайською Окрито, ради прямої доцільності його, постановлено. —

Що-ж формувати квартири для педагогів-робітників то при школі їх не існує. — Приватні ж квартири малі та «кавітні» недорого; в районі Окрито винайде за можливого додатки цікавим для школи робітничі квартири гроші, то ця-б справа була доцільною. —

Згідно примітивного мого союзу з Окрито, прахато зашистити за мною ініціативу, що до добірки шкільної на майб./р.к. —

Завшк. П. Суринський

10)

Орієнт-Кохторис

на утримання підспівробітників підготовчого курсу при Макаро-Ярівській Керамічній Кустпромшколі, що його за ухвалою Шкільної ради з початку 1928/1929 року відкрити ухвалено і клопотатись у цій справі перед Луганською Окрімною поштою вчено

Дисципліни та тижневі години їх викладу на год. / год.								число годин що їх потрібні		на місяць		на рік	
Річ на мову	математика	природознавство	сучасне мистецтво	українська мова	географія	фізична культура	разом на тижні	р.	д.	р.	д.		
							1) на виклад лекцій загально освітн. дисципл. із розр. 75 рч за 18 тиж. нав.	46	75	561	—		
							2) на виклад 15-тих лекцій загально освітн. дисципл. з української мови	86	60	1039	20		
3	6	3	4	4	2	2	24	Разом		137	55	1600	20

+ 1) Карант до соцістраху 160 р 06
 2) надбавка з'їв. на рад. шкільн. 12 р —
 3) карант до місткості 16 — —

разом 188 р 6 кн

Зави Р. П. Дубинський,
 30/6 1928 р.

Павло Дубинський.

«Орієнт-Кохторис на утримання підспівробітників підготовчого курсу при Макаро-Ярівській Керамічній Кустпромшколі». Макаров Яр. 30.06.1928.

Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.401. – Оп.1. – Од. зб.761. – Арк.12.

Публікується вперше

Робота і штат
Макаро-Ярівської Керамічної кустарно-промислової школи
на 1928/1929 рік

Орієнт-проект за навчанням
Павла Дубинського на кафедрі
Школи № 110. 20.06.1928 р.
Викладач Макаро-Ярівської Керамічної
кустарно-промислової школи Павло
Дубинський № П. Дубинський.

Робота	Штат і розцінки що на утримання його		Вартість утримання			Товариства																								
	Посада	число осіб на рік	Оклад на місяць або щодня за рік	на місяць	на рік																									
І Управління і технічне виробництво школи:	1. Завишколювач	1	на місяць	100	1200	✓ дано при укладанні																								
	2. Директор	1	---	78	936	✓ зображено до посади що																								
	3. Підсирколювач на виробництві шкідливих чорних цеглок та для носки і обслуговування	1	" "	24	288	✓																								
	4. Підсирколювач (векель) для обслуговування вантажів, матеріалів, керування тощо виробництва	1	" "	48 р.	576	✓																								
II Виклад загально-освітній дисциплін	5. Викладач на виклад 16-ти класів	1	із розрахунку за місяць 75 руб. за рік 900	66	792	800	64	✓																						
Витрати із навчальн. плану № 110. 20.06.1928.	<table border="1"> <tr> <th colspan="4">I курс</th> <th colspan="4">II курс</th> </tr> <tr> <td>математика</td> <td>рос. яз.</td> <td>історія</td> <td>географія</td> <td>математика</td> <td>рос. яз.</td> <td>історія</td> <td>географія</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>3</td> <td>2</td> <td>2</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>2</td> <td>2</td> </tr> </table>		I курс				II курс				математика	рос. яз.	історія	географія	математика	рос. яз.	історія	географія	4	3	2	2	2	3	2	2				
I курс				II курс																										
математика	рос. яз.	історія	географія	математика	рос. яз.	історія	географія																							
4	3	2	2	2	3	2	2																							
6) Виклад загально-технічний та спеціальний дисциплін:	6. Викладач на виклад 30-ти класів (технічних)	1	із розрахунку за місяць 80 руб. за рік 960	200	2400	✓																								
Витрати із навчальн. плану № 110. 20.06.1928.	<table border="1"> <tr> <th colspan="4">I курс</th> <th colspan="4">II курс</th> </tr> <tr> <td>математика</td> <td>рос. яз.</td> <td>історія</td> <td>географія</td> <td>математика</td> <td>рос. яз.</td> <td>історія</td> <td>географія</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>4</td> <td>6</td> <td>14</td> <td>4</td> <td>4</td> <td>6</td> <td>2</td> </tr> </table>		I курс				II курс				математика	рос. яз.	історія	географія	математика	рос. яз.	історія	географія	4	4	6	14	4	4	6	2				
I курс				II курс																										
математика	рос. яз.	історія	географія	математика	рос. яз.	історія	географія																							
4	4	6	14	4	4	6	2																							
7) Виробництво навчання	7. Інструктор	1	на місяць 78 рублів	78	936	✓																								
Витрати із навчальн. плану № 110. 20.06.1928.	<table border="1"> <tr> <th colspan="2">I курс</th> <th colspan="2">II курс</th> </tr> <tr> <td>математика</td> <td>рос. яз.</td> <td>математика</td> <td>рос. яз.</td> </tr> <tr> <td>18</td> <td>18</td> <td>18</td> <td>18</td> </tr> </table>		I курс		II курс		математика	рос. яз.	математика	рос. яз.	18	18	18	18																
I курс		II курс																												
математика	рос. яз.	математика	рос. яз.																											
18	18	18	18																											
	8. Майстер	2	на місяць 96 рублів	96	1152	✓																								
	Завантажувач	1	на місяць 48 рублів	48	576	✓																								
	Разом	7	147	1764	2112	64																								
1) До зустріччя нарахування на зарплату				792	86																									
2) Ціна на придбання на потреби виробничого підприємства				59	48																									
3) Нарухування на зарплату по утрим. шк. до 11.05.1928				79	30																									
	Всього разом			880	26																									
	Всім тям востаннє за місяць 26 рублів і 26 коп.																													

завишколювач: П. Дубинський
20/6 1928 р.

«Робота і штат Макаро-Ярівської Керамічної кустарно-промислової школи на 1928/1929 рік». Макарів Яр. 20.06.1928.

Репринт. Державний архів Луганської області. - Ф.401. - Оп.1. - Од. 36.761. - Арк.14. Публікується вперше

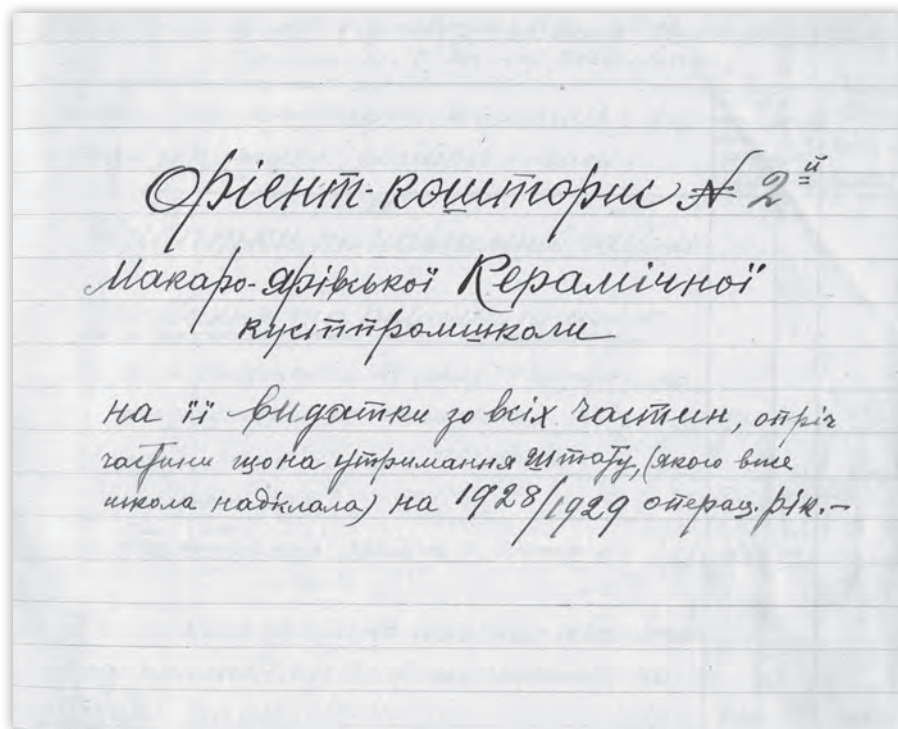
**Робота і штат
макаро-Ярвської Керамної куцпромишколи
на 1928/1929 рік.**

(Орієнт-проект за Макарівським, що був Керамної промишколи НКЗ УСРР та з фінансовим планом Явської куцпромишколи за 1928/1929 рік.)

№	Назва роботи	Штат і кошти на місяць	Відомості			Повиненна																																	
			Всього осіб	Середній зарплатний розмір	Середній місячний зарплатний розмір																																		
I																																							
<u>Здравління і технічне обслуговування штату:</u>																																							
1	Заввкскою	1 на місяць	1	на місяць	1200	—																																	
2	Завод-раціоналі	1	1	---	5%	---																																	
3	Технічний на утримання салуної в цеху	1	1	---	288	---																																	
4	Технічний (спец.) що до чистоти в цеху	1	1	---	5%	---																																	
5	Виклад на виклад	19/19	19	---	800	69																																	
6	Виклад на виклад	2/12	2	---	2400	---																																	
II																																							
<u>Педпроцес:</u>																																							
А. Виклад загально-освітній дитиням																																							
Витрати на педпроцес НКЗ УСРР																																							
<table border="1"> <tr> <th>№</th> <th>І курс</th> <th>ІІ курс</th> </tr> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>6</td> <td>7</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>8</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>10</td> <td>11</td> </tr> <tr> <td>6</td> <td>12</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>14</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>8</td> <td>16</td> <td>17</td> </tr> </table>							№	І курс	ІІ курс	1	2	3	2	4	5	3	6	7	4	8	9	5	10	11	6	12	13	7	14	15	8	16	17						
№	І курс	ІІ курс																																					
1	2	3																																					
2	4	5																																					
3	6	7																																					
4	8	9																																					
5	10	11																																					
6	12	13																																					
7	14	15																																					
8	16	17																																					
Всього зарплати на педпроцес 30 осіб																																							
Б. Виклад загально-технічних та спец. дитиням																																							
Витрати на педпроцес НКЗ УСРР																																							
<table border="1"> <tr> <th>№</th> <th>І курс</th> <th>ІІ курс</th> </tr> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>10</td> <td>11</td> <td>12</td> </tr> <tr> <td>13</td> <td>14</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>16</td> <td>17</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>19</td> <td>20</td> <td>21</td> </tr> <tr> <td>22</td> <td>23</td> <td>24</td> </tr> <tr> <td>25</td> <td>26</td> <td>27</td> </tr> <tr> <td>28</td> <td>29</td> <td>30</td> </tr> </table>							№	І курс	ІІ курс	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
№	І курс	ІІ курс																																					
1	2	3																																					
4	5	6																																					
7	8	9																																					
10	11	12																																					
13	14	15																																					
16	17	18																																					
19	20	21																																					
22	23	24																																					
25	26	27																																					
28	29	30																																					
Всього зарплати на педпроцес 30 осіб																																							
В. Виклад на виробничих навчаннях																																							
Витрати на педпроцес НКЗ УСРР																																							
<table border="1"> <tr> <th>№</th> <th>І курс</th> <th>ІІ курс</th> </tr> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>10</td> <td>11</td> <td>12</td> </tr> <tr> <td>13</td> <td>14</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>16</td> <td>17</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>19</td> <td>20</td> <td>21</td> </tr> <tr> <td>22</td> <td>23</td> <td>24</td> </tr> <tr> <td>25</td> <td>26</td> <td>27</td> </tr> <tr> <td>28</td> <td>29</td> <td>30</td> </tr> </table>							№	І курс	ІІ курс	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
№	І курс	ІІ курс																																					
1	2	3																																					
4	5	6																																					
7	8	9																																					
10	11	12																																					
13	14	15																																					
16	17	18																																					
19	20	21																																					
22	23	24																																					
25	26	27																																					
28	29	30																																					
Всього зарплати на педпроцес 30 осіб																																							
Г. Виклад на виробничих навчаннях																																							
Витрати на педпроцес НКЗ УСРР																																							
<table border="1"> <tr> <th>№</th> <th>І курс</th> <th>ІІ курс</th> </tr> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>10</td> <td>11</td> <td>12</td> </tr> <tr> <td>13</td> <td>14</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>16</td> <td>17</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>19</td> <td>20</td> <td>21</td> </tr> <tr> <td>22</td> <td>23</td> <td>24</td> </tr> <tr> <td>25</td> <td>26</td> <td>27</td> </tr> <tr> <td>28</td> <td>29</td> <td>30</td> </tr> </table>							№	І курс	ІІ курс	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
№	І курс	ІІ курс																																					
1	2	3																																					
4	5	6																																					
7	8	9																																					
10	11	12																																					
13	14	15																																					
16	17	18																																					
19	20	21																																					
22	23	24																																					
25	26	27																																					
28	29	30																																					
Всього зарплати на педпроцес 30 осіб																																							
Прокремніший Педпроцес																																							
Витрати на педпроцес НКЗ УСРР																																							
<table border="1"> <tr> <th>№</th> <th>І курс</th> <th>ІІ курс</th> </tr> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>10</td> <td>11</td> <td>12</td> </tr> <tr> <td>13</td> <td>14</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>16</td> <td>17</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>19</td> <td>20</td> <td>21</td> </tr> <tr> <td>22</td> <td>23</td> <td>24</td> </tr> <tr> <td>25</td> <td>26</td> <td>27</td> </tr> <tr> <td>28</td> <td>29</td> <td>30</td> </tr> </table>							№	І курс	ІІ курс	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
№	І курс	ІІ курс																																					
1	2	3																																					
4	5	6																																					
7	8	9																																					
10	11	12																																					
13	14	15																																					
16	17	18																																					
19	20	21																																					
22	23	24																																					
25	26	27																																					
28	29	30																																					
Всього зарплати на педпроцес 30 осіб																																							
<p>Всього розрахунок: 8560,16</p> <p>на місяць: 46,75</p> <p>на рік: 86,60</p> <p>Всього зарплати: 133,35</p> <p>Всього зарплати: 1766,41</p> <p>Всього зарплати: 189,06</p> <p>Заввкскою П. Дубинський 20/6 1928р.</p>																																							

Павло Дубинський.
«Робота і штат Макаро-Ярвської Керамної куцпромишколи на 1928/1929 рік.»
Макарів Яр. 20.06.1928.
Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.401. – Оп.1. – Од. 36.761. – Арк.15.
Публікується вперше

Павло Дубинський.
«Орієнт-кошторис 2^й Макаро-Ярівської Керамічної кустпромшколи
на її видатки... на 1928/1929 операц. рік». Макарів Яр. Червень 1928.
Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.401. – Оп.1. – Од. зб.761. – Арк.17-20 зв.
Публікується вперше

Орієнт-кошторис

Макаро-ярівської Керамічної кустпромшколи на її видатки у 1928/1929-му операційному році з усіх частин видатків, окрім частини, що по зрештманню штату на яку вже М.-Ярв. Керам. школа $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{4}$ р. за №91 вітновічного Кошториса до Луганської Окріно, на її вилноу, надіслана.

Назви та предмети видатків з визначенням їх кількості, розмірів і ваги	кошт поодинок. річчї або зрочи їх		кошт загальний	
	рублї	коп.	рублї	коп.
I				
<u>Видатки по навчальній частині</u>				
<u>Придбання та ремонт книжок</u>				
А) придб. книжок на 40 фрнїв I ^о курсу (13 розв'язунок 12 руб. на одного фрнїа)	480	-	820	-
Б) " " " на 40 фрнїв II ^о курсу (" - 6 руб. на одного фрнїа)	240	-		
В) Ремонтування шкільних книжок -	100	-		
2 <u>Придбання шкільно-наочних підсобних та приладів, що до оформування кабінетів та лабораторій і шкільн. музею</u>	1000	-	1000	-
3 <u>Придбання книгозбірнї та предмта періодичних виданнїв</u>				
А) для фрнїв	250	-	500	-
Б) " " " вчителів та загальної колект. епівробіт.	250	-		
4 <u>Придбання та спорудженнї: приладів, станків, струменту, та інш. річчї, що до техн. справ. вироб.-навг. устанування</u>				
А) Формарних станків шкільно-навчального раціоналізованого типу 10 шт. по 80 р. за франк	800	-	800	-
Б) Підручних приладів та струменту (ножі, свідки, цупи, річч. шпатель та інш) до кожного станка	-5	-	-50	-
В) <u>Станків штампувальних:</u>				
а) один станок гвинтово-самодїий для виробу фальшової мармурнїй. типу данївки	350	-	350	-
	Ітого всього -			

№ п/п	Назви та предмети видатків із вугначинням їх кількості, розмірів і ваги	Конт. поодинок. рті особ. групи їх.		Конт. загальної	
		р.	к.	р.	к.
6	<p>в) Придбання та спорудження спеціальної машини, скринь і сталевих до виробництва:</p> <p>а) 4^{1/2} великих дерев'яних столів на чотирьох товст. дубов. ніжках з проноскою та підстольям, верх яких повинні бути оббиті листовим цинком або обшуквані залізом, а решта його частин оброблені. Розмір: 2^{1/2} м. х 1^{1/4} м. х 0,80 м.</p> <p>б) Три дерев'яних сталеві цехи виробств. розмір кожної: 4 м. х 3,5 м. х 0,80 м. в силі поміщає. Матеріал 1го та другого сорту. (дошки, рейки, кий, цвяхи: робота).</p> <p>в) 2^{1/2} великі дерев. скрині які із середини та верх оббиті цинкованим листом. Розмір кожної: 2, 2,5 м. х 1 м. х 0,80 м. Цілієві призначення скринь - тримання цукру виготовлення сировини маже рія в прилашканні для практич. виробництва, та мають для цієї матеріал на покривках скринь з тією же метою. Конт. одної скрині: матеріал 63 руб 20 к. робота 11 р.</p> <p>г) 2 дерев'яні скрині таких же розмірів, але не оббиті цинком, а але</p>	58	50	154	-
		50	15	151	-
		28	20	184	20

№ п/п	Назви та предмети вигадків із визначенням їх кількості, розмірів і ваги	Контр оприлюднених річей або зрешти їх		Контр заказов ний	
		рубл.	к.	рубл.	к.
	вистроєних із середми по дракко- во-товий сешивці. Ціліве призначін ня скриня-сохранення в нормальн. стані вохлосты керам. виродів, які перебувають в процесі роботи; кошт матеріалів на одну втр 90 коп.; ро- бота одної 14 руб. - - - - -	75	20	151	80
	д) 1 дерев'яна шахва, для такої зе- ми як і шафа, що за літ 2, але в розмірах 2 метр 1,5 метр х 0,65 з 5 ^{ти} цінсо- ваними поміцями - Матеріал 65 руб., робота 20 руб. - - - - -	85	-	85	-
	е) 2-Звичайних дерев'яних шафок для тримання готових виродів. Кошт одної з матер. і роботою разом - Розмір 2 метр х 1,5 метр х 0,65 метр. -	37	50	75	-
	ж) Одна звичайна дерев'яна шафа для тримання ангодів та глазу- ро-фарбувальних матеріалів і дрібного посуду та струменту. Розмір 2 метр х 1,45 метр х 0,65 метр. - Кошт матеріалів (дошки, дикта, клей, петлі) 25 руб., кошт фаб. 20 руб. -	45	-	45	-
	з) Печки для форм (прості в розмі- рах як стільці, але із замком з боків. - - - - -	40	-	40	-
	и) Посуду різного великого і дрібного				

№ п/п	Назви та предмети видатків із визначенням їх кількості, розмірів і вим.	Конт.		Конт.	
		рубл.	к.	рубл.	к.
	для різних потреб виробництва	100	-	100	-
7	Меблі та прилади для устаткування аудиторії та кабінетів.				
	а) 14 стільців дерев. оброблених розмір 2,74 м X 0,71 м X 0,80 м. з 3-х ст. - - -	-22	-	308	-
	40 табуретів дерев. обробл. по 1р50 - - -	-150	-	60	-
	2 аудиторні дошки оброблені - - -	-25	-	50	-
	б) 4 вимішки для одягу на 80 осіб. - - -	-20	-	80	-
	в) 2 шафи дерев'яні нормальних розмір що до кабінету та книгозбірні. - - -	-35	-	70	-
	г) 1 рухомий з розмішками. - - -	-30	-	30	-
	д) 3 вивірки для кабінета, та музич. дерев'яні із застеклінням. - - -	-25	-	75	-
	е) 1 витяжена шафа. (малого розмір) - - -	-15	-	15	-
	ж) 2 годинники. - - - - - - - - -	-15	-	30	-
	з) 8 стільців для вчительської - - -	-450	-	34	-
	и) 6 скриньок для світла. - - - - -	-2	-	12	-
	к) 8 покривальниць - - - - -	-	90	-	20
	Разом на газеті №			8579	40

№ з/р	Назви та предмети видатків із визначенням їх кількості, розмірів і ваги	Конт. продукція рогої або зроби їх		Конт. залатаний	
		рублі	к.	рублі	к.
<u>II</u>					
Видатки по адміністративній частині					
1	А) Канц-витрати та витрати по обслуговуванню зв'язку. - - - - -	175	-	72	-
	Б) Подорожі у справах навч. закладу	-	-	500	-
	Разом по частині II	-	-	475	-
<u>III</u>					
Видатки по господарській частині					
Опал. паливкани (тепловий)					
за факт. витр.					
1	А) ^{стоки 6000 руб.} Горючі паливкани на 5 міс по 28,14 кг або (1 пг. 10 пг.) на добу = 304,80 кг або (1845 пг) по 34 коп. за 16,38 кг або (за 1 пг)	637	50	637	50
	Б) Дров сухих для розпалювання вище зг. 10 ^{см} паливкани по (8 пг.) 3,276 кг. розмір 1 1/2 куб. саж. по 35 руб. за саж. саж.	39	90	39	90
	В) Розпалювання та рубка дров із розрахунку по 8 руб. за 1 куб. саж.	9	-	9	-
	Г) Вугілля кам'яного для 4 міс по 7 міс 2866 кг (175 п) по 34 коп. за 16,38 кг. = 59,60 к. та дров 1/4 куб. саж. = 5 руб.	64	60	74	60

№	Назви та предмети відатків із визначенням їх кількості, розмірів і ванн. -	Конт. погрудничий річний обліку укупів за		Конт. заклад- ний	
		р.	к.	р.	к.
2	Світлярня (для виробн. майстерень і авдиторій, канцелярій та залом прим. школи 15 ² різної світосили ламп. (30х) 12,238 кг. на добу протягом 5 міс 1843 кг. авб (112 п. 20 х) по 12 коп. за кг. = - - - - - 221 16 та на 7 міс. 1% = 184 кг. = - - - - - 22 56 243 78		25		
3	Додержання чистоти, охайності та санітарних умов у дворі та приміщ. каннах. (вивоз бруду, миття, трапки, мило, щітки та асницяція). 80 примов -	50	-	50	-
4	Дрібний поточний ремонт. Мил. Клеп -	120	-	200	-
5	Ступодорож для інструктора, май- стрів та тихслужбовців (в обидвох ха- латах: конт одного халата 5-рублів) -	60	-	60	✓
6	Страховання майна - - - - -	50	-	50	?
	Разом по газеті III ²			1952	18
<u>III</u>					
<u>Капітальний ремонт.</u>					
	а) Арендова 2 ² голандок та ремонтуваних биків (обравів) матеріали і робота =	85	-	170	-
	б) Внутрішня та зовнішня обшивка 2 ² бу- дівків школи. - - - - -	60	-	60	-
	в) Обгородження (190 кв. мет підлоги. матеріал і робота. =	120	-	120	-

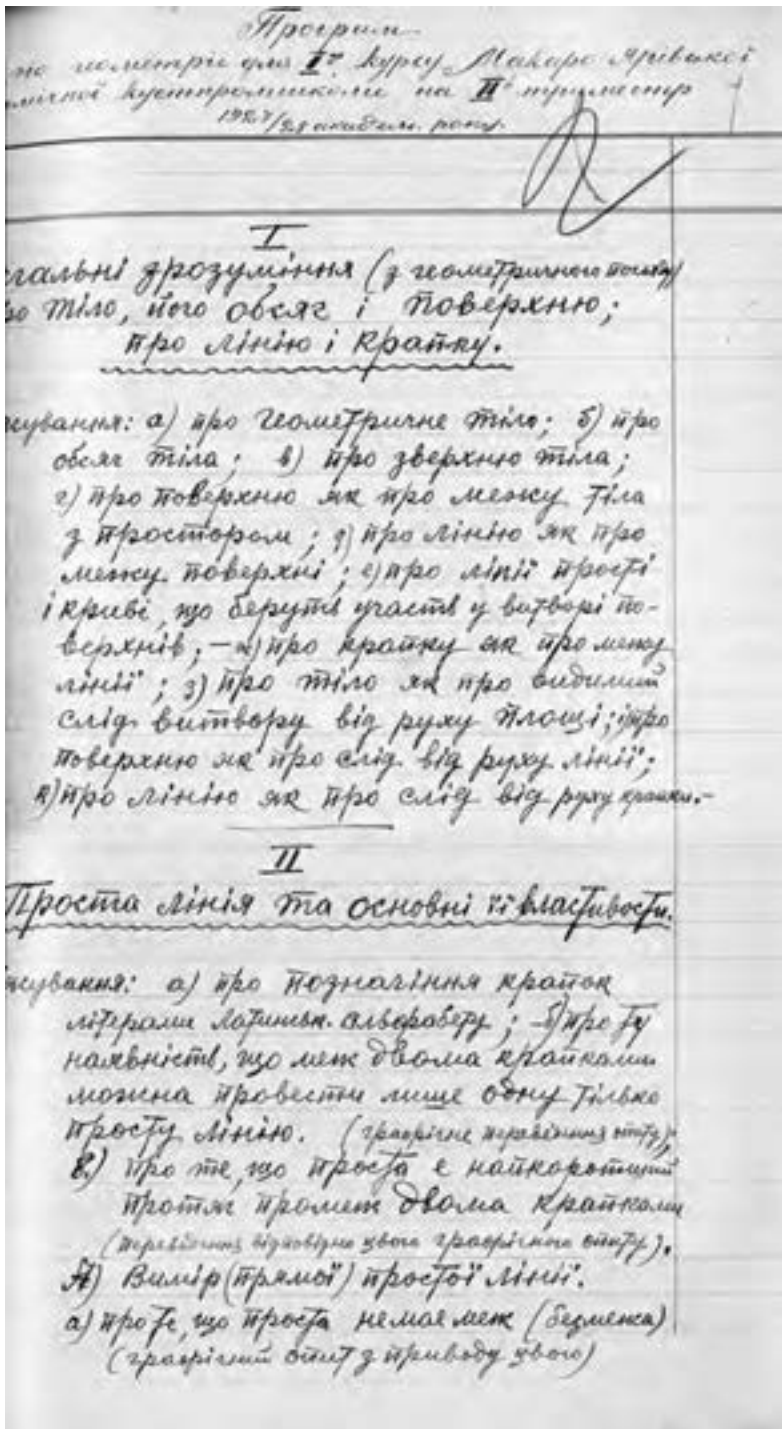
№ п/п	Назви та предмети видатків із вказаним їх кількістю, розлі- рів і ван. -	Конт. покриває мілі літ зручі їх		Конт. запису ниш	
		руб.	к.	руб.	к.
	2) та погалодрілля даху з частинними доданнями нових дахівок. - - - - -	50	-	50	-
	3) сфарбування підлоги у виробничих майстернях -	175	-	100	-
	Разом по газеті III			175	-
				450	-
V					
<u>Нові побудування</u>					
1	Побудування до будинку NT ³ частини ни будівлі щоб була маршівість на відкриття III ³ курсу та рекреаційно- го приміщення яке арасно відсу- ти (згідно поданого шкалю від 18/4 0/р до скріно плану і орієнт-кошторису.	1600	-	1600	-
	2) Спорудження 2 ² класів (виробничих майстерні та будинок NT ² - - -	270	-	270	-
	3) Спорудження, тсаран біля виробни- чих майстерень (для сирових ма- теріалів та палива. - - - - -	500	-	500	-
	Разом по газеті V ²			1370	-
А всього разом по всім газетам цього кошториса		18,991	58		
Тринадцять тисяч дев'ятсот дев'яносто вісім копійок -					
Заштатний Школяр П. Зубинський					

21

Пояснювальна Записка до Орієнт-кошторису №2
Макаро-ярів. Керамічної кустьпромишкою, що до
всх частин її видатків (сирьм шфату) на 1928/29 опер. рік.

Складено цього кошториса орієнтуючись на вимоги, що до нормального розвитку керамічної кустьпромишкою, та на фракційні і пересічні ціни, що у даному часі існують на предметі та роботу салу які у кошторисі зазначено. - Орієнт-кошторис побудовано у принципі того пересічного мінімуму, що саме потрібно для цільових досягнень які стоять перед школою за навч. планом НКО як перед навчальним закладом масової просвіти. - Своєю особливістю і різноманітністю техн. виробничого інвентарю та її загальною метою устаткування кустьпромишкою, які знають вирізняються від інших фракцій і що його вільності, в справі цимових, неможна, пощитно, предбачити десь на ринку, що його треба за рисунками та калькуляціями школи або виконати гоєм засобами самої школи або там же школою через механічні майстерні м. Луганську, а це потребує предвчасного пророблення, пильної уваги, часу і роз'їздів, бо тільки фоєм школою можна швидко наслідки від виробничого навчання кустьпромишкою щодо її цільових завдань. - О матеріальні цимові від виробництва, дадуть в майбутньому полегшення бюджету та утримання школи і утворять певний чинник для її прогресу і раціоналізації. Цим більше средств буде покладено на школу у першій стадії її устаткування. Організації тим швидше вона стане на ноги і довільно витриває себе, навчати-ж затриманий і хронічний процес її устаткування організації, не девлятим на енергію створення школи, тільки страду і рвало посочує до її цільових завдань. - В. Голуб. М. - Яр. Керам. школа Прохорова Окрина в майбутньому виході перед видатків. Організації захист цього кошториса
П. Дубинський

Павло Дубинський.
 «Пояснювальна записка до Орієнт-кошторису №2» Макаро-ярів. Керамічної кустьпромишкою... на 1928/1929 опер. рік. Макарів Яр. Червень 1928. Репринт. Державний архів Луганської області. - Ф.401. - Оп.1. - Од. зб.761. - Арк.21. Публікується вперше

Павло Дубинський.
«Програма по геометрії
для I-го курсу
Макарово-Ярівської керамічної
кустарно-промислової
школи на II-й триместр
1927/28 академіч. року».
Макаров Яр, 1928.
Репринт. Державний архів
Луганської області. – Ф.401. –
Оп.1. – Од. зб.272. – 3 арк.
Публікується вперше

б) про відтінки (отрізки) простієї проїї позначення, читання і умовно скорочення "проїї".
 в) рисунки відтінкової проїї, по довжині рівного даному відтінку (отірку) цвону).
 г) про те, що як переносять відтінки проїї великої довжини (прикладом умовної проїї євнїї одинокі, що до мірвання);
 д) про одиницю для виміру довжини, про історію її походження і вжиток у різних народів.

2 Метрична система одиниць мірвання
 З'ясування: а) про мір та його походження і порівняльні його відношення до інших мір довжини і т.д.

А. {

- б) про одиниці вимірів, що більші за мір
- в) - - - - - менші за мір
- г) Таблицю метричних одиниць, що до мірних довжини і порівняльні, де яких з них, відношення до мірства.

Б. {

- а) (перехідження з'єднано-нальних одиниць цвону)
- б) про типове займи складування.

III
Кутки

1 З'ясування: а) про кут, його боки та вершину (побудов. квадратного трикутника)

А. {

- б) Показування кутка, займування його, та читання (знаки L)
- в) Про великість кутка в'язати від найменшої до найбільшої.

дання: в) про рихування кутків за допомогою шпатель пайеру. (перекін)
 Д { з) Побудовання кутка рівною даному за допомогою малки. -

Б) складування кутків.

ування: а) складування кутків, що їх вирізано із пайеру. (ілюстровані різнобарвні вирізки)

б) складування кутків за допомогою малки (ілюстровано малкою.)

в) Геометричне визначення гіпнот кутками.

В) Різні види кутків.

ування; а) про кутки суцільні

б) про кутки шпаль, гострі і тупі та про витвір їх. -

Г) Простий (прялий кут) та перпендикуляр.

ування а) про те, що суцільно-загальний бік двох простих (прямих кутів) є лінія перпендикулярна до лінії, що на ній ці два кути у стані суцільному укладються або просто перпендикулярно.

б) про те, що всі інші лінії (не перпендикуляр) які є не суцільно-загальний бік двох прямих кутів, а в деяких інших кутів і які торкаються її в одній із її країв звуться лініями нахиленими. -

в) побудовання перпендикулярів

г) про те, що до одної прямої (прямий) через дану на її краю можна провести тільки один перпендикуляр.

2. Вимір кутів в транспортіраи та астра
 а) властивості прямих кутів.
 б) одиниці для виміру кутів
 в) градус, хвилина і секунда.
 г) вилічення транспортіра
 з) вимір кута транспортіра
 е) Рисування кутів за допомогою транспортіра
 ж) Вимір кутів Аліфольового та іфрацентри

3. А. Властивості суміжних кутів
 а) (теорема) сума двох суміжних кутів, виконана двома протилежними (прямими) кутами.
 (теорема, обчислення, доказ і слідство арифметичні)

Б. Кутки вертикальні
 а) які кутки зветься вертикальними
 б) властивості вертикальних кутків
 (теорема, обчислення, доказ і слідство арифметичні)

В. Про кутки, що розташовані на одній стороні відтинку, протилежні та навпроти однієї кутки

Г. а) Законування по злику означеного

Г. Законування про теорему та акси

4. Решання задач по злику пройдено за 4^{ти} першої по 4^{ти} центвертці

5. Перевірка устаткованості аудиторії частині пройденого вурець від 4^{ти} першої 4^{ти} центвертці.

III

Тривохкутніки

Тривохкутнік. Єго боки, кутки и вершини

1) Різнорідні тривохкутніки

- a) тривохкутнік рівновобний
- б) — — рівновобденний
- в) — — різновобний
- г) — — простохкутний та назви елементів, що складають його
- д) — — тупохкутний
- е) — — гострокутний

(завдання учням викресити та вирізати із дерева паперу, різнорідні кутки з визначенням їх тивих елементів).

Властивості боків тривохкутника

- a) один бік тривохкутника завжди менше суми двох других боків його. —
(теорема, опит, доказ і висновок)
- б) геометричне визначення більших та менших кутів великокутій при діях над ними. Умовнейзначок трикутника при діях над ним. —

Властивості рівновобденного трикутника

- a) Про бісектрису, медіану та височину
- б.) Властивості бісектриси рівновобденного трикутника
(теорема, опит, наслідки опиту, доказ і висновок)
- в) ^{завдання} Властивості кутів рівновобденного та рівновобного.

Ознаки рівності тривохкутників

- в. Використання про рівність фігур. —
- г. а) Перша ознака рівності трикутників
(теорема, опит, доказ і висновок)
- б) ілюстраційне рішення задачі про те, що є за допомогою висновку із теорем

- 8 про термів ознаку рівності трикутників можна виміряти протяг між двома крайками простого виміру якого термів та або інших термів. —
- 9 В) Перевірка засвоєння аудиторією із даної частини курсу від 4го четверту по 4го дев'яту. —
- 10 Г. а) Фраза Ознака рівності трикутників (теорема, оцінка, доказ, висновок)
б) ілюстративне рішення задачі про, як виміряти протяг між двома даними для простого виміру його термів та або інших термів.
- 11 Д. Перевірка засвоєння аудиторією пройденого курсу від 4го четвертої по 4го дев'яту.
- 12 Е. Третя ознака рівності трикутників (теорема, оцінка, наслідки оцінки, доказ, висновок)
- 13 Ж. Перевірка засвоєння аудиторією пройденої частини курсу від 4го до 4го по 4го 13го.
- 14 Ознаки рівності трикутників
прямокутних
А) про рівність двох прямокутних трикутників (обидві теореми і докази до них)
Б. Зведення про рівність трикутників саме: скільки і яких саме елементів потребує ознака рівності трикутників.
- Симетрія
15) А) З'ясування про симетричні фігури
а) Симетричні кутки (теорема, оцінка; вилучена від аудиторії доказати цю теорему на прикладі потім)

Загальний звіт
по викладу геометрії на I^у курсі М.Ярівської
ної кустпромшколи за II^е триместр 1927/28

1	Число перевідених лекцій	
2	обсяг пройденого	
3	Місяця I курсу, що були пророблені поглиблено з увагою та уважкою на виробничтво II Місяця, що пройдені отисено або скорочено та з якої причини або причини	
4	Час, що витрачено на увесь обсяг пройденого	
5	Висновки зауважень та порадок, що до улюб. роботи та авдиторії	
	Визначення загального перейшов рівня ус- пешності по проє- дентності.	

Бланк «Загального звіту
по викладу геометрії
на I-у курсі М.Ярівської
керамічної кустпромшколи
за II-й триместр 1927/28
академ. року».
Макаров Яр. 1928.
Репринт. Державний архів
Луганської області. – Ф.401.
– Оп.1. – Од. зб.272. – 1 арк.
Публікується вперше

Додаток до протокола ч. 15/49:

**Резолюція по докладу зав. Макаро-Ярівської
кустарно-промислою тов. Дубинського.-**

На підставі доповіді зав. Макаро-Ярівської керамічною кустарно-промислою тов. Дубинського, Президія РВК констатує, що єдина в Новосвітлівському районі прошкала має з боку природного оточення та територіального розположення всі данні для свого дальнішого розвитку та здійснення покладених на цю школу завдань і, як керамічна вже накладених на неї обов'язків брала активності серед широких кол. селянства, що свідчить про цілком вірний відход школи до широких мас селянства та задовольняючи організаційну роботу школи.

З огляду на те, що з наступом 1928/29 навчального року школа без майстерні вже обійтися не може, обов'язково розпочати в цьому році будівництво майстерні згідно орієнтованого завшколою на площі землі, що відведена від кустарно-промислою, з розрахунком на осінь приготувати для навчальної роботи не менше двох кімнат. Керування будовою виробничої майстерні з боку технічного доручити завшколою тов. Дубинському.

Верує на увагу обмеженість окреслювань по контуру Макаро-Ярівської кустарно-промислою, особливо на переведення технічно-фахового устаткування та придбання науково-наочних приладів, що до фіз та хем кабінетів і лабораторій на повну відсутність вмістів їй вкрай необхідні, порушити клопотання перед Окрвиконкомом про збільшення вищезгаданих фінансових кредитів.-

Вважаючи на надзвичайну потребу населення навчати своїх дітей різному майстерству, поставити в завдання в майбутньому при Макаро-Ярівській прошколі організувати також інші фахи навчальної роботи і в першу чергу деревообробничий.-

Ор. Солова Голозін

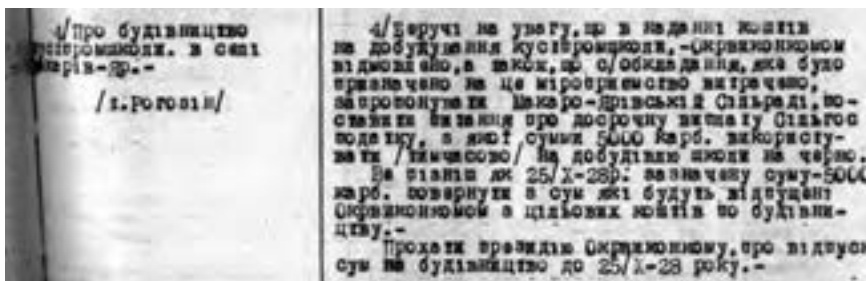
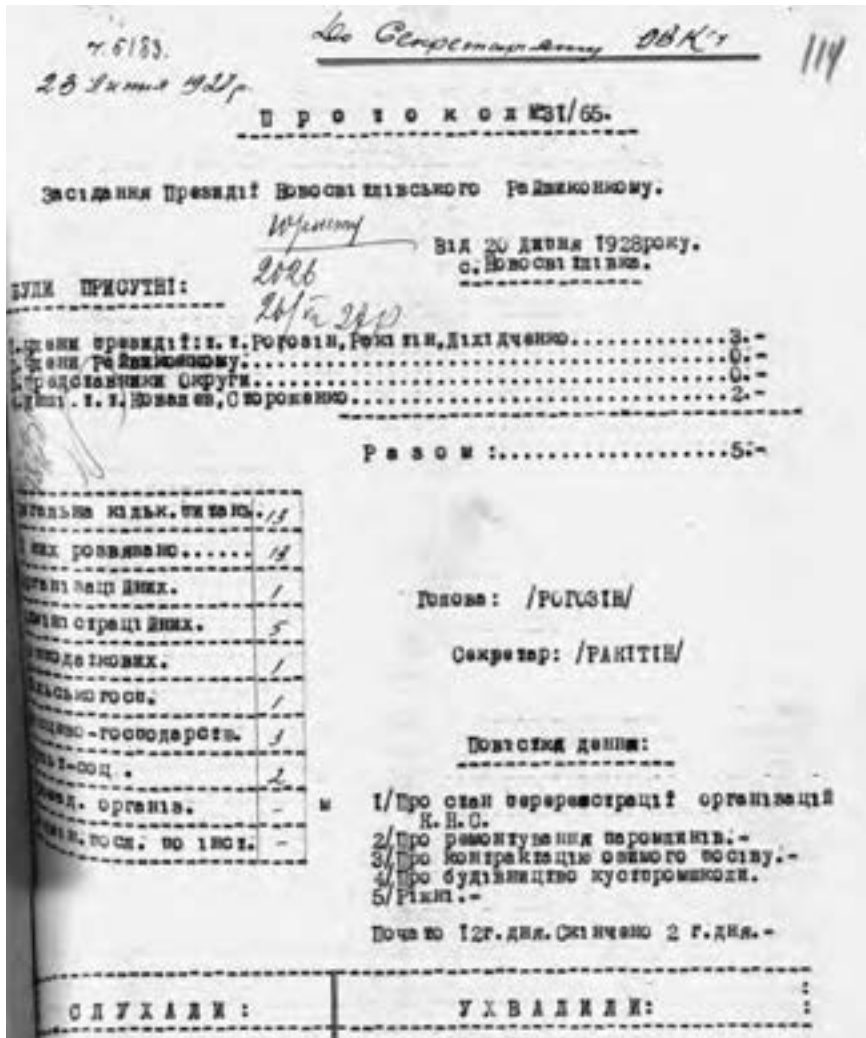
Ор. Сиділаєв Ракітін

Згідно: Тет. Сиділаєв

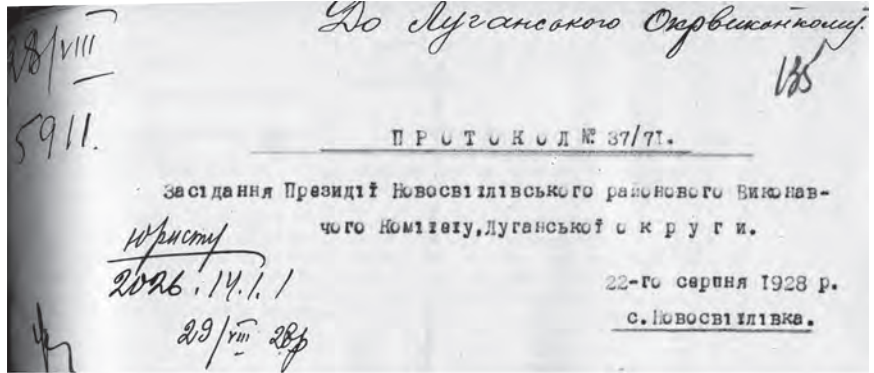
Резолюція Президії Новосвітлівського районного виконавчого комітету
за доповіддю завідувача Макаро-ярівської керамічно-кустарно-промислою школи
Павла Дубинського. Новосвітлівка. Літо 1928.

Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.243. – Оп.1. – Од. зб.655. – Арк.44.

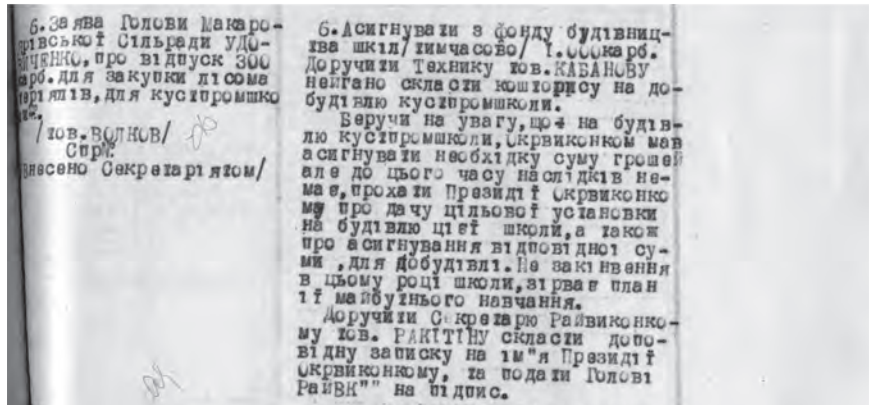
Публікується вперше

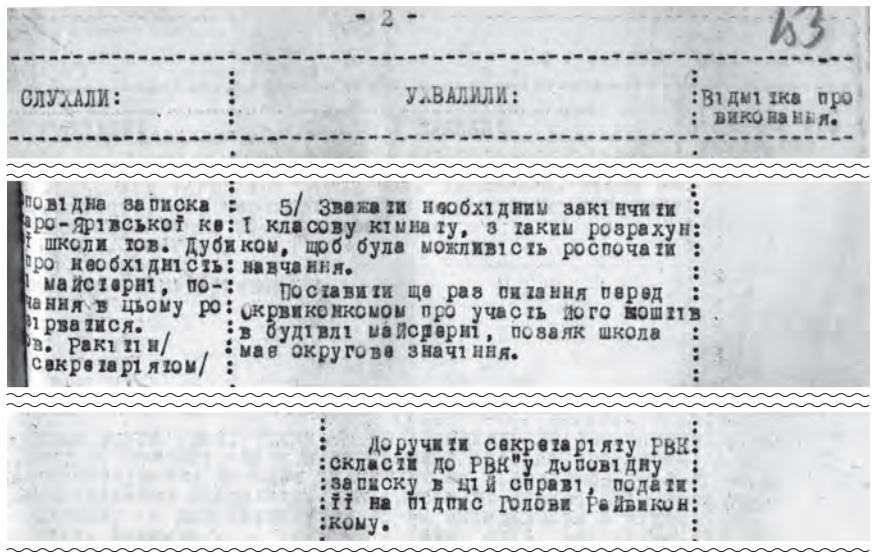
«Протокол №31/65 Засідання Президії Новосвітлівського Райвиконкому». Новосвітлівка. 20.07.1928 (фрагмент). Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.243. – Оп.1. – Од. зб.655. – Арк.114-115. Публікується вперше

«Протокол №37/71
Засідання Президії
Новосвітлівського
районного
Виконавчого
Комітету».
Новосвітлівка.
22.08.1928 (фрагмент).
Репринт.
Державний архів
Луганської області. –
Ф.243. – Оп.1. –
Од. 36.655. –
Арк.135-136.
Публікується вперше

«Протокол
Засідання Президії
Новосвітлівського
районного
Виконавчого
Комітету».
Новосвітлівка. 1928
(фрагмент).
Репринт.
Державний архів
Луганської області. –
Ф.243. – Оп.1. –
Од. 36.655. –
Арк.153, 154.
Публікується вперше

БЮДЖЕТ РАЙОННЫЙ
 Форма индивидуальной сметы.
 Район ЛУГАНСКИЙ
 Село — деревня
СМЕТА
 Макаро-Яривская Кустарно-Промышленная
 РАСХОДОВ НА СОДЕРЖАНИЕ на 1926 | 27 б. год.

Плечи	НАИМЕНОВАНИЕ РАСХОДОВ	1925/26 б. г.		1928/29 б. г.		№ № приложений и обоснений
		Ассигновано	Израсход. за 3 квартал	Испрашивается	Назначено	
а	Заработная плата			8149 64		
б	Соцстрах			816 86		
в	Местком (1%)			61 32/		
	ИТОГО по ст. 1-й			9129 -		
Капцелярские расходы:						
а	Приобретение канцпринадлежностей			75 -		
б	Почт.-телеграфные и телеф. расх.					
в	Типографские					
г	На приобрет. офиц. поврем. издан.					
	ИТОГО по ст. 2-й					
Хозрасходы—наем помещений						
а	отопление			570 -		
б	освещение			335 -		
в	водоснабжение					
г	ассенизация и канализация			42 -		
д	содержание в чистоте			90 -		
е	Командировочные			148 -		
ж	мелкие хозяйств. расходы					
з	расх. по уходу в детдом. и т. п.					
и	страхование зданий					
к	содержание живого инвентаря					
л	мертвого					
м	ИТОГО по ст. 3-й			1200 -		
4	Капитальный ремонт					
5	Командировочные расходы					
6	Продовольствие					
7	Обмундирование, снаряжение и пооружение					
а	Одежда, белье и обувь					
б	Проз-спец-одежда					
в	Снаряжение					

Уч. № 1, Луганская Правда, № 2647—3000

Кошторис видатків на утримання Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи на 1928/1929 операційний рік. Макарів Яр. Літо 1928. Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.401. – Оп.1. – Од. зб.761. – Арк.5-9. Публікується вперше

г	Вооружение		
	ИТОГО по ст. 7-й		
8	Приобретение инвентаря:		
а	Приобретение живого инвентаря		
б	" мертвого " 	800 -	
	ИТОГО по ст. 8-й	800 -	
9	Расходы по учебной и научной части		
10	Приобретение медикаментов		
11	Приобретение и ремонт приборов, инструментов и препаратов	5005 -	
12	Созыв конференций и съездов	} 5042	
13	Разные операционные расходы		37
14	Эксплуатационные расходы		37
15	Расходы по восстановлению и расширению предприятий		
16	Отчисления по бюджету		
17	Уплата госналогов:		
а	Основной ренты <i>Калиш. рента</i>	337	
б	Прочих госуд. налогов		
	ИТОГО по ст. 17-й		
18	Пенсии:		
а	Инвалидам войны, их семьям и семьям погибших на войне		
б	Лицам неподлеж. соцстрахов		
в	Персональные пенсии		
	ИТОГО по ст. 18-й		
19	Пособия:		
а	Субсидии		
б	Стипендии и разные пособия		
	ИТОГО по ст. 19-й		
20	Разные непредвиденные расходы		
21	Новое строительство	9935	
	ИТОГО по ст.ст. 2-21		
	ВСЕГО ПО СМЕТЕ	26443	

Заведующий учреждением

" для 192 г.

Приложение к ст. 1

ШТАТЫ

и расчет заработной платы по Макарово-Яривской керамической школе на 1928/29 г.

Наименование должностей	Количество должностей (или ставок в учрежден. Наробраза)		Ставка одному в м-ц без начислен.	Количество тарифных ставок	Годовая сумма зарплат всем (без начислений)	Примечание
	26/28 г.	27/28 г.				
Зав. школы	1		100 ✓		1200	
Директор	1		48 ✓		576	
Вспомог. зав. адм. делами	1 1/8		75 ✓		800 1/8	
" " адм. делами	2 1/2		80 ✓		2400	
Инструктор	1		75 ✓		900	
Мастера - керамич.	2		48 ✓		1152	
" " маделер	1		48 ✓		576	
Кристаллограф	1		26 ✓		312	
Варильщик	1		26 ✓		312	
<i>Разное</i>					816 1/8	

Приложение к ст. 1

ШТАТЫ

и расчет заработной платы по Макарово-Яривской школе на 1928/29 г.

НАИМЕНОВАНИЕ ДОЛЖНОСТЕЙ	Количество должностей или ставок в учрежден. Наробраза		Ставка одному в месяц без начислений		Годовая сумма зарплат всем без начислений	
	26/27	27/28	26/28	27/28	26/27	27/28
Зав. школой		1	100 ✓		1200 ✓	
Директор-самод.		1	48 ✓		576 ✓	
Вспомог. зав. адм. делами		1 1/8	75 ✓		800 1/8 ✓	
" " адм. делами		2 1/2	80 ✓		2400 ✓	
Инструктор		1	75 ✓		900 ✓	
Мастера - керамич.		2	48 ✓		1152 ✓	
Маст. маделер		1	48 ✓		576 ✓	
Кристаллограф		2 1/2	26 ✓		312 1/2 ✓	
Варильщик		1	26 ✓		312 ✓	
					816 1/8	
					576	
					8744-64	
					9120	

Бюджет.....

Роздел. IV. §.....

С М Е Т А

Розделов на содержание.....

Кусты, раскол.

на 1928/29 г.

Макаро-Дубовий

Ста- ты.	Ли- те- ра.	НАИМЕНОВАНИЕ РАСХОДОВ.	1926/27 г.		1927-28 г.		Есть при- ложен- ия об'яс- нен.
			Ассиг- новано	Израсход. на 3 кв.	Испра- шивает	Назна- чено.	
I	А	Зароботная плата			866 874	874	
	б	Отчисления на Соц- страх.			86 87	87	
	в	Целевая надбавка на нужды рабочего дзидстроительства.			65 65	65	
	г	Отчисления в Местком.			86 87	87	
		ИТОГО по ст.1			974 977	977	
2		АДМИНИСТР. КОС. РАСХОДЫ.					
	а	Канцелярские рас- ходы.			72		✓
	б	Дозяйствен. расхо- ды.			1057		✓
	в	Командировочные.			148		✓
	г	Расходы по соз- ву с"ездов и конференций.					
		ИТОГО по ст.2.			1277		
3		ОПЕРАЦИОННО-ЭК- СПЛУАТАЦИОННЫЕ РАСХОДЫ.					700
	а	Расходы на про- довольствие.					
	б	Расходы по учеб- ной части.			6650		✓
	в	Эксплоатационные расходы по пред- приятиям, не пере- веденным на хоз- расчет.					
	г	Дрочие операцион- ные расходы.			37		
		ИТОГО по ст.3.			6687		

	ПРИБРОБТЕНІЕ ИНВЕНТАРЯ И СБОРУДОВАНИЕ.....				
а	Расходы на приобретение живого инвентаря.....				
б	Расходы на приобретение мертвого инвентаря.....		800	✓	✓
в	Расходы на приобретение приборов, инструментов и препаратов специального назначения.....		515		10000 1320
г	Расходы на приобретение одежды, белья, обуви и проз-спец-одежды.....		37		
е	Расходы на приобретение книг, научной, специальной или иного рода литературы и пособий.....				
	ИТОГО по ст. 4.		800		
	Капитальный ремонт.....		2450	- 334	
	Новое строительство.....		9920	22	10000
	ИТОГО по ст. 2-5		1014	-	
	Всего по смете.....		1473	-	
			1823		
			30048		
			30048		
	Средств на эти цели 20х14х2 3360 руб				
	20548 -				

№ п/п	Найменування статей расходов	Сумма	Годовой расход коп. в 1000 руб.	Нормы расхода на единицу
Расчеты и отчисления по... шифр № 3				
	Отдельные расчеты и расходы			
2	Администр. хоз. расходы	<p><u>Канцелярские расходы</u></p> <p>а) Исход из расчета 6 год на утешков, и всего</p> <p><u>Бюджетские расходы</u></p> <p>3) Отопление на бес. 5-ти месячный отопительный сезон потребуются железобетонные печи по 100... кв. м. угль в месц. и дров по 100... кв. м. на каждую печь, а для котлов общей площадью по поверхности метров, считая на кв. метр кв. угль 5 шведск. и на растопку дров кв. на котел в месц., всего на отопление угль 2000 кг, дров 2000 кг.</p> <p>На барку пшеницы и другие народности 4 четвертков и детвюков 100 кв. на теловска по числу теловск. всего потребуются</p> <p>Доставка его по 1/2 в кв. за 10 кв.</p> <p>в) Освещение - расход исчислен по числу 120 кв. метров площади операционного помещения по 200 кв. м. с лампочками 10 1/2 змеек и лампы. Водоснабжение</p> <p>г) Канализация и канализация в бочка негистот на 50 гол и 1603 шифера на 200 гол в шведск, считая в употреблении голубок; в действии и цистернах 1 бочка негистот и 1603 шифера в год на теловска считая голубск, всего потребуются вывезти негистот 603 шифера 60300</p> <p>д) Содержание буровой Здрайт и шведк кв. метров из расчета 60 коп. на кв. метр</p> <p>Втирка делья бограши шведк на теловска 6 шведк</p> <p>3) Расходы по ходу 20 коп. на теловска 6 шведк</p> <p style="text-align: right;">Транспорт:</p>	<p>3000</p> <p>2100</p> <p>3000</p> <p>1975</p> <p>2625</p> <p>12</p> <p>8</p> <p>150</p>	<p>20</p> <p>0,2</p> <p>1,6</p> <p>11</p> <p>11</p> <p>150</p> <p>150</p> <p>60</p> <p>-</p> <p>-</p>

<p>В</p>	<p><i>М. транспорт</i> Расходы на транспортные расходы... Расходы на проезд и проездные билеты... Расходы на проездные билеты на проезд... Расходы на проездные билеты на проезд...</p>	<p>16 72 60</p>
<p>Г</p>	<p>Расходы по созыбу с'ездов и конференций</p>	<p></p>
<p></p>	<p><u>Итого по 1...</u></p>	<p>148</p>
<p></p>	<p><u>Итого по ст 2...</u></p>	<p></p>
<p>Операционно-технические расходы</p>	<p><u>А Расходы на производство</u> Расход опреледе согласно нормы... Расход на одного воспитанника, а всего воспитанников</p>	<p></p>
<p></p>	<p><u>Б</u> Расходы на учебную часть целод из расчета на</p>	<p>6650</p>
<p></p>	<p><u>В</u> Другие расходы на учебную часть</p>	<p>2 3 12 18 2</p>
<p></p>	<p><u>Итого по ст 3...</u></p>	<p></p>
<p>Приобретение инвентаря</p>	<p><u>А</u> Приобретение учебного инвентаря</p>	<p></p>
<p>оборудования</p>	<p><u>Б</u> Приобретение учебного инвентаря</p>	<p>1600</p>
<p></p>	<p><u>В</u> Расходы на приобретение приборов, измерительных и препаратов</p>	<p></p>
<p></p>	<p><u>Итого по ст 4...</u></p>	<p></p>
<p>Самостоятель. работы</p>	<p>Расход согласно согласно прилагаемой сметной смете</p>	<p>450</p>
<p>Новое строительство</p>	<p></p>	<p></p>
<p>Платежи</p>	<p></p>	<p></p>
<p></p>	<p><u>Итого по ст 2-6.</u></p>	<p></p>

Округовий Бюджет Наросвіти
за останніх 3 роки.

до закінчення
бюджетного року 1929/30 р.

45

Види витрат	1927/28 р.	1928/29 р.	1929/30 р.	Примітки
Всього витрат	1927/28 р.	1928/29 р.	1929/30 р.	
Скриптур	23,726 -	33,342 -	38,047 -	
<u>Соціал.</u>				
Містечка	121,786 -	142,558 -	137,208 -	-3494-Висхідна лінія, курс, за Рим
Міські, провінційні	16,300 -	18,614 -	18,736 -	Фонд 1-724-Міські на державні потреби
Річні і щомісячні	-	20,003 -	19,473 -	Курс, за Мінскі фонди
на підтримку	-	2,250 -	2,250 -	
з безпритомності	-	36,500 -	33,500 -	
Підготовка робітників	13,000 -	15,000 -	15,000 -	
в Підприємстві	-	4,500 -	4,500 -	Курс, за Мінскі фонди
	151,086 -	239,415 -	230,667 -	
<u>Продов.</u>				
Відвістки % чина	-	55,252 -	62,020 -	-500-одн. курс, за Рим фонди
Міські	121,974 -	68,920 -	71,165 -	-5000-
Міські	-	39,407 -	49,332 -	+10000-одн. курс, за Рим фонди
Відвістки, Мінскі фонди	-	83,151 -	93,942 -	Курсові на державні
" " " " " "	-	6,805 -	20,000 -	
Відвістки	-	36,137 -	43,549 -	
Міські	9,110 -	30,080 -	42,926 -	
Відвістки	-	20,067 -	29,036 -	Курсові на державні
Міські	-	4,271 -	-	
Відвістки	7,405 -	26,443 -	20,116 -	го Рим фонди
Міські	24,046 -	103,303 -	121,537 -	
Міські	530,000 -	208,691 -	233,750 -	
	752,815 -	706,067 -	744,313 -	
<u>Наросвіт.</u>				
Міські	1,639 -	1,639 -	1,639 -	
Бюро Наросвіти	11,116 -	10,570 -	12,000 -	
Річні	-	1,500 -	2,250 -	
Міські	2,877 -	2,877 -	2,877 -	
Міські	113,922 -	169,115 -	199,115 -	
Міські	-	360 -	500 -	
Міські	43,615 -	25,000 -	25,000 -	
Міські	-	25,000 -	25,000 -	
Міські	-	-	75,000 -	
Міські	-	-	5,340 -	
Міські	-	-	5,000 -	
Міські	-	-	1,000 -	
Міські	-	6,919 -	6,919 -	Курс, за Мінскі фонди
Міські	8,455 -	9,152 -	10,892 -	
	187,624 -	258,232 -	376,532 -	
Міські	20,664 -	-	-	
Всього	1,135,985 -	1,237,666 -	1,439,638 -	

21-1929 р. Бу+кастор Г. Мейер

«Округовий Бюджет Наросвіти за останні 3 роки». Луганськ. 02.11.1929 р. Репринт. Державний архів Луганської області. - Ф.243. - Оп.1. - Од. 36.1254. - Арк.45. Публікується вперше

Новое строительство специальных школ и высших учебных заведений дается следующей таблицей.

Таблица X.

Название построек.	Кол-во	И з р а с х о д о в а н о .				Процент на оплату	За резер- вир. сред- ств само облож.
		По бюджету	По самооб.	Труд- ручно- молль	ВСЕГО:		
Специальных школ /Красный Яр /	I	-	4819	1542	6361	40%	-
Сельско-хоз. школа /Мало-Николаевка/.....	I	23174	-	-	23174	40%	-
Сельско-Хозяйствен. Институт /Луганск /.....	I	341175	-	-	341175	95%	-
Институт Народного Образов. /Луганск /.....	I	480000	-	-	480000	47%	-
ВСЕГО:		844349	4819	1542	850710		-
Построительн. кубатура керамической школы			-	1631 кв. мт.			
Сельско-хоз. школа в Мало-Николаевке			-	3865 " "			
Сельхозинститут			-	16400 " "			
Институт Народного Образования			-	46608 " "			

Таблица «Новое строительство специальных школ и высших учебных заведений».
Луганськ. 1929 (фрагмент).
Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.243. – Оп.1. – Од. 36.715. – Арк.286.
Публікується вперше

ІІ. МЕРЕЖА УСТАНОВ ПРОФОСВІТИ ЗА 1927/28 - 29/30 роки.

Назва установ:	27/28		28/29		29/30	
	Уст.	Учн.	Уст.	Учн.	Уст.	Учн.
ВЕЧ. ПРОФІК О-ЛІ.						
1. Інст. технічні..	2	125	2	143	3	230
2. Кооперативні..	1	41	1	56	1	61
3. Гірничі.....	1	69	2	138	2	200
Разом:	4	235	5	337	6	491
Ф.З.У.						
1. Інст. технічні..	6	884	6	948	5	964
2. Конторгуч....	-	-	1	70	1	99
Разом:	6	884	7	1018	6	1063
ГІВПРОМУЧИ	18	1560	11	1760	11	1766
Шк. інст. брига. учеництва.....	3	90	6	180	9	485
Крем. Керам. Куст. промисла.....	1	60	1	80	1	120
Швацька школа...	-	-	1	90	1	90
Курси крою та шиття - коротко-термінові.....	4	300	33	977	12	900
Курси маш. худ. вишивки.....	1	70	1	88	1	90
Курси бухгалтерії	2	223	2	120	3	120
Курси машинопису	1	117	2	135	-	-
Музичні курси...	1	94	1	75	1	125
Художні.....	1	50	1	70	-	-
КУРСИ ДЛЯ РОБ. МЕТ. ОБР. ПРОМ.						
1. Довготермінові..	4	218	4	252		Немає відомостей.
2. Короткотермінові.....	2	150	6	350		
КУРСИ ДЛЯ РОБ. ГІРН. ПРОМ.						
1. Довготермінові..	4	186	6	253		Немає відомостей.
2. Коротко-термінові.....	29	1200	35	1400		

«Мережа установ профосвіти за 1927/28 – 29/30 роки».

Луганськ. 1929 (фрагмент).

Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.243. – Оп.1. – Од. зб.1254. – Арк.86.

Публікується вперше

В.Р.т
 с. м.-ар. Яр. Окр. Нов. Яру
 4/8 1929 р. —

Ми що нині розглядаємо Рахисів та
 будови виробничих майстерень
 Макарово-Ярівської Керамічної Кустарно-
 промислової в складі районного будів-
 льного Техніку Євхарієва Сергія Ва-
 сільовича, председателя будівельної ко-
 муніти що та будови вищезгаданих ви-
 робничих майстерень Шеремини Гімо-
 на Миколайовича, Колодишів Сергія
 Івановича Шурка та будівельного десяти-
 ка від м. Яр. С. Рада та Керамічної
 школи Павла Євхарієва; вівробіт-
 ників м.-ар. Керамічної школи Золотого
 в. Івановича та М. Рижко з того
 ж Сергія 1929 р. всі вищезгадані
 будови оглянути побудовані як же
 з усього зазначені приміщення гра-
 бових виробничих майстерень як м.-
 ар. 1928 р. да проекту і керівниц-
 том районного Техніку Рабанова
 м. Кошті що від самооблого з. м.
 м.-ару та кошту від м. Яр. Окр. Яр.
 будовані, знаходився що всі три буд-
 овні Труби цього будинку поставлені
 Технічно кваліфікованих для них м.-
 ар. та на внутрішніх стінах цієї
 будови та на балках стелі що з боку
 стативності являється кваліфікованими
 як в одному місці від Труби Труби
 одна вже дала кваліфікацію з одного
 боку трішки та ще одна Труба

Акт про огляд побудови виробничих
 майстерень Макарово-ярівської
 керамічної кустарно-промислової школи.
 Макарів Яр. 09.08.1929.
 Репринт. Державний архів Луганської області. —
 Ф.230. — Оп.1. — Од. зб.44. — Арк.4.
 Публікується вперше

як при собі беровок що тем не
 інструмент на такій будові, а ж
 вищезгадана Рахисів знала
 Труби що на стінах
 разом з беровкою розі-
 поставити нові корінні димові
 рідан з інструменту Техніку
 на відповідних для них підмурках
 2) Дих (криво) будови являє ні-
 кого навісу а таму кваліфікація
 строгіше приробити ковчак і
 по них зробити калемним кел-
 шадованню навісу. —

Золото
 Іванович
 Іванович
 Іванович
 Іванович

МАКАРОВО - ЯРІВСЬКА
 КЕРАМІЧНА
 КУСТАРНО-ПРОМШКОЛА
 № 287/188
 Макарів-Яр
 Новосвітлівського району
 Луганської Округи

До Новосвітлівського
 Райвиконкому
 при цьому Макарово-Ярівська
 керамічна кустарно-промислова на-
 селася свій кошторис, що на її
 утримання та різні сиропід-
 приємства на 1929-30 р. з доповідно по-
 яснювальною запискою, та іншим до-
 датковим матеріалом що до нього. -
 Затримка в справі своєчасної надсилки
 до Вас кошториса сталася з причини
 не своєчасного розрахування школи за
 смирний рік з сиром. Окрім відділом
 та зліною деякої частини директив
 сиром Округи, що до укомплектування
 школи цими та співробітниками

Завідуючий Школою

П. Дубинський

Павло Дубинський.

Лист Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи
 до Новосвітлівського райвиконкому. Макарів Яр. 25.10.1929.

Репринт. Державний архів Луганської області. - Ф.230. - Оп.1. - Од. зб.160. - Арк.124.

Публікується вперше

МАТЕРІАЛИ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ МАКАРОВО-ЯРІВСЬКОЇ КЕРАМІЧНОЇ КУСТАРНО-ПРОМИСЛОВОЇ ШКОЛИ

Погоджено в НКРСІ
22-VII 1929 р.

Ф. № 4. Розд. IV

Розділ §		Розділ § Округа <i>Металівка №</i> Район <i>Новобузький</i>		Розділ		
КОШТОРС						
Назва установи <i>М. Ярівська Керамічна Кустарно-промислова</i>						
№	1929-30 р.	Розділ IV. Народна освіта		1929-30 р.	№	
	5	1	Кількість будинків	Кількість установ	29 / 1	
	5	2	Кам'яних	Всього штатних одинарців	30 <i>12 34</i>	
	1	3	Дерев'яних		Завідувачів	31 / 1
	1	4	Інших		Вчителів з товч. роботами	32 / 1
	1	5	Спеціально збудованих		Вчителів з товч. роботами	33 / 1
	1637,92	6	В них кубатура в куб. м.		Керовників та помічників	34 / 2
	409,48	7	В них площа в кв. м.	Вчителів загальних дисциплін	35 / 1/8	
	4	8	Пристосованих	Вчителів спец. дисциплін за спеціальн. навчанням	36 / 2 1/5	
	1216,88	9	В них кубатура в куб. м.	Вчителів спец. дисциплін	37 / 11/30	
	397,18	10	В них площа в кв. м.	Інший кваліфікований персонал	38 / 3	
	—	11	Найомних	Інший персонал	39 / 4	
	—	12	В них кубатура в куб. м.	Адмін. персонал	40 / 1	
	—	13	В них площа в кв. м.	Кількість-компаکتів 4-конт.	41 / 1	
	806,65	14	З загальної площі будинків:	1	<i>12/21</i>	
	62,95	15	Під коридорами	2	<i>11/21</i>	
	222,62	16	Під халсами	3	<i>11/21</i>	
	138,48	17	Під квартирами вчителів	4	44	
	372,60	18	Під майстернями	5	45	
	—	19	Під інтернатами	6	46	
	—	20	На яку кількість учнів:	7	47	
	60	21	Майстерня	Разом учнів або дітей 48 <i>94</i>		
		22	Інтернат	Кількість комп. пактків, груп або курсів переводять навчання	В 1 зміну 49	
		23	Кількість гестерів в господарстві (зем. ділян.)	В 2 зміну 50		
		24	Кількість томів у книгозбірнях 2050	В 3 зміну 51		
			Стипендії та матеріальна допомога учням	Кількість підготовчих груп	52	
		25	Кількість стипендіантів 20	Кількість стипендіантів	53 <i>20</i>	
		26	Сума 2280	Сума	54 <i>0</i>	
		27	Забезпечення вчителів консулатами	Кількість осіб, що одержують квартиру	55 <i>3</i>	
		28	Кількість осіб 192	Сума	56	

Картку заповнено, точно додержуючись інструкції НКФ УСРІ
Зав. установи *П. Дубинський*
Бульвар

Павло Дубинський.
Кошторис Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи на 1929/1930 операційний рік. Макарів Яр. 30.09.1929. Репринт. Державний архів Луганської області. – Ф.230. – Оп.1. – Од.зб.160. – Арк.125-132 зб. Публікується вперше

Річний

навчальний план Макарово-Ярівської керамічної кустарно-промислової школи на 1920/30 акад. рік.

Назва предметів	Курси та тримістри									Розом годин					
	Підготовка			I			II				III				
	1	2	III	1	2	III	1	2	III		1	2	III		
<u>Загально-освітні</u>															
Рідна мова	4	4	4	4	4	4	2	2	2	2	2	2	2	2	12
Арифметико-геометрія	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	12
Різноручна праця	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	8
Разом	9	9	9	9	9	9	7	7	7	7	7	7	7	7	32
<u>Загально-технічні</u>															
Математика															
/ геометрія	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	7
/ алгебра	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	8
Читання	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	2	2	2	2	14
Графічна праця	6	6	6	6	6	6	6	6	6	4	4	4	4	4	22
Разом	14	14	14	14	14	14	14	14	14	9	9	9	9	9	51
<u>Спеціальні</u>															
Технологія	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	4
Модельвання	6	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Праця в майстерні	-	-	-	18	18	18	18	18	18	24	24	24	24	24	60
Разом	6	6	6	18	18	18	20	20	20	24	24	24	24	24	70
Разом усього	29	29	29	41	41	41	41	41	41	42	42	42	42	42	153

129

Заступник Школи В. Гудименко

Тарифікація
Удбових робит Макаро-Дубівської керамічної
кустарно-промислої на 1933/34 удоб. рік.

Назва предм'я	Вартість		Кількість робит			Разом робит по 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.	Вартість по 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.	Разом робит у 1933/34	Вартість по 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.	Тривалість
	робит	рубл.	I	II	III					
<u>Загально-всвітні</u>										
Родина шова	4	12 67	4	2	2	8	33 33	12	57	-
Чепільство	3	12 50	3	3	3	9	37 50	12	50	-
Визкультура	2	8 33	2	2	2	6	25 -	8	33 33	
Разом	9	37 50	9	7	7	23	95 83	32	133 33	
<u>Загально-технічні</u>										
Виробничі	4	26 67	4	4	3	11	73 33	15	100	-
Матеріали	4	26 67	4	4	2	10	66 66	14	93 33	
Варштати	6	40 -	6	5	4	15	106 67	22	146 67	
Разом	14	93 34	14	14	9	37	246 66	51	340 -	
<u>Спеціалістські</u>										
Механіки	-	- -	-	2	2	4	26 67	4	26 67	
Модельство	6	40 -	-	-	-	-	- -	6	40 -	
Разом	6	40 -	-	2	2	4	26 67	10	66 67	
Разом усього	29	170 84	23	23	18	64	369 16	93	540 -	

З'єднаний Шкільно

М. Зубинський

Додатково-пожасновальна ЗАПИСКА
до Кошториш Макаро-Ярівської Керамічної
Кустарно-промислої школи на 1929-30 рік.

Макаро-Ярівській Керамічній Кустарно-промисловій в
силу її натурального зростання і стабілізації та
за директивами і актами Луганська Округу,
що про обслідування нею школи в листі 8/р-у
належить виконати:

- 1^о) з утворінням 8/р-у в школі III^о курсу та новим
прийомом 46 учнів до I^о курсу і зв'язаного з
тим збільшення та ускладнення об'єктів і форм
навчальної роботи, школі належить відповідно
збільшити штат співробітників. -
- 2^о) Школа під час обслідування мала дуже обме-
жену роботу площі, що не дає її, збільш-
мення, нормально розпорядити працєю її
навчально-виробничих майстерень по спеціальності
школи, а тому школі належить в будівельний се-
зон 31/р року виконати активні заходи до негай-
ної закінчення будов I^о та II^о етап будовання
її навчально-виробничих майстерень; в цілому
же завданням профівки, що до поставлення нав-
чального виробництва школи ще в блідець нор-
мальні умови з боку робочої площі, школі
належить зробити проект повного добуду-
вання майстерень, і за кошторисом на нього
вистроювати на 1929-30 рік відповідні ак-
тивності.
- 3^о) В цілях належного профівних процесів Керамічної
сировини та її матеріально-малого збільшення а
яко-т машинно-репродукційною розмноження
продукції, що від виробничої навчання, - школі
належить на 1929-30 рік виконати заходи в справі
механізації частини профівних та безпо-

середньо виробничих процесів її виробничого
навантаження, — якразом з тими побудовами
горен та мораль, що до стану керівничих
виробів, що все разом з досягненнями його,
дають школі як наслідок широкий шлях до
її популяризації та прибуткові джерела до
її власних витрат.

Але треба мати порівняти кошторисні актировані
школі по місцевостях 1928-29 р-ку з акти
виробами, що їх за контрольними умовами
предбачається на 1929-30 рік надавати М. Ар. Кер.
школі, — як стане, досить, ясно, що на предбач
емі коштів, школа, при всьому багатстві, не
копал, навіть 50% від тих задань, що по
нею поставила Луган. Округ за її актом обліку
Кошторис-те самої М. Ар. Керів. школи до
складена ця затиска побудовано: і за велико
ли вищегородного акту, а головним чином
за дійсними життєвими вигодами шко
що їх вона має на „своєдільний день“ та за
найближчим перспективним, що великою
оформилих потреб її нормального розвитку та
раціоналізації.

В захищенні, нашого кошторису буду кон
кретним і в порядку артикулів подано
найкоротші з'ясування щодо кожного з них;
по Арт. I

В зв'язку з тим, що з новими прийо
кльвіть унів школи збільшилася
на 46%²⁰⁰, а робота площа, через но
будівн. др-ч, та складність і форми
вої збільшилася більше ніж в 2/3,
про те школа беручи за основу обліку
навч. роботи що їй належить на др
(за виключенням однієї годоар. тиши
госпро за планом НКД, як і сам

всім фак і увесь шифт що його потрібно школі на 1929-30 р. Погодила з Луганського ОКРІНО.

Арт. 2^{ст}. Кошти що їх на 1929-30 р. по зволу арт. школа витрачає, у відношенні збільшення проти мин./р-х майже в триє кубатурі призначає школі за спеціальних умов що до переведення роботи в них, не переводячи їх сімнадцяти років попередніх і салдемі у відношенні відповісти до встановлених норм.

Арт. 3^{ст} - школа витрачає кошти для цілей придбання таких отераційно-експлуатаційних матеріалів як: глина, пісок, фарбувальні пошвоки, реговени, реактиви та матеріали для керамічної лабораторії, і потрібні для навчально виробничих справ речовини для та вета без того не може отерувати виробництва матеріалів.

Арт. 4^{ст} у виконанні вищезгаданих директив та акту про обслугов. школи і дійсних велич фактично-цільових завдань кустарношколи що виникли разом з її зростом, школа за цим арт. вимагає кошти на дійсно потрібні їй спорядження та устаткування по факту школи.

Арт. 5^{ст} школа витрачає на коштівне раціоналізація її зростаючих будинків і технічно-спироб. призначає в яких справно розміщені аудиторії, навч. кабінети, канцелярія та квартири для кваліфікаційних створювачів; задоволення призначенням витрачених коштів має в акції школи велике значення через те, що це є передумова для нормальн. праці навчальних розташувань, адміністративного керування і приваблення до зайняття посади потрібних школі кваліфікаційн. робітників.

Арт. 6^{ст} Витрачені за цим артикулом кошти визначені орденіровочно, але сумою досить близькою дійсності і

і потребують на продовження побудованих
на вставку вироблених майстерів Макарово-
Керемітної школи Ч. 3^а (предоставляем записки
від загальної інспекції будови) що передбачена з
визначеними об'єктами школи. —
із побудованих цієї школи, сучасні приклади
майстерів розв'язувать від ступеня на
п'ятого в них виробничого інвентаря та заду-
жують організувати нові процеси що потрібні
школі в її переписках на механізацію. —

по Аріас 7^{шт} коштів, що за контрольні зображення
визначені по умову артикльну, хоч
не досягть дил повного задоволення в
предметів на стійкості, про те визна-
суть вислать на задоволення голов-
частини бідарських дітей що перева-
ним 90 складовою спрами уклад-
бування школи. —

Заступник Школи

В. Бурштин

Для більш детального з'ясування при умову
прикладують ще інші матеріали, що з того са-
мого боку, висвітлюють питання нашої школи
на 1929-30 рк. —

	<p>Приміятимуть до уваги вони самостійно на. Заложити витів підваси- ні смачергаші - - - - -</p>	<p>6. 12 Керував 15/11 1910.</p>
<p>Розробити план робо- ти з судівської керам- ки. Заложити витів на роботу на підприємстві на майстерів, зати- шити мено самостійно за ручної приготував вог- ремітний вироби - - - - -</p>	<p>Розробити план робо- ти з судівської керам- ки. Заложити витів на роботу на підприємстві на майстерів, зати- шити мено самостійно за ручної приготував вог- ремітний вироби - - - - -</p>	<p>Керував 15/11 1910.</p>
<p>Розробити план робо- ти з судівської керам- ки. Заложити витів на роботу на підприємстві на майстерів, зати- шити мено самостійно за ручної приготував вог- ремітний вироби - - - - -</p>	<p>Розробити план робо- ти з судівської керам- ки. Заложити витів на роботу на підприємстві на майстерів, зати- шити мено самостійно за ручної приготував вог- ремітний вироби - - - - -</p>	<p>Керував 15/11 1910.</p>
<p>Розробити план робо- ти з судівської керам- ки. Заложити витів на роботу на підприємстві на майстерів, зати- шити мено самостійно за ручної приготував вог- ремітний вироби - - - - -</p>	<p>Розробити план робо- ти з судівської керам- ки. Заложити витів на роботу на підприємстві на майстерів, зати- шити мено самостійно за ручної приготував вог- ремітний вироби - - - - -</p>	<p>Керував 15/11 1910.</p>
<p>Розробити план робо- ти з судівської керам- ки. Заложити витів на роботу на підприємстві на майстерів, зати- шити мено самостійно за ручної приготував вог- ремітний вироби - - - - -</p>	<p>Розробити план робо- ти з судівської керам- ки. Заложити витів на роботу на підприємстві на майстерів, зати- шити мено самостійно за ручної приготував вог- ремітний вироби - - - - -</p>	<p>Керував 15/11 1910.</p>
<p>Розробити план робо- ти з судівської керам- ки. Заложити витів на роботу на підприємстві на майстерів, зати- шити мено самостійно за ручної приготував вог- ремітний вироби - - - - -</p>	<p>Розробити план робо- ти з судівської керам- ки. Заложити витів на роботу на підприємстві на майстерів, зати- шити мено самостійно за ручної приготував вог- ремітний вироби - - - - -</p>	<p>Керував 15/11 1910.</p>

Пітаюв	1929-30 рік								1930-31 рік											
	Кількість груп та учнів у них								Кількість груп та учнів у них											
Кількість дітей	I	II	III	IV	V	VI	VII	Всього	Кількість дітей	I	II	III	IV	V	VI	VII	Всього	Всього учнів	Заповненість місць на 1930-31 рік	
Новосілка	1	1/13	-	1/6	-	-	-	2/19	3	-	-	1	-	1/13	-	1/6	-	2/19	19	19
Слобода	1	1/14	-	1/10	1/6	-	-	3/30	1	-	-	1	-	1/14	-	1/11	-	3/25	25	25
Слобода	59	584	571	573	410	-	-	2010	1191	2	6	63	21	23	20	24	229	585	585	585
Усього	74	39	23	30	32	3	2	110	528	2	9	26	22	24	22	3	2	202	202	202
Усього	114	709	659	643	525	115	61	2110	1771	3	15	89	43	48	42	5	4	407	407	407
<u>Додатково</u>																				
Слобода	1	1/42	1/24	1/20	-	-	-	3/86	36	-	-	1/40	1/40	1/22	-	-	-	3/102	102	102
<u>Школи в сільських місцях</u>																				
Новосілка	-	-	-	-	-	-	-	-	40	-	-	2	1/40	-	-	-	-	-	1/40	40
<u>Додатково</u>																				
Новосілка	-	-	-	-	-	-	-	-	40	-	-	1	1/40	-	-	-	-	-	1/40	40
Слобода	-	-	-	-	-	-	-	-	25	-	-	1	1/25	-	-	-	-	-	1/25	25

Чисельний склад навчальних закладів Новосвітлівського району.
 Новосвітлівка. 1930 (фрагмент).
 Репринт. Державний архів Луганської області. –
 Ф.401. – Оп.1. – Од. зб.174. – Арк.40.
 Публікується вперше

РО - ЯРІВСЬКА
 РАЛІЧНА
 ШКОЛА
 9/II/30
 506/35
 у. - Яр
 району
 округу

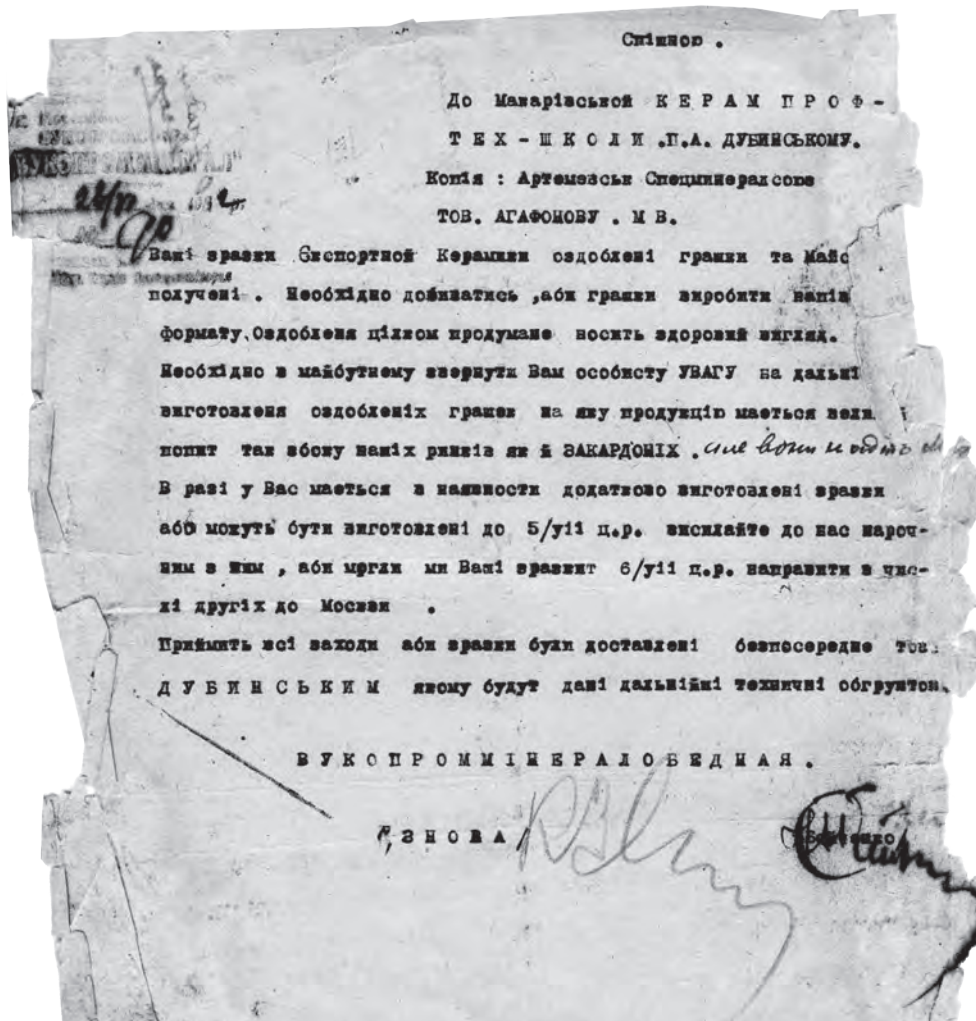
До Луганської Округи 166
 Інстит. Профосвіти, № 230/100
 29. 2. 1930
 На запит Ваш про те, що в якій
 кількості цегли, 1930 р. М.-яр. Керам.
 школа має робити свій перший
 випуск:

Повідомляю: М.-яр. Керамічна кустарно-промислова
 підприємства в кінці листопада 1927-28 шк. року
 і без шкільно-наочного приладдя без підручників
 без достатньої кількості меблів і роб. інвентаря
 без жодного технічно-навчального устат-
 кування то її обраху, 15 січня 1928 р. розпо-
 сала свою працю. - 15 січня 1929 р. на
 кошти від самоодпочу, допомогу від окр.
 та райвиконкомів, керівництвом М.-яр. округу
 були створуджені, але недостатні навч. виробн.
 майстерні Керам. школи, і офіс порі, корис-
 туючись лише однією кімнатою, школа
 розпочала в згоден. майстернях свого нове.
 виробн. роботу. Тільки в окрем. 1929 р. вже
 самого школою будівн. було доведено до кінця
 згідно предбач. плану. - Порівняна віддана-
 ність с.м.-яр. від міста, та відорваність від загальної
 і не виходячи з вимог видого Коопт. в на пред-
 бачення та створудження спеціального і ма-
 сивного устаткування школи, гальмували його,
 А тому Актом Обстеження М.-яр. Керам. Шк. в
 Округі кустарно-промислова Профосвіти від 25/6 То, 24/6
 1929 р. предбачено додати персонал у прийнят-
 цю форм. то суцільному шк. курс. з метою набут-
 та достатньої кваліфікації, ще один Інстит.

Завідуючий Школою П. Дубинський

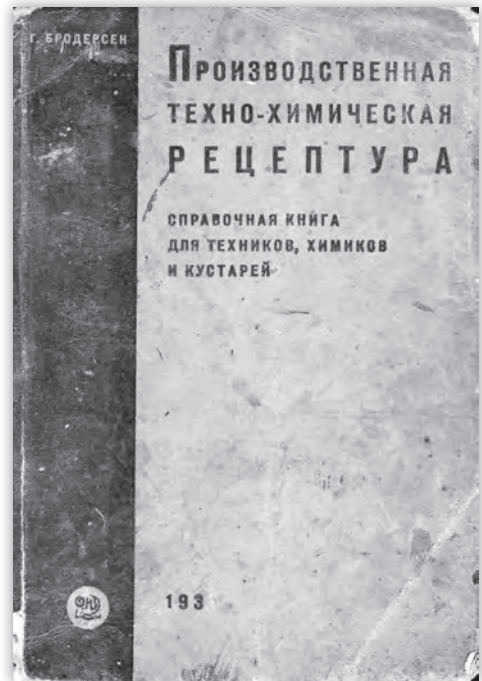
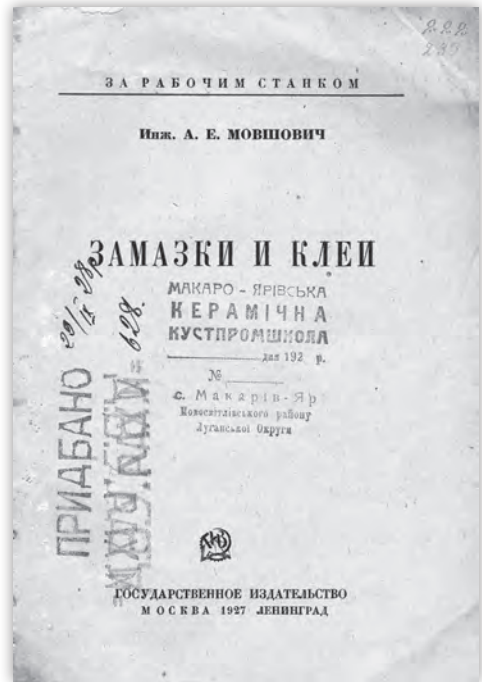
Визом за цих надати кошти на устаткування
 меблів і звіт про роботу за Інстит. Шк. року. -

Павло Дубинський.
 Лист Макарово-
 ярівської керамічної
 кустарно-промислової
 школи до Луганської
 округи.
 Макарів Яр. 09.02.1930.
 Репринт.
 Державний архів
 Луганської області. -
 Ф.401. - Оп.1. - Од.
 зб.368. - Арк.166.
 Публікується вперше

Клопотання Вукопромнінералоб'єднання
до Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи
про виготовлення експортної продукції. Луганськ. 26.06.1932.
Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця).
Публікується вперше

Обкладинки та перші сторінки книг
з книгозбірні Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи.
Репринти. Приватна збірка родини Дубинських (Вінниця)

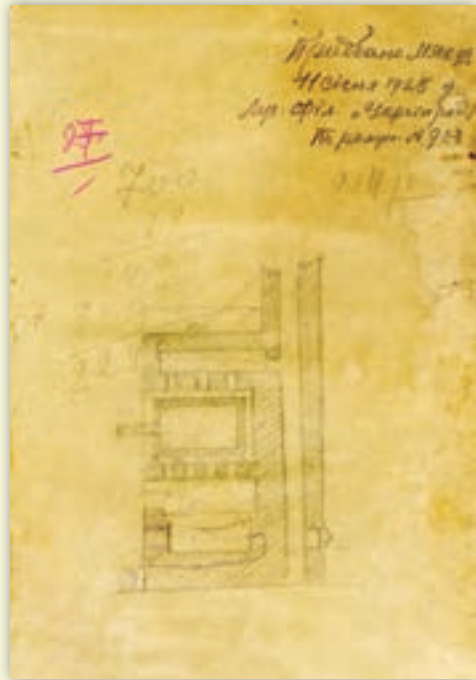

**МАТЕРІАЛИ
ДО ЖИТТЕПІСУ
РОДИНИ ДУБІНСЬКИХ**

Павло Дубинський

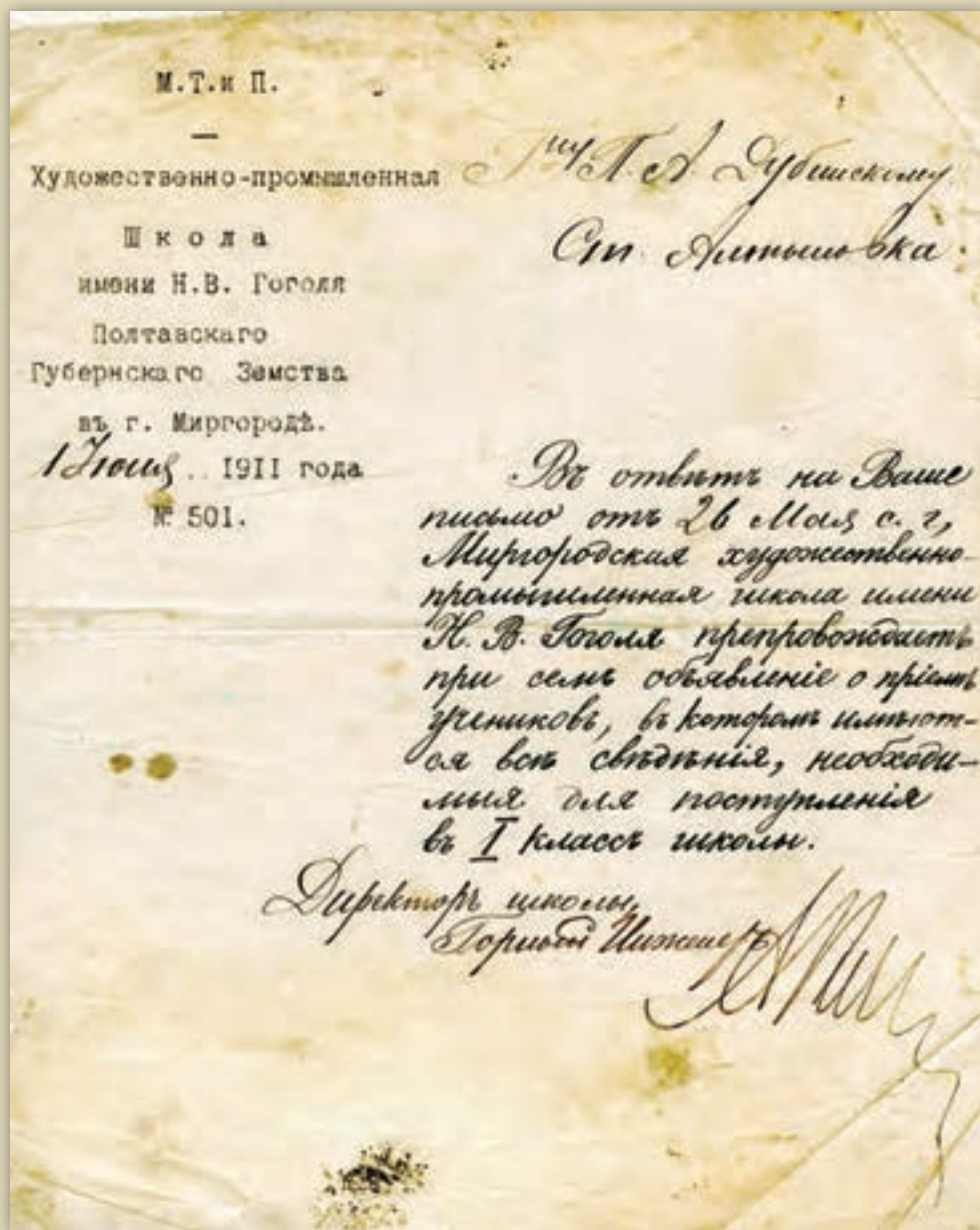
Вітальна листівка Ольги Васильєвої (мати Валентини Васильєвої)
 з Миргорода до Андрія Дубинського (батька Павла Дубинського). Полтава. 31.12.1906.
 Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

Вітальна листівка І.Л.Книра до приятеля – Павла Дубинського. Київ. 01.01.1913.
Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

Листівка Павла Дубинського до батьків. Полтава. 18.05.1917.
Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

Лист директора Миргородської художньо-промислової школи імені Миколи Гоголя
Олександра Кир'якова до Павла Дубинського. Миргород. 01.06.1911.
Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

М. Т. и П.
ХУДОЖЕСТВЕННО-ПРОМЫСЛЕННАЯ ШКОЛА
 и. о. **И. В. ГОГОЛЯ**
 ВОЛТАВСКОГО
 ГУБЕРНСКОГО ЗЕМСТВА
 в г. Миргород

Господину **А. К. Дубинскому**,
 ст. Астрономка, Моск.-Кiev.-Зор. ж.в. дор.

Исполнитель Государя
Андрей Корниенко

Андрей К.
№ 31

Миргородская художественно-промышленная школа
 и. о. **И. В. Гоголя** обращается к Вам с искренней
 просьбой относительно сына **Павла**. **Павл** сны
 оказался одним из самых талантливых, способных
 и трудолюбивых из учащихся школы, а потому школа
 считает долгом просить обратить внимание Ваше на
 этот факт, из искренней жажды видянуть из среды
 молодого человека, вполне заслуживающего этого.

Обучение в школе вполне бесплатное, также как
 и все учебные пособия и материалы нужны для изуче-
 ния керамики, а школа наша поставлена на такой высоте
 что она по своей специальности нетолько единственная
 в России, но и не смотря сь увеличением и разра-
 боткой учреждения по этой специальности.

Скончив художественно-промышленную школу, сын
 Ваш будет жить в дунях для вполне удовлетвори-
 тельного его, а так как он проходит ученье вполне успе-
 шно, и полгода после поступления могъ уже быть пере-
 веден во второй класс, то он окончив курс, може по-
 лагаться, в течение сравнительно короткого времени.

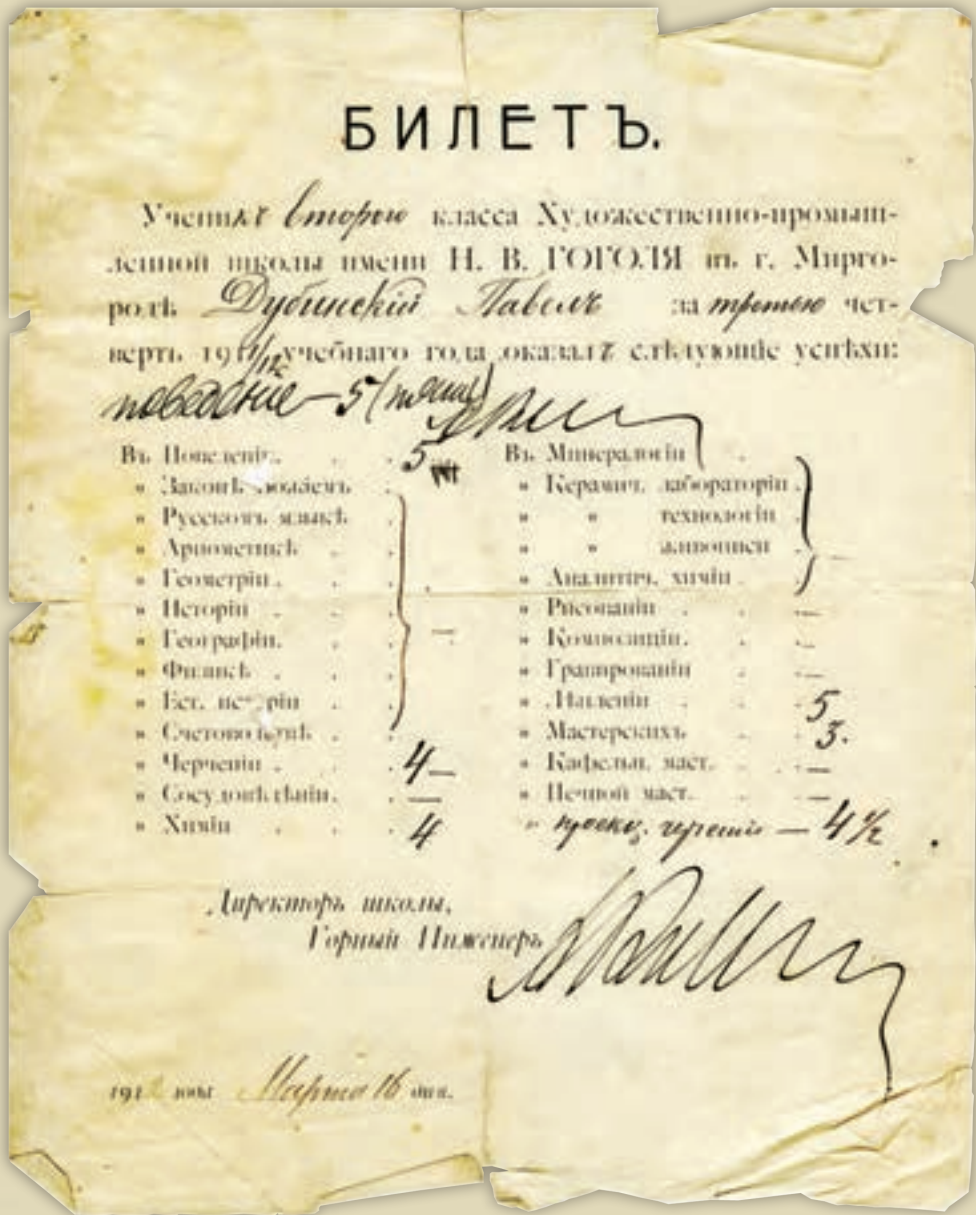
По этому школа считает своим долгом просить
 Вас, Исполнитель Государя **Андрей Корниенко**, не отка-

зать сыну Вашему из сравнительно небольшой поддерж-
 ки рублей из 10 - 12 на месяц, чтобы он могъ пла-
 тить за квартиру и отоплѣю настоящего-же времени
 школа дастъ ему обѣдъ изъ бесплатной столовой для
 бедныхъ учениковъ, для поддержки ученика, который по
 своимъ выдающимся способностямъ и трудолюбію вполне
 заслуживаетъ, чтобы на него обратили вниманіе и не
 оставили-бы безъ помощи его родители.

Съ совершеннѣмъ почтениемъ
 директоръ школы
Горька Емельяръ

А. К. Дубинский

Лист директора Миргородської
 художньо-промислової школи
 імені Миколи Гоголя Олександра
 Кир'якова до Андрія Дубинського
 про фінансову підтримку навчання
 його сина – Павла Дубинського.
 Миргород. 10.01.1912.
 Репринт. Приватний архів родини
 Дубинських (Вінниця).
 Публікується вперше

Табель успішності Павла Дубинського за третю чверть 1911/1912 навчального року в Миргородській художньо-промисловій школі імені Миколи Гоголя. Миргород. 16.03.1912. Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

Посвідка Алтинівського сільвиконкому про мешкання Павла Дубинського в Алтинівці. Алтинівка, Конотопський округ, Чернігівщина. Березень 1923. Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

Посвідка Алтинівського сільвиконкому про повноваження Павла Дубинського здійснювати «ремонтний» огляд усіх шкіл Алтинівської волості. Алтинівка, Кролевецький повіт, Чернігівська губернія. 04.08.1923. Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

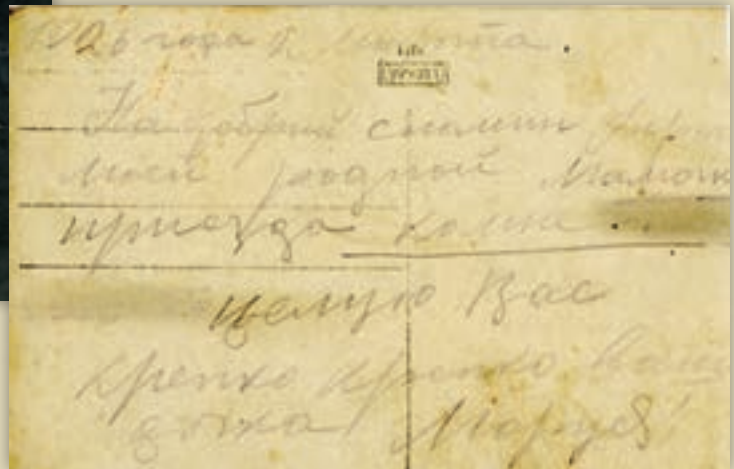
Посвідка Глухівської
окружної інспектури
народної освіти
про повноваження
Павла Дубинського
організувати
в м.Новгород-Сіверському
Професійно-технічну
селянського будівництва
школу «з керамічним
ухилом».
Глухів, Чернігівщина. 1925.
Репринт. Приватний архів
родини Дубинських (Вінниця).
Публікується вперше

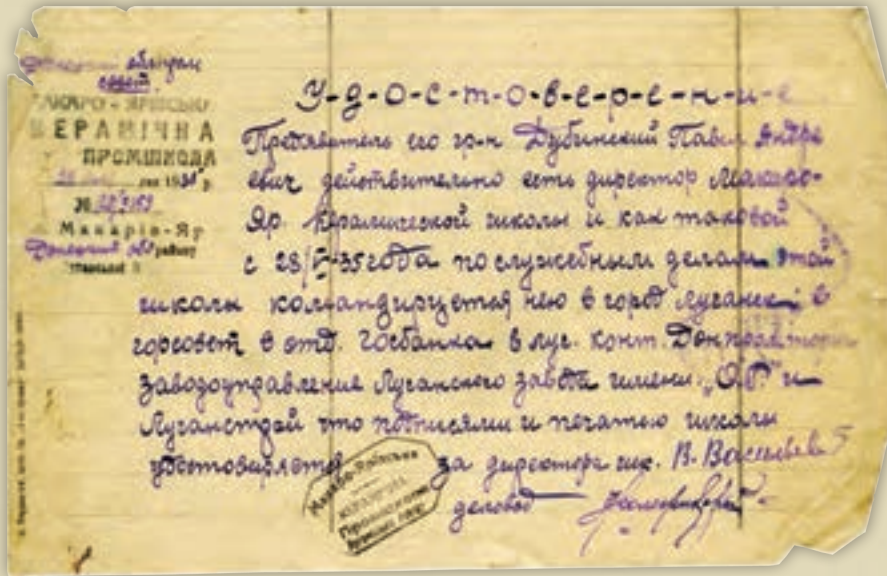

1. Наталя Дубинська, мати Павла Дубинського (ліворуч),
з дочкою Марією. Автор фото невідомий.
Місце й рік фотозйомки невідомі (≈1925-1926).

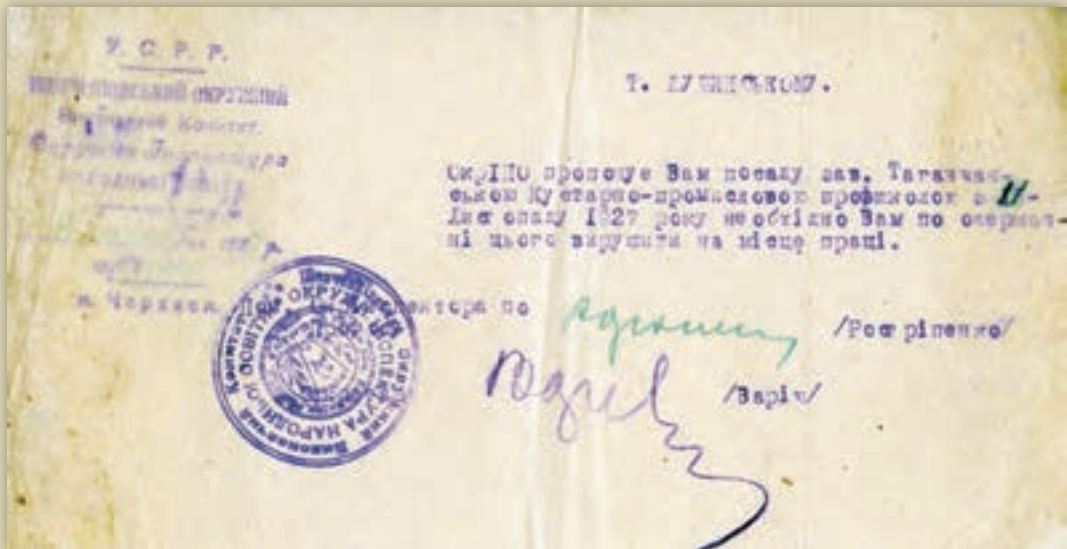
2. Дарчий напис на фотографії рукою Марії Дубинської
(сестра Павла Дубинського) матері, Наталі Дубинській.
Місце написання невідоме. 02.03.1926.

Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця).
Публікуються вперше

Посвідка Макарово-ярівської керамічної промшколи про роботу Павла Дубинського на посаді директора. Макарів Яр. 28.05.1935. Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

Лист Шевченківської окружної інспектури народної освіти до Павла Дубинського з пропозицією зайняти посаду завідувача Таганчанської кустарно-промислової профшколи. Черкаси. 11.11.1927. Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

Грамота Павлу Дубинському
 «за активную борьбу в деле подготовки кадров для нашей системы и как оправдавшему себя
 на посту Зав. Макаро-Ярской кулпромшколы». Донецьк. 26.03.1934.
 Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

Павло Дубинський.

Орієнтовний кошторис на технічні виробничі споруди та обладнання майстерень художньої кераміки і скульптури Архітектурно-планувального управління міськомгоспу Луганської міськради. Луганськ. Друга половина 1935.

Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

4007

Ориентировочная смета
на технические производственные Сооружения и Оборудование мастерских художественной Керамики и скульптуры Архитектурно-Планировочного Управления Горкомхоза Луганской Горсовета

№	Наименование Предметов их размеры и краткая характеристика	Количество	Цена		Ориент. Сумма	Процент	Примечание
			руб.	коп.			
I Производственно-технические сооружения							
1	Крытая платформа каменная с решетчатой стеной для высушивания и изготовления глин. 12x3x3 метр.	1	600	-	600	2%	на материалы высчитать и рассчитать манити учитывать на других видах производства, Оборудованием.
2	Бассейн с тремя резервуарами и спец. приспособлениями для сушки и отжигания глин. Размеры бассейнов: 1) 2,25 x 1,30 x 0,65 метр. 2) 2,5 x 1,50 x 0,40 метр. 3) 2,75 x 1,75 x 0,30 метр.	1	600	-	600	3%	
3	Малый производственный (переводной) в наклонной плоскости и откидной в размерах глиняных: 1,50 x 0,80 x 0,70	1	375	-	375	1%	
4	Малая муфельная печь в размерах для глиняных: 2,50 x 1,25 x 1,25	1	350	-	350	3%	
5	Производственный горн с огнеупорной облицовкой и жаропрочной рамой в размерах 1,40 x 1,20 x 1,30	1	2200	-	2200	2%	
6	Центральная тепло-дымоходная труба для всех сооружений	1	350	-	350	1%	
7	Стеллажи деревянные вышестоящие и ценовые для сушки глиняной, в общих размерах: 30 x 2,5 x 0,45	8	100	-	800	3%	

№	Наименование предметов их размеры и краткая характеристика	Количество	Сумма цен		Средняя цена	Примечание
			руб.	коп.		
8	Специальная влагошкая камера для хранения готовых изделий и изделий находящихся в процессе дальнейшей обработки (размеры 2,75 x 2,50 x 0,75 метра (всего 2 шт. Таких камер имеется и одна в натуре фактически сломавшаяся)	1	400	-	400	20%
9	Стеклопакет с шпатель, полками и лопатками для хранения готовых изделий и др. производств. материалов (размеры 8 x 4 1/2 x 2,75 метра)	1	900	-	900	
Всего						
II Оборудование						
для подготовительных						
10	Лари деревянные для содержания сухих материалов. Размер 2 x 0,75 x 0,75 метра	6	100	-	600	42% 10% 2%
11	То же же но обшитые фанерой оцинкованной железом или медью и оштукатуренные алебастром для хранения изделий, шпатель, лопатки, вращающаяся стреловидная	4	150	-	600	50% 61%
12	Мельничный постель или же диггер регулятор (средних размеров) для регулирования сухих материалов	1	225	-	225	60%
13	Сотракающий перебор с набором сит	1	100	-	100	20%
14	Зубовая рабака или металлический бак с краном для воды на завод	1	60	-	60	10%
15	Ведер или цеворок оцинкованные	10	6	-	60	50% 61%
16	Глинолик (Тонштейндер) горизонтальный малых размеров с одной парой приемных вальцев	1	750	-	750	20%
17	Месильная машина Фора	1	350	-	350	20%
18	Болталка для работ жидких масс	1	200	-	200	20%
19	Шаровая мельница для регулирования жидких масс и пудры (малых размеров)	2	600	-	600	20%
20	Жерновой постель для ручной	2	75	-	150	10%

На протяжении всего периода работы в этом направлении в 1917 году

№	Наименование предметов их размеры и краткая характеристика	Кол-во	Ориент цена		Ориент срания		Средняя цена	Примечание
			руб.	коп.	руб.	коп.		
21	Лыжиков или корыт деревянные для замалывания глины в размер. 1,50x0,75x0,30 (окован- ных по концам обр. железом)	6	20	-	120	-	4 руб. 6 коп. 50%	
22	Голов. рабочие массивные в размер: 2,25x1,10x0,75 (одни из них имеют верхнюю часть обби- туро оцинкованным железом)	4			320		50% 6 руб. 60 коп.	
23	Набор ружья свин и цинков				50		1 руб.	
24	Пресс винтовой для свинца масса (вдоль дорож- ки флотер-пресса) 3 дюйма кан- тик талии с винтовыми шай- ками в размер. 1,10x0,75x0,30	1			450		60 2 руб.	
25	Шкафов деревянные для интруз- митариц в размер: 2,10x1,25x 0,40 метр.	3	75	-	225	-	4 руб. 20 коп. 2 руб.	
26	Стекло двойной шкаф для дополни- тельных материалов. 2,30x1,60x 0,40 метр.	1			110		60 2 руб.	
27	Стекло двойная плита с профили- рованными для тонкого растапливания правок в размерах: 1-1,30x0,75- 0,80x0,025-0,015	2	37	50	75		2 руб.	
28	Слопный карандаш с ружьями	6	2	-	12	-	50% 6 руб. 60 коп.	
30	Носилок деревянные	4	5	-	20	-	1 руб.	
31	Валониток карандаш	1	100	-	100	-	2 руб.	
32	Весы двойная с разнове- сами	1	150	-	150	-	1 руб.	
33	Весы двойная с разнове- сами	1	75	-	75	-	1 руб.	

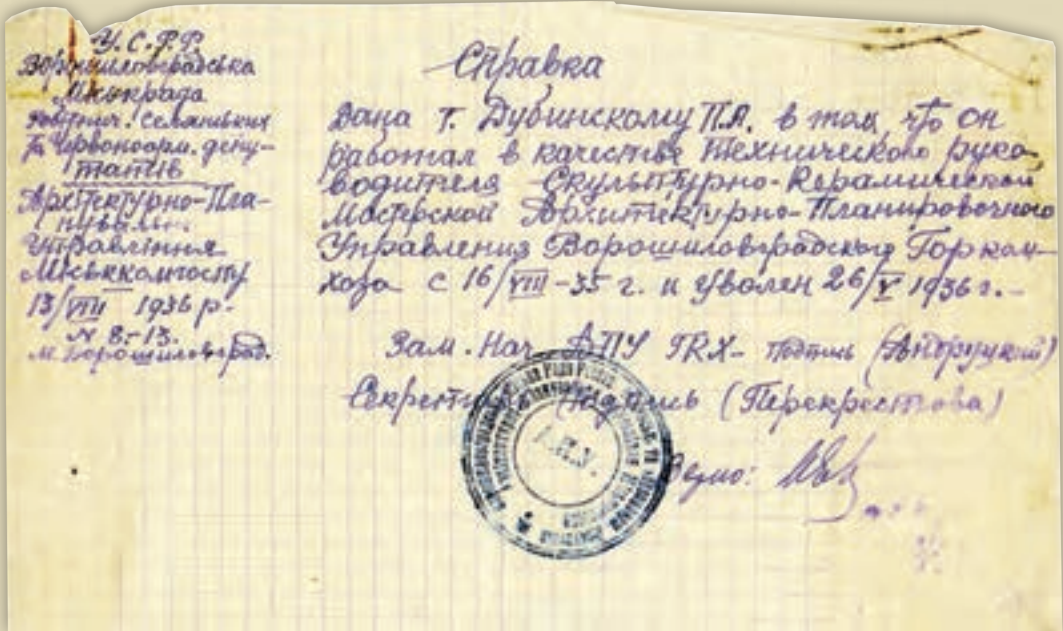
каровые таровки, фона, в порядке на в. таровки, а по плану
со. Приказом за составом коз. сновом самим. Материалы
и дать на них стез. давая в. Материалы и таровки

№	Наименование, размеры и краткая характеристика предметов	Количество	Цена		Оформление		Средняя стоимость	Примечание
			руб.	коп.	руб.	коп.		
43	Электро-мотор на 4 КВ. (мощ. 1 квт)	1	400	-	400	-	2	вспомогат. средства в Е. Веринские заводы и мастерские фабрики созданы в 1920-21 гг.
44	Механические гонимно-формовые станки: А) Нормальные для ручного формования	3	200	-	600	-	200	
	Б) Шаблонные	2	250	-	500	-	250	
45	Ножные гонимно-формовые станки райондизованного типа на шарико-подшипниках	3	200	-	600	-	200	
46	Стали деревянные массивные на толстых ножках, в размер 2,25 x 1,10 x 0,75 (поверхность одной из них покрыта оцинкованным железом)	4	340		340		85	
47	Стали крутые двойной крутки для скрутильно-литных работ (диаметр крутки 0,40 и 0,50 а толщина 0,75 метр)	3	20	-	60	-	20	
48	Шкаф деревянный для лабораторий в размерах 2,40 x 1,60 x 0,75 и 2,40 x 1,40 метр (двойной напольный) на две двери с двойными дверями, в верхней части стеклянный	1	100	-	100	-	100	
49	Шкафы деревянные для хранения инструментов и форм в размер. 2,20 x 1,60 x 0,40 метр	3	80	-	240	-	80	
50	Спец. Машинный шкаф на 50 подвижных элементов для хранения гонимно и формов. в размер 2,20 x 1,50 x 0,30 метр	1	100	-	100	-	100	
51	Массивн. деревян. шкаф сев. назначения для хранения изделий напольных, в размер 2,20 x 1,50 x 0,30 метр (оббитый изнутри толстым и оштукатурен. снаружи)	1	150	-	150	-	150	

№	Наименование предметов их размеры и краткая характеристика	Кол-во	Цена		Ориент. стоимость		Примечание	
			руб.	коп.	руб.	коп.		
52	Деревян. станок с верхнимозвращком, шпинет и пильной раковинкой из оцинков. жести для шлифовальных изделий	2	45	-	90	-	В 1930 году оторван по 0,03 коп.	
53	Винтовой прес системы Мегера (бухмештинский) для пресования пылевых керамических изделий	2	550	-	1100	-	В 1930 году оторван	
54	Настольные станочки-шкурки для рослинн. изделий	8	5	-	40	-	43 к, 12 к, 42 к, 47 к	
55	Шпатель деревянные для лепных работ; в размерах:	1)	1	6	-	12	-	50% от 1930 года
		2)	2	5	-	10	-	1/2 от 1930 года
		3)	4	4	-	16	-	1/2 от 1930 года
		4)	4	3	70	15	-	1/2 от 1930 года
		5)	11	3	-	18	-	1/2 от 1930 года
56	Деревян. разборные обоймы для гипсовитных работ в размерах соответственно выше сказанным шпателей; по одной к каждому шпату	5	3	-	15	-	В 1930 году оторван	
57	Плиты стеклянные в приделных размерах от 1,25 метр до 0,75 метр длиной к 0,75 метр до 0,60 метр шириной и толщиной 8 1/2 делсан	2	15	-	30	-	В 1930 году оторван	
58	Плиты мраморные фаянсовые размеров как и стеклянные	2	25	-	50	-	"	
59	Гидротурбулаторный красильный аппарат АЭВораор со вали и килью принадлежностями (в средних размерах)	1	100	-	100	-	В 1930 году оторван	
60	Ручные револьверные аэрографы для тонкого окрашивания и художественных живописных работ (из них два прямого и два изогнутого)	4	35	-	140	-	2 от 1930 года, 1 от 1931 года, 1 от 1932 года	

В 1930 году оторван М. Др. Кор. В 1930 году оторван М. Др. Кор. В 1930 году оторван М. Др. Кор. В 1930 году оторван М. Др. Кор.

№ п/п	Наименование предметов их размеры и краткая характеристика	Кол-во	Цена		ориги- нал	оцено- вые показатели	при- знаки
			руб.	коп.			
61	Настенные деревянные шкафы для хранения инструментов индивидуальной пользования 4 размера — 0,78x0,50x0,13 м	6	10	-	60	13 310	Характерная особенность — наличие в шкафах инструментов индивидуальной пользования. В шкафах хранятся инструменты, которые принадлежат членам семьи.
62	Табуретов деревянные. норм. размер	40	2	-	80	50 10 8 10 50 10 50 10	
63	Разных деревянных форм и приборов для изготовления производственных изделий согласно нормам температуры изделий	60	5	-	300	4	
64	Набор градуированных роликов пусковых и штифтовых	100	2	-	200	135	
65	Наборы резцов, стоек, копий, шпатель и проч. и Эталонные для ступенчатых работ	150	2	-	300	50% 8 75% 10 50% 10 40% 10	
66	Циркуль большие, Кронцар-Курье, микрометры, лекалы, линейки и проч. и Эталонные	100	2	50	250	10	
67	Сюжетален	5	25	-	150	13 310	
68	Стальные и ружейные весы с разновесом	2			150	30 210	
69	Пластины оранжированные или другие их пластины. Толщина стекла — 35 x 18 см	10	2	-	20	13 210	
70	Штифты деревянные для ступенчатых работ. — размер 0,45 x 0,35 x 0,35	50	1	-	50	50% 10 10 10 10	
71	Набор оранжированных ступен с пестиком	5	8	-	40	30 210	
72	Набор лабораторной стеклянной посуды	50	2	-	100	13 310	
73	Набор лабораторных материальных банок	100	00	75	75	30 210	
74	Совки, совочки и лотки для оперативной — производственной и лабораторной работ	20	1	-	20	30 210	

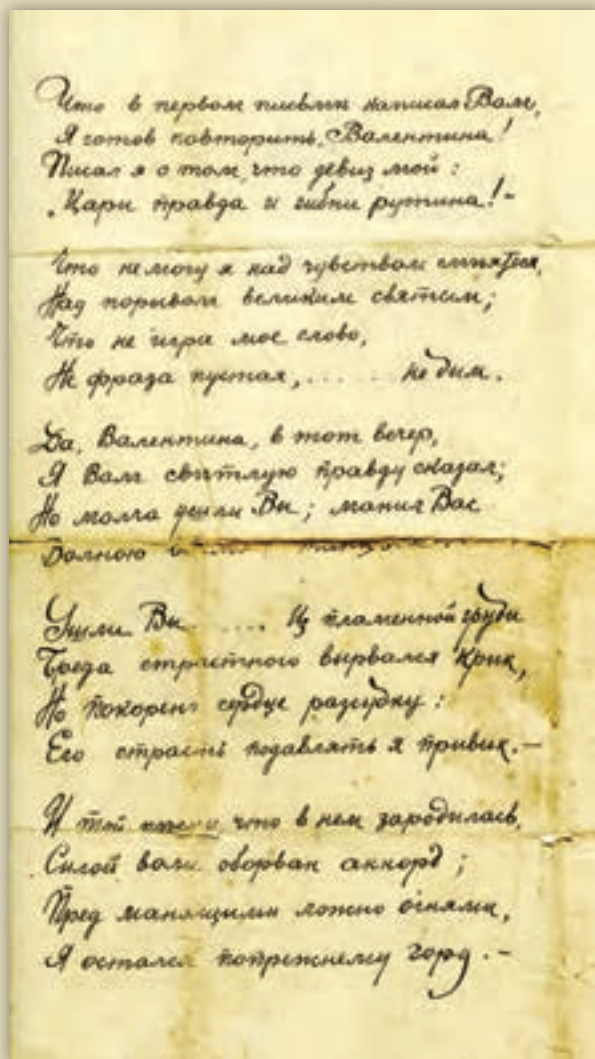

Довідка про роботу Павла Дубинського
технічним керівником Скульптурно-керамічної майстерні.
Ворошиловград, 13.08.1936.

Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

Валентина Васильєва

Вірш, написаний Валентині Васильєвій її шанувальником.
Перша половина 1910-х років. Миргород.
Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

В письмах, что потеряно Вами,
 Это прозой написано было;
 А теперь пишу дольше о Новом,
 Как писать Вам теперь неостало. —
 В=!

Бывало весною часто
 В гурюющей лютной тишине,
 Я грешил о женщины друга,
 О моей коловинке души.

Когда-то найтти мою грезу,
 Я ждал в средине пути и дней,
 Не встретити я, а... в...
 Толчущающую лютину огней.

Я бы, что казалось мне: „Розой“
 „Милей Роз“, а в „Фіалкой“ —
 было бытвом давленкой,
 Куклой воздушной и жалкой.

Буря жизни рвала мою душу,
 Выхрь злобы сердился и вил;
 Я сердце мое за кабат на тревогу,
 Выхрь жвалом о скале разбил.

Словом я разбиты сердце
 От злобы людей — моря проза.
 В краях розин тилкой,
 В том саду где лишь была роза.

Не говорю о том, что оторвался
 От жизни прекрасные стороны;
 Найт!... я жанду любви,
 Натной ласки, грез волшебных —
 грез бархатных-брыз!

О! как я хочу готови в жизни,
 Творило мне встретила я,
 О которой лишь роза Натан
 Я в ночь лунную ждала жанду.

А вы, женщины этой желанной,
 Мир красоты мой отдали вы готов,
 А вы, создали из жизни ей славу,
 Сделали из славы кветов... —

Вы дитя, Валентина моя,
 И страшна Вам со мною дорога:
 На пути моем: роза с шипами,
 Буря жизни, борьба и тревога

Одумайте все, Валентина,
 Фітальні, правдиво і стійко,
 І кай не мирити Ваще субіть,
 Не вѣтмика здрелѣта пустаго;
 А як авда дучи, все лѣтас,
 То, Валя, "Зоря Золота"!
 Лопє краля прѣй Ваши офарѣ...
 А нѣде не слитиє вѣдѣти,
 Там сердце, что вихрам разбуѣ!
 Естѣ Ви "Путеводна Зорѣчка";
 "Зрѣза-сказка, Путьи моєго,
 "Половинка дучи", "Серца-серѣжа,
 Ото Ваще! ... вознашѣ его. —

. P —

Мочаки режѣ. О, Томе!
 Зай вѣлѣра илє радостимъ час!
 Есим режѣ вѣдѣти, Валентина,
 Чувствѣти не розиданъ в Ващ. —
 . P —

Вітальна листівка Андрія (?) до Валентини Васильєвої. Полтава. 09.02.1914.
Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

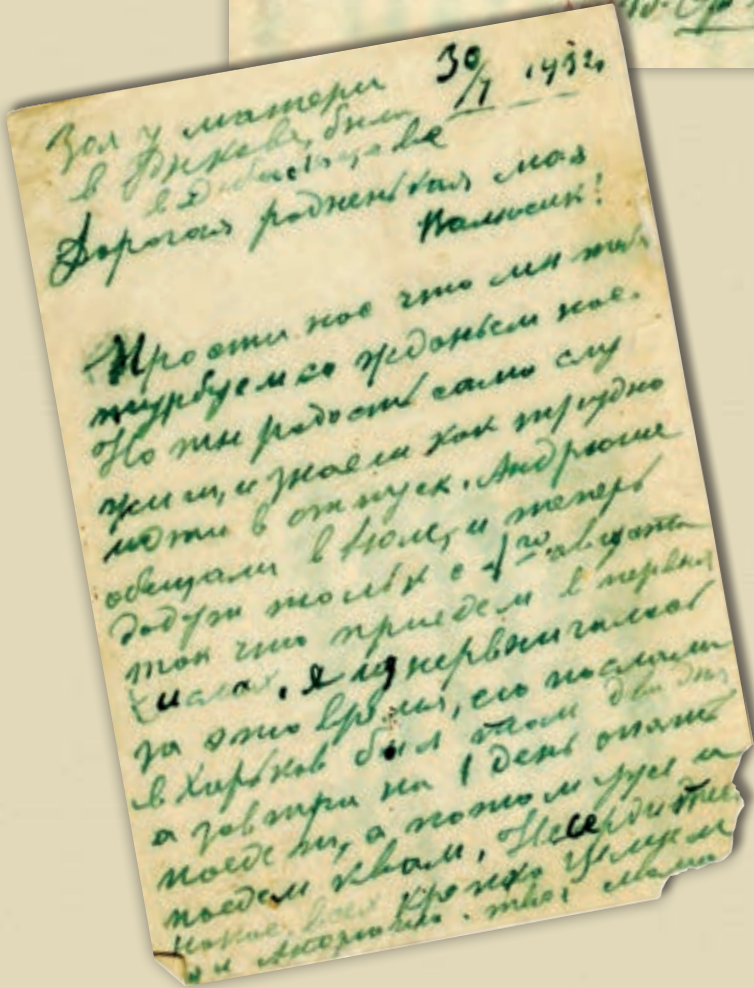

Листівка Павла Дубинського до Валентини Дубинської (Васильєвої).
Алтинівка Чернігівської губернії. 14.01.1917.
Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

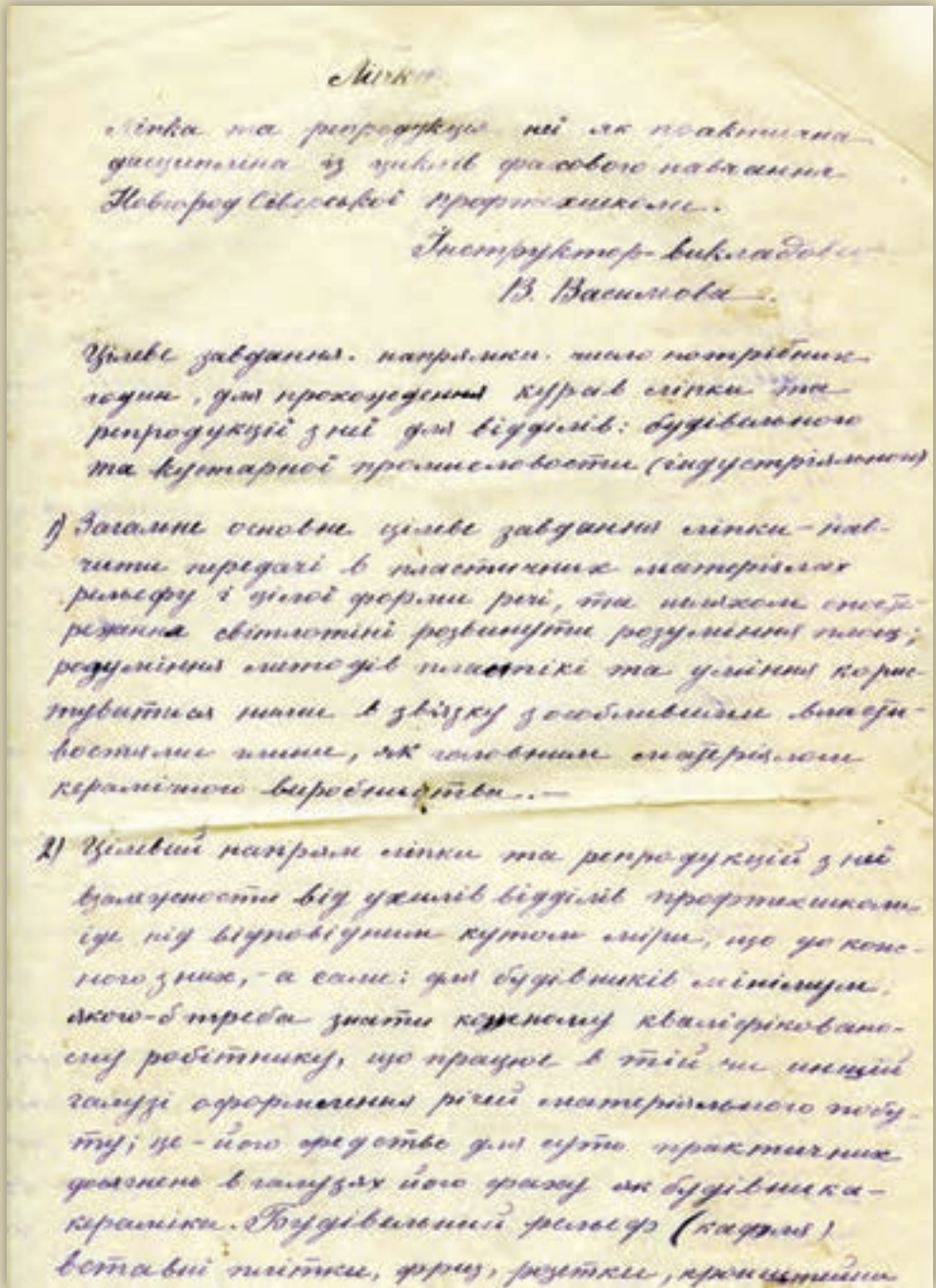
Валентина Васильєва. Ескіз вази «Павич».

Місце створення невідоме. Друга половина 1910-х – 1930-ті роки.
Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

Листівка Ольги Васильєвої до дочки – Валентини Васильєвої. Полтава. 30.07.1932. Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

Валентина Васильєва. Пояснювальна записка до програми з ліплення
для Новгород-Сіверської профтехшколи. Новгород-Сіверський, Чернігівщина. 1925.
Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

В. Васильова.

Ціліве завдання. напрямки. тало потрібних-
 ходня, для прокозедення кура в сітки та
 репродукції з ній для відділів: будівельного
 та кушарної промисловості (індустріальною)

1) Загальне основне ціліве завдання сітки-на-
 жити передачі в пластичних матеріалах
 рельєфу і з'явої форми річі, та швидко створе-
 рення світлотіні розвинуті розуміння тало;
 розуміння методів технології та умінь корис-
 туватися ними в зв'язку з особливими властиві-
 востями ними, як головним матеріалом
 керамічною виробництва. —

2) Цілівий напрям сітки та репродукції з ній
 виможності від умілів відділів профортикою
 іде під відповідним кутом міри, що до кон-
 нолозних, - а саме: для будівників мінімум.
 якого-б треба знати кращому кваліфіковано-
 му робітнику, що працює в тій чи іншій
 галузі сфери міри річі матеріального побу-
 тту; це його предмете для цито практичних
 фразми в галузях його фразми як будівника-
 кераміка. Будівельний рельєф (карта).
 вставні плитки, фриз, розетки, кресильний
 та інші матеріальний декоратив) і зокре-
 сна висото-важливі моделі, що дають наочне
 зрозуміння про цетри та конструкцію
 метри будівельних споруджень. —

3) До будівлю кустарної промисловості
(індустріальної)

Курс літків літкарів у всій цілості
основано її завдання через те що має найбіль-
шине вивчення цієї дисципліни за всіх умов-
нів оформлення кераміки і форм унів цього
будівлю літків не тільки середство, але й
саме цілі, не тільки утилітарність але
і краса.

Вивчення репродуктивних літних виро-
дів-праці дозволяє їй масової продук-
ції, а через те організації широкого і
пристурного по цілі виробництва.

Нормальний план робіт літків
та репродукції з цієї науки в тиско-
му це робота? тільки фахового нав-
чання профтехніками і форм будівлю
будівельного він повинен бути в літкарі
I^о класу в годинах вивчення форм славо-
раторійні майстерент керамічного фа-
ху та I^о літкарю практикою
загаломним числом годин 60 на рік,
а форм унів будівлю кустарної промис-
лової промисловості (індустріальної) має док-
рема повинні бути формою годин 160
на весь курс навчання за рахунок дис-
ципліни будівельних і це буде той
мінімум якого потрібно форм робітничої
цілі умілости.

Трудова книжка Валентини Васильєвої (фрагмент), 1939–1953.
 Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

-4-

ТРУДОВА КНИЖКА

Прізвище **ВАСИЛЬЄВА ДУБІНСЬКА**
 ім'я **Валентина**
 По батькові **Гедорівна**
 Рік народження **1900**
 Осв-та: початкова, середня, вища
 (підкреслити)
 Професія **художник керамік**
 Підпис власника трудової книжки
В.А. ВАСИЛЬЄВА В.С.
 Дата заповнення трудової книжки
14 січня 1939р.

ВІДОМОСТІ ПРО РОБОТУ

№ запису	Дата	ВІДОМОСТІ про прийом на роботу, умови роботи і звільнення (з зазначенням причин)	На підставі чого внесена запис: шно (документ, його дата і номер)
1	2	3	4

Загальна трудова праця в різних закладах, підприємствах, установах і організаціях 12 років 6мі від 20/IX-1926р. осіб.

1. 1938 IX 20 Прийнята на посаду техніка кераміка.
Пром.арт.Полтавський "КЕРАМІК"
2. 1939 УП 8 Прийнята на роботу на посаду технорука при Опішчанській Пром.арт."Художній Керамік"
3. 1940 У 3 Звільнена від роботи по наниму в зв'язку зі вступом до складу членів артїлі
Голова Правління (М.Демченко)
печатка

-5-

1:	:	2:	:	:	3	:	4
4. 1940	У1	14			Полонская пром.худож.артель "КЕРАМИК" Зачислена техноруком-зав.производством		Справка №310/4 от 3.ІХ.40г. артели " КЕРАМИК"
5. 1940	ІХ	3			Полонская пром-худож.артель "КЕРАМИК" Уволена в связи с переездом на другое место работы Верно:Инспектор по кадрам /подпись/ КОВПАК)		
6. 1940	Х	2			Промкооперативная артель "КОБЕНЬ" Зачислена техноруком худож.цеха		Справка №170741 от 17.УП.41г.
7. 1941	УП	17			Промкооперативная артель "Кобень" Уволена в связи с эвакуацией		
8. 1944	У	6			Особо-строительное монтажное управление Зачислена техноруком худож.мер.производства		Справка № 3 от 12.УП.44г.
9. 1945	У	1			Особо-строит.монтажн.управление Уволена в связи с переводом на другую работу печать		
10. 1945	У	1			Вознесенский Райспромкомбинат Зачислена техноруком худ.мерам производства Верно:Инспектор по кадрам /подпись/ СВПАК)		

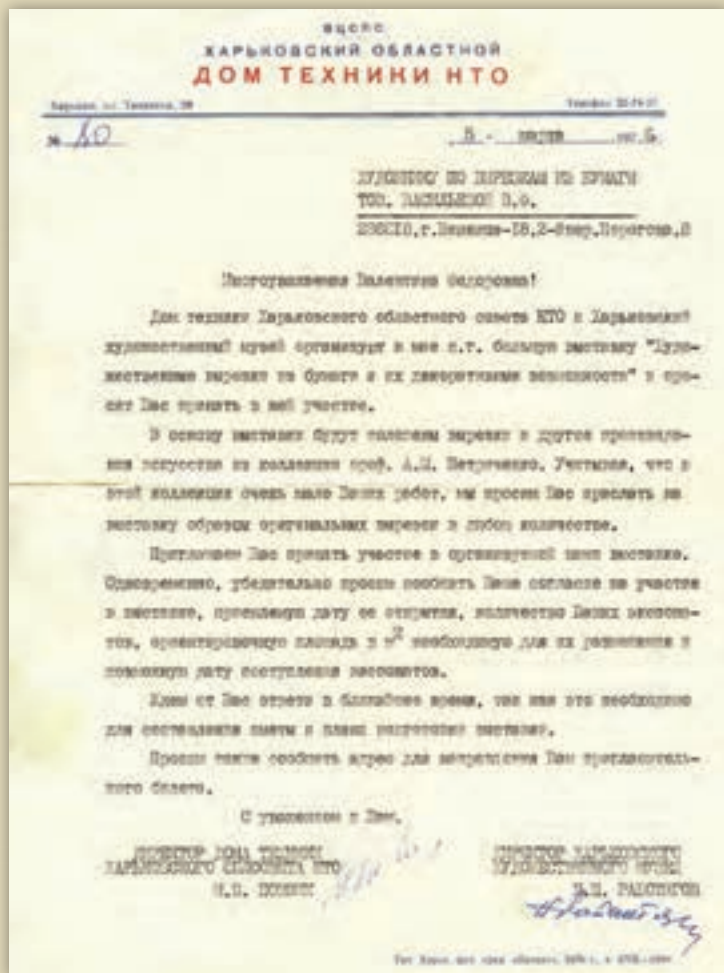

-3-

1	2	3	4	5	6
<u>ВИСНОВКИ З УТР. ПЕРІОДІВ ЗАБОДОВ</u>					
4.	1946	УП	9	Зачислена техніруком цеха керамічного надолки.	Пр. № 88 0.07.46
5.	1947	У	1	Назначена нач-ком керамічного цеха	Пр. № 177 26.01.47
6.	1948	УП	20	Уволена по собственому волі на почать Інспектор на вагран /подписи/	Пр. № 140 28.06.48

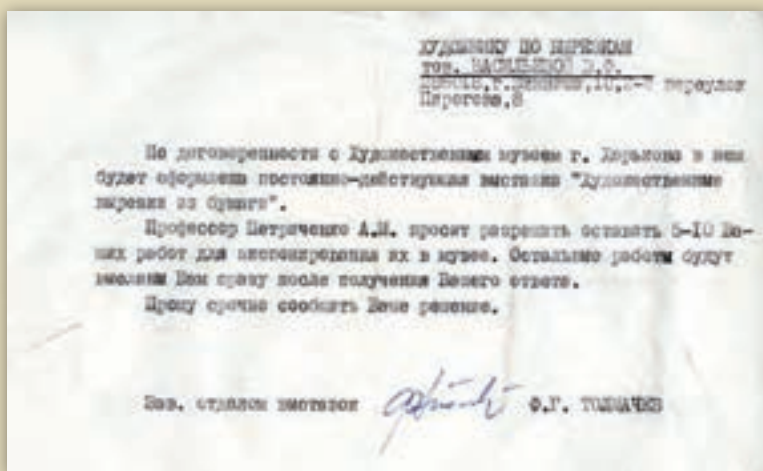
-3-

1	2	3	4	5	6
<u>ВИСНОВКИ З У ПЕРІОДІВ ЗАБОДОВ 9, 3, 7</u>					
9.	1953	1	20	Зачислена на роботу бригадиром	Пр. № 59, от 11.11. 1953г.
10.	1953г.	Б	15	Уволена по сокращению штатов Инспектор на вагран /подписи/ (осу)	Пр. № 68 от 1/8.53
11.	1953	Б	11	Приказ № 68 отменен и Васильева назначена бригадиром	Пр. № 76 от 11/8.53 года
12.	1953	У	9	Назначена маст-ром черепичного цеха	Пр. № 108 от 8/7-53г.

Лист Харківського обласного будинку техніки НТТ до Валентини Васильєвої про участь у художній виставці витинанок. Харків. 05.03.1976. Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

Лист до Валентини Васильєвої про дарування витинанок Харківському художньому музею. Харків. Друга половина 1976. Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

а

б

Валентина Васильєва.
Таріль [лицьовий бік (а), зворотний бік (б)] –
залікова робота в 4 класі Миргородської
художньо-промислової школи
імені Миколи Гоголя.

Миргород, Полтавщина. 15.06.1916.

Приватна колекція родини Дубинських (Вінниця).
Фото Юрка Пошивайла.

Національний музей-заповідник українського
гончарства в Опішному, Національний архів
українського гончарства. Публікуються вперше

Валентина Васильєва. Ваза.

Глина, ліплення, риткування, ангоби, полива.

Макарів Яр. 1930-ті роки.

Приватна колекція родини Дубинських (Вінниця).

Фото Юрка Пошивайла.

Національний музей-заповідник українського
гончарства в Опішному, Національний архів
українського гончарства. Публікуються вперше

МАТЕРІАЛИ ДО ЖИТТЄПИСУ РОДИНИ ДУБИНСЬКИХ

Валентина Васильєва. Ескізи творів. Місце і час створення невідомі.
Папір, акварель, гуаш, олівці. Приватна колекція родини Дубинських (Вінниця).
Фото Людмили Овчаренко (1), Юрка Пошивайла (2). Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному,
Національний архів українського гончарства. Публікуються вперше

1. Валентина Васильєва.
Малюнок «Букет квітів». Папір, акварель.
1950-ті – 1960-ті роки.
2-3. Вишиванки. Тканина, нитки.
1960-ті – 1970-ті роки.

Вінниця.

Приватна колекція родини Дубинських (Вінниця).
Фото Людмили Овчаренко.

Національний музей-заповідник українського гончарства
в Опішному, Національний архів українського гончарства.
Публікуються вперше

1

2

3

Валентина Васильєва.

Витинанки.

Папір, вирізування.

Вінниця.

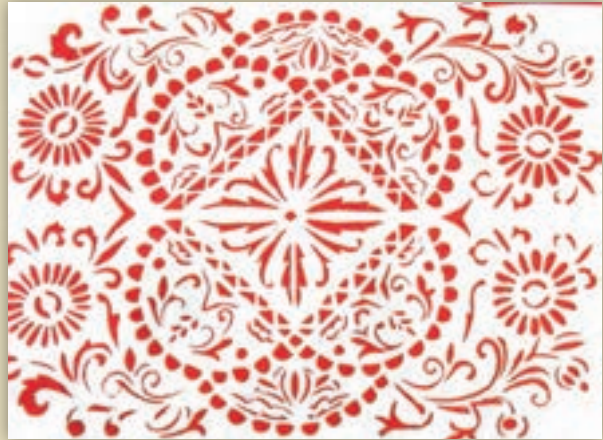
1970-ті – початок 1980-х років.

Приватна колекція родини

Дубинських (Вінниця).

Фото Юрка Пошивайла.

Національний музей-заповідник
українського гончарства в Опішному,
Національний архів українського
гончарства. Публікуються вперше

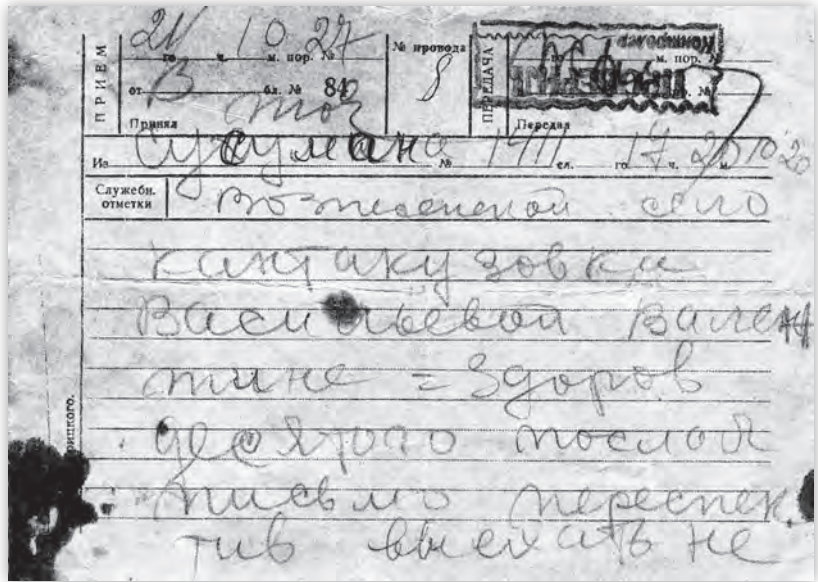

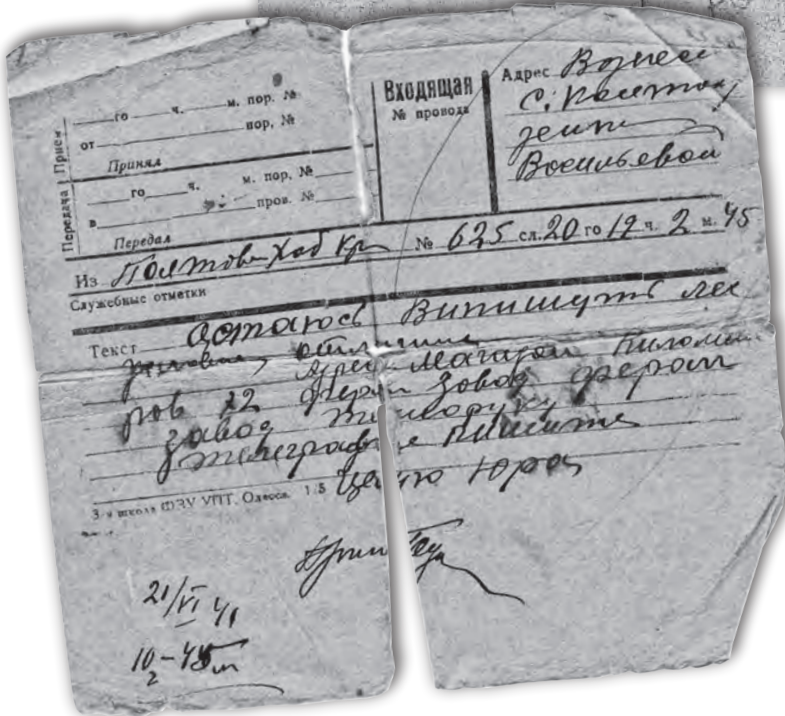
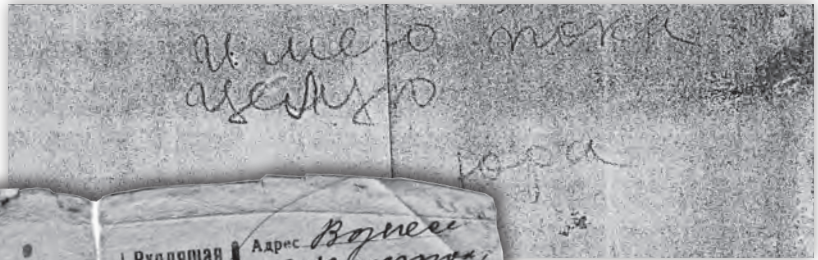

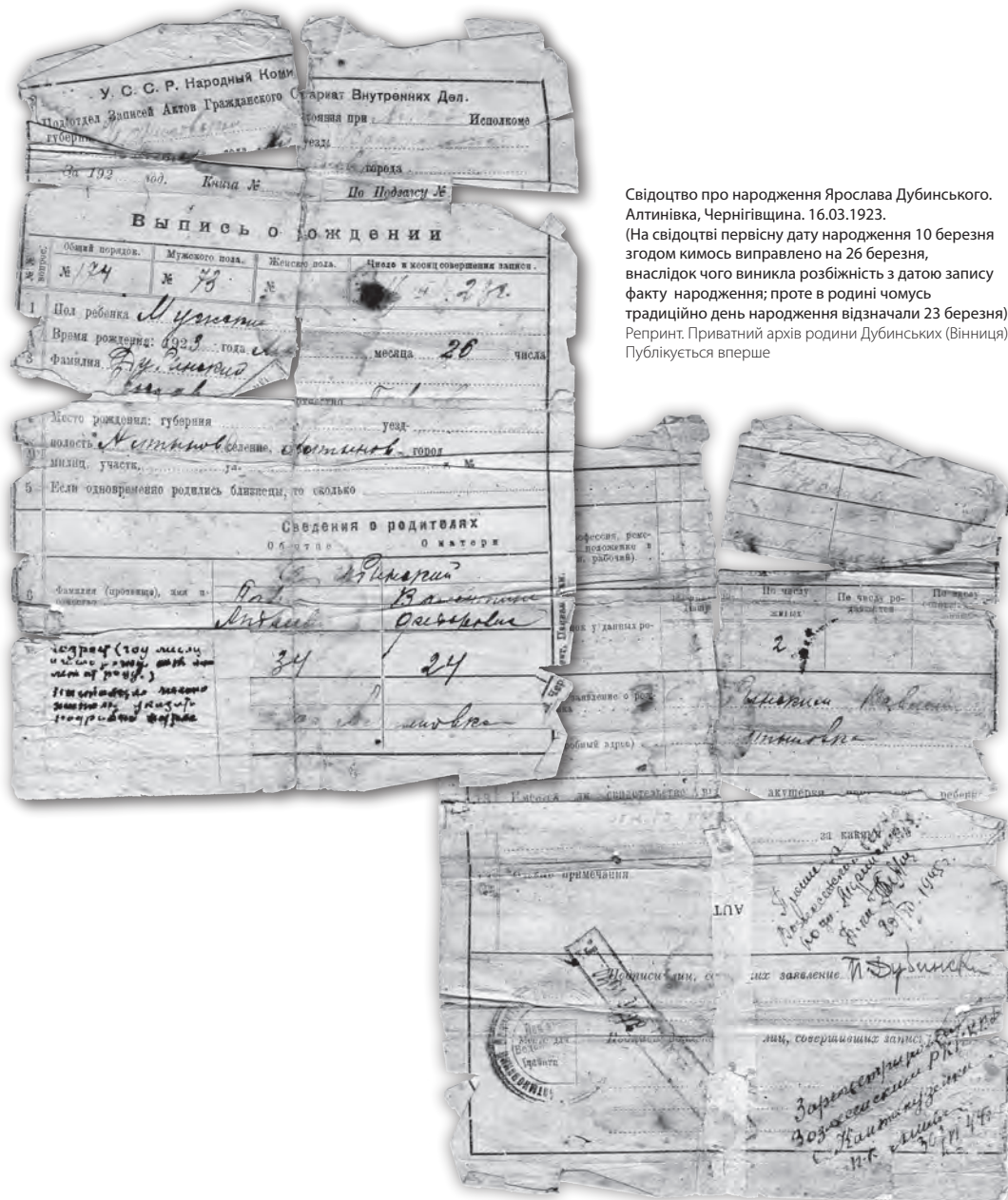

Телеграма
Юрія Дубинського
до Валентини Васильєвої.
1940-1941.
Репринт. Приватний архів
родини Дубинських
(Вінниця).
Публікується вперше

Телеграма Юрія Дубинського
до Валентини Васильєвої.
Магадан, Росія (?). 21. VI.1941.
Репринт. Приватний архів
родини Дубинських (Вінниця).
Публікується вперше

Ярослав Дубинський

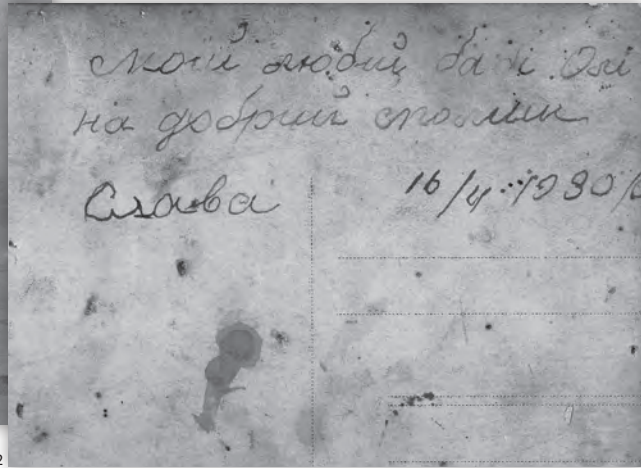

Свідство про народження Ярослава Дубинського. Алтинівка, Чернігівщина. 16.03.1923. (На свідотві первісну дату народження 10 березня згодом кимось виправлено на 26 березня, внаслідок чого виникла розбіжність з датою запису факту народження; проте в родині чомусь традиційно день народження відзначали 23 березня). Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

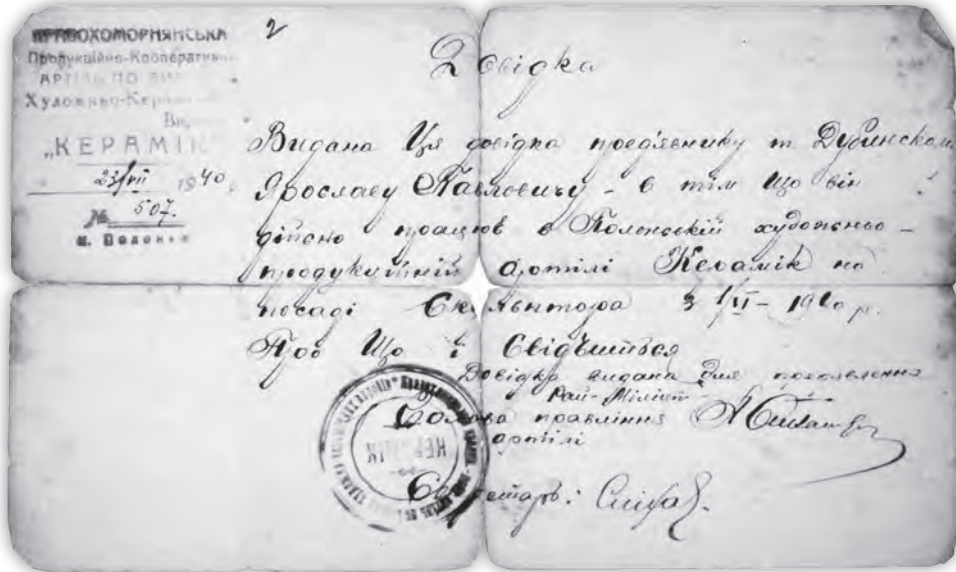

1

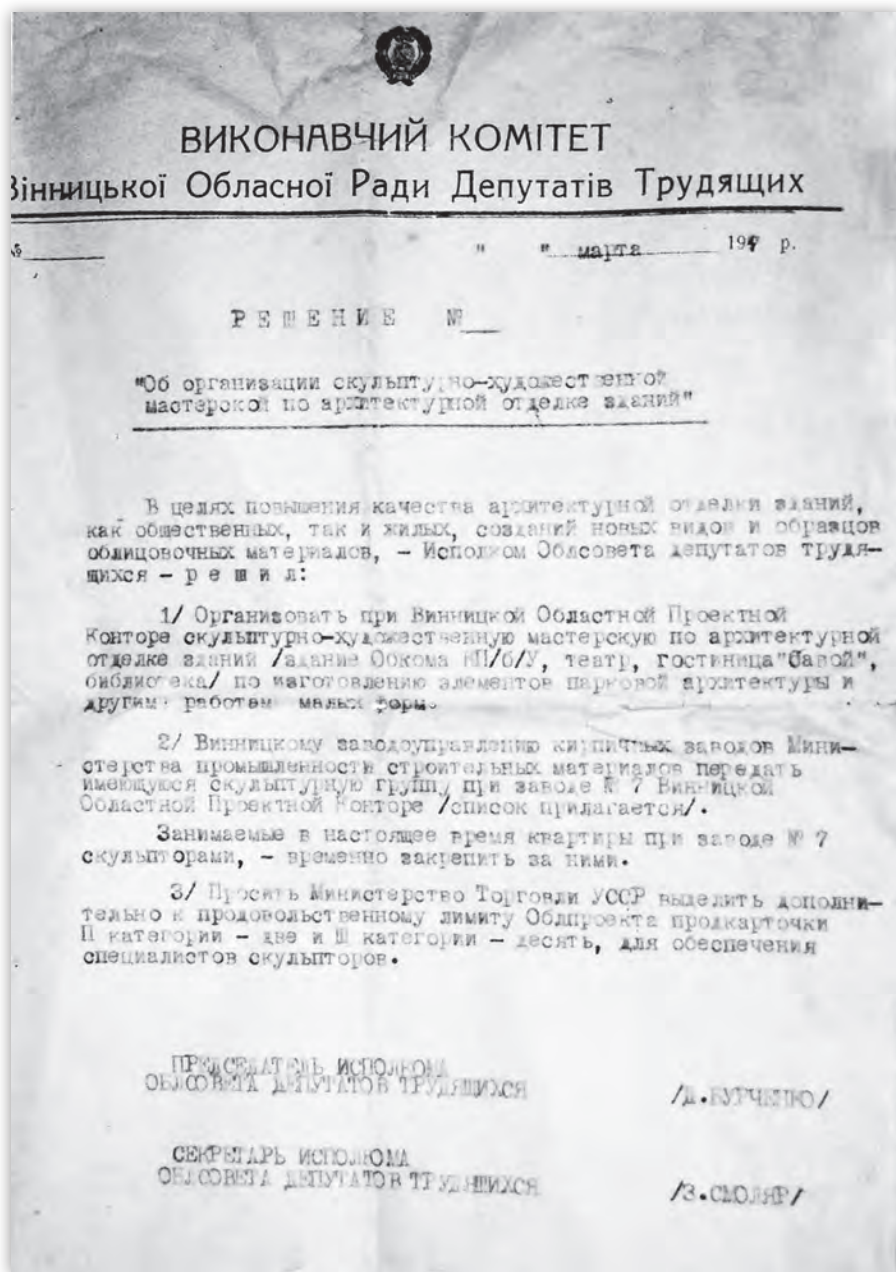
1. Ярослав Дубинський. Макарів Яр. 1930. Автор фото невідомий
 2. Дарчий напис на фото рукою Ярослава Дубинського своїй бабусі, Ользі Васильєвій. Макарів Яр. 16.04.1930.
- Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця).
Публікуються вперше

2

- Довідка про роботу Ярослава Дубинського
в Полонській художньо-продукційній артілі «Керамік».
Полонне. 23.07.1940.
Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця).
Публікуються вперше

Рішення виконкому Вінницької обласної ради депутатів трудящих
«Об организации скульптурно-художественной мастерской по архитектурной отделке зданий».
Вінниця. Березень 1947.

Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця).
Публікується вперше

В ВЕРХОВНИЙ СОВЕТ УССР

Х А Р А К Т Е Р И С Т И К А

на руководителя скульптурно-архитектурной мастерской при Винницкой Областной Проектной Конторе скульптора-архитектора ДУВИНСКОГО Ярослава Павловича.

За период работы руководителем скульптурно-архитектурной мастерской Облпроекта тов. ДУВИНСКИЙ показал себя грамотным и знающим дело скульптора-архитектора.

Будучи присланным Министерством «ил. Гражд. Строя» в г. Винницу в 1946 году тов. ДУВИНСКИЙ Я. П. сумел организовать в тяжелый послевоенный период скульптурно-архитектурную мастерскую, необходимую для города и области, для которой подготовил и обучил коллектив работников, в результате чего мастерская стала в состоянии выполнять крупные и сложные работы по архитектурному оформлению таких объектов строительства как Драмтеатр, Дом Обкома КП/б/У, Летний Театр и Облсполком, а также ряд других объектов.

Тов. ДУВИНСКИЙ Я. П. активно принимает участие в массово-политической и профсоюзной жизни мастерской. Неоднократно тов. ДУВИНСКИЙ сам возглавлял бригады скульпторов и в самые краткие сроки сдавал выполненные работы с показателями производительности труда на 600% и больше. Будучи хорошим специалистом тов. ДУВИНСКИЙ дополнял своими творческими проектами детали архитектурного оформления главных объектов области, а также участвовал с архитекторами в городском конкурсе на проект «Бедстала памятника В. И. ДЕНИНУ». Он никогда не останавливался на достигнутом и все свое свободное время отдает на повышение своих знаний, а также знаний доверенных ему людей.

- 2 -

За весь период работы тов. ДУВИНСКИЙ никогда не имел высказаний или замечаний, а только благодарности за проводимую им работу в области архитектурно-строительной скульптура.

Начальник Облпроекта

/А.Крепчи/

Гл. инженер Облпроекта

/В.Брих/

Характеристика на керівника скульптурно-архітектурної майстерні при Вінницькій обласній проектній конторі – Ярослава Дубинського. Вінниця. 1960-ті роки (?). Репринт. Приватний архів родини Дубинських (Вінниця). Публікується вперше

КОМИТЕТ
ДЕРЖАВНОЇ
БЕЗПЕКИ
УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Управління
по Луганській
області

КОМИТЕТ
ГОСУДАРСТВЕННОЙ
БЕЗОПАСНОСТИ
УКРАИНСКОЙ ССР

Управление
по Луганской
области

31 .X.91 г. № 10/3-1058

гор.Вінниця П переулоч Пирого-
ва дом № 8

Дубинському Я.П.

Сообщаю, что в Управлении Службы национальной безопасности Украины по Луганской области в отношении Ваших отца и брата имеются следующие сведения:

Ваш отец: Дубинский Павел Андреевич, 1888 года рождения, уроженец пос.Короп, Черниговской области, проживавший в гор.Воршиловграде, был арестован 6 сентября 1937 года Ворошиловградским ГО НКВД за проведение антисоветской агитации и 4 ноября 1937 года тройкой УНКВД по Донецкой области заключен в ИТЛ сроком на 10 лет.

В деле имеется сообщение Ухто-Ижемского ИТЛ о том, что Дубинский П.А. умер 10.12.1938 года.

В соответствии со ст.1 Указа ПВС СССР от 16.01.1989 г. Ваш отец реабилитирован.

Справку о реабилитации Вы можете получить, обратившись в прокуратуру Луганской области.

Ваш брат: Дубинский Юрий Павлович, 1917 года рождения, уроженец гор.Полтавы, проживавший в гор.Воршиловграде был арестован 4 августа 1936 года Ворошиловградским ГО НКВД за проведение антисоветской агитации и подделку документов и 23 ноября 1936 года спецколлективом Донецкого облсуда осужден к 4 годам ИТЛ.

Где Ваш брат отбывал наказание и какова его дальнейшая участь из материалов дела не видно.

Постановлением Пленума Верховного суда УССР от 11 мая 1990 года приговор об осуждении Вашего брата от 23 ноября 1936 года отменил и дело прекратил за отсутствием состава преступления.

За получением справки о реабилитации брата Вам необходимо обращаться в Верховный Суд Украины в гор.Киев.

2.

Для выяснения судьбы брата рекомендуем обратиться в УВД Луганского облисполкома или в ГИЦ МВД СССР.

Других данных о Ваших отце и брате у нас не имеется.

Начальник подразделения Управления Службы
национальной безопасности Украины по Лу-
ганской области - *А.Т.Лихницкий*

А.Т.Лихницкий

Лист Управління
по Луганській області
Служби національної
безпеки України
до Ярослава Дубинського
про репресованих
Павла та Юрія
Дубинських.
Луганськ. 31.10.1991.
Репринт.
Приватний архів
родини Дубинських
(Вінниця).
Публікується вперше

*Родина Дубинських
під пресою
сталінських репресій*

Матеріали кримінальної справи на Юрія та Павла Дубинських.
06.08.1936–18.09.1989 //
Луганськ. Архів Управління Служби безпеки України в Луганській області. – №6285-р.
Репринт. Публікується вперше

ХРАНИТЬ ВЕЧНО

10 ОТДЕЛЕНИЕ УКГБ
по Ворошиловградской обл.
АРХ. № **6285-р**

УЧТЕНО в 1962 году

ДЕЛО № _____

По обвинению _____

Начата _____ 19 г. В _____ томах
Окончено _____ 19 г. Том № _____

Арх. № 2223 тр.

Сдано в архив 6285-р

~~5638~~

5838

Копія. 8

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА.

Обвиняемого ДУБИНСКОГО Я.П.
от 6/УІІ-1936 г.

Гор. Ворошиловград, 1936 г., августа месяца, 6 дня.
Я. Пок. Оперу полномоченный ОО УГВ Ворошиловградского Гор-
отдела НКВД - РАУДО допросил в качестве обвиняемого гр-на
ДУБИНСКОГО Ярия Павловича, который показал о себе следую-
щее:

20222-0
4064

ДУБИНСКИЙ Ярия Павлович, 1917 г. рождения,
уроженец гор. Полтавы, украинец, п-ва СССР,
вышел из семьи служащего, учащийся курсов
подготовки в пединститут, образование
среднее, холост, проживает в гор. Ворошилов-
граде, жилкомбинат, корпус №-5 кв. 16, 6/п.,
не член союза, допрашиваем, под судом и след-
ствием не состоит.

Будучи допрошен по существу дела обвиняемый по-
казал следующее:

ВОПРОС: Гр-н ДУБИНСКИЙ при обыске у Вас обнаружено и
изъята украинско-контр-революционная национа-
листическая литература и анархическая брошюра
речь анархиста СТЯЖАНА, где Вы добывали эту ли-
тературу и с какой целью хранили ее.

ОТВЕТ: Названная Вами украинско-контрреволюционная
националистическая литература и анархическая бро-
шюра записаны на суде анархиста К. СТЯЖАНА
персонально по моему отцу Павлу Андреевичу ДУБИН-
СКОМУ.

ВОПРОС: Среди кого Вы распространяли эту литературу.

ОТВЕТ: Эту литературу я не распространял.

ВОПРОС: Каким образом к Вам в квартиру пошла эта ли-
тература и среди кого Вы распространяли идеи
ПОПЕНГАУЭРА, НИТШЕ, ВИННИЧЕНКО.

ОТВЕТ: Нем знаю каким образом ко мне попала эта лите-
ратура, но я ее не распространял.

ВОПРОС: Скажите с какой целью и каким образом Вы храни-
ли и изготовляли себе чистые бланки с печатями
Донецкого Пединститута, найденные у Вас при обыске.

2.- 9

ОТВЕТ: Справки - бланки я подделал и заготавливал себе в первых числах августа с/г. с целью проникновения по этому документу в педагогический институт в гор. Виннице.

Подделав печати путем оттиска снятого с настоящей печати и перепечатания ее на обыкновенную чистую бумагу при помощи тонкого слоя желатина, глицерина и воды. Для этой цели мной был изготовлен также гектограф, который был уничтожен моим отцом в отсутствие меня.

ВОПРОС: Что Вами было из документов или государственных ценных бумаг подделано еще.

ОТВЕТ: В 1934 г. у меня был знакомый некто Иван РЕПИН, который занимался скупкой у приезжавших в город колхозников - облигаций государственных займов и затем подделывал их на выигравшие в тиражах НКЗ, после чего получал в сберкассах гор. Ворошиловграда по этим подделанным им облигациям деньги /выигрыши/. От этого Ивана РЕПИНА я научился подделывать облигации, но по этим облигациям выигрышей я не получал, в сберкассе их не носил, в итоге отнес в НКВД.

ВОПРОС: Предъявляем Вам печать Ворошиловградского Педагогического института. Эту печать Вы подделали.

ОТВЕТ: Да, эту печать я перекопировал и подделал на гектографе.

Протокол мне прочитан, с моих слов записан верно, в чем и расписываюсь - /ДУБИНСКИЙ/.

В е р н о: *С. Новиков*

ВИПИСКА ИЗ ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНОГО ПРотоКОЛА ДОПРОСА.

1936 г., октября 10 дня, г.об. Ворошиловск. обл. Я. Пом.

ВОПРОС: Признаете ли Вы себя виновным в проводимой Вами к-р троцкистской агитации и хранении у себя портрета контр-революционера ТРОЦКОГО.-

ОТВЕТ: В отношении нахождения у меня портрета, я никак об яснейше дать не могу, знаю лишь, что этот портрет ТРОЦКОГО хранился в нашей семье, очевидно давно, что касается моих к-р троцкистских высказываний, то я подтверждаю данные мною в этой части показания и признаю себя виновным что писал свидетелю гр. ГАЙКА Александру к-р троцкистскую записку, эти к-р троцкистские высказывания я также слышал от арестованного КОБАЛОВА Степана.

ВОПРОС: Признаете ли Вы себя виновным в том, что Вы хранили у себя украинскую к-р националистическую литературу.

ОТВЕТ: Признать себя в хранении указанной Вами украинской националистической литературы - не могу, т.к. эта литература, как-то: Остап ВИЙНА, МБОРСКАЯ, ПИЛИПЕНКО и АРТАМАНУК принадлежала моему отцу - Павлу Андреевичу ДУБИНСКОМУ.

Протокол мне прочитан вслух, с моих слов записан верно, в чем я расписываюсь - ДУБИНСКИЙ.

ДОПРОСИЛ: П/ОПЕР. УПОЛНОМОЧ. ОО /РАДЕ/

Верно: *С. Новоселов*

12

ВЫПИСКА ИЗ ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ПРОТОКОЛА ДОПРОСА
ОБВИНЯЕМОГО ДУБИНСКОГО КРИМ ПАВЛОВИЧА ОТ

29 СЕНТЯБРЯ 1936 ГОДА.

ВОПРОС: Скажите с какой целью Вы хранили у себя в комнате обнаруженный и изъятый у Вас при обыске портрет контр-революционера ТРОЦКОГО.

ОТВЕТ: Этот портрет я видел неоднократно в нашей семье, но он не являлся моей собственностью, а принадлежал моему отцу - ДУБИНСКОМУ Павлу Андреевичу, сам я относился к этому безразлично.

Протокол мне прочитан, записан с моих слов правильно, в чем и расписываюсь /ДУБИНСКИЙ/.

В е р н о:

А. Новоселов

131

ПОСТАНОВЛЕННЯ
/о виділенні слідствених матеріалів/
г. Сталіно, 1936 г. Новбур 6 дня, Л. П. /Спер. Уполно-

Н А Ш Е Л :

что ДУБІНСКИЙ Кривий Павлович на путь вряждобной деятельности по отношению к Советской власти стал под влиянием своего отца ДУБІНСКОГО Павла Андреевича, в прошлом военного эсера, осужденного в 1935 г. Ворошиловградским Горсудом за ряд должностных преступлений, каковой приобрел и хранил к-р внархическую, укр. националистическую реакционную литературу, а также портреты контр-революционеров, каковые ДУБІНСКИЙ Павел распространил на педкурсах.

На основании вышеназванного ДУБІНСКИЙ Павел Андреевич, согласно имеющимся материалам в деле подлежит преданию суду, а для того необходимо провести ряд дополнительных следственных мероприятий, а поэтому

ПОСТАНОВИЛИ :

следственные материалы в отношении ДУБІНСКОГО Павла Андреевича из следственного дела № 15246 выделить в отдельное дело производства и направить Ворошиловградскому Горотделу НКВД для проведения дополнительных следственных мероприятий для предания суду последнего.

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е

гор. Ворошиловград, сентября 5-го дня.

Я, Ворошиловградский Горпрокурор - РАЙКЕНИТЭИН, рассмотрев полученный материал от Ворошиловградского Горстдеза НКВД на имя г-на ДУБИНСКОГО Павла Андреевича, 1888 года рожда, гр. гор. Каров, Черниговской области, работавшего техником в мастерской Горсикова, б/п., немет, украинец, гражданства СССР, в преступлениях предусмотренных ст. 54-10 УК СССР.

Ч А С Т И Е I:

ДУБИНСКИЙ в прошлом эс-ер проводил активную н-р деятельность, выступал на собраниях за с-ветское эс-ерское видение против Соввласти. В 1982 году будучи Зап. Черновицкой губернии, принимал активное участие в н-р эс-ерской организации, с-ра в эс-ерской организации.

В 1985 году судим за должностные преступления. В 1986 году сын ДУБИНСКОГО революционер, н-р украинский националист, осужден в Ч-м суде за измену свободы. Во время ссылки в эс-ерской ссылке у ДУБИНСКОГО П.А. за-ята н-р внаркология и националистическая литература. В настоящее время антисоветски себя проявляет.

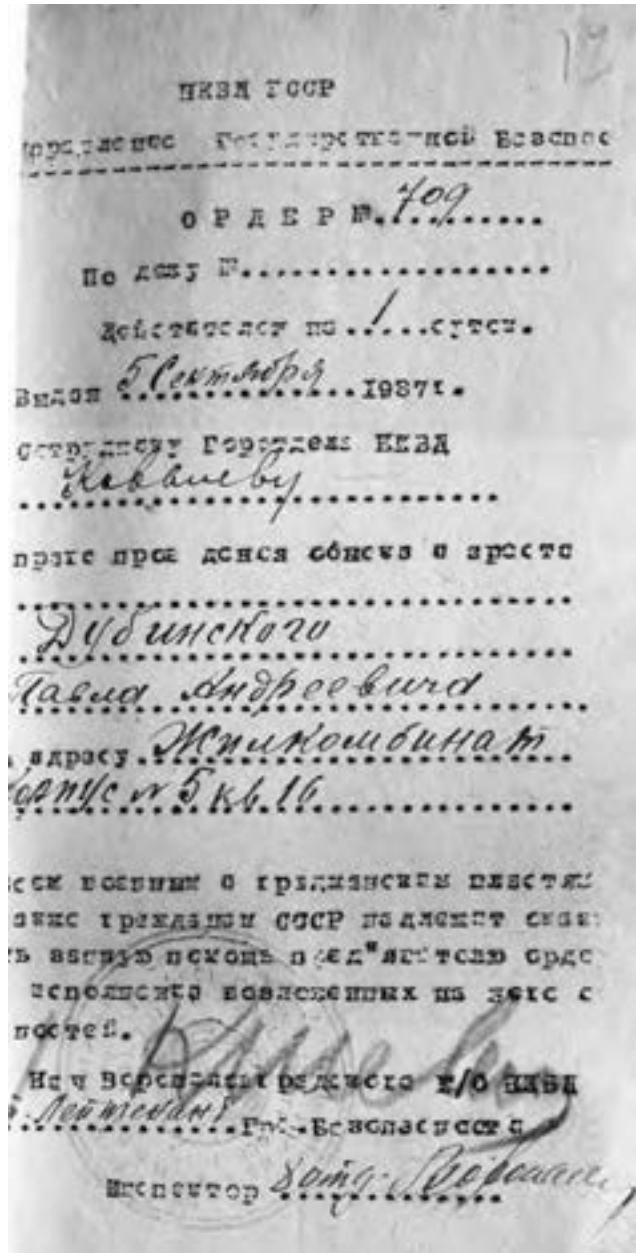
П О С Т А Н О В Л Е Н И Е:

от ДУБИНСКОГО Павла Андреевича, с содержанием НКВД ГО НКВД в следующем направлении в Ворошиловград: С А Н К Д И Н И Р О С Т Ъ.

ГОРПРОКУРОР

/ РАЙКЕНИТЭИН /.-

№ _____

ГРЕБЕ УССР

с. № 2/8 ОТТ.

Лист № _____

и делу № _____

ЛИЦО ЗАРЕГИСТРОВАННОГО.

1. Фамилия Аушант

2. Фамилия отчества Навар Александр

3. Дата рождения 1888 года август месяц

4. Место рождения с.п. Карой, Тернопольской губернии

5. Место жительства /адрес/ Варшавский район, Польша
Ильинский, кав. 16.

6. Профессия и специальность бухгалтер - помощник главного бухгалтера

7. Место службы и должность или род занятий Кемпальер

8. Паспорт Иногда в кармане ординарного инспектора в поветовом, где проживает

9. Под каким именем происходит И. Косовский - Серафимович
всех действий в отношении в тех учреждениях, где работает

10. Специальное образование Аушант
под влиянием влияния в школе, арестантского

а/ до поступления Аушант

б/ после поступления Аушант

11. Образование /общее и специальное/ Среднее специальное
в 1913 году Высший Институт в Львове, Украина

12. Профессия /свободная и специальная/ В настоящее время
принадлежит к не-заслуженному гражданству
И. Аушант

- 9 -

10. Підсвідомість і громадянство /підданство/ _____
Україну - ССР.

14. В-тисервіс історичне місце зарплати і где виступав на цьому _____
Сидити на виході

15. Служба в армії і др.-р. врятах, участь в бійках і виступав _____
 проти ворогів /коли в якійсь формі/ _____
не служив

16. Коли в репресіях піддавався при соціалістичності, арест в _____
 /коли, який орган і в чому/ в 1935 арешт по 99 ст. ЧУЧОС
лише над притуп роботи

17. Сестра сестра Нелла Васильвна Александрівна Васильвна
 /близькі родичів, як зять, свід. а., зарплата і род. зв.
Дубинська Зв.; отримав 1935 арешт в ЧКУ
ЧКУ, отримав - 13.

Підпис виступав П. Дубинський

1. Особні зовнішні предмети _____

2. Коли в арешті арештант 6/1237. 200 179 2018 17

3. Где содержится під стражею _____

4. Особні записки _____

Підпис виступав, відповідно до _____ Монета. Пром. М. В. В.
6. Сидити 109, 17.

Примітка: Якщо виповнило і член і працює со своїм арешт _____
 історію і працює по документам.

Копія. 20

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА.

К делу №-15246.

1936 г., сентябрь 26 дня, г.ср. Ворошиловград.

ДУБИНСКОГО Павла Андреевича, 1868 г. рождения, урок. г. Короп, Черниговской губ., проживает - Ворошиловград, жилищный, украинец, СССР, паспорт выдан 1 Стд. РММ г. Ворошиловграда 13/IX-36 г. №-517766, последнее место работы - Архитекторно-планировочное Управление ГХК - техник, из крестьян-середняков, до революции крестьянин-середняк, после сельск. х-во.-

Состав семьи:

Жена Валентина Задогровна, 1900 г. рождения, художница-декоратор. Сын Аркадий Павлович 1917 г. рождения, мать Наталья Петровна 1886 г. рожд., на иждивении сестры. Сестра Мария Андреевна Шибанова домохозяйка, живет в гор. Конотоп Черниговской обл. СССР.

Окончил в 1914 г. Миргородскую художественную школу. В 1918 г. от партии с/р был избран кандидатом в учредительное собрание. До революции репрессии не подвергался. В 1936 г. был привлечен к уголовной ответственности по ст. 89 УК, осужден на 1 год лишения работ. Наград не имел, не военнослужил, в Красной армии не служил, у белых тоже, в бандах не служил. В 1932 г. был членом с/совета.-

ПОКАЗАНИЕ СВИДЕТЕЛЯ ДУБИНСКОГО П.А. 25/IX-1936 г.

ВОПРОС: Расскажите следствию о В/пребывании в партиях эсеров в 1916 г.

ОТВЕТ: По своему происхождению, я как выходец из крестьянской зажиточной семьи, был далек от рабочих революционных организаций и в дни моей ранней молодости, я начал разделять программу партии эсеров, считая, что эсеры быстрее осуществят революцию, чем социал-демократы или другие какие-либо из известных мне политических партий. В 1917 г. я не состою формально членом партии эсеров, по своим политическим убеждениям остался сторонником последней. В этом же 1917

мою практичну діяльність, як сочувствующего партії эсеров я знайшов своє вираження в моїх виступах на міських зборах і мітингах в с. Алтынське, Кролевецькій, Чернігівській областях, де я виступав з ілюстраціями, які залишилися у мене в той час по суті эсерівськими поглядами - планом і цілями революції.

Из діячів партії эсеров на той період часу чл. земського начальника - МАСАТИНУ, згодом нею СІДІЧКО, вступившого внаслідок в ВКП/к/. В той же час період може бути за декілька місяців партизанської революції я був намечен місотною групою эсерів кандидатом в Учредительное собрание.

ВОПРОС: Вы назвали следствию о подделке Вашиим сыном Юрием Павловичем комсомольского билета. Расскажите следствию известные Вам об этом подделке.

ОТВЕТ: О том, что мой сын Юрий имел изготовленный комсомольский билет ВЛКСМ - мне известно со слов жены, сам я этого билета не видел никогда.

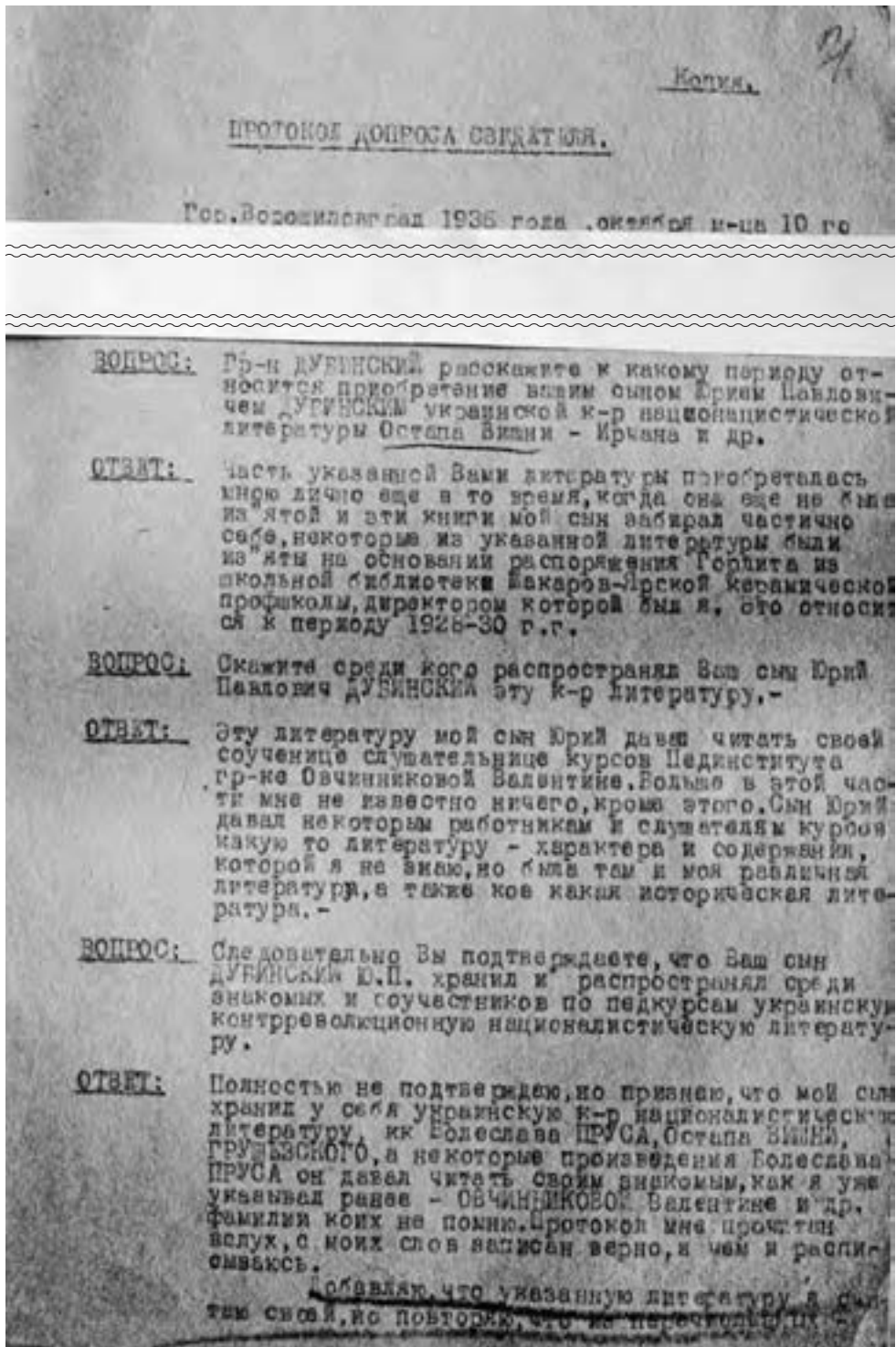
ВОПРОС: По совершенно точным данным, находящимся в распоряжении следствия, Ваш сын Юрий Павлович СНИЖ занимался к-р деятельностью, чем Вы в курсе дела, что Вы на это скажете.

ОТВЕТ: О том, что мой сын Юрий ДУБИНСКИЙ занимался к-р деятельностью, мне известно не было. Однажды мне один знакомый некто НИКИТЬКО, имени не знаю, сказал, что мой сын - Юрий, занимается некую болтовней, но что именно это была за болтовня, какой характер и содержание она носила, этого НИКИТЬКО не объяснил и я сам этого не знаю. Вероятно, что либо произошло данными следствием в отношении к-р деятельности моего сына Юрия, я не могу, т.к. не был в курсе всей деятельности и жизни моего сына Юрия - это получило потому, что он одно время жил вне моего дома в городе, в то время, как я сам жил в с. Мельнички и к тому же по болезненному моему состоянию всегда был лишен возможности наблюдать и контролировать личную и общественную жизнь сына.

Протокол мне прочитан в слух и полностью моих слов записан верно, в чем и расписываюсь.
ДУБИНСКИЙ,

Верно:

С. Новоселов

книг - большинство я не знал о их контрреволюцион-
ном националистическом содержании. -

П. ДУБІНСЬКИЙ.

ДОПРОСИ: П/ОПЕРУПНОМОЧЕН.ОО
УГБ ГО НКВД /РАУДЗ/

В е р н о :

П. Дубинский

У. С. С. Р. Ф. № 26

**НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ**

Протокол допроса

К ДЕЛУ № _____

1937 г. Сентября мес. 11 дня, Я опычен член 2-го
(дальн., имени, орган, фамилия)

Кто? Бюро допросил в качестве обвинителя

Фамилия Дубинский

Имя и отчество Александр Иванович

Дата рождения 1888 г. 15 декабря

Место рождения г. Вороня Геринговский в.б.

Место жительства Ворошиловград УССР Колбизный
5 кв. 220. 22. 16

Наш гражд. (подданство) Украинцы, СССР

Паспорт Вид на 10/18 36 года в Ворошиловград
(алфав. и/или серия, вид, номер, категор. и место выдачи)
Серия П.К. № 573766

Род занятий Писатель нигде не работал
(место службы и должности)
Но работал, занимался и писал статьи

Социальное происхождение сын бедноты
(род занятий родителей и из имущества по закону)
вотин. служил в армии

Социальное положение (род занятий и имущественное положение):

а) до революции служащий в конторе
телеграфной станции и др.

б) после революции служащий

Состав семьи жена Касьяна Седяковна - вдова
(близкие родственники) и их имена, фамилии, адреса и род занятий)
д. Дубинский 1906 год, сын 20 лет
1918 осужден на 4 года, в 1926 в 17 лет
П. Дубинский

Учредит. 241. 73.185-1. Ул. Горького 217. Т-7119. Зав. 3113-10000

12. Образование (общее и специальное) Киевский торговый институт, юридический факультет

13. Партийность (в прошлом и настоящем) Б/п. официально не состоял, но был секретарем Всесоюзной организации.

14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда, каким органом и по какому делу)

а) до революции нет

б) после революции в 1925 году арестован и осужден Киевской губ. суденой по ст. 90 УК УССР. на 1 год лишения свободы.

15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти нет

16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете Резерв по возрасту

17. Служба в Красной армии (красн. гвардии, в партизанск. отрядах), когда и в качестве не был

18. Служба в белых и др. к-р. армиях (когда, в качестве кого) не был

19. Участие в бандх, к-р. организациях и восстаниях нет

20. Сведения об общественно-политической деятельности был членом Сов. совета в Макаровском уезде.

П. Б. Гончаров

ПРИМЕЧАНИЕ: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью допрашиваемого, а также и допрашивающего

Доповнювальний допрос.
 № 6. Дубинського Павла Андрійовича

Контроль: Слідство повідомило що ви в 1918-1918 році перебували в порубці в селі Сергіївському повіті Київської губернії в порубці Сергіївській?

Відповідь: Фактично я в порубці Сергіївській і в селі, по бурі в дні 1918 року в районі Золотоніського району Чернівецької обл. я перебував в селі Сергіївському у вільному режимі, перебував в зоні порубки на місцевості, розділ і Сергіївського району - територію до теперішньої сел. влади. Після цього в деяких порубках не припадає.

Контроль: Слідство повідомило що ви перебували в порубці Сергіївській були членом на урядовій сесії в порубці Сергіївській.

Відповідь: Да, дійсно було і були до приходу до сел. влади в селі Сергіївському у порубці Сергіївській. Після цього на урядовій сесії в порубці Сергіївській на сесії сел. влади в селі Сергіївському були членом на урядовій сесії в порубці Сергіївській.

П. Дубинський

визначили об'єктивні можливості вогонь
було вугляковою вугруною стороною.
Грибачов ми приїжди, записав
смак слов'яно.
на думі дитяче прохання м. П. Фур
допросив е. у. Ч. у. П. м. б. м. у. г. о. с. б. м.
Грибачов

1-й СПЕЦ. ОТДЕЛ УНКВД ПО СТАЛИНСКОЙ ОБЛАСТИ 34
гор. Сталино УССР

СПРАВКА
Дубинский Павел Андреевич
1888 г. урож.

СОСТОИТ НА УЧЕТЕ осужденный П. Фур. С. В. ?
УНКВД по Донб.
102 г. м. Ч. о. с. б. м. 1934
8 мая

Исполнитель 1-го спец. отдела
по Сталинской области
Г. Б.
по Сталинск. Обл.

Зак. 317-100

1904. ОТД. УГБ УНКВД по ^{Носовський} ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 36

СПРАВКА

Сараида Григорій Михайлович.
 _____ г. рож. урож. _____

6. Було арештований Кучмак Олександр 22/1/31.
 состоит на учете васильяна на себє.

П. ~~Сидоренко~~ ^{Сидоренко} ОТД. УГБ УНКВД по ~~Донецкой~~ ^{Носовский} Области (Носовский)

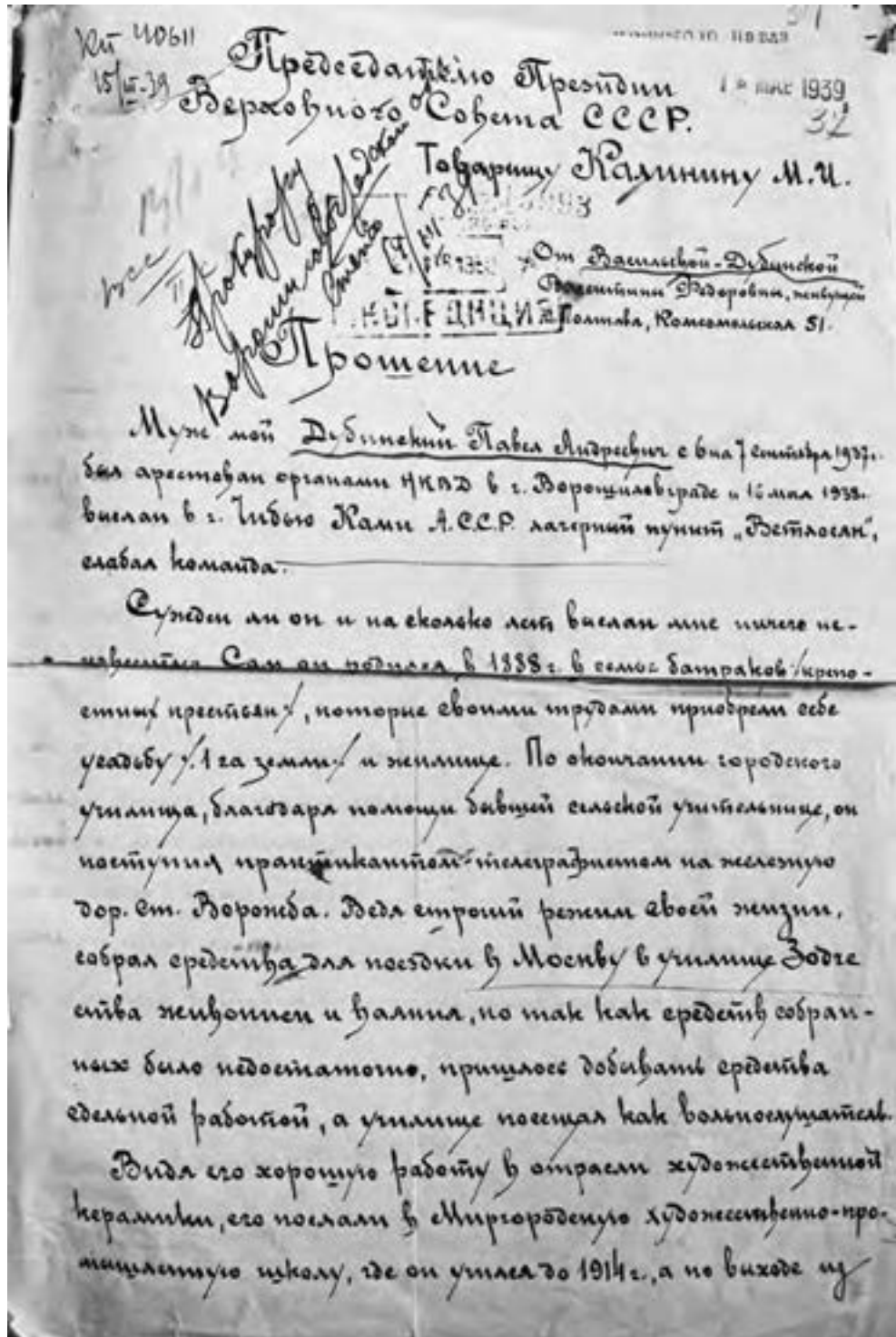
1904. ОТД. УГБ УНКВД по ^{Носовський} ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 35

СПРАВКА

Гончаров Алексій Михайлович
 1902 г. рож. урож. с. Николаев
Украинцев

состоит на учете Суганьконого по НКВД
Ужгород. по сч. делу и 367-82 году
судимості на с. ч. на 11. Сичов.

П. ~~Сидоренко~~ ^{Сидоренко} ОТД. УГБ УНКВД по ~~Донецкой~~ ^{Носовский} Области (Носовский)

школи он до 1936: працював як спеціаліст в області прикладного мистецтва, а саме: учителем, техноруким і директором в ряді майстерських і спецшколах. За свою роботу он отримав похвальні отгуни, премії, грамоти, ударника.

Крім своєї основної роботи мав громадські нагороди, був членом комсомолу і т.д.

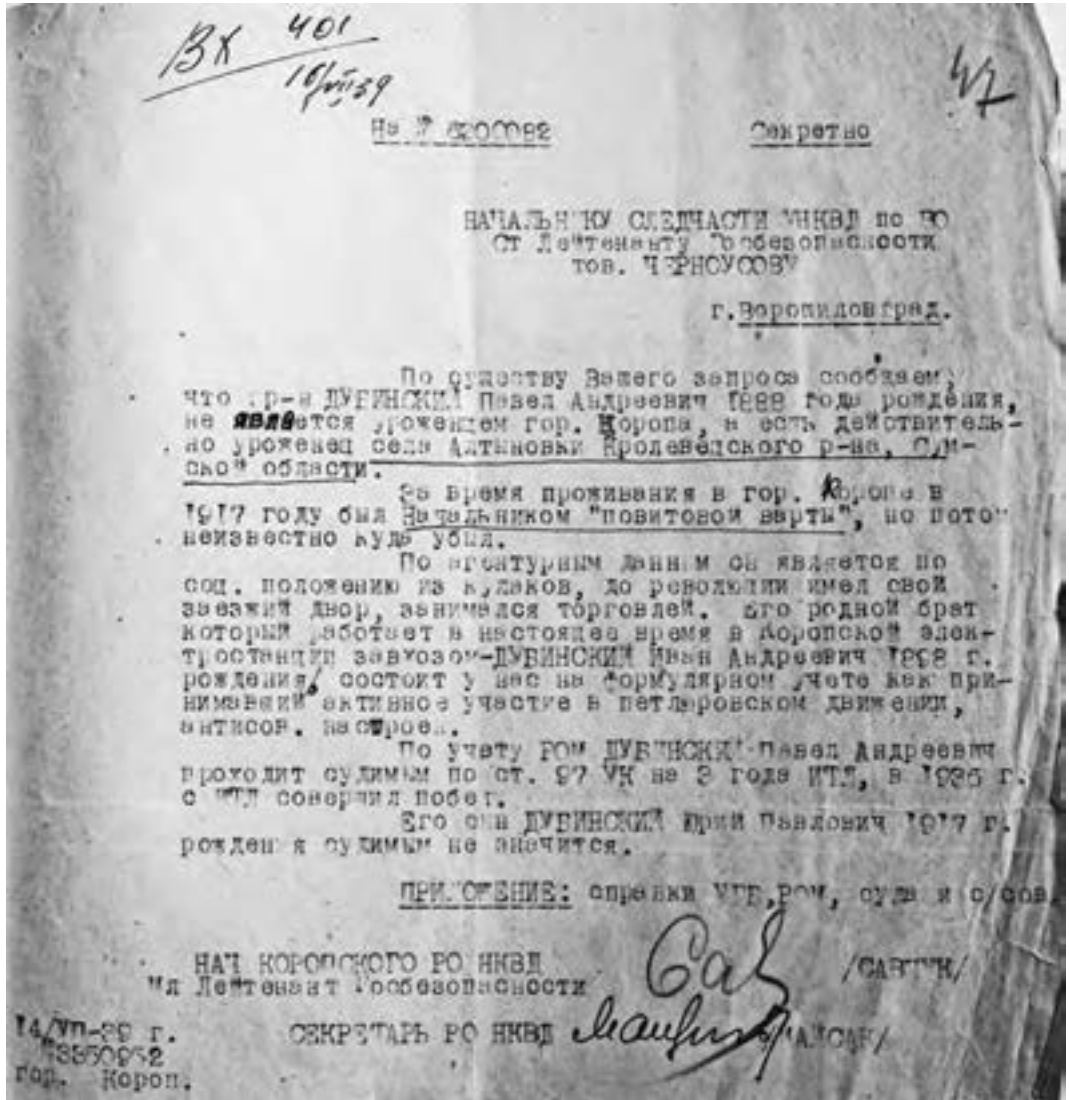
В 1936 організував в с. Дорониловграді художньо-ремесничу майстерню, по владній болені, он вимушений перейти на інвалідність, а 7 септєбра 1937. зовсім вразив здоров'ям, завдяки клеветникам і карєристам, був арештований органами НКВД.

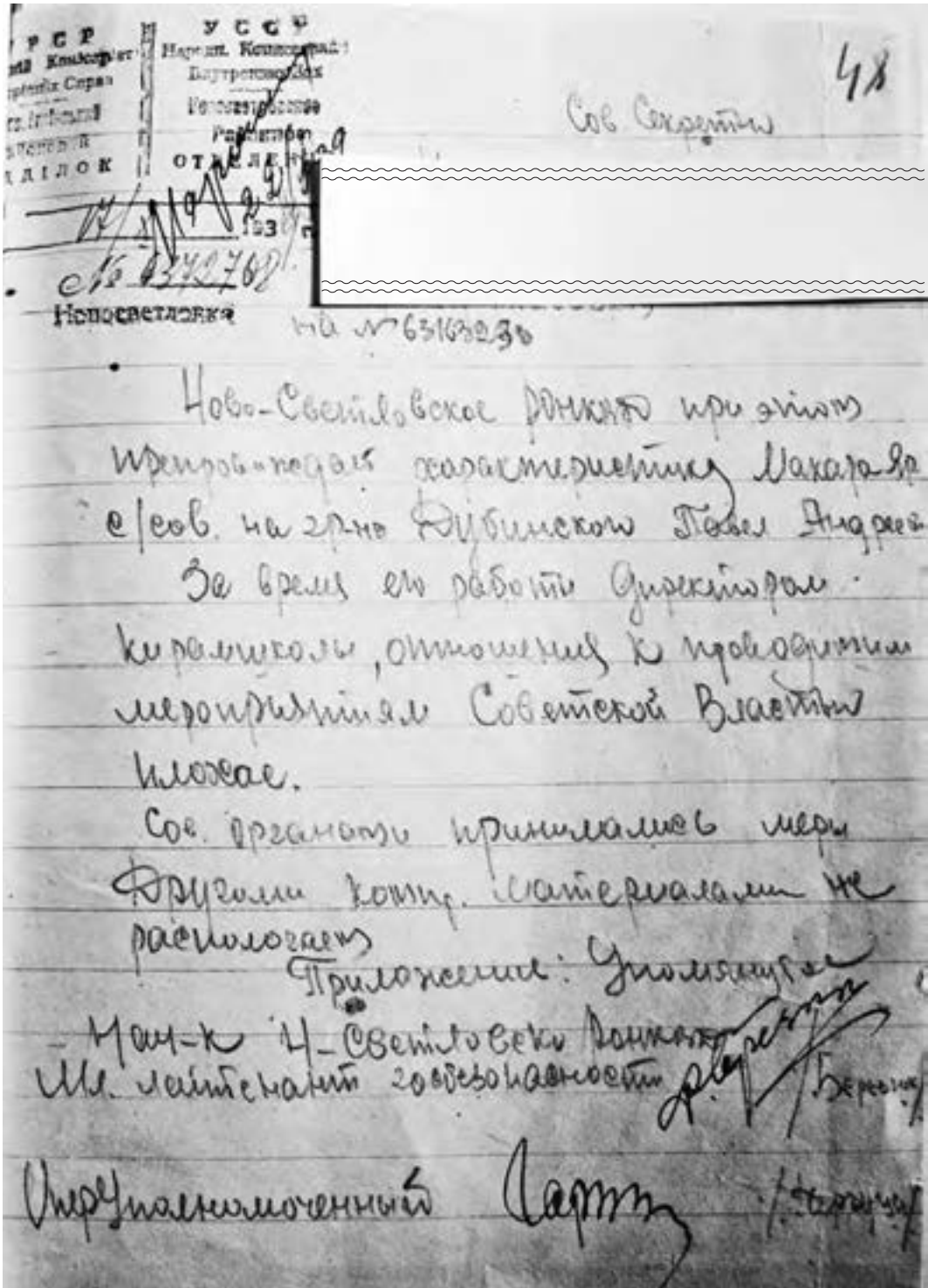
Я глибоко убєждана і убєрена, що мій чоловік не був антигосударственным злочником і злочником свого фахового класу. Он страдає невинно.

Обращаюсь к Вам с просьбой пересмотреть его дело и, если суд найдет невинным, освободить от наказания и дать всевозможные доплаты, битье можеть, последние дни со своей семьей и снять позорное пятно со всей семьи и ни в чем не виновного моего сына, который должен учиться, быть комсомольским полезным гражданином, сыном и патриотом нашей социалистической родины.

14/II-1939г.

В. Васильева

Характеристика 49

Явно на з.н. Рудиский
 Новос Андреев. в том
 что он проживал на террасе
 реки Маково. Известно что
 в 1927-28 гг. работал при мажоре
 Гротоман Керан и воевал в революционном
 вое 1935 года. Отличился его в
 Красной Армии. Советского мена
 Краутиби Насел. Моего з.
 Мисна в 1932 году Чина Динина
 Замас мунд которого дону во
 торговалась. а Катюша не замисла
 Умислена что не одно время
 Советскими органами принималась
 Мунд как злоупотребляющая
 в отношении Коллениковских
 Краутиби не работала. т.е. не
 Мисна делала среди коммунистов
 Девиное (Красноармейская ж.д. ст.
 с. Маково-Зра) о существовании
 Стану и мунда стар. Динин

Армии, связь Звоничей, с...
 Не известно, поскольку от Н. Динина

М. С. Силин
 В. Динин

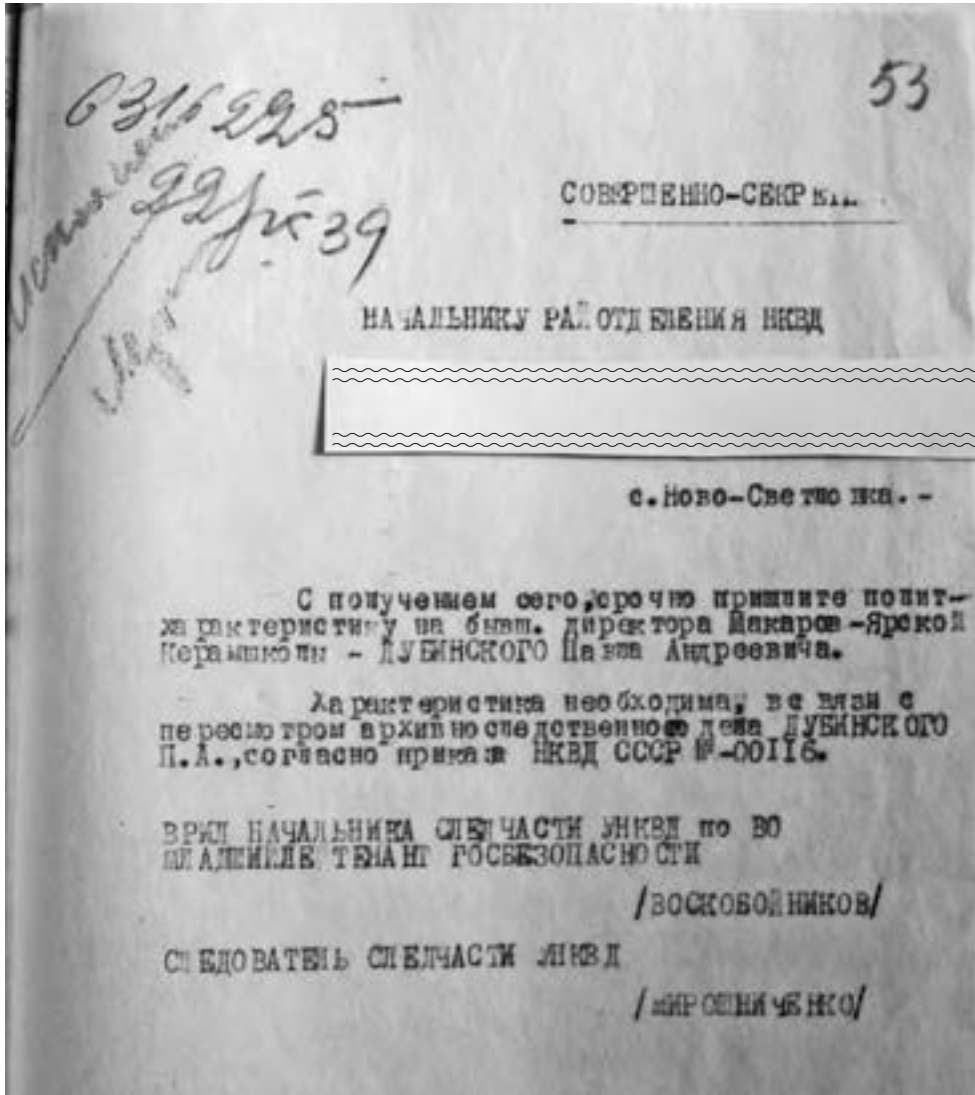

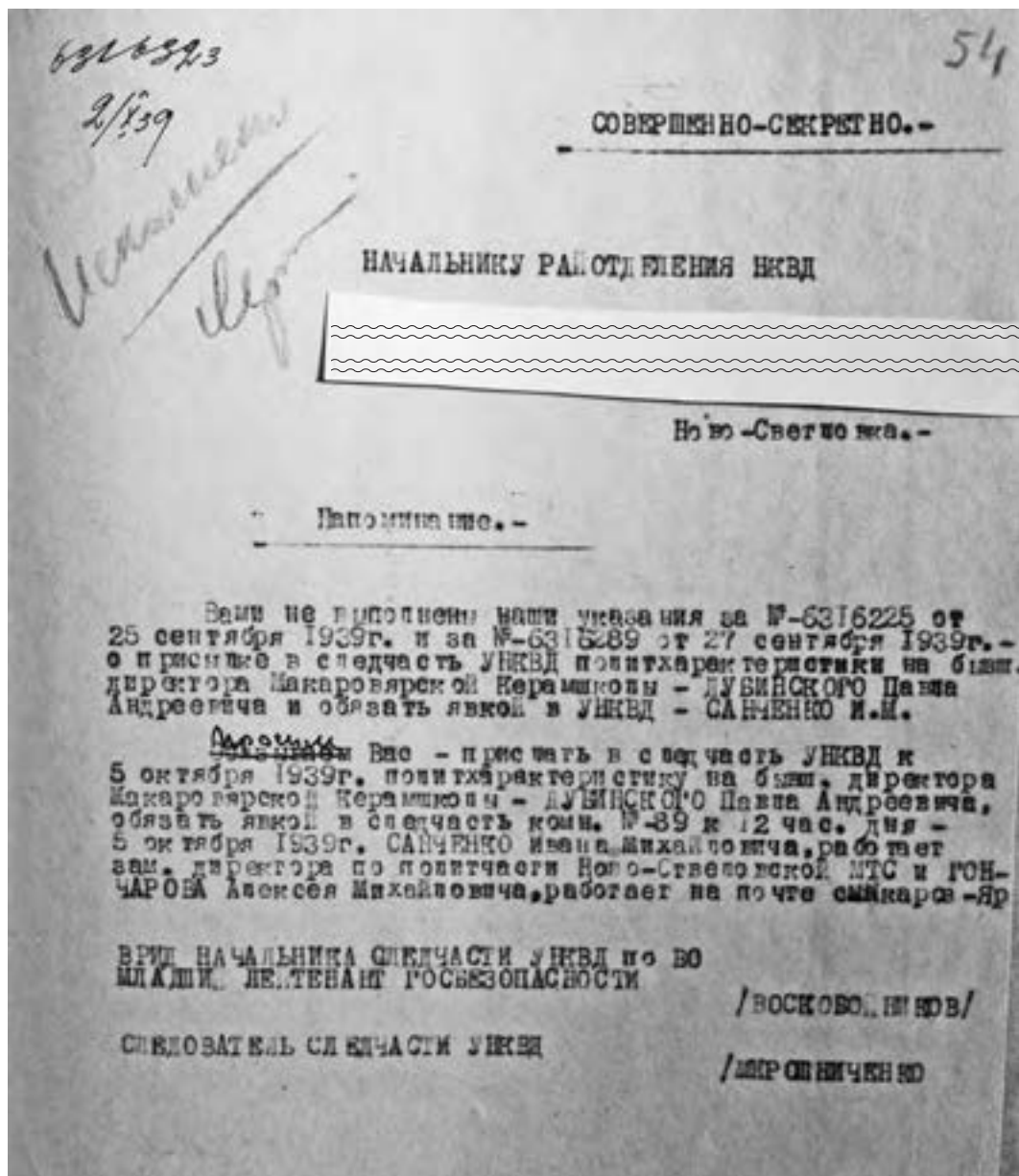
Довідко Каротихинович
 Дидана на уо Астмивка
 Аудинсково Павла Андрико
 На роно 1888р. по ме
 мо. Сои по созоману до Ре-
 Социализи Морзови. Тоїсно
 дернов. Бувши наом Астме
 нивка, а мав замонане
 подерро. При ке судова
 амене в 1918р. при перебуванн

в.с. Астмивка Петиморозови
 Отридов мав зв'язок з Камод
 нии Окнатом, В 1919, 1920
 працював на театральні про
 в.с. Астмивка, частю виїзном
 сено, а перебувши в 1927р. вступ
 зобачи в про шовде перебуванн
 сради невідомо. Социологам
 пош дома сродомі заборн
 Союзу сради Астм
 Лектор...

Справка - Хоронтирствена 52
 Видана на грна Дубинського
 Юрис Павловича в тиж що він
 в мавриц гро боцетому син торговлі. Діт Ду-
 ко бачкою Юрис Павловича Дубинський
 Андрій Корнієвич мов в с. Машинці
 при Машинській в'їзній дорозі садибу
 два доми, лавки і сходи для різних
 грузів, різні торгові як брали в аренду
 в Дубинському М.К. а також і залізний
 двір і стовпу при двері. а також кірпичами
 гаво з найбільшою силою. Возв'язав Дубинський
 Павло Андр. Скоп він зблиз в с. селі Дубин-
 ского Андрій К. репресировани в 1919 і сканом
 во репресировани 1930 році за неуплату державних
 боргів. Також Дубинський Павло Андр. в селі
 проживав тастько 1920-21 рр решту перебував
 в мавриц с. с. Приблизно в 1918р батини йт
 Дубинський Павло Андр. був помішником

вортково в.м. Королі Корнієвської в с.л.
 мав сизки з гетьмановцями і петлюрівцями.
 За Дубинського Юрис Павловича в селі при
 с/роти ніхили мав працю с/роти Н.т.т.
 сина с/рота.
 Голова с/р. (д.с.)
 Секретар.

58

отзыв
27.12.39

СОВЕРШЕННО - СЕКРЕТНО. -

НАЧАЛЬНИКУ РАБОТДЕЛА НКВД

г. Кроневец - Сумской области. -

"Напомяните"

Прошу исполнить иши №-3316186 от 19 сентября 1939 г. - о присылке следственной части НКВД по Ворошиловгр. обласги - справки о социальном положении и социальном состоянии, а также и других материалов, которыми Вы располагаете на ДУБИНСКОГО Павла Андреевича, 1888г. рождения, урож. с. Антонины, Кроневецкого района.

Одновременно пришлите справки на его сына - ДУБИНСКОГО Явля Павловича.

Отсутствие указанных справок, не дает возможности решить вопрос о ДУБИНСКОМ П.А. и ДУБИНСКОМ Я.П. после просмотра архивов, согласно приказа НКВД СССР №-00116.

С ответом просим не задерживать.

НАЧАЛЬНИК УПРАВЛЕНИЯ НКВД по ВО
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

/ЧЕРЕВАТЕНКО/

ВРИД НАЧАЛЬНИКА СЛЕДЧАСТИ НКВД
МЛАДШИЙ ЛЕ. ТЕПАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

/ВОСКОВО, НИКОВ/

ПОСТАНОВЛЕННЯ

(о пересмотре дела по заявлению)

Гор. Ворошиловград, 1939 года декабря 28 дня.

ДУВИНСКОГО Павла Андреевича, 1888 года рождения, ур. с. Алтыновка, Кролевецкого района, Сумской области, украинец, гражданства СССР, образование среднее, по соц. происхождению из кулаков торговцев, проживал в городе Ворошиловграде. До ареста нигде не работал.

Осужден Судтройкой УНКВД по бывшей Донецкой области на 10 лет ИЛЛ,-

И А В Е Л:

ДУВИНСКИЙ П.А. 4/Х1-1937 года Судтройкой УНКВД по быв. Донецкой области осужден на 10 лет ИЛЛ.

Основанием для вынесения решения послужили следственные материалы свидетелей, которыми установлено, что -

ДУВИНСКИЙ П.А. бывший эсер, проживая в селе Макаров-Яр, Ворошиловградского района, будучи директором Керамической профкоопы в 1929 года по 1930 год проводил контрреволюционную агитацию против коллективизации и хлебосдачи государству, вел контрреволюционные разговоры о том, что колхозники живут очень плохо, дискредитируя колхозный строй говорил: " В Советской власти до тех пор будет голод и разруха, пока будут существовать колхозы.

15-го марта 1939 года от жены осужденного ДУВИНСКОГО П.А. - ВАСИЛЬСКОЙ-ДУВИНСКОЙ В., на имя Председателя Президиума Верховного Совета СССР тов. КАЛИНИНА М.И. поступило заявление с просьбой о пересмотре дела.

Произведенной перепроверкой материалов дела на основании которых ДУВИНСКИЙ был арестован и осужден, установил:

ДУВИНСКИЙ П.А. происходит из семьи крупного кулака торговца, принимал активное участие в эсеровско петлюровском движении. В 1917 году был начальником уездной варты в городе Короп Черниговской области. В 1935 г. осужден по ст. 99 УК УССР.

82

2.-

Вновь допрошенные свидетели: ЗВЕРЯКА И. П.,
УДОБНИЧЕНКО И. С., КОЗЛОВИЧЕНКО С. С. не показали анти-
советской деятельности ДУБИНСКОГО.

Передопрошенные по делу свидетели:
ЧАБАНЬКО Т. Е., КАРАЦКА Г. М., ГОНЧАРОВ А. И., САВЧЕНКО
П. И. подтверждают антисоветскую деятельность ДУБИН-
СКОГО.

Работая директором Макаро-Ивовской Кера-
мической школы, созданием плохих бытовых условий
учащихся, ДУБИНСКИЙ развалил школу. Занимался поло-
мой распушенностью среди учащихся девушек, понуждая
их к сожительству, заявлял, что "Коммунистическая
партия неправильно сделала прецедент женщинам
разные права с мужчинами, в этом партия ошиблась".

Проводил антисоветскую агитацию против
хлебо-заготовок, заявляя: "Зачем даются распоряже-
ния о хлебозаготовках, когда знают, что хлеба у
крестьян нет".

Вместе с церковниками и кулацкими элемен-
тами, проводил антисоветскую агитацию против кол-
хозного строя, в результате чего в 1934 году вывели
из колхозов Макаро-Ивовского сельсовета и окружаю-
щих сел 250 семейств.

В 1935 году вынужая недовольство колхозным
строем говорил: "Когда люди жили индивидуально и
вели индивидуальный метод обработки земли, тогда
всего было достаточно, каждый работал для себя, а
теперь вы загнаны в колхозы, ни один из вас не ра-
ботает, как хозяин, а работает из застраха, поэтому
не хватает продуктов".

Таким образом антисоветская деятельность
ДУБИНСКОГО П. А. свидетельскими показаниями
подтверждается.

На основании изложенного,-

П О С Т А Н О В И Л:

Решение Судтройки УНКВД по быв. Донецкой
области от 4/ХІ-1937 года в отношении обвиняемого
ДУБИНСКОГО Павла Андреевича - оставить в силе.

83

3.-

В просьбе об освобождении ДУВЕНСКОГО П.А.
из под стражи - отказать.

Копию настоящего постановления направить
1-му Спецотделу НКВД СССР.

Начальнику концлагерей по месту заключения
ДУВЕНСКОГО.

1-му Спецотделу УНКВД по Ворошиловградской
области о настоящем постановлении сообщить заявителю.

Архивно-следственное дело по обвинению
ДУВЕНСКОГО П.А. обратить в архив.

СЛЕДОВАТЕЛЬ СПЕЦЧАСТИ УНКВД ПО ВО

Мирошников - (МИРОШНИКОВ)

СОГЛАСЕН: ПОМ НАЧ СПЕЦЧАСТИ УНКВД ПО ВО
СТ. МЕРТВЕЦКОГО ГОСВЕЗОБЛАСНОСТИ

Гарасим
(ГАРАСИМ)

УТВЕРЖДАЮ: НАЧАЛЬНИК УПРАВЛЕНИЯ НКВД ПО ВО
КАПИТАЛ ГОСВЕЗОБЛАСНОСТИ

Червчатенко
(ЧЕРВЧАТЕНКО)

3. По возможности переадресовать дополнительных свидетелей ЗВЕРЕКА, УДОВИЧЕНКО и КОСЫСКИЧЕНКО, опрошенных в 1939г. по вопросу контрреволюционной деятельности ДУБИНСКОГО Павла Андреевича.

При этом следует обратить внимание на показания свидетеля ЧАБАНЕНКО, данные им 20.01-1939гг. о том, что протокол допроса его попросил подписать следователь. В том же от своих показаний, данных в отношении контрреволюционной деятельности ДУБИНСКОГО П.А. ЧАБАНЕНКО отказался.

По окончании исследования дело вместе с копией и материалами проверки дошу направить в прокуратуру области.

Зач.
Ворошиловградской области
Государственный советник 3-го класса
М. САМАКЕ

1957 г. 5.12
Троцкий
13
7.12.57
Слово ССР? Аварквы 87
Валентина Федоровна
инициала уполномоченная в в.
амвлише В
Троцкому сообщить мне обывшим осужденном
моим мужем Дубинском Павле Андреевичем
рождения 1888 года арестованного в
Ворошиловграде 1937 года заключенного в
Кремль ССР и умиршего в 1938 году 10
Троцкому ли он оправдан?
Какой справки нужна для даль-
нейшей жизни семьи.
2/12 1957 года В.В.Шинь
Ведомств нет

Обзорная справка.

по архивно-следственному делу
№ 15305 на осужденного, -

Дубинского Юрия Павловича, 1917 г.
ростов. уроженец гор. Полтавы, украинец,
гр. СССР, из семьи служащих, образо-
вание среднее, холост, проживал в
гор. Ворошиловграде, Пемкомбинат,
корпус № 8, кв. № 16.

5го августа 1936 года, Ворошиловградским
городским УТБ УНКВД по Донецкой области был
арестован по ст. ст. 54-10 и 68 и 2ой УК УССР за
контрреволюционную деятельность и подготовку
фальшивых документов.

23го ноября 1936 года Спец. коллегией Донецкого
областного суда Дубинский Юрий Павлович
осужден к 4 годам ИТЛ с отбытием в отдален-
ных местностях Советского Союза и отлучением
в правах сроком на 2 года.

В процессе следствия по делу при допросе
6/у-1936 года Дубинский Ю. П. давал показания, что
изъяты у его на квартире в период его ареста и хранения
контрреволюционная украинская националистическая
литература и антерхистские брошюры "Завдання
на суді антерхиста Етїсвєнта", призначений месаму
отцу Павлу Андрєєвичу Дубинському.

При допросе 20/ix 36г. Дубинский Ю. П. показывал,
что главные толчки к тому, что я попал на суд

-2-

враждебной деятельности по отношению к Советской власти, посягнув на репрессивные Советской властью меры отцу, как и все же какие-то дополнительные преступления, от них мы во мне великая злоба против личности граждан Советской властью и тогда практически мой контрреволюционный деятельностью выразился в писании письма этикет контрреволюционного характера.

В протоколе допроса Дубинского Ю. П. от 29/IX-36 года на заданный ему вопрос: «С какой целью вы хранили у себя в комнате оружейный и газовый чучело при обилии портретов контрреволюционера «Трактор»? Ответил: «Этот портрет я видел неоднократно в камере следствия, но он не являлся моей советственностью, а принадлежал моему отцу - Павлу Дубинскому, сын к этому отнесся безразлично».

Давая показания, след Дубинский Юрий неоднократно рассказывал ему, что его отец Дубинский Павел в первые годы НКВД в 1934 году был убит. Находясь в стирке нестроган, ходил всегда в украинском национальном костюме и обычной темной его волнушкой были разговоры Дубинского Юрия с украинцами, но не Советский, с отдельными строителями свою жизнь от отчаяния советских республик.

Ведущий из разговора на эту тему, Я. Рубинский оканчивает убедившись, что Дубинский Юрий действительно сотрудничал с вами отцу без страха в 1934 году.

-3-

В дні шкільної протисної дошки Дубинського
Табла Андреевича от 25 IX 1936 года, где Дубин-
ский Б.А. давал показания о себе, что он в 1935 году
был привлечен к уголовной ответственности по ст. 99
УК, осужден на 1 год принудительных работ.

По заданию ему волею с предвечиями в партии
эсерот в 1918 году, Дубинский Табала Андреевич, отвечает,
что по своему социал-демократическому я как выходец
из крестьянской зажиточной семьи, был далек от
работы революционных организаций и в дни моей
ранней молодости, я не мог разделять программы
партии эсерот слуга, тем эсеры быстрее осуще-
ствят революцию, чем социал-демократы или
другая какая либо из известных мне политических
партий. В 1917 году я не состоял официально членом
партии эсерот, по своим политическим убеждениям
остался сторонником последней. В этом же 1917 году
мою практическую деятельность, как соучастника
партии эсерот имели свое выражение в массах
выступлений на общегородских собраниях и
митингах в с. Алтиновка, Кролевский р-н,
Гарниговской вол., где я выступал с изложением
своих оставшихся убеждений в то время по
осуществлению эсеровскими властями - планов и
целей революции.

Из деятельности партии эсерот в тот период
я помню бывшего землекопом наемщика - Масютину,
затем некоего Снегко, Голубовича в последствии
в РКП (Б).

В тот же период, может быть за
несколько месяцев перед Октябрьской Революцией

- 4 -

Я был намерен местной группой друзей
кандидатом в Учредительное собрание.

При допросе 10/х-36г. Дубинский Павел Андреевич
давал показания, что изъятая на квартире при
аресте моего сына Юрия Дубинского контр-
революционная украинская националистическая
литература Остапа Вишны, Кривоноса и других
приобреталась мною мною еще в то время
когда она еще не была изъятой и эти книги
мой сын забирал записав себе, некоторые из
указанной литературы были изъяты на основании
распоряжения Горюхи из школьной библиотеки
Максима Яровского Керчанской прогимназии
директором которой был я. Это относится
к периоду 1928-1930 годов.

Другие показания в отношении
Дубинского Павла Андреевича в мое время
архивно-следственным делом на осужденном
Дубинском Юрии Павловиче не имелись.

Вопрос - Назовите лиц, которые
высшее с Вами работали в Кара-
мишевской школе в с. Макаров Яр
и где они проживают или работали
в данное время?

Ответ - Высшее сослужив в Кара-
мишевской школе в с. Макаров Яр
работали:

- 1) Табаненко Тимофей Владимирович,
который расстрелян немцами как
партизан в районе с. Ново-Свободное.
- 2) Санженко Иван Михайлович, а где
он находится мне неизвестно, работы
предоставить с Макаров Яр.
- 3) Гонгаров Алексей Михайлович, прожи-
вал в с. Макаров Яр, а где он сейчас не знаю
и не знаю.

- 6 -

- 4) Удовиненко Иван Степанович, работы
при школе вавозов, а где он сейчас
живет в недалеком время неизвестно
мне.
- 5) Колесниченко Степан Владимирович,
работал в совхозе в Кирашинке
"12 лет Октября" Ново-Свободно-
"отно р. на Вавозе в вавозной в.д, но
где он сейчас мне неизвестно.
- 6) Шкурко Иван Иванович, работы
механиком в Кирашинке, а сейчас
работает при Курпизинском вавозе
гор. Кузнецовые вавозе парня и. Горьков.
7. Дудак Антон, работы механиком
в Кирашинке, а сейчас работает при
автом с с. Кузнецовые и работает в
Курпизинском вавозе. Кузнецовые вавозе
парня и. Горьков.

2-кв.

107

СЕКРЕТНО

Зкв. №...

НАЧАЛЬНИКУ СЛЕДСТВЕННОГО ОТДЕЛА УКГБ ПРИ
СМ УССР ПО ЧЕРНИГОВСКОЙ ОБЛАСТИ

Управлением КГБ при СМ УССР по Луганской области проверяется архивно-следственное дело на осужденного в 1937 году за проведение контрреволюционной деятельности ДУБИНСКОГО Павла Андреевича - 1888 года рождения, уроженца с. Алтыновка, Кролевецкого района Сумской обл.

По материалам дела значится, что ДУБИНСКИЙ Павел Андреевич в поселке городского типа Короп, Черниговской области был начальником петлюровской "Повитовой варты"

Прошу проверить и подтвердить соответствующими документами действительно ли ДУБИНСКИЙ П.А. был начальником петлюровской "Повитовой варты" в шт Короп, при наличии других компроматериалов на него выслать нам для ознакомления.

61917 2097

61917

32

НАЧАЛЬНИК СЛЕДСТВЕННОГО ОТДЕЛА УКГБ
ПРИ СМ УССР ПО ЛУГАНСКОЙ ОБЛАСТИ
ПОЛКОВНИК -

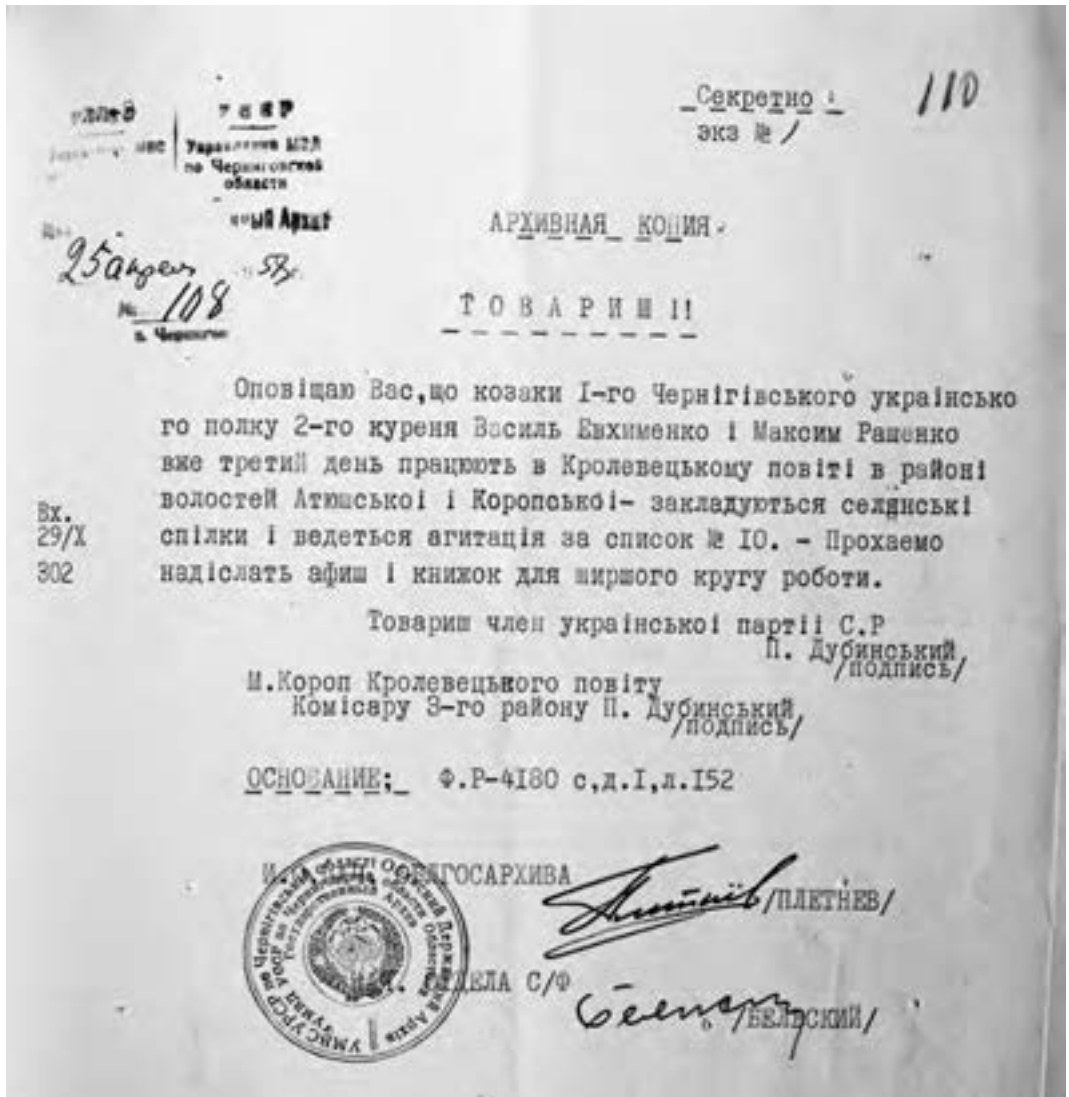
н 5/930

15.10.82

Отп. 2-эка.

(Шмагалева) / ТЕРТЫНИК /

2/0103

Секретно

Укроб по Ст. Усер по Луганський обл.

След. отдела

Исполнитель Зятюгин тел. _____ отпущено 120
(фамилия) 6486

ТРЕБОВАНИЕ

на проверку по оперативно-справочной картотеке
 Укрно-архив. отдела Укроб по Тернопольской обл.

Просьба проверить и выдать справку:

1. Фамилия ДУБІНСКИЙ

2. Имя и отчество ПАВЕЛ АНДРЕЕВИЧ

3. Год рожд. 1888 4. Место рожд. с. Алтынровка
Хролевщого р-на Сумской обл.
или с. Борок Тернопольской обл.

5. Адрес _____

6. Место работы и должность _____

7. Какая нужна справка О наличии компро-
материалов

8. Для чего нужна справка в связи с протестом от
суд. следств. дела.

Начальник След. отдела (отделения) Укроб по №
Лодковник (Бердешиник)
(звание, фамилия, инициалы)

11. Апрель 1987 № _____

12. Луганск

Фамилия, имя и отчество проверяемого пишутся печатными буквами.

129

"УТВЕРЖДАЮ"

НАЧАЛЬНИК УПРАВЛЕНИЯ КГБ ПРИ
СОВЕТЕ МИНИСТРОВ УССР ПО ЛУ-
ГАНСКОЙ ОБЛАСТИ ПОДПОЛКОВНИК

"21" мая 1958 года

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

гор. Луганск

"20" мая 1958 года

Я, сотрудник Управления КГБ при Совете Министров УССР по Луганской области капитан ЗЯТЮГИН, рассмотрев архивно-следственное дело №-5838 на осужденного-

ДУБИНСКОГО Павла Андреевича, 1888 года рождения, уроженца села Алтынковка, Кролевецкого р-на, Сумской области, украинец, беспартийный, в 1935 году судим по ст. 99 УК УССР к 1 году принудительных работ. До ареста проживал в гор. Ворошиловграде, Жилкомбинат, 2-й подъезд, кв. 16, пенсионер.

Н А Ш Е Л:

ДУБИНСКИЙ Павел Андреевич 6 сентября 1937 года Ворошиловградским горотделом УГБ УНКВД по Донецкой области был арестован и 4 ноября 1937 года тройкой УНКВД по Донецкой области за активное проведение контр-революционной агитации осужден к 10 годам ИТЛ. Находясь в заключении, 10. XII. 1938 г. ДУБИНСКИЙ П. А. умер.

2.-

Допрошенные по его делу в 1937 году и передопрошенные в 1939 г. свидетели - ЧАБАНЕНКО Т.Е., САНЧЕНКО И.М., ГОНЧАРОВ А.М., КАРӨНДА Г.М. давали показания, что ДУБІНСКИЙ Павел Андреевич, работая директором керамической школы в селе Макаров Яр, Ново-Светловского р-на, Ворошиловградской области, к своим служебным обязанностям относился халатно, недостойно вел себя в быту, склоняя к сожителству учениц керамшколы, проводил контрреволюционную агитацию против коллективизации, дискредитируя колхозный строй, высказывая свои недовольства на советскую власть и мероприятия, проводимые партией и Правительством.

Из материалов дела видно, что ДУБІНСКИЙ П.А., проживая в селе Алтыновке, Кролевецкого р-на, Сумской области, в 1917 г. выступал на митингах и собраниях за платформу эсеров, был от эсеров выдвинут кандидатом в учредительное собрание и в том же 1917 г. в п.г.т. Короп, Черниговской области был начальником петлюровской "Повитовой варты".

При аресте в 1936 г. его сына ДУБІНСКОГО Юрия, на квартире ДУБІНСКОГО П.А. была обнаружена и изъята украинская националистическая литература и портрет Троцкого.

В процессе следствия ДУБІНСКИЙ П.А. в предъявленных ему обвинениях виновным себя признал только в той части, что он действительно в 1917 г. выступал за платформу эсеров, был выдвинут от эсеров кандидатом в учредительное собрание и изъята при аресте сына украинская националистическая литература принадлежала лично ему - ДУБІНСКОМУ П.А.

При проведении дополнительной проверки установлены и передопрошены свидетели: УДОВИЧЕНКО И.С., КАРӨНДА Г.М., ЗВЕРЯКА Н.П. и дополнительно допрошены свидетели: ПАЩЕНКО Е.К., НАБОЧЕНКО Е.А., ДУДАК А.И. и ШКУРКО И.И..

Свидетели: КАРӨНДА Г.М., ЗВЕРЯКА Н.П., ПАЩЕНКО Е.К., ДУДАК А.И. и ШКУРКО И.И. при допросе дали показания, что ДУБІНСКИЙ П.А., работая директором керамшколы в с. Макаров Яр, к служебным обязанностям относился недобросовестно, в быту вел себя недостойно, склоняя к сожителству учениц керамшколы, задерживал или совсем отказывал в выплате зарплат преподавательскому и со-

служиващому персоналу, видавал им порченную муку для питания, тем самым вызывал недовольство среди сотрудников школы, проявлял недовольство к существующему колхозному строю и мероприятиям, проводимым партией и Правительством.

Свидетели: УДОВИЧЕНКО И.С. и НАБУЧЕНКО Б.А. звали ДУБИНСКОГО П.А. как директора керамшколы, о его контрреволюционной деятельности им ничего не известно.

При дополнительной проверке составлена обзорная справка по архивно-следственному делу на осужденного в 1936 году ДУБИНСКОГО Юрия Павловича, сына ДУБИНСКОГО П.А.

При допросе во время следствия ДУБИНСКИЙ Юрий давал показания о том, что изъятая на квартире в период его ареста украинская националистическая литература и портрет контрреволюционера ТРОЦКОГО принадлежат его отцу - ДУБИНСКОМУ Павлу Андреевичу.

В деле имеется протокол допроса ДУБИНСКОГО П.А., где он показывал, что по своему происхождению я, как выходец из крестьянской зажиточной семьи, был далек от рабочих революционных организаций и в 1917 году начал разделять программу партии эсеров, считая, что эсеры быстрее осуществят революцию, чем социал-демократы или другая какая-либо из известных мне политических партий...

... В том же 1917 году моя практическая деятельность, как сочувствующего партии эсеров, нашла свое выражение в моих выступлениях на собраниях и митингах в с. Алтиновке, Кролевецкого р-на, Черниговской области, где я выступал с изложением своих оставшихся у меня в то время по существу эсеровских взглядов, планов и целей революции..."

Проверкой установлено, что ДУБИНСКИЙ Павел Андреевич действительно в 1917 г. состоял членом Украинской партии эсеров и был комиссаром 3-го района Кролевецкого повята в гор. Короп, Черниговской области и проводил активную эсеровскую деятельность.

Учитывая вышеизложенное, -

ПО Д А Г А Л Б Ъ:

Решение Тройки УНКВД по Донецкой области от 4-го ноября 1937 года в отношении ДУБИНСКОГО Павла Андреевича считать правильным.

" УТВЕРЖДАЮ "

Прокурор Луганской области
старший советник юстицииИ. КОШЕВОЙ
" 30 " июля 1959 г.

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е

25 июля 1959 г.

г. Луганск

И.О.пом.прокурора Луганской области по надзору за следствием в органах госбезопасности, СИНИЧЕНКО, рассмотрев жалобу гр-ки ВАСИЛЬЕВОЙ В.Ф. и архивно-следственное дело №5838 по обвинению:

ДУБИНСКОГО Павла Андреевича, 1888 года рождения, уроженца села Алтыновка Кролевецкого района Сумской области, украинец, б/п, в 1935 году судим по ст.99 УК УССР и I году ИТР, до ареста проживав в г. Ворошиловграде Жилкомбинат 2-й под"езд, кв.16, пенсионера,

У С Т А Н О В И Л :

ДУБИНСКИЙ П.А. 6 сентября 1937 года был арестован Ворошиловградским Горотделом УГБ УНКВД по Донецкой области за активное проведение контрреволюционной агитации, а 4 ноября 1937 года решением тройки УНКВД по Донецкой области осужден к 10 годам ИТЛ. Находясь в заключении, 10.XII.38 года ДУБИНСКИЙ П.А. умер.

ДУБИНСКИЙ П.А. обвинялся в том, проживав в селе Алтыновке Кролевецкого района Сумской области, в 1917 г. выступал на митингах и собраниях за платформу эсеров, был от эсеров выдвинут кандидатом в учредительное собрание и в том же 1917 г. в П.Г.Т. КОРОП Черниговской области был начальником петляровской "Новитовой зарты".

При ареста в 1936 году его сына ДУБИНСКОГО Ерия, на квартире ДУБИНСКОГО П.А. была обнаружена и изъята украинская националистическая литература и портрет ТРОЦКОГО.

В процессе следствия ДУБИНСКИЙ П.А. в пред"изложенных ему обвинениях виновным себя признал только в той части, что он действительно в 1917 г. выступал за платформу эсеров, был выдвинут от эсеров кандидатом в учредительное собрание и изъята при аресте сына литература принадлежит лично ему - ДУБИНСКОМУ П.А.

Допрошені по его делу в 1937 году и передпрошені в 1938 году свидетели - ЧАВАНЕНКО Т.В., САНЧЕНКО И.М., ГОНЧАРОВА А.М., КАРАНДА Г.М. давали показания, что ДУБИНСКИЙ П.А., работая директором керамической школы в селе Макаров в Ново-Светловского района Ворошиловградской области к своим служебным обязанностям относился халатно, недостойно вел себя в быту, склонял к сожительства учениц керамической, проводил контрреволюционную агитацию против коллективизации, дискредитируя колхозный строй, высказывая свои недовольства за советскую власть и мероприятия, проводимые партией и правительством.

В ходе дополнительной проверки установлены и передпрошены свидетели: УДОВИЧЕНКО И.С., КАРАНДА Г.М., ЗВЕРЯКА Н.П. и дополнительной допрошены: ПАЩЕНКО В.К., НАБОЧЕНКО В.А., ДУДАК А.И. и ШКУРКО И.И.

Свидетели: КАРАНДА Г.М., ЗВЕРЯКА Н.П., ПАЩЕНКО В.К., ДУДАК И.И. и ШКУРКО И.И. охарактеризовали ДУБИНСКОГО отрицательно, т.е. подтвердили вышеуказанные факты.

Свидетели УДОВИЧЕНКО И.С. и НАБОЧЕНКО В.А. о к-р деятельности ДУБИНСКОГО П.А. ничего не показали.

При допросе во время следствия ДУБИНСКИЙ Брий давал показания о том, что изъятая на квартире в период его ареста украинская националистическая литература и портрет ТРОЦКОГО принадлежат его отцу - ДУБИНСКОМУ П.А.

Проверкой установлено, что ДУБИНСКИЙ П.А. действительно в 1917г. состоял членом украинской партии эсеров и был комиссаром 3-го района Крелевецкого повята в г.Корон Черниговской области и проводил активную эсеровскую деятельность.

На основании изложенного, считая, что ДУБИНСКИЙ П.А. осужден правильно, а поэтому руководствуясь ст.360 УПК УССР,-

П О С Т А Н О В И Л :

1. Надзорное производство по жалобе гр-ки ВАСИЛЬВОН В.Ф. дальнейшим производством - ПРЕКРАТИТЬ, оставив жалобу без удовлетворения, о чем ей сообщить.

2. Архивно-следственное дело № 5838 по обв. ДУБИНСКОГО П.А. направить в УАО УКГБ по Луганской области для дальнейшего протекания.

И.О. ПОМ. ПРОКУРОРА ЛУГАНСКОЙ ОБЛАСТИ
по надзору за следствием в орг. госбезопасности
А.Синиченко
А.СИНИЧЕНКО

135

«УТВЕРЖДАЮ»

40 Прокурор Ворошиловградской области
Государственный советник юстиции
3 класса

Д. С. БЕСЕДА

19 сентября 1989 года

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

в отношении Дубинского П. А.
(ф. и. о.)

по материалам уголовного дела (арх. № 6285 В)

Фамилия, имя, отчество Дубинский Павел Андреевич

Дата и год рождения 1988

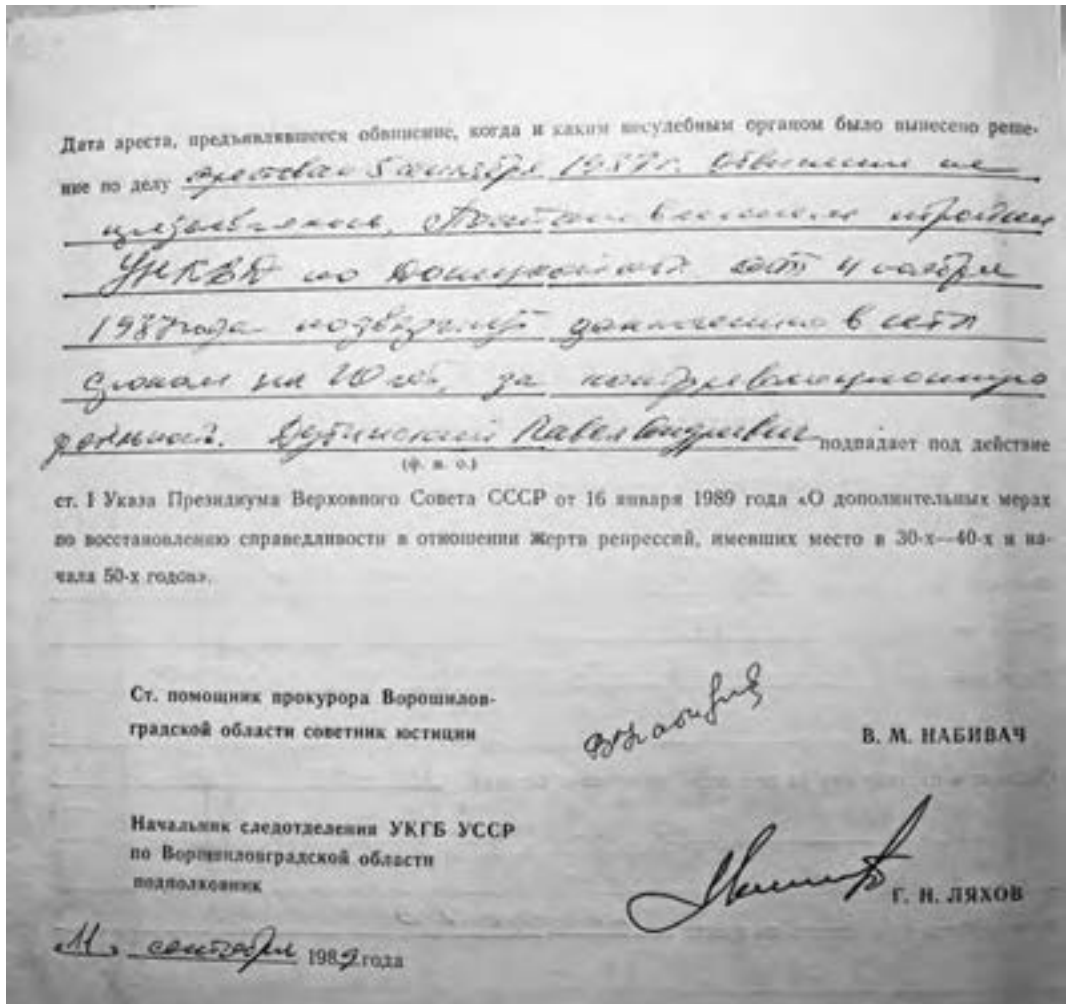
Место рождения г. Киров Ворошиловской области

Сведения о партийности (в том числе номер парт. билета) Бессовремен

Место работы и должность до ареста каменщик

Место жительства до ареста г. Ворошиловград жилищно-коммунального хозяйства кан. № 16.

Данные о родственниках родственников не уведомлено

Вінницькі спадковці

Онук завідувача Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи
Павла Дубинського – Юрій Дубинський – гортає книги з книгозбірні гончарної школи.
Вінниця. 15.08.2007. Фото Юрка Пошивайла.

Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному,
Національний архів українського гончарства. Публікується вперше

Лідія Демчук – дружина Ярослава Дубинського – переглядає витинанки та ескізи Валентини Васильєвої. Вінниця. 15.08.2007.

Фото Юрка Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше

Родина Дубинських (зліва направо):

Людмила Дмитрівна Дубинська – дружина Юрія Дубинського; Лідія Корнійвна Демчук – дружина Ярослава, молодшого сина Павла Дубинського; Юрій Ярославович Дубинський – онук Павла Дубинського; Марія та Анастасія Дубинські – правнучки Павла Дубинського. Вінниця. 21.09.2003.

Фото Людмили Овчаренко. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше

**Випускниці
ГОНЧАРНОЇ ШКОЛИ:
ЛІДІЯ ТА ОЛЕКСАНДРА
ТРЕГУБОВИ**

Повторна посвідка про народження Дарії Болотової – матері Лідії та Олександрії Трегубових. Макарів Яр. 20.03.1936. Репринт.

Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше

Свідцтво про народження Лідії Трегубової. Ворошиловград. 27.02.1950. Репринт.

Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше

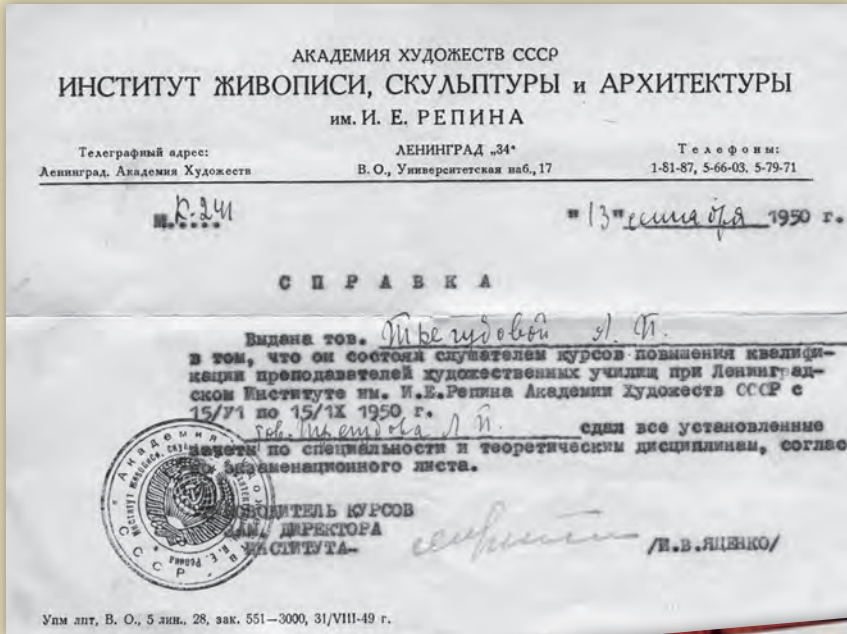

Трудова книжка Лідії Трегубової (фрагмент).
Ворошиловград (Луганськ). 1946-1967.
Репринт. Національний музей-заповідник українського
гончарства в Опішному, Національний архів українського
гончарства. Публікується вперше

Диплом Лідії Трегубової
про навчання
в Київському
державному
художньому інституті.
Київ. 1946. Репринт.
Національний музей-
заповідник українського
гончарства в Опішному,
Національний архів
українського гончарства.
Публікується вперше

СВЕДЕНИЯ				О РАБОТЕ		
№ записи	Дата			Сведения о времени на работе и увольнении	работу, переименовал по (с указанием точкой)	На основании чего выведен из учета (указав дату и номер)
	Год	Месяц	Число			
1	1946	XI	25	Принята на работу скульптором в Ворошиловградском художественном институте	Трудовой книжки № 204 от 25.11.46	
2	1967	VIII	31	Отобродило по должности скульптор	занялась в связи с переездом	Трудовой книжки № 34/16 от 31.08.67

Довідка Інституту живопису, скульптури й архітектури імені Іллі Рєпіна про навчання Лідії Трегубової на курсах підвищення кваліфікації викладачів художніх училищ. Ленінград, Росія. 13.09.1950. Репринт. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше

Членський квиток Лідії Трегубової в Співці художників СРСР. Москва. 18.03.1991. Репринт. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше

Членський квиток Лідії Трегубової в Художньому фонді СРСР. Москва. 21.11.1972.
Репринт. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному,
Національний архів українського гончарства. Публікується вперше

Членський квиток Лідії Трегубової в Спілці художників України. Київ. Початок 1990-х років.
Репринт. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному,
Національний архів українського гончарства. Публікується вперше

Пенсійне посвідчення
Лідії Трегубової.
Луганськ. 07.09.1967.
Репринт.
Національний
музей-заповідник
українського гончарства
в Опішному,
Національний архів
українського гончарства.
Публікується вперше

Лідія Трегубова.
Етюди: голівка дівчинки (1),
портрет сестри Олександри (2).
Папір, олівець.

Київ. 1940 – перша половина 1941.
Репринт. Національний музей-заповідник
українського гончарства в Опішному,
Національний архів українського гончарства.
Публікуються вперше

Лідія Трегубова.
Барельєф «Копія боргезького бійця».
Гіпс. Одеса. 1934.
Автор фото невідомий.
Національний музей-заповідник
українського гончарства в Опішному,
Національний архів українського гончарства.
Публікується вперше

1

2

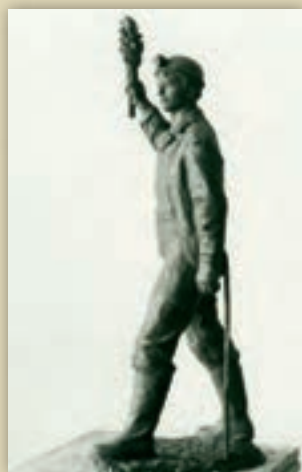
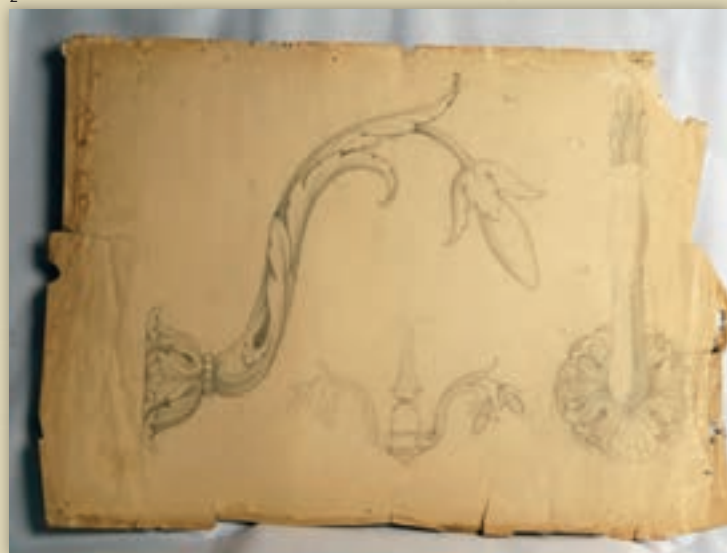
1

Лідія Трегубова. Етюд (1), ескіз (2).
Папір, олівець.

Київ. 1940 – перша половина 1941.

Репринт. Національний музей-заповідник
українського гончарства в Опішному,
Національний архів українського гончарства.
Публікуються вперше

2

1

2

3

Лідія Трегубова. Скульптури: —
«Трудова перемога» (1),
«Дівчинка зі скалкою» (2), «Шахтар» (3).
Місце виготовлення невідоме.
1987 (1), 1962 (2), 1979 (3).
Автор фото невідомий.
Національний музей-заповідник
українського гончарства в Опішному,
Національний архів українського гончарства

Главен для подання *В Кедринскому Курортном округе*

Форм. № 13

Довідка про народження

№ *42*

Грома-н(ка) *Трегубов Олександр*

народився *18 Червня* м-ця *1914* р.

Довідку видава *Макаревича* м-ця *1929* р.

рада *Новобілівська* району

округу *Кедринський*

М. П.

Ст. А. Т. А. № 114.

Довідка про народження Олександри Трегубової. Макарів Яр. 22.08.1929. Репринт. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше

Трудова книжка Олександри Трегубової (фрагмент). Ворошиловград. 1939-1943. Репринт. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше

Трудовая книжка

Фамилия *Трегубова*

Имя *Александра*

Отчество *Петровна*

Год рождения *1914 г.*

Образование: начальное, среднее, высшее

Профессия *Стенограф*

Полное наименование Трудовой книжки *Р. 111*

Дата записки в Трудовой книжке *25.11.1939*

СВЕДЕНИЯ				Сведения о приеме на работу и увольнении	О РАБОТЕ
№ записки	Дата				
	Год	Месяц	Число	работу, перемещение (с указанием причин)	
1.	1934	IV	3	Ворошиловградский завод обмундирования	на должность ткачихи
2.	1934	V	19	Березовица на супремация	на должность ткачихи
3.	1938	V	1	Березовица на стенографическом	на должность стенографа
4.	1941	X	16	Ново-Білівська	на должность стенографа
5.	1943	II	25	Списана на стенографический завод в селе Ново-Білівська	Списана на завод № 1 в селе Ново-Білівська

**ГОНЧАРНА
СПАДЩИНА
МАКАРОВОГО ЯРУ**

Гончарні твори

*1-2.
Автор невідомий. Горщик.
Макарів Яр (1); Макарів Яр (Пархоменко) (2), Луганщина.
1930-ті (1); 1930-ті – 1950-ті (2)

3.
Михайло Юхимович Гречин. Горщик («махітка»)
Макарів Яр, Луганщина. 1910-ті – 1920-ті

4.
Автор невідомий. Горщик (а, б).
Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті

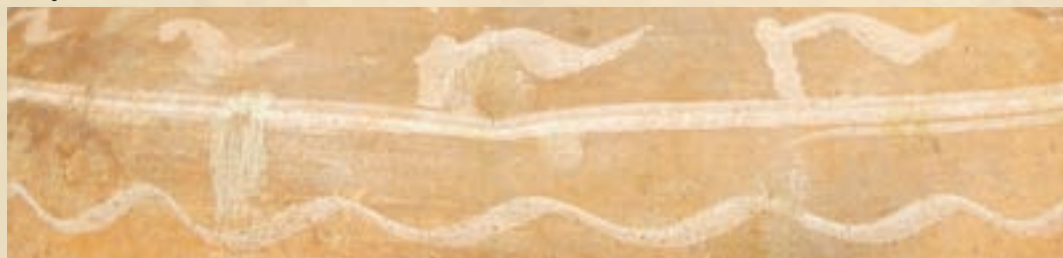
* Повні анотації опублікованих творів див. на стор. 340-348

а

4

б

5

6

7

8

5-8.
Автор невідомий. Макітра.
Макарів Яр (5, 7); Макарів Яр (Пархоменко) (6, 8), Луганщина.
1920-ті – 1930-ті (5, 7);
1930-ті – 1950-ті (6, 8)

9

10

9-11.
Автор невідомий. Макітра.
Макарів Яр (9); Макарів Яр (Пархоменко) (10, 11), Луганщина.
1920-ті – 1930-ті (9);
1940-ві – 1950-ті (10, 11)

11

12

12.
Антон Іванович Дудак. Макітра.
Луганськ. 1950-ті

13

13. Антон Іванович Дудак. Макітра.
Луганськ. 1950-ті

14

15

16

14.
Автор невідомий. Макітра.
Макарів Яр, Луганщина.
1920-ті – 1940-ві

15-16.
Автор невідомий. Макітра.
Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина.
1930-ті – 1950-ті

17.
Автор невідомий. Ринка.
Макарів Яр, Луганщина.
1920-ті – 1930-ті

17

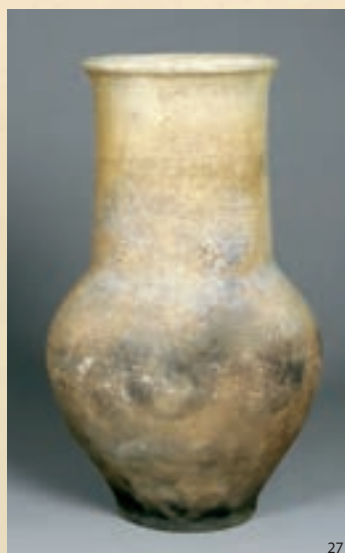

18-23.
Автор невідомий. Глечик.
Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина.
1930-ті – 1950-ті

24-28.
Автор невідомий. Глечик.
Макарів Яр (24);
Макарів Яр (Пархоменко) (25, 26, 27, 28), Луганщина.
1920-ті – 1930-ті (24);
1930-ті – 1950-ті (25, 26, 27, 28)

29-32.
Автор невідомий. Глечик.
Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина.
1930-ті – 1950-ті

33.
Автор невідомий. Глечик.
Макарів Яр, Луганщина.
1920-ті

33

34

35

34-37.
Автор невідомий. Глечик.
Макарів Яр (Пархоменко) (34, 35, 36); Макарів Яр (37), Луганщина.
1930-ті – 1950-ті (34, 35, 36); початок ХХ століття (37)

38-40.
Антон Іванович Дудак. Глечик («питун»)
Луганськ. 1950-ті

41.
Автор невідомий. Глек.
Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті

37

36

38

39

40

41

43

44

45

46

42.
Автор невідомий. Глек.
Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті

43-46.
Автор невідомий (43, 45),
Михайло Юхимович Гречин (44),
Антон Іванович Дудак (46).
Тиква («кубушка»);
Макарів Яр(43, 44);
Макарів Яр (Пархоменко) (45), Луганщина;
Луганськ (46).
1920-ті – 1930-ті (43); 1910-ті – 1920-ті (44);
1930-ті – 1950-ті (45); 1950-ті (46)

48

47. Автор невідомий (Антон Іванович Дудак?). Тиква («кубушка»). Макарів Яр (Пархоменко) (Луганськ?), Луганщина. 1950-ті

49

50. Юхим Кутько (?). Банкоподібна посудина. Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті

48-49. Автор невідомий. Тиквастий глечик («кувшин»). Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті

51. Автор невідомий. Банкоподібна посудина. Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті

50

51

52

53

54

52-54.
Автор невідомий (52, 53),
Яків Семенович Пархоменко (54).
Банкоподібна посудина.
Макарів Яр (Пархоменко) (52); Макарів Яр (53, 54), Луганщина.
1930-ті – 1950-ті (52);
1920-ті – 1930-ті (53);
1910-ті – 1920-ті (54)

55.
Автор невідомий. Барило.
Макарів Яр, Луганщина.
1910-ті – 1920-ті

55

56

56. Автор невідомий. Банкоподібна посудина.
Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1940-ві

57

57. Федір Іванович Червяков. Банка. Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1940-ві

58. Автор невідомий. Банка. Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті

58

59. Антон Іванович Дудак. Банка. Луганськ. 1950-ті

60. Антон Іванович Дудак. Банка. Луганськ. 1950-ті

61. Автор невідомий (Антон Іванович Дудак?). Банка. Макарів Яр (Пархоменко) (Луганськ?), Луганщина. Друга половина 1940-х – 1950-ті

62. Антон Іванович Дудак. Банка. Луганськ. Друга половина 1940-х – 1950-ті

59

63-67. Автор невідомий. Банка. Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1920-ті – 1950-ті (65); 1930-ті – 1950-ті (63, 64, 66, 67)

68. Автор невідомий. Банка. Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті

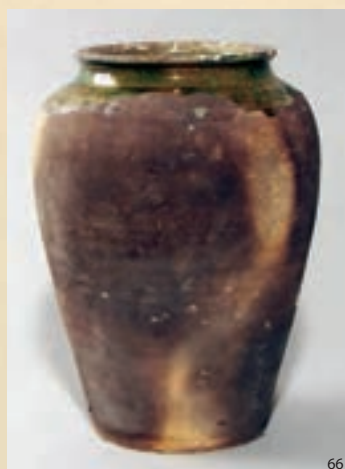
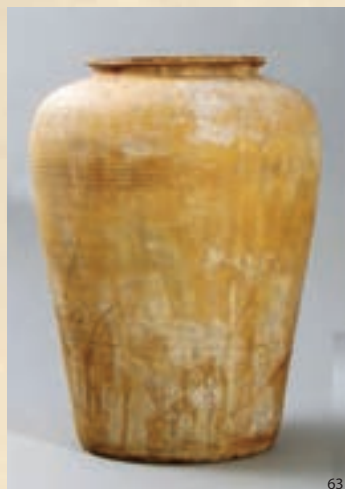
60

61

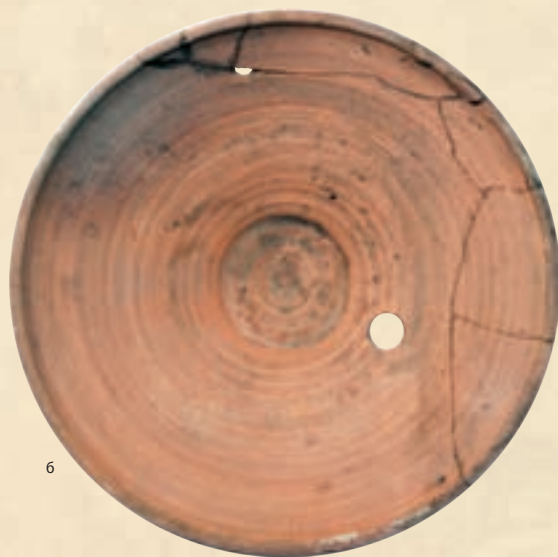
62

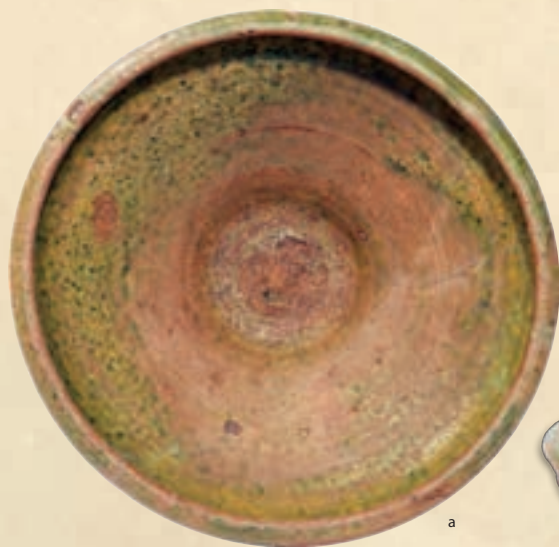
69

69. Василь Звіряка. Банка.
Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті

70

в

71

70.
Автор невідомий.
Покривець (покришка для вулика) (а, б, в).
Макарів Яр, Луганщина.
1920-ті – 1930-ті

71.
Автор невідомий. Миска (а, б).
Макарів Яр, Луганщина.
1920-ті – 1930-ті

72

73

74

75

72.
Антон Іванович Дудак. Кухоль («кружка»)
Луганськ. 1958.

73-74.
Автор невідомий. Кухоль («кружка»)
Макарів Яр, Луганщина.
1920-ті – 1940-ві (73);
1910-ті – 1920-ті (74)

75.
Автор невідомий. Кухоль-молочник («кружка»)
Макарів Яр, Луганщина.
1920-ті – 1930-ті

76.
Автор невідомий. Кухоль («кружка»)
Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина.
1940-ві – 1950-ті

76

77

78

79

77.
Автор невідомий. Зливушник.
Макарів Яр, Луганщина.
1920-ті – 1930-ті

78, 81.
Автор невідомий. Каганець.
Макарів Яр (Пархоменко) (Луганськ?) (78);
Макарів Яр (81), Луганщина.
1950-ті (78);
1920-ті – 1940-ві (81)

79.
Автор невідомий. Зливушник.
Макарів Яр, Луганщина.
Кінець 1920-х – перша половина 1930-х

80.
Автор невідомий. Посудина.
Макарів Яр (Пархоменко) (Луганськ?), Луганщина.
1920-ті – 1950-ті

80

81

82

82. Автор невідомий. Куришка.
Макарів Яр, Луганщина. 1910-ті – 1920-ті

83

83.
Автор невідомий. Ваза («пляшка»)
Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина.
1930-ті – 1950-ті

84

84.
Автор невідомий. Посудина-свічник.
Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина.
1930-ті – 1950-ті

85

85.
Антон Іванович Дудак.
Підставка під горщик для квітів.
Луганськ. 1955

86

86.
Автор невідомий. Цідильник.
Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина.
1920-ті – 1950-ті

а

87

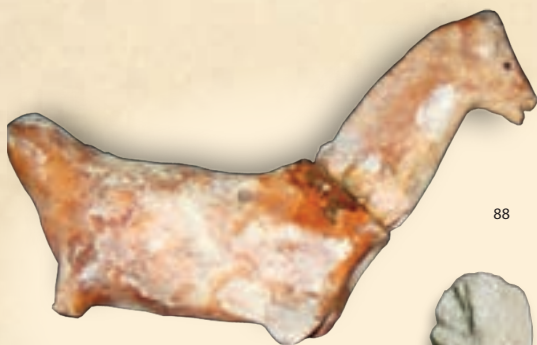

б

в

87.
Автор невідомий.
Монетка: плошка (а), куваль (б), горщик (в).
Макарів Яр, Луганщина.
Перша половина ХХ століття

а

88

б

88.
Автор невідомий.
Зооморфний свистунець (а, б, в).
Макарів Яр, Луганщина.
Перша половина ХХ століття

в

89. Автор невідомий. Зооморфний свистунець (а, б, в, г, д, е, е).
Макарів Яр, Луганщина. Перша половина ХХ століття

90. Автор невідомий. Кахля (фрагмент) (а, б, в, г, д).
Макарів Яр, Луганщина. Друга половина ХVІІІ – перша половина ХІХ століття

91

а

б

в

91. Автор невідомий. Татарська («совкова») черепиця (а, б, в).
Макарів Яр, Луганщина. 1910-ті

92

92.
Ганна Попова. Чорнильне приладдя.
Макарів Яр, Луганщина. 1931–1932

93

93.
Іван Іванович Шкурко. Чорнильне приладдя.
Макарів Яр, Луганщина. Перша половина 1930-х

94

94.
Автор невідомий.
Підставка для чорнильниць.
Макарів Яр, Луганщина.
Перша половина 1930-х

95

96

95.
Іван Іванович Шкурко. Чорнильне приладдя.
Макарів Яр, Луганщина. Перша половина 1930-х

96.
С.Шульженко. Чорнильне приладдя.
Макарів Яр, Луганщина. 29.05.1931

а

97

б

в

97.
Оксана Левченкова. Чорнильниця (а, б).
Макарів Яр, Луганщина. 23.11.1931

98

а

98.
Марія Литвинова. Підставка для чорнильниці (а, б).
Макарів Яр, Луганщина. 14.02.1930

б

99.
Зінаїда Алеко. Чорнильне приладдя (а, б).
Макарів Яр, Луганщина. 29.11.1931

а б

100

101

100.
Серафима Головка. Тиквасти глечик («кувшин»)
Макарів Яр, Луганщина. 07.03.1932

101.
Ганна Федоренко. Глечик (а, б)
Макарів Яр, Луганщина. 01.11.1931

102

а б

102.
Яків Безуглий. Ваза (а, б).
Макарів Яр, Луганщина. 1931–1932

103.
Автор невідомий. Скарбничка.
Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина.
1930-ті – 1950-ті

103

104-105.
Автор невідомий. Плювальниця.
Макарів Яр, Луганщина. ≈1929–1932

104

105

106.
Марія Литвинова. Ваза (а, б).
Макарів Яр, Луганщина. 1932

107.
П.Добранчев. Кухоль («кружка») (а, б).
Макарів Яр, Луганщина. 1930–1932

108

108. Автор невідомий (майстер або учень Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи). Глечик. Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті

109

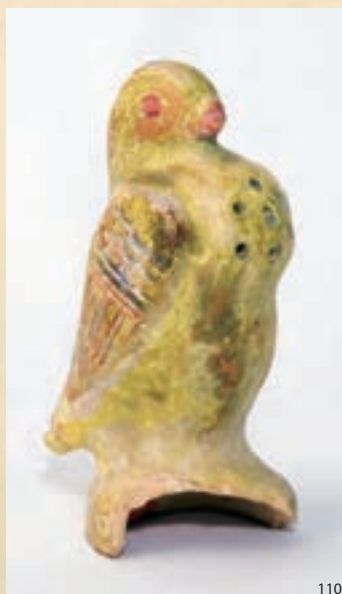
109. Автор невідомий. Тиква («кубушка»). Макарів Яр, Луганщина. Кінець 1920-х – початок 1930-х

110.

110. Автор невідомий. Пташка-свистунець. Макарів Яр, Луганщина. 1930–1933

111.

111. Автор невідомий. Ваза. Макарів Яр (Пархоменко) (Луганськ?), Луганщина. 1950-ті

110

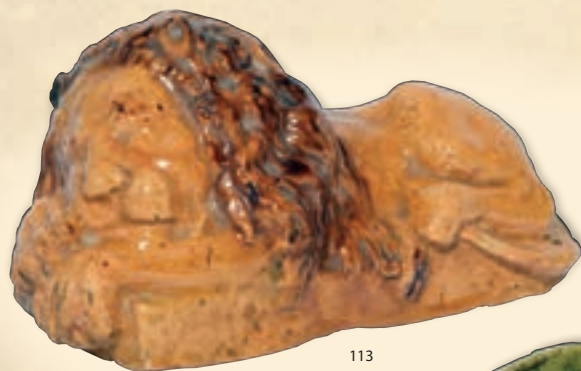

111

112

112.
Антон Іванович Дудак. Вершник.
Луганськ. 1954

113

113.
Антон Іванович Дудак. Сплячий лев.
Луганськ. 1955

114

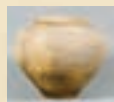
114.
Антон Іванович Дудак. Попільниця «Пес».
Луганськ. 1961

115.
Антон Іванович Дудак.
Скульптура «Тракторист»
Луганськ. 1949

115

Повні анотації опублікованих творів

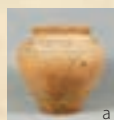
1. Автор невідомий. Горщик. Глина, гончарний круг, побіл, писання, теракота, 26,2x30,7 см*. **Макарів Яр, Луганщина. 1930-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО НД-6420. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

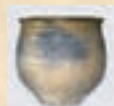
2. Автор невідомий. Горщик. Глина, гончарний круг, полива, 9,8x12,7 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-9595/К-8923. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

3. Михайло Юхимович Гречин. Горщик («махітка»). Глина, гончарний круг, полива, 10x10,5 см**. **Макарів Яр, Луганщина. 1910-ті – 1920-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-21260/КСП, -319. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікується вперше.

4. Автор невідомий. Горщик (а, б). Глина, гончарний круг, побіл, писання, теракота, 30,4x30,5 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-15177/К-14425. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

5. Автор невідомий. Макітра. Глина, гончарний круг, ритування, побіл, писання, 30x16 см***. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₂-562/В₃-205. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

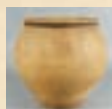
6. Автор невідомий. Макітра. Глина, гончарний круг, теракота, дріт, 38,1x42 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, КН-15500/К-14749. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

7. Автор невідомий. Макітра. Глина, гончарний круг, ритування, полива, мотузка, 32x14,5 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₁-27/В₃-31. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

8. Автор невідомий. Макітра. Глина, гончарний круг, ритування, полива, 25,5x27 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-58163/КСП₃-683. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

9. Автор невідомий. Макітра. Глина, гончарний круг, ритування, полива, дріт, 36,2x38 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, НД-8720. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

10. Автор невідомий. Макітра. Глина, гончарний круг, теракота, 33,3x30 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1940-ві – 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-58152/КСП₂-677. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

11. Автор невідомий. Макітра. Глина, гончарний круг, теракота, дріт, 32x14,5 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1940-ві – 1950-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, НВФ-867. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

12. Антон Іванович Дудак. Макітра. Глина, гончарний круг, побіл, писання, полива, 28x26 см. **Луганськ****. 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-60673/КСП₃-846. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

* У описах виробів з Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному перший розмір означає висоту, другий – найбільшу ширину.

** У описах виробів з Луганського краєзнавчого музею перший розмір означає висоту, другий – найбільшу ширину або діаметр дещя.

*** У описах виробів з Історико-меморіального музею Олександра Пархоменка перший розмір означає висоту, а другий – діаметр дещя (нижньої частини).

**** До каталогу також подано гончарні твори макарівсько-ярівського гончаря Антона Івановича Дудака, виготовлені ним під час роботи в Луганську

13. **Антон Іванович Дудак. Макітра.** Глина, гончарний круг, побіл, писання, полива, 38x28,5 см. **Луганськ. 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-60671/КСП₃-844. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

14. **Автор невідомий. Макітра.** Глина, гончарний круг, полива, 34x16,3 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1940-ві.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₆-2018/В₃-746. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

15. **Автор невідомий. Макітра.** Глина, гончарний круг, ритування, полива, дріт, 11,7x12,8 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, НД-8722. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

16. **Автор невідомий. Макітра.** Глина, гончарний круг, полива, дріт, 25,1x26,2 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, КН-15503/К-14752. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

17. **Автор невідомий. Ринка.** Глина, гончарний круг, ритування, ліплення, полива, 17,5x24,2 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-15173/К-14421. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

18. **Автор невідомий. Глечик.** Глина, гончарний круг, теракота, 28,5x17,5 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-58157/КСП₃-678. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

19. **Автор невідомий. Глечик.** Глина, гончарний круг, теракота, 23x14,5 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-58295/КСП₃-690. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

20. **Автор невідомий. Глечик.** Глина, гончарний круг, теракота, 28x16 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-58159/КСП₃-680. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікується вперше.

21. **Автор невідомий. Глечик.** Глина, гончарний круг, теракота, 26,5x16 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-58294/КСП₃-689. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

22. **Автор невідомий. Глечик.** Глина, гончарний круг, теракота, 22,5x15,5 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-58164/КСП₃-684. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

23. **Автор невідомий. Глечик.** Глина, гончарний круг, полива, 23x15,5 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-58167/КСП₃-685. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

24. **Автор невідомий. Глечик.** Глина, гончарний круг, теракота, 30x19,8 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-9582/К-8909. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

25. **Автор невідомий. Глечик.** Глина, гончарний круг, побіл, писання, теракота, 25,1x15,1 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, НД-8726. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

26. **Автор невідомий. Глечик.** Глина, гончарний круг, теракота, 27,2x16,4 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, КН-15507/К-14748. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

27. **Автор невідомий. Глечик.** Глина, гончарний круг, теракота, 27,8x16,7 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, НД-8755. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

28. **Автор невідомий. Глечик.** Глина, гончарний круг, побіл, писання, теракота, 22,8x14,8 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, КН-9775/К-9102. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

29. Автор невідомий. Глечик. Глина, гончарний круг, теракота, 24,6х14,9 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, НД-8724. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

30. Автор невідомий. Глечик. Глина, гончарний круг, теракота, 25х14,8 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, КН-15506/К-14747. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

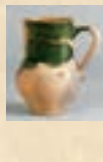
31. Автор невідомий. Глечик. Глина, гончарний круг, ритування, теракота, 26,4х17,5 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, НД-8725. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

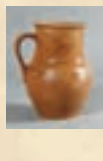
32. Автор невідомий. Глечик. Глина, гончарний круг, ритування, полива, 25,4х15,7 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-9591/К-8919. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

33. Автор невідомий. Глечик. Глина, гончарний круг, червінка, писання, теракота, 30,1х19 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-9581/К-8907. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

34. Автор невідомий. Глечик. Глина, гончарний круг, ліплення, полива, 17,2х15,4 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-15515/К-14766. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

35. Автор невідомий. Глечик. Глина, гончарний круг, ліплення, полива, 21,8х18,1 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-15176/К-14424. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

36. Автор невідомий. Глечик. Глина, гончарний круг, ліплення, ритування, полива, 15х10 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-22948/КСП₁-346. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

37. Автор невідомий. Глечик. Глина, гончарний круг, ритування, ліплення, теракота, 22,5х12 см. **Макарів Яр, Луганщина. Початок ХХ століття.** Луганський краєзнавчий музей, КП-22946/КСП₁-138. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

38. Антон Іванович Дудак. Глечик («питун»). Глина, гончарний круг, ритування, ліплення, полива, 23,5х11,8 см. **Луганськ. 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-60674/КСП₁-847. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

39. Антон Іванович Дудак. Глечик («питун»). Глина, гончарний круг, ритування, ліплення, полива, 18,5х7,5 см. **Луганськ. 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-60675/КСП₁-848. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

40. Антон Іванович Дудак. Глечик («питун»). Глина, гончарний круг, ритування, ліплення, полива, 21,8х9 см. **Луганськ. 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-60672/КСП₁-845. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

41. Автор невідомий. Глек. Глина, гончарний круг, ліплення, полива, 43х17 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₄-961/В₃-419. Фото Таіси Блюм. Публікується вперше.

42. Автор невідомий. Глек. Глина, гончарний круг, ліплення, полива, 35,5х14 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-58291/КСП₁-686. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

43. Автор невідомий. Тиква («кубушка»). Глина, гончарний круг, ліплення, ритування, побіл, писання, 29х12 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₃-952/В₃-409. Фото Таіси Блюм. Публікується вперше.

44. Михайло Юхимович Гречин. Тиква («кубушка»). Глина, гончарний круг, ліплення, теракота, 22,5х16,5 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1910-ті – 1920-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-21261/КСП₁-146. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

45. Автор невідомий. Тиква («кубушка»). Глина, гончарний круг, ліплення, теракота, 26,4х20,2 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-155151/К-14766. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

46. Антон Іванович Дудак. Тиква («кубушка»). Глина, гончарний круг, побіл, писання, теракота, 27,5х11,5 см. **Луганськ. 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-60676/КСП₃-849. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікується вперше.

47. Автор невідомий (Антон Іванович Дудак?). Тиква («кубушка»). Глина, гончарний круг, ліплення, полива, 29,5х10 см. **Макарів Яр (Пархоменко) (Луганськ?), Луганщина. 1950-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₇-2341/В₃-980. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

48. Автор невідомий. Тиквастий глечик («кувшин»). Глина, гончарний круг, ліплення, ритування, полива, 32х12 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₄-959/В₃-417. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

49. Автор невідомий. Тиквастий глечик («кувшин»). Глина, гончарний круг, ритування, ліплення, теракота, 28х16 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₄-982/В₃-436. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

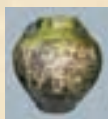
50. Юхим Кутько (?). Банкоподібна посудина (частину вінець та вушка відбито). Глина, гончарний круг, полива, 32,2х31,4 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-9578/К-8905. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

51. Автор невідомий. Банкоподібна посудина (частину вінець та вушка відбито). Глина, гончарний круг, ліплення, 33,5х28,3 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, КН-15516/К-14767. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

52. Автор невідомий. Банкоподібна посудина. Глина, гончарний круг, ритування, полива, 32,1х27,2 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, КН-15504/К-14745. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

53. Автор невідомий. Банкоподібна посудина. Глина, гончарний круг, ліплення, полива, 35,5х16 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₇-2342/В₃-981. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

54. Яків Семенович Пархоменко. Банкоподібна посудина. Глина, гончарний круг, теракота, 45х15 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1910-ті – 1920-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₁-62/В₃-69. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

55. Автор невідомий. Барило. Глина, гончарний круг, ліплення, теракота, 14х27 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1910-ті – 1920-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₁-24/В₁-28. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

56. Автор невідомий. Банкоподібна посудина. Глина, гончарний круг, полива, 39,4х31,7 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1940-ві.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-15172/К-14420. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

57. Федір Іванович Червяков. Банка. Глина, гончарний круг, теракота, 25,5х13 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1940-ві.** Луганський краєзнавчий музей, КП-21259/КСП₁-339. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

58. Автор невідомий. Банка. Глина, гончарний круг, теракота, ритування, 24,5х11 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-44953/КСП₃-465. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

59. Антон Іванович Дудак. Банка. Глина, гончарний круг, полива, 29,5х14 см. **Луганськ. 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-60668/КСП₃-841. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

60. Антон Іванович Дудак. Банка. Глина, гончарний круг, теракота, 21,5x11 см. Луганськ. 1950-ті. Луганський краєзнавчий музей, КП-60667/КСП₃-840. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

61. Автор невідомий (Антон Іванович Дудак?). Банка. Глина, гончарний круг, ритування, теракота, 29x13,5 см. Макарів Яр (Пархоменко) (Луганськ?), Луганщина. Друга половина 1940-х – 1950-ті. Луганський краєзнавчий музей, КП-44954/КСП₂-466. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

62. Антон Іванович Дудак. Банка. Глина, гончарний круг, ритування, полива, 32,5x18 см. Луганськ. Друга половина 1940-х – 1950-ті. Луганський краєзнавчий музей, КП-60669/КСП₃-842. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

63. Автор невідомий. Банка. Глина, гончарний круг, ритування, полива, 30,4x22,8 см. Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, НД-8719. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

64. Автор невідомий. Банка. Глина, гончарний круг, ритування, полива, 22,5x16,4 см. Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, КН-15505/К-14746. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

65. Автор невідомий. Банка. Глина, гончарний круг, ритування, полива, 25x16 см. Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1920-ті – 1950-ті. Луганський краєзнавчий музей, КП-58161/КСП₃-682. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

66. Автор невідомий. Банка. Глина, гончарний круг, ритування, полива, 23,9x17,7 см. Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, КН-15502/К-14751. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

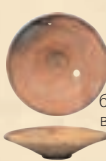
67. Автор невідомий. Банка. Глина, гончарний круг, ритування, полива, 31,4x19,8 см. Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, НД-8723. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

68. Автор невідомий. Банка. Глина, гончарний круг, ритування, теракота, 30,5x14,5 см. Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті. Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₇-2429/В₄-1047. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

69. Василь Звіряка. Банка. Глина, гончарний круг, ритування, полива, 24,2x16,5 см. Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-9576/К-8903. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

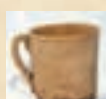
70. Автор невідомий. Покрівець (покришка для вулика) (а, б, в). Глина, гончарний круг, 9,3x42,5см. Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті. Луганський краєзнавчий музей, КП-22950/КСП₁-140. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

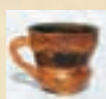
71. Автор невідомий. Миска (а, б). Глина, гончарний круг, ритування, полива, 8,3x25 см. Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті. Луганський краєзнавчий музей, КП-22947/КСП₁-355. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

72. Антон Іванович Дудак. Кухоль («кружка»). Глина, гончарний круг, ліплення, полива, 7x9 см. Луганськ. 1958. Луганський краєзнавчий музей, КП-60678/КСП₃-851. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

73. Автор невідомий. Кухоль («кружка»). Глина, гончарний круг, теракота, 9x12,5 см. Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1940-ві. Луганський краєзнавчий музей, КП-22949/КСП₃-348. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

74. Автор невідомий. Кухоль («кружка»). Глина, гончарний круг, полива, 8x12 см. Макарів Яр, Луганщина. 1910-ті – 1920-ті. Луганський краєзнавчий музей, КП-22949/КСП₃-349. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

75. Автор невідомий. Кухоль-молочник («кружка»). Глина, гончарний круг, ліплення, полива, 14,5x11 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₁-21/В₃-32. Фото Людмили Меткої. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

76. Автор невідомий. Кухоль («кружка»). Глина, гончарний круг, полива, 7,5x7,3 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1940-ві – 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-22949/КСП₁-347. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

77. Автор невідомий. Зливушник. Глина, гончарний круг, ліплення, полива, 17x15 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1930-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₁-47/В₁-54. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

78. Автор невідомий. Каганець. Глина, гончарний круг, риткування, полива, 9,9x12,1 см. **Макарів Яр (Пархоменко) (Луганськ?), Луганщина. 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-15174/К-14422. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

79. Автор невідомий. Зливушник. Глина, гончарний круг, ліплення, ангоб, мальовка, полива, 8,5x10,8 см; нижче вінець напис: «Подглазурная живопись. М.Я.». **Макарів Яр, Луганщина. Кінець 1920-х – перша половина 1930-х.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, КН-15501/К-14750. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

80. Автор невідомий. Посудина. Глина, гончарний круг, ліплення, теракота, 10,2x9 см. **Макарів Яр (Пархоменко) (Луганськ?), Луганщина. 1920-ті – 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-67128/КСП-1733. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

81. Автор невідомий. Каганець. Глина, гончарний круг, полива, 5,8x10,3 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1920-ті – 1940-ві.** Луганський краєзнавчий музей, КП-15171/КСП₁-334. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

82. Автор невідомий. Куришка. Глина, гончарний круг, ліплення, вирізування, ангоб, писання, полива, 16x4,5 см. **Макарів Яр, Луганщина. 1910-ті – 1920-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₄-1064/В₃-490. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

83. Автор невідомий. Ваза («пляшка»). Глина, гончарний круг, теракота, 12x6,5 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Луганський краєзнавчий музей, КП-22941/КСП₁-133. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

84. Автор невідомий. Посудина-свічник. Глина, гончарний круг, риткування, теракота, 8,7x7,6 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-15175/К-14423. Фото Тараса Пошивайла. Публікується вперше.

85. Антон Іванович Дудак. Підставка під горщик для квітів. Глина, гончарний круг, ліплення, полива, 8x20,5 см. **Луганськ. 1955.** Луганський краєзнавчий музей, КП-60680/КСП₃-853. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

86. Автор невідомий. Цідильник. Глина, гончарний круг, ліплення, проколювання, теракота, 10x4,5 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1920-ті – 1950-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₆-1918/В₃-722. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

87. Автор невідомий. Монетка: плошка (а), кухня (б), горщик (в). Глина, гончарний круг (б, в), ліплення (а, б), теракота, 7x4,5 см (а), 5x5 см (б), 6,5x3,7 см (в). **Макарів Яр, Луганщина. Перша половина ХХ століття.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₃-590/В₂-208 (а), КП₂-476/В₁-168 (б), НВФ-2426 (в). Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

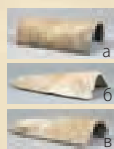
88. Автор невідомий. Зооморфний свистунець (а, б, в). Глина, ліплення, проколювання, теракота, 9x13 см (а), 8x5 см (б), 6,4x7,1 см (в). **Макарів Яр, Луганщина. Перша половина ХХ століття.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₁-184/В₁-95 (а), КП₁-134/В₁-83 (б); Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО НД-8729 (в). Фото Людмили Меткої (а, б), Тараса Пошивайла (в). Публікується вперше.

89. Автор невідомий. Зооморфний свистунець (а, б, в, г, д, е, є). Глина, ліплення, проколювання, теракота, 4,5x9 см (а), 6x6 см (б), 4x9 см (в), 4x19 см (г), 5,5x6 см (д), 3,5x7,5 см (е), 7x11 см (є). **Макарів Яр, Луганщина. Перша половина ХХ століття.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₅-1917/В₃-721 (а), КП₁-182/В₁-93 (б), КП₂-1989/В₃-734 (в), КП₁-1/В₃-1 (г), КП₂-1069/В₃-494 (д), КП₁-1070/В₃-495 (е), КП₃-1987/В₃-732 (є). Фото Таїси Блюм. Публікуються вперше.

90. Автор невідомий. Кахля (фрагмент) (а, б, в, г, д). Глина, гончарний круг, формування, ліплення, теракота, 7x11 см (а), 10x12 см (б), 13x12 см (в), 10,5x19 см (г), 5x16 см (д). **Макарів Яр, Луганщина. Друга половина ХVІІІ – перша половина ХІХ століття.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП/Вх4-2700 (а), КП/Вх4-2699 (б), КП₅-1844/В₃-682 (в), КП₅-1842/В₃-680 (г), КП₂-1843/В₃-681 (д). Фото Таїси Блюм. Публікуються вперше.

91. Автор невідомий. Татарська («соєвока») черепиця (а, б, в). Глина, гончарний круг (а), формування (б, в), теракота, 9,6x25 см (а), 7,2x30,5 см (б), 7x30 см (в). **Макарів Яр, Луганщина. 1910-ті.** Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, МГО КН-9606/К-8933 (а), МГО КН-8608/К-8935 (б), МГО КН-8607/К-8934 (в). Фото Тараса Пошивайла. Публікуються вперше.

92. Ганна Попова. Чорнильне приладдя. Глина, лиття, ліплення, ангоби, полива, 21x28 см. **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. 1931–1932.** Луганський краєзнавчий музей, КП-61154/КСП₄-953. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікується вперше.

93. Іван Іванович Шкурко. Чорнильне приладдя. Глина, лиття, ліплення, ангоби, полива, 32x28 см. **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. Перша половина 1930-х.** Луганський краєзнавчий музей, КП-18027/КСП₁-329. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікується вперше.

94. Автор невідомий. Підставка для чорнильниці. Глина, ліплення, ангоби, мальовка, теракота, 17,5x27 см; ритований напис: «М.Ш.». **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. Перша половина 1930-х.** Луганський краєзнавчий музей, КП-22944/КСП₁-344. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікується вперше.

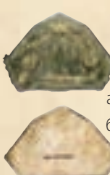
95. Іван Іванович Шкурко. Чорнильне приладдя. Глина, лиття, ліплення, ангоби, полива, 21x24,5 см. **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. Перша половина 1930-х.** Луганський краєзнавчий музей, КП-18028/КСП₁-330. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікується вперше.

96. С.Шульженко. Чорнильне приладдя. Глина, формування, ліплення, ангоби, полива, 24x17 см; ритований напис на стінці: «Шульженко С. учень ІІІ курсу 29/ІІ-31». **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. 29.05.1931.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₇-2396/В₄-1026. Фото Таїси Блюм. Публікуються вперше.

97. Оксана Левченкова. Чорнильниця (а, б). Глина, ліплення, штампування, ангоби, полива, 16,8x14,5 см; ритований напис на боковій поверхні ззаду: «Здана 23/ХІ=31 р. Левченковою Оксаною». **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. 23.11.1931.** Луганський краєзнавчий музей, КП-22945/КСП₁-134. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікуються вперше.

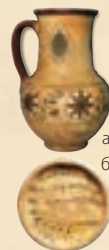
98. Марія Литвинова. Підставка для чорнильниці (а, б). Глина, ліплення, полива, 19,8x32 см; ритований напис на боковій поверхні ззаду: «Здано 14.ІІ.1930 г. №4. Литвиновою Марією». **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. 14.02.1930.** Луганський краєзнавчий музей, КП-24883/КСП₁-135. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікується вперше.

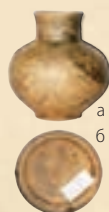
99. Зінаїда Алеко. Чорнильне приладдя (а, б). Глина, формування, ліплення, полива, 17,5x14 см; ритований напис на боковій поверхні ззаду: «Робота №2 учня III-го курсу М.Яр. Керам-школи 29/XI-31р. Алеко З для дому». **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. 29.11.1931.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₂-534/В₂-197. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

100. Серафима Головка. Тиквастий глечик («кувшин»). Глина, гончарний круг, ліплення, ангоби, мальовка, полива, 23x8,5 см; ритований напис на денцеві: «Горнував (?) учень III курсу С.Головка 7/III-32». **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. 07.03.1932.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₂-2454/В₂-1059. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

101. Ганна Федоренко. Глечик (а, б). Глина, гончарний круг, ліплення, ангоби, мальовка, полива, 24x4 см; ритований напис на денцеві: «с.Мак-Яр. на Луганщині Керамшкола. Г.Федоренко. 01/XI 31р.». **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. 01.11.1931.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₂-2115/В₂-792. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікуються вперше.

102. Яків Безуглий. Ваза (а, б). Глина, гончарний круг, ангоб, мальовка, теракота, 13x5,8 см; ритований напис на денцеві: «Б.Я.». **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. 1931–1932.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₂-2118/В₂-794. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікуються вперше.

103. Автор невідомий. Скарбничка. Глина, гончарний круг, полива, 11x7 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₁-45/В₁-52. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

104. Автор невідомий. Плювальниця. Глина, гончарний круг, вирізування, полива, 9,5x14,8 см. **Макарів Яр, Луганщина; ймовірно, Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. ≈1929–1932.** Луганський краєзнавчий музей, КП-22942/КСП₁-116. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

105. Автор невідомий. Плювальниця. Глина, гончарний круг, вирізування, полива, 9,5x13,2 см. **Макарів Яр, Луганщина; ймовірно, Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. ≈1929–1932.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КН₂-2431/В₂-1049. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

106. Марія Литвинова. Ваза (а, б). Глина, гончарний круг, ангоби, мальовка, полива, 11,5x8,5 см; ритований напис на денцеві: «Памят 1932 Мак. Яр. на Луганщині керам. шк. Литвинова М.Ф.». **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. 1932.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₆-2169/В₃-808. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікуються вперше.

107. П.Добранчев. Кухоль («кружка») (а, б). Глина, гончарний круг, ліплення, ангоби, мальовка, полива, 10x12 см; ритований напис на денцеві: «Добранчев П. для себе». **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. 1930–1932.** Луганський краєзнавчий музей, КП-16077/КСП₁-331. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікуються вперше.

108. Автор невідомий (майстер або учень Макарів-ярівської керамічної кустарно-промислової школи). Глечик. Глина, гончарний круг, ліплення, ангоби, мальовка, полива, 27,5x10 см. **Макарів Яр (Пархоменко), Луганщина. 1930-ті – 1950-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₂-962/В₂-420. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

109. Автор невідомий. Тиква («кубушка»). Глина, гончарний круг, ангоби, мальовка, полива, 10,5x9 см. **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. Кінець 1920-х – початок 1930-х.** Приватна збірка Процишині Ніни Григорівни (Пархоменко, Луганщина). Фото Людмили Меткої. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

110. Автор невідомий. Пташка-свистунець. Глина, формування, ліплення, ангоб, теракота, 12,5x7 см. **Макарів Яр, Луганщина; Макарів-ярівська керамічна кустарно-промислова школа. 1930–1933.** Луганський краєзнавчий музей, КП-22943/КСП₁-268. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Публікується вперше.

ГОНЧАРСТВО МАКАРОВОГО ЯРУ КІНЦЯ ХІХ – СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ:

Документи і матеріали

111. Автор невідомий. Ваза. Глина, гончарний круг, ліплення, полива, 9,5х6,5 см. **Макарів Яр (Пархоменко) (Луганськ?), Луганщина. 1950-ті.** Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка, КП₆-2168/В₃-807. Фото Таїси Блюм. Публікується вперше.

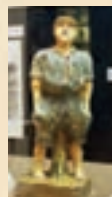
112. **Антон Іванович Дудак. Вершник.** Глина, формування, ліплення, ритування, полива, 34х27 см. **Луганськ. 1954.** Луганський краєзнавчий музей, КП-60682/КСП₃-855. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікується вперше.

113. **Антон Іванович Дудак. Сплячий лев.** Глина, формування, ліплення, ритування, ангоб, полива, 9х17 см. **Луганськ. 1955.** Луганський краєзнавчий музей, КП-60677/КСП₃-850. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікується вперше.

114. **Антон Іванович Дудак. Попільниця «Лес».** Глина, формування, ліплення, ритування, ангоби, полива, 13,5х17 см. **Луганськ. 1961.** Луганський краєзнавчий музей, КП-60679/КСП₃-852. Фото Тараса Пошивайла. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства. Фото публікується вперше.

115. **Антон Іванович Дудак. Скульптура «Тракторист».** Глина, ліплення, ангоби, писання, полива, 40х15 см. **Луганськ. 1949.** Луганський краєзнавчий музей, КП-60681/КСП₃-854. Фото відзнято в експозиції Луганського краєзнавчого музею Тарасом Пошивайлом. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства.

Керамологічна експозиція Історико-меморіального музею Олександра Пархоменка. Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 30.08.2007 . Фото Тараса Пошивайла

**ФОТОЛІТОПИС
ПАРХОМЕНКО
(МАКАРОВОГО ЯРУ)
ПОЧАТКУ
XXI СТОРІЧЧЯ**

1

2

3

4

*1. Шляховий вказівник на в'їзді до села.

Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 30.08.2007.
Фото Тараса Пошивайла

2. Топонімічна стела на шляху до села.

Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 30.08.2007.
Фото Тараса Пошивайла

3. Панорама колишнього гончарного осередку.

Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 30.08.2007.
Фото Юрка Пошивайла

4. Керамолог Людмила Овчаренко біля вказівника
про місцезнаходження державного кордону України.

Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 18.09.2007.
Фото Людмили Меткої.

* Усі фото, подані в цьому розділі, зберігаються в Національному архіві українського гончарства Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному; публікуються вперше (за винятком №11, 20, 23, 68, 79, 80, 81, 86, 89, 99)

5
6

5, 6. Річка Сіверський Донець поблизу села Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 30.08.2007. Фото Тараса Пошивайла

7
8

7, 8. Краєвиди на околиці села.
Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 30.08.2007. Фото Тараса Пошивайла

9
10

9, 10. Краєвиди на околиці села.
Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 15.09.2007. Фото Людмили Овчаренко

11-13.
Вулиці й обійстя села на кутку «Матня».
Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина.
13-14.09.2007.
Фото Людмили Меткої

11

12

13

14

15

16

14-16.

Занедбані будівлі села.

На фото 14: молодший науковий співробітник Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному Богдан Пошивайло під час керамологічної експедиції до колишнього гончарного осередку.

Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 15.09.2007.

Фото Людмили Меткої (14), Людмили Овчаренко (15, 16)

17

18

17-19.

Занедбані будівлі села.

На фото 19: будівля, в якій учні Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи вивчали загальноосвітні дисципліни.

Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 17-18.09.2007.

Фото Людмили Меткої (18), Людмили Овчаренко (17, 19)

19

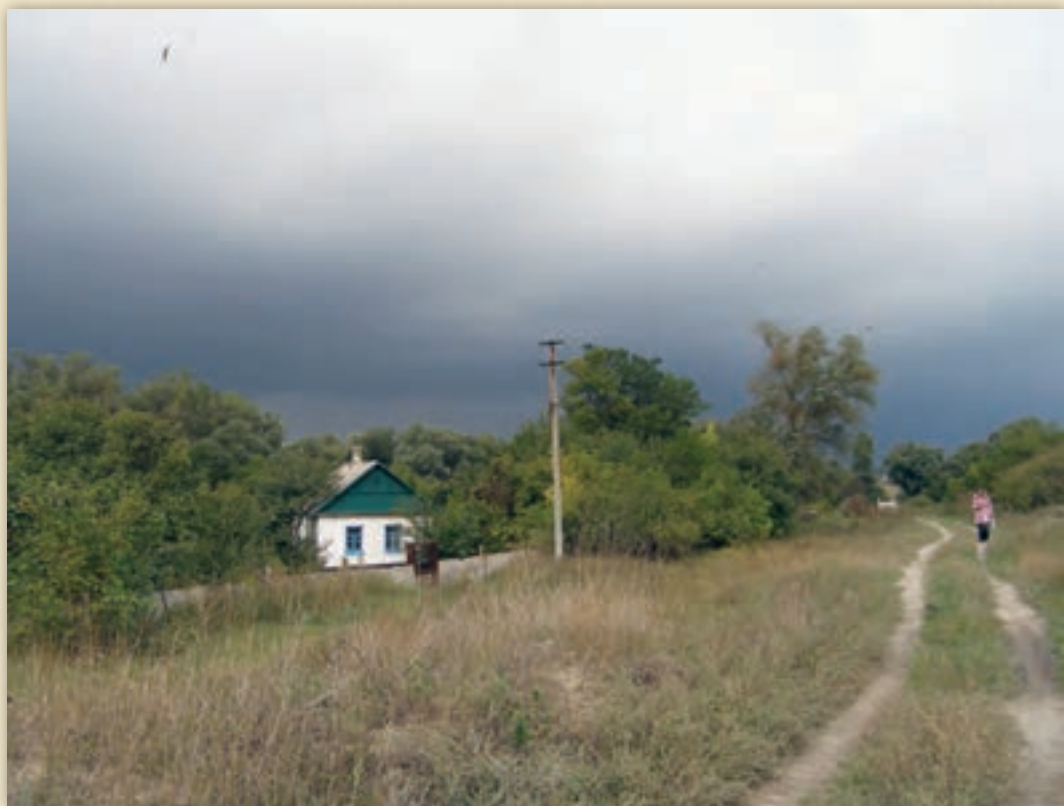

20. Куток села «Холоша». Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 15.09.2007. Фото Людмили Меткої

21. Дорога на куток села «Карпати». Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 13.09.2007. Фото Богдана Пошивайла

22.
Сільська дорога.
Хорошилове, Луганщина.
16.09.2007.
Фото Людмили Овчаренко

23.
Занедбана будівля села.
Хорошилове, Луганщина.
16.09.2007.
Фото Людмили Меткої

24. Учасники спільної керамологічної експедиції Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному та Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України до гончарного осередку: *(зліва направо)* завідувач Відділу керамології новітнього часу, кандидат історичних наук Людмила Метка, зберігач Відділу фондової роботи Тетяна Лихопій, молодший науковий співробітник Богдан Пошивайло, завідувач Відділу фондової роботи Валентина Кульбака, молодший науковий співробітник Валентина Троцька, Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 16.09.2007. Фото Людмили Овчаренко

25. Учасники керамологічної експедиції з віднайденими виробами макарово-ярівських гончарів: *(зліва направо)* Валентина Кульбака, Тетяна Лихопій, директор Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату «Колегіум мистецтв у Опішному», молодший науковий співробітник Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України Людмила Овчаренко, Валентина Троцька, Людмила Метка. Дорога з Новокиївки до Пархоменко (Макарового Яру), Луганщина. 17.09.2007. Фото Богдана Пошивайла

26. Учасники керамологічної експедиції з Сергієм Миколайовичем Грінченком (1928 р.н.):
(зліва направо) Валентина Кульбака, Валентина Троцька, Тетяна Лихопій, Людмила Метка.
Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 13.09.2007. Фото Людмили Овчаренко

27. Учасників керамологічної експедиції з Опішного (зліва направо: Людмила Метка, Тетяна Лихопій,
Валентина Троцька, Валентина Кульбака, Людмила Овчаренко) гостинно зустрічали мешканці гончарного села:
Сергій Миколайович Грінченко (1928 р.н.; онук гончаря Олексія Грінченка) та його дружина Раїса Іванівна Муцінська
(1935 р.н.). Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 17.09.2007. Фото Богдана Пошивайла

28

29

Місцеві мешканці згадують про рідне гончарство:

28. Микола Микитович Грінченко (1930 р.н.; онук гончаря Миколи Трикуця). Хорошилове, Луганщина. 16.09.2007.

Фото Людмили Меткої

29. Анастасія Іванівна Голоднова (1931 р.н.).

Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 14.09.2007.

Фото Людмили Овчаренко

30. Капітоліна Павлівна Черв'як (1926 р.н.).

Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 15.09.2007.

Фото Людмили Меткої

30

31

31-32. Мешканка села Анастасія Іванівна Голоднова (1931 р.н.) показує місце, де колись гончарі брали глину. Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 14.09.2007.
Фото Людмили Овчаренко

33

33. Мешканка села Надія Яківна Левковська (1951 р.н.) з глиняними виробами односельців. Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 14.09.2007.
Фото Людмили Овчаренко

32

34 35

Мешканці села Пархоменко (Макарів Яр)
згадують про рідне гончарство:

34. Сергій Миколайович Ряднина (1942 р.н., онук гончаря
Миколи Павловича Звіряки, 1898 р.н.) з дружиною
Ніною Андрівною (1939 р.н.). Луганщина. 15.09.2007.
Фото Людмили Меткої

35. Віктор Васильович Марченко (1936 р.н.).
Луганщина. 13.09.2007. Фото Людмили Меткої

36-37. Єгор Григорович Круглий (1930 р.н.) та Зоя Василівна
Кругла (1935 р.н.). Луганщина. 14.09.2007.
Фото Людмили Овчаренко

36 37

38

39

40

Мешканці села Пархоменко (Макарів Яр)
згадують про рідне гончарство:

38. Ганна Федорівна Шелепова (1934 р.н.)

39. Євгеній Петрович Шевченко (1939 р.н.)

40. Марія Олексіївна Кам'яненко (1921 р.н.).

41. Анастасія Іванівна Шульга (1927 р.н.).

42. Тетяна Матвіївна Єрмакова (1930 р.н.).

Луганщина. 13.09.2007. Фото Людмили Меткої

41

42

43

43. Керамолог Богдан Пошивайло та Надія Антонівна Мірошніченко (1937 р.н.). Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 14.09.2007. Фото Людмили Меткої

44 45

Мешканці села Пархоменко (Макарів Яр) з глиняними виробами своїх односельців:
44. Надія Никифорівна Трубнікова (1934 р.н.).
45. Володимир Григорович Мірошніченко (1938 р.н.).
46. Віктор Миколайович Усаченко (1951 р.н.).
Луганщина. 14.09.2007. Фото Людмили Меткої

46

47.
Сільська церква
Архистратига Михаїла (1873).
Пархоменко (Макарів Яр),
Луганщина. 14.09.2007.
Фото Людмили Овчаренко

48-50.
Іменні таблички на могилах сільського цвинтаря.
Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 14.09.2007.
Фото Людмили Овчаренко

48

49

50

51

51-52. Залишки гончарного горна на березі місцевої річки.
Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 13.09.2007.
Фото Богдана Пошивайла

52

53. Учасники керамологічної експедиції по дорозі від Пархоменко до Новокиївки:
(зліва направо) Тетяна Лихопій, Людмила Метка, Богдан Пошивайло, Валентина Кульбака, Валентина Троцька.
Луганщина. 17.09.2007. Фото Людмили Овчаренко

54. Учасники керамологічної експедиції з мешканками села Новокиївка:
(зліва направо) Тетяна Лихопій, Валентина Кульбака, ?, Богдан Пошивайло, ?, Валентина Троцька.
Новокиївка, Луганщина. 17.09.2007. Фото Людмили Меткої

55
56

57

Мешканці села згадують про рідне гончарство:

55. Галина Василівна Голоднова (1936 р.н.).

56. Неля Анатоліївна Кузнєцова (1954 р.н.).

57. Марія Павлівна Рибалко (1928 р.н.,
племінниця гончаря Звіряки Якова
Васильовича).

58. ?

59. Параска Василівна Миронова
(1928 р.н.).

Пархоменко (Макарів Яр),

Луганщина, 15.09.2007.

Фото Людмили Овчаренко (55, 56, 57, 59),
Людмили Меткої (58)

58

59

60

61

60-62.
Старожилам села є що згадати
про місцеве гончарство.
Новокиївка, Луганщина. 17.09.2007.
Фото Людмили Меткої

62

63. Іван Максимович Федченко (1944 р.н., уродженець Зіньківського району Полтавської області) з дружиною Ніною Дмитрівною. Іллівка, Луганщина. 17.09.2007.
Фото Людмили Меткої

64. Керамолог Людмила Овчаренко записує спогади Любові Василівни Єрьоменко (1929 р.н.). Хорошилове, Луганщина. 17.09.2007.
Фото Валентини Троцької

65. Одна із мешканок села з глиняним виробом. Хорошилове, Луганщина. 16.09.2007.
Фото Людмили Меткої

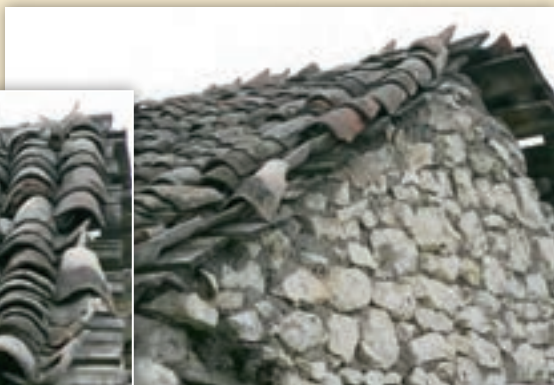
66. Керамолог Валентина Троцька записує розповідь гончаря
Миколи Семеновича Павлюка (1949 р.н.).
Хорошилове, Луганщина. 16.09.2007.
Фото Людмили Овчаренко

67. Учасники керамологічної експедиції з гончарем Миколою Семеновичем Павлюком:
(зліва направо) Тетяна Лихопій, Богдан Пошивайло, Людмила Овчаренко, Валентина Кульбака, Валентина Троцька.
Хорошилове, Луганщина. 16.09.2007. Фото Людмили Меткої

68
69

70

68-72. Будівлі, покриті глиняною «совковою» («татарською») черепицею місцевого виробництва. Пархоменко (68, 69, 70, 71), Іллівка (72), Луганщина. 30.08.2007 (68, 69); 17.09.2007 (70, 71, 72). Фото Тараса Пошивайла (68, 69), Богдана Пошивайла (70), Людмили Овчаренко (71), Людмили Меткої (72)

71

72

73 74

73-78. Сучасне застосування глиняної черепиці місцевого виготовлення в господарствах села. Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 13.09.2007. Фото Людмили Овчаренко

75 76

77 78

79. Модернізована хата гончаря Якова Пархоменка – один із об'єктів Історико-меморіального музею Олександра Пархоменка. Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 17.09.2007.
Фото Людмили Овчаренко

81. Гончар Яків Пархоменко.
Макарів Яр. 1930-ті роки. Автор фото невідомий.
Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка

80. Хата гончаря Якова Пархоменка.
Макарів Яр. 1910-ті – 1920-ті. Автор фото невідомий.
Історико-меморіальний музей Олександра Пархоменка

82. Директор Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату «Колегіум мистецтв у Опішному», молодший науковий співробітник Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України Людмила Овчаренко (ліворуч), директор Історико-меморіального музею Олександра Пархоменка Таїса Блюм та науковий співробітник музею Галина Сергєєва біля будівлі Історико-меморіального музею Олександра Пархоменка. Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 30.08.2007. Фото Юрка Пошивайла

83. Керамологічна експозиція Історико-меморіального музею Олександра Пархоменка. Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 17.09.2007. Фото Людмили Овчаренко

84 85

84-89.

Керамологічна експозиція Історико-меморіального музею Олександра Пархоменка.

Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина.

17.09.2007 (84, 86, 88), 30.08.2007 (85, 87, 89).

Фото Людмили Меткої (84, 86, 88), Юрка Пошивайла (85, 89), Тараса Пошивайла (87)

86

87

88

89

90

91

90-93.

Керамологічна експозиція
Історико-меморіального музею
Олександра Пархоменка.
Пархоменко (Макарів Яр),
Луганщина. 17.09.2007.
Фото Людмили Овчаренко

92

93

95.
Будівництво сучасного горна на колишній садибі гончаря Олексія Григоровича Артюшенка зусиллями працівників Історико-меморіального музею Олександра Пархоменка. Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 30.08.2007. Фото Тараса Пошивайла

96.
Гончарний круг на колишній садибі гончаря Олексія Григоровича Артюшенка. Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 30.08.2007. Фото Юрка Пошивайла

94.
Колишня садиба гончаря Олексія Григоровича Артюшенка, передана Історико-меморіальному музею Олександра Пархоменка. Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 30.08.2007. Фото Тараса Пошивайла

97

98

97-99. Директор Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату «Колегіум мистецтв у Опішному», молодший науковий співробітник Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України Людмила Овчаренко оглядає занедбану будівлю колишньої гончарної майстерні Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи. Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 30.08.2007. Фото Юрка Пошивайла

99

100

101

102

100-102.
Занедбані приміщення колишньої
гончарної майстерні Макарово-ярівської
керамічної кустарно-промислової школи.
Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина.
30.08.2007.
Фото Юрка Пошивайла

103, 104. Краєвиди на околиці села.
Пархоменко (Макарів Яр), Луганщина. 30.08.2007. Фото Тараса Пошивайла

103

104

105

106

105-106. Спільну керамологічну експедицію Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному та Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України до колишнього гончарного осередку – села Пархоменко (Макарів Яр) завершено.
Луганщина. 17-18.09.2007. Фото Людмили Меткої

ПОКАЖЧИКИ

Іменний покажчик

- Агафонов М.В. 175
 Агашкова Лариса Васильевна 19
 Агеєв Вячеслав 16, 17
 Акимов Егор Иванович 35
 Албранд Владимир Иванович 35
 Алеко Зінаїда 333, 347
 Алеко Ларіон 108, 109
 Александр I 24
 Александров П. 179
 Александровский М. 176
 Ангерт Г.А. 179
 Андруцкий 201
 Андрущенко Оксана 4, 18
 Артаманюк 264
 Артюшенко 104, 106
 Артюшенко Василь Семенович 51
 Артюшенко В.Н. 71, 72, 75, 76, 79
 Артюшенко Г.М. 106, 112
 Артюшенко Иван Артемович 93, 109
 Артюшенко Надежда Ивановна 93
 Артюшенко Нина Ивановна 93
 Артюшенко Олексій Григорович 51, 382
 Артюшенко Ольга Антоновна 7, 93, 112
 Артюшенко Юрко 111
 Бабенко В.А. 37
 Базарний Иван 108, 110
 Безуглий Яків 335, 347
 Бар Єжи 394
 Бараніченко Ілько 108
 Безродный Макар 23
 Бельский 280
 Беседа Д.С. 287
 Бидерман Надежда Петровна 35
 Білоскурський Осип 394
 Блюм Таїса 19, 340-348, 377
 Бобыри 61
 Бойко 104, 185
 Бойко Василий Демьянович 91
 Бойко Василий Самойлович 367
 Бойко Георгий Иванович 91
 Бойко Лука Васильевич 6, 7, 89, 90, 91
 Бойко Тимофей Андреевич 250
 Болотова Дарія 292
 Борщенко Лідія 14, 17
 Бродерсен Г. 176
 Бродская Л.И. 37
 Булацель 32, 72
 Булацель Василий Николаевич 37
 Булацель Григорий Николаевич 36
 Булацель Надежда Васильевна 36
 Буркацкая Матрена Васильевна 94
 Буркацкий Василий Лукьянович 7, 94
 Бурченко Д. 228
 Варіч 191
 Василенко Віктор 394
 Васильев А.А. 47
 Васильева Валентина 8, 12, 13, 17, 18,
 184, 191, 202-209, 211, 213-219,
 224-226, 243, 244, 248, 257, 258,
 268, 273, 285, 286, 290
 Васильева Ольга 184, 207, 227
 Васильківський Сергій 394
 Ваулін Петро 394
 Винниченко 232
 Вишня Остап 234, 246, 277
 Вовк Федір 394
 Волков 142
 Воронцова Нелля 19
 Ворошилов 91
 Воскобойников 265, 266, 267
 Вражливий-Штанько Василь 394
 Вуич 35
 Гаак Александр 234
 Габаев Григорий Осипович 34
 Газов Владимир Иванович 94
 Гайворонський Павло 110
 Гаммерштейн С.М. 41, 47, 48, 50-56,
 59-62, 71, 87, 88
 Гаращенко 270
 Геппенер Н. 178
 Гладиревський Іван 394
 Гнідий Федір 14
 Гоголь Н.В. 64, 67, 77, 80, 82, 186-188,
 205, 216
 Голованенко М.І. 106, 112
 Голоднова Анастасія Іванівна 362, 363
 Голоднова Галина Василівна 370
 Головки Серафима 334, 347
 Голуб Василий Петрович 37
 Голуб Елизавета Васильевна 36
 Гончаров А.И. 269
 Гончаров Алексей Михайлович 256,
 266, 272, 278, 283, 286
 Гончаров Тимофій 110
 Горький Максим 19, 278
 Грачанов А.Н. 47
 Гречин Михайло Юхимович 300, 313,
 340, 343
 Грінченко Микола Микитович 362
 Грінченко Олексій 361
 Грінченко Сергій Миколайович 361
 Грушевський Михайло 4, 246
 Гудак Василь 16
 Гурин Катерина 20
 Давиденко В.И. 180
 Двин 271
 Де Боксет 22
 Демченко М. 211
 Демчук Лідія 18, 290
 Дерев'яно Тетяна 20
 Десен-Лоран Г.В. 47
 Добранчев П. 336, 347
 Долгорукий Александр Сергеевич 35
 Долинский Иван Антиохович 35, 36
 Дубик 142
 Дубинский Иван Андреевич 260
 Дубинська Анастасія Юрївна 290
 Дубинська Людмила Дмитрівна 18, 290
 Дубинська Марія Юрївна 290
 Дубинська Марія 190
 Дубинська Наталя Петрівна 190, 244
 Дубинський Андрій Корнійович 184,
 185, 187, 264
 Дубинський Павло Андрійович 4, 7, 8,
 11-13, 18, 105-107, 112, 118-123,
 131-133, 140, 153-155, 159-162,
 166, 169, 170, 173, 175, 184-193,
 200, 201, 205, 230-232, 234-255,
 257, 259-277, 279-290
 Дубинський Юрій Павлович 8, 13, 224,
 225, 230-236, 238, 243-246, 248,
 259, 260, 264, 267, 274, 275, 277,
 283-286, 290
 Дубинський Юрій Ярославович 18,
 289, 290
 Дубинський Ярослав 8, 13, 226, 227, 229,
 230, 243, 248, 290
 Дубинські, родина 8, 12, 18, 175, 176,
 183-193, 195, 197, 199, 201-203,
 205-209, 211, 213-219, 221,
 223-231, 233, 235, 237, 239, 241,
 243, 245, 247, 249, 251, 253, 255,
 257, 259, 261, 263, 265, 267, 269,
 271, 273, 275, 277, 279, 281, 283,
 285, 287, 289, 290, 299
 Дубінін О. 106, 110, 112
 Дудак Антон 106, 112, 278, 283, 286, 303,
 304, 310, 313, 315, 318, 322, 325,
 338-345, 348
 Дяченко Людмила 20
 Евхименко Василь 280
 Егоров М.В. 177
 Екатерина II 24
 Еленев Артемий Петрович 36
 Ефимов В.В. 47
 Єрмакова Тетяна Матвіївна 365
 Єрмоменко Любов Василівна 372
 Желтко Николай Леодгардович 34
 Жуков Захар 65
 Жуков Иннокентий 179
 Загородній Володимир 19
 Заїка Тетяна 20
 Заливчий Андрій 394
 Зарецький Іван 394
 Зверьяка 273
 Зверьяка Егор Тихонович 367
 Зверьяка Максим Егорович 250
 Зверьяка Марія 95

- Зверья Н.П. 269, 283, 286, 364
 Зверья Пантелей Тихонович 7, 95
 Зверья Семен 48, 68
 Зверья Яков Васильевич 370
 Зверья Яков Николаевич 367
 Звіряка Василь 320, 344
 Знамеровский В.Б. 61, 63
 Зятегин 281, 282
 Иванова Анна Евграфовна 36
 Игнатъев 279
 Ильенко Евгений Михайлович 30, 32, 36
 Ирчан 246, 277
 Искуль-фон Гальденбант Варвара Ивановна 35
 Кабанов 142, 153
 Каковцев Владимир Николаевич 35
 Калинин М.И. 257, 268
 Кам'яненко Марія Олексіївна 365
 Каплун Наталя 13, 16, 19
 Каранда Григорій Михайлович 256, 269, 272, 283, 286
 Кардовские 36
 Карпов 104
 Карунна Ольга 4, 18
 Катруха І. 106, 112
 Катуркин Т.И. 179
 Киплик Д. 179
 Кир'яков Олександр 186, 187
 Китриш Михайло 394, 399
 Клейн Роза 214
 Клойз 102
 Клочко Тетяна 19
 Книр І.Л. 185
 Ковалёв 141, 240, 293
 Ковалёв Степан 234
 Коваленко Лариса 20
 Ковпак 212
 Козовльова Валентина 20
 Кокус 213
 Колесниченко Степан Ефимович 269, 273, 278
 Колтунский А.В. 47
 Кононенко Ірина 19
 Кононенко Нечипір 108, 111
 Корилов Пантелей Алексеевич 241
 Косенко Олександр 394
 Костромин Митрофан Иванович 250
 Коченко Наталя 19
 Кошевой И. 285
 Кравченко Артем Афанасьевич 91
 Кравченко Ганна 19
 Кравченко Никифор Євтихійович 54
 Краснопеццев Иван Константинович 250
 Краснопеццев Николай Константинович 250
 Крейчи А. 229
 Кривосінний Т.В. 106, 109, 112
 Кривосинная 262
 Кричевський Василь 394
 Кругла Зоя Василівна 364
 Круглий Артем 110
 Круглий Василь 111
 Круглий Єгор Григорович 364
 Крутинь Екатерина Васильевна 94
 Крутинь Николай 94
 Кузнецова Неля Анатоліївна 370
 Кулішов Анатолій 19
 Кульбака Валентина 12, 20, 360, 361, 369, 373
 Куромія Проакі 11, 15, 16, 17
 Курочкина Мария Петровна 35
 Кутько Александр Васильевич 96
 Кутько Василий Демьянович 7, 96
 Кутько Захар Юхимович 51
 Кутько Иван Васильевич 96
 Кутько Мария Петровна 96
 Кутько Юхим 315, 343
 Кьорян Галина 16, 17
 Лазоренко Людмила 20
 Лалакова 104
 Лашук Юрій 394
 Лебіщак Юрко 394
 Левковська Надія Яківна 363
 Левченкова Оксана 331, 346
 Ленин В.И. 192, 229
 Леонард Г. 181
 Лепикаш В.А. 179
 Лесовой Вадим 179
 Литвиненко 104
 Литвиненко Світлана 12, 17
 Литвинова Марія 332, 336, 346, 347
 Лихидченко 141
 Лихницкий А.Т. 230
 Лихопій Тетяна 12, 20, 360, 361, 369, 373
 Лубомский Г.В. 179
 Ляхов Г.Н. 288
 Майсак 260
 Майстренко Иван 16, 17, 394
 Майстренко Яків 394
 Маккавиев А.Ф. 180
 Маковский А.В. 179
 Макшеев-Машонов Николай Александрович 36
 Манциз Ганна 19
 Маркевич Г.И. 17
 Мартенс 58, 69, 72, 77, 81, 83, 85
 Марченко Віктор Васильович 364
 Масютин 245, 276
 Медведев 101, 102
 Мельник 113
 Меркулова Віра 108, 109
 Метка Людмила 4, 10, 12, 17, 20, 345, 347, 351, 355-362, 364-366, 369-374, 378, 386
 Миронова Параска Василівна 370
 Мирошниченко 265, 266, 270
 Михайл 367
 Михайлів Андрій 108, 111, 112
 Михайлов В. 181
 Мірошниченко Володимир Григорович 366
 Мірошниченко Надія Антонівна 366
 Мовшович А.Е. 176
 Мощенко Костянтин 394
 Мурашко К. 180
 Муцінська Раїса Іванівна 361
 Мюрот Евдокия Михайловна 35, 36
 Набивач В.М. 288
 Набоченко Е.А. 283, 284, 286
 Назаров Н.И. 47
 Наулко Всеволод 4
 Невельский В.А. 180
 Некрасов 104
 Немиря Григорій 15, 17
 Нечуй-Левицький Иван 394
 Никитъко 245
 Николай Михайлович 180
 Николай І 180
 Ницше 232
 Новиков А.Г. 179
 Носовский 256
 Ночовник Остап 394
 Овчаренко Людмила 4, 9, 12, 13, 14, 17, 18, 217, 218, 290, 351, 354, 356, 357, 359-364, 367, 369, 370, 372-377, 380, 383, 400
 Овчинникова Валентина 246
 Омельяненко Василь 394, 399
 Павличко Соломія 17
 Павлюк Микола Семенович 373
 Падалка Лев 15, 17
 Панасюк Галина 4, 18
 Панасюк Юлія 4, 20
 Пархоменко Олександр 13, 19, 51, 54, 239, 340-348, 376-378, 380, 382, 383
 Пархоменко Яків Семенович 316, 343, 376
 Пашенко Е.К. 283, 286
 Педер 271
 Пельовін 102
 Переборщиков И.А. 79, 82
 Перекрестова 201
 Петриченко А.М. 215
 Петров А.И. 180
 Петров М.П. 179
 Пилипенко 234
 Плескун Лариса 19
 Плетнев 280
 Плещеев 36
 Победимов В.И. 180
 Повзик М.В. 215
 Пожаров Г.П. 180
 Позен Леонід 394
 Полесникевич 104
 Поливода 61
 Попова Ганна 330, 346
 Поросний Василь 394
 Пошивайли, родина 396, 399
 Пошивайло Богдан 12, 20, 356, 358, 360, 361, 366, 368, 369, 373, 374
 Пошивайло Ігор 4
 Пошивайло Микола 394
 Пошивайло Олень 4, 6, 9, 17, 20, 400
 Пошивайло Тарас 12, 18, 340-348, 351-353, 374, 378, 382, 385
 Пошивайло Юрко 4, 12, 18, 216, 217, 219, 289, 290, 351, 377, 378, 382-384
 Прозоров Н.К. 179
 Прокопенко Інна 4, 20
 Прудников 104
 Прус Болеслав 246
 Работягов Н.П. 215

- Райхенштейн 237
 Ракетин 103, 104, 113, 140-142
 Рауде 234, 247
 Рахно Костянтин 4
 Рашенко Максим 280
 Ревуцкій П.А. 272
 Репин І.Е. 179, 233, 294
 Рибалко Марія Павлівна 370
 Рибалко Петро 110
 Риб'янцева Інна 19
 Риженко Яків 394
 Rogozin 103, 113, 140, 141
 Родаковы 35
 Розеноэр С. 182
 Романенко Євдокія Гаврилівна 54
 Ростріпенко 191
 Рот Клара 182
 Роуботам Л. 179
 Роуботам Т. 179
 Ружа Юрій 19
 Русов Михайло 394
 Ручко Т. 153
 Рябих Валентина 19
 Рядина Ніна Андріївна 364
 Рядина Сергій Миколайович 346, 364
 Сабаньев К.А. 180
 Савчук 260
 Сакидон 251
 Самаев М. 273
 Самокиш Микола 394
 Санченко Іван Михайлович 265, 269, 272, 278, 283, 286
 Сапожников А. 180
 Сап'ян Марина 20
 Селверстов 100
 Селюченко Олександра 396, 399
 Семенко М.П. 106, 107, 112
 Семенцов Микола 20
 Сергеева Галина 19, 377
 Середа Павло Якович 54
 Сильвестрович І.І. 177
 Синиченко А. 285, 286
 Скачков П. 6, 71, 86
 Склярів Тимофей Іванович 97
 Склярів Валентина Тимофеевна 97
 Склярів Єфімія Петрівна 7, 97
 Склярів Ніна Тимофеевна 97
 Скочко Павло 109
 Скубенко Гриць 108
 Сластьон Опанас 394
 Смілянська Наталя 13, 16, 19
 Смоляр З. 228
 Сморж Леонід 4
 Снежко 245, 276
 Соколов 49, 57, 68, 79
 Соловйов А.В. 177
 Соцков Олег 19
 Спицкая Марія Андреевна 244
 Спільник Вікторія 4, 20
 Сталін 192
 Старовойтов Микола 19
 Стебельская Вера Николаевна 35
 Степаненко 101
 Степаненко Павло 153
 Степанов 104
 Столбов Сергій Васильович 153
 Стороженко 141
 Сухаревская 104
 Сухова А.Ф. 179, 181, 182
 Сябро М. 106, 112
 Тертышник 272, 279, 281
 Тимченко Лаврін 7, 98
 Тимченко Марія Григорьевна 98
 Тимченко Ф. 63
 Титкало В.П. 205
 Тищенко Олександр 10, 17
 Ткаченко Антоніна 19
 Толмачев Ф.Г. 215
 Трегубов Петро Степанович 292
 Трегубова Дарья Сафроновна 292
 Трегубова Лідія 8, 12, 13, 291-297
 Трегубова Олександра 8, 13, 18, 291-293, 298
 Тригуб Л. 106, 109, 112
 Трикоз Олена 20
 Трикуць Микола 362
 Трипільська Єлизавета 394
 Тройницький С.Н. 178
 Троцкий 234, 235, 254, 275, 283-286
 Троцька Валентина 12, 20, 360, 361, 369, 372, 373
 Трубнікова Надія Никифорівна 366
 Труш Іван 398
 Удовиченко 142, 273
 Удовиченко Іван Степанович 269, 278, 283, 284, 286
 Усаченко Віктор Миколайович 366
 Устименко 251
 Федоренко Ганна 334, 347
 Федченко Іван Максимович 372
 Федченко Ніна Дмитрівна 372
 Филатова Анастасія Васильевна 36
 Филиппов А. 177
 Фіялковський Назар 394
 Фребель 180
 Хараджаев Александр Давидович 35
 Хмельницький Богдан 214
 Хрипун Тетяна 4, 18
 Циганок Олекса 111
 Цындра Т.І. 177
 Чабаненко Тимофей Евдокимович 269, 272, 273, 278, 283, 286
 Чаусский Я.М. 22, 24, 28, 30, 31, 34
 Челишева Тетяна 19
 Червяк І.Т. 106, 112
 Черв'як Капітолїна Павлівна 362
 Червяков Федір Іванович 318, 343
 Череватенко 267, 270
 Чередниченко Д. 63
 Черноусов 260
 Чернявская Наталья Петровна 36
 Чётчикова Александра Викторовна 36
 Чирвенко Ф.Н. (Черненко) 48, 68, 79, 394
 Шабинський Ілько 106, 108, 112
 Шабинський І.Х. 106, 112
 Шапиро 238
 Шаховцев 293
 Шевченко 238
 Шевченко Євгеній Петрович 365
 Шевченко Тарас 15, 17, 394, 399
 Шелепова Ганна Федорівна 365
 Шеляка Андрій Дем'янович 6, 55
 Шидловская Прасковья Михайловна 34
 Ширинская-Шахматова Марія Тимофеевна 35
 Шкарупа І.І. 106, 108
 Школенко Олександра 20
 Шкурко Зіновій 153
 Шкурко Іван Іванович 278, 283, 286, 330, 331, 346
 Шлецер Б.О. 179
 Шопенгауэр 232
 Шульга Анастасія Іванівна 365
 Шульженко С. 331, 346
 Щербань Анатолій 4
 Щербина Григорій Мойсїйович 153
 Этьеван 232, 274
 Юрих В. 229
 Юровський К.Г. 178
 Яворський 234
 Ягодін В.Г. 177
 Яковенко І.П. 80
 Ярославская Ольга Егоровна 35
 Яценко І.В. 294
 Dubynsky 5
 Dubynskiy Pavlo 5
 Dubynskiy Yaroslav 5
 Dubynskiy Yuriy 5
 Hoffacker Karl 181
 Ovcharenko Lyudmyla 5
 Poshyvailo Oles 5
 Seemann E.A. 181
 Trehubova Lidya 5
 Trehubova Oлександра 5
 Vasylyeva Valentyna 5

Географічний покажчик

- Адрианополь 34
 Адрианопольская волость 26, 29, 34
 Азовське море 22
 Александровка 35
 Александровская волость 35
 Александровский уезд 22
 Алтинівка 185-187, 189, 205, 226, 245,
 252, 253, 259, 260, 263, 264, 267,
 268, 276, 279, 281-285
 Алтинівська волость 189, 226
 Амур, річка 26
 Анастасьєвка 31, 36
 Анненское 35
 Атюшська волость 280
 Бар 9
 Беловская волость 35
 Белое 35
 Белоусовка 32
 Бердянское озеро 22
 Біловодський район 14
 Більське городище 394
 Блумінгтон 11
 Брусівка 10
 Бубнівка 9
 Бутківка 10
 Валки 14
 Васильєвская волость 35
 Великобритания 24
 Верхнеднепровский уезд 22, 37
 Веселенька 29, 36
 Веселогорская (Веселогоровская)
 волость 24, 29
 Вінниця 12, 18, 175, 176, 184-193, 201,
 202, 205-208, 211, 214-219,
 224-228, 229, 230, 233, 273,
 289, 290
 Водотоки 103
 Водяный (Надеждино) 72, 74, 83
 Ворожба 257
 Ворошиловград 201, 230, 232-234, 237,
 238, 242, 244, 246, 248, 250, 257,
 258, 260, 268, 271-274, 282, 285,
 287, 292, 293, 298
 Ворошиловградська область 93, 94, 96,
 97, 231, 256, 262, 267, 270-273,
 278, 283, 286-288
 Ворошиловградський район 268
 Гадячский уезд 15
 Георгиевская волость 29
 Глинск 50
 Глухів 190
 Голенищевка 35, 36
 Головиновка 35
 Городищенская волость 34
 Горско-Ивановская волость 29, 35
 Грушовка 89
 Давыдово 61
 Давыдовка 31, 71, 82
 Дике поле 15
 Донбас 1, 4, 6-20, 22-97, 100-181, 184-289,
 292-297, 300-347, 352-385, 388-
 391, 394-400
 Донбаський край 11
 Донец, река 29, 30, 72, 83, 86
 Донецьк 192
 Донецька область 191, 230, 268, 269, 272,
 274, 282, 284, 285, 288
 Донская область 56, 72, 75
 Донщина 4, 15
 Едмонтон 17
 Екатеринослав 6, 22, 24, 28-31, 34, 37, 41,
 43, 45, 47
 Екатеринославская губерния 22, 24,
 28-31, 34, 42, 56
 Екатеринославский край 37
 Екатеринославский уезд 22, 37
 Еленовская волость 35
 Европа 395
 Євсуг 10, 14
 Зиньковский [Зеньковский] уезд 15
 Зиньківський район 372, 394, 398
 Золотоношский уезд 15
 Ивановка 26, 35
 Ивановская волость 35
 Ивановское 35
 Изюм 79
 Изюмчик 35
 Иллирийская волость 29
 Іллівка 20, 372, 374
 Кадівка 100
 Калиново 29
 Кальмиусская паланка 22
 Каменец-Подольский 253
 Каменская станица 33
 Катеринославська губернія 9
 Київ 13, 15, 17, 180, 185, 214, 230, 253, 293,
 295, 296, 297, 400
 Кіров 287
 Кобелякский уезд 15
 Койдацкая паланка 22
 Комендантский хутор 34
 Коми АССР 257, 273
 Конотоп 244
 Конотопський округ 189
 Короп 230, 237, 242, 244, 248, 259, 260,
 264, 268, 279, 280, 281, 283-287
 Коропська волость 280
 Коропський район 259
 Косів 9, 10
 Краснодарський район 4, 9, 14
 Краснокутская волость 35
 Краснополье 36
 Красный Кут 35
 Красный Яр 151
 Криничанская волость 29, 35
 Кролевец 251, 267
 Кролевецкий район 245, 252, 259, 260,
 267, 268, 276, 279, 281-285
 Кролевецкий повіт 189, 280, 284, 286
 Крымская волость 29
 Курская губерния 77
 Ленинград 176-178, 294
 Лысый хутор 61, 77, 81, 82
 Лисичанськ 100
 Литвинівка 10
 Лівобережна Україна 394
 Лівобережний Лісостеп України 399
 Лозова Павлівка 101
 Лохвицкий уезд 15
 Лубенский уезд 15
 Луганская станица 75
 Луганськ 12, 13, 16-18, 25, 41, 47, 48,
 50-56, 59-62, 64, 71, 75, 76, 87,
 88, 90, 91, 100, 102, 113, 114,
 117, 132, 150-152, 175, 191, 193,
 230, 231, 278, 281, 282, 285, 293,
 295, 303, 304, 310, 315, 318, 322,
 323, 325, 337-345, 348
 Луганська область 4, 9, 16, 17, 19, 89, 90,
 92-98, 100, 102-106, 113, 114,
 117, 118, 120-123, 132, 133,
 139-143, 150-155, 167, 170,
 172-174, 230, 231, 279, 281,
 282, 285, 286
 Луганська округа 89, 91, 99, 100, 106-107,
 142, 143, 153-155, 167, 170, 173,
 176, 298
 Луганський район 207
 Луганщина 7, 10, 13, 14, 16, 17, 19, 51,
 54, 114, 117, 300, 302, 303,
 305-308, 310, 313, 315-318, 320,
 321-337, 340-348, 351-378, 380,
 382-386, 399
 Львів 10, 214
 Магадан 225
 Макарів Яр 3, 4, 6, 8, 9-14, 16-18, 20-98,
 100, 102-106, 108, 110, 112, 113,
 114, 116, 118-124, 126, 128, 130,
 132-134, 136, 138-140, 142-144,
 146, 148, 150, 152-156, 158, 160,
 162, 164, 166-168, 170, 172-174,
 176, 178, 180, 182, 184, 186, 188,
 190-192, 194, 196, 198, 200, 202,
 204, 206-208, 210, 212, 214, 216,
 218, 220, 222, 224, 226-228, 230,

- 232, 234, 236, 238, 240, 242, 244,
246, 249-252, 254, 256, 258,
260-262, 264, 266, 268, 270, 272,
274, 276, 278, 280, 282-284, 286,
288, 290, 292, 294, 296, 298-392,
394-399, 400
- Макаровка 32
Макаро-Яровская волость 6, 28, 29, 31,
55, 79, 82-85
- Мало-Ивановка 36
Мало-Николаевка 37, 151
Миргород 77, 184-188, 202, 205, 216
Митякинская, *станция* 33, 75
Михайловка 35, 36
Москва 15, 176, 177, 257, 273, 293-295
Н.-Анновка 61, 82
Н.-Ивановка 61
Нахичевань 72
Николаев 256
Николаевка 36, 61
Николаевская волость 29, 36, 65
Никольская 61
Новгород-Сіверський 190, 208
Ново-Анненское 36
Новобожедаровка 27, 61
Ново-Демьяновка 29
Новокиївка 20, 71, 83, 94, 103, 360,
369, 371
Новомосковский уезд 22
Ново-Никольская 6, 55
Ново-Светловская волость 82
Новосвітлівка 103, 104, 113, 140-142, 170,
172, 174, 261, 265, 266, 278
Новосвітлівський район 8, 89, 91, 93, 94,
96, 97, 99, 105, 140, 153-155, 167,
170, 172, 173, 176, 262, 278, 283,
286, 298
Новоселовка 26
Новочеркасск 33, 72, 91
Одеса 225, 296
Ольгин хутор 36
Опішне 3, 4, 9, 10, 12, 13, 17, 18, 20, 224,
361, 393-400
Ореховка 34
Орловка 36
Павловская волость 29, 36
Павлоградский уезд 22
Пархоменко 4, 8, 9, 13, 14, 18, 19, 20, 300,
302, 303, 305-308, 310, 313, 315,
316, 318, 322, 323, 325, 335, 337,
340-345, 347-371, 373-386
Первозвановка 36
Первозвановская волость 36, 82
Петербург 59, 68, 79, 179
Петровка 35, 36
- Петрово-Краснополье 35
Петровская 36
Петро-Голенищевка 24, 36
Петро-Голенищевская волость 24, 36
Петроград 179
Петропавловка 59
Петропавловская волость 34
Південна Європа 395
Південь України 10
Политровка 36
Полонне 224, 227
Полтава 17, 184, 185, 205, 207, 225, 230,
232, 257, 274
Полтавская губерния 15, 17, 37, 42, 48,
49, 50, 57, 67, 68, 77-79, 205
Полтавська область 372, 394, 398
Полтавщина 13, 14, 15, 20, 216, 224, 393,
398-400
Польша 394
Пятигорск 36
Раевка 24
Роменский уезд 15, 50
Російська імперія 394, 399
Росія 9, 15, 225, 294
Ростов 33, 72, 76
Ростов-на-Дону 75, 76
РСФРР 11
Самарская паланка 22
Самсонов хутор 36
Санкт-Петербург 179, 180-182
Светличная 35
Северный Донец, *река* 23, 24, 30, 32, 352
Скелеватый, *овраг* 23
Славяносербский уезд 6, 22, 24, 26,
28-31, 34, 37, 41-43, 47, 52, 59, 78
Слобідська Україна 4, 9, 10, 399
Слобожанщина 17
Слов'яносербське 9
Слов'яносербський повіт 9
Смотрич 9
Советский Союз 274
Советська імперія 399
Сокольницкая волость 29
СССР 274, 230, 232, 237, 240, 243, 244, 248,
257, 265, 268, 270, 273, 274, 288,
294, 295
Сталино 236, 255
Сталинская область 255
Сумская область 260, 267, 268, 279,
281-283, 285
Сумы, *станция* 75, 76
Сухая балка 23
Суходол 23, 37, 61
Суходольская волость 29, 37
Східна Європа 10
- США 11
Таврическая губерния 42
Таврія 15
Таганрог 33
Терново 29
Тертишный, *байрак* 23
Тифлис 180
Україна 3, 4, 6, 9-19, 20, 230, 275, 295, 351,
393-395, 397-400
Українська держава 11, 15, 394, 397
Успенка 100
Успенская волость 29
УСРР 11, 17, 113, 167, 191, 201, 262, 292
УССР 170, 226, 229, 230, 238, 240,
242-244, 248, 255, 261, 268, 272,
279-282, 285, 286, 288
- Уткино 34
Фащовка 34
Харків 207, 214
Харківщина 14
Харьковская губерния 31, 42
Херсонская губерния 42
Холодовый яр 23
Хорошилове 20, 71, 81, 359, 362, 372, 373
Христовая 29
Центральна Європа 395
Церковное 61
Челябінськ 214
Черкаси 191
Черкасская волость 29
Черкасский Брод 103
Чернигов 280
Черниговская губерния 189, 205, 244
Чернігівська область 230, 237, 242, 244,
245, 248, 251-253, 264, 268, 276,
279, 280, 281, 283-287
Чернігівщина 189, 190, 208, 226, 259
Чиб'ю 257
Штеровка 37
Штеровская волость 37
Юрьевка 35
Ящиково 34
Berlin 181
Don 5
Donbas region 1, 5
Krasnodon District 5
Leipzig 181
Luhansk Region 5
Makariv Yar 2, 5
Opishne 2, 5
Parkhomenko 5
Slobodian Ukraine 5
Ukraine 2, 5
Vinnytsa 5

ІНФОРМАЦІЯ

Національний
музей-заповідник
українського гончарства
в Опішному

*Мандруйте
Гончарською столицею України!*

Опішне, Опішнський, 10000, Україна
Тел: +38 050705 4142, 4143, 4144
Факс: +38 050705 4145
E-mail: info@ukrainianpottery.com
Робочий час: щодня з 9:00 до 17:00 год.

© 2010-2011. Всі права захищено. Застосовано торговельно-марковий знак. Всі права захищено.

Опішне

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Нині селище Зінківського району Полтавської області; близько 6 тисяч жителів. Постановою Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 №878 селище включено до «Списку історичних населених місць України». Один із наймогутніших і найславетніших центрів культурної самобутності українців, загально визнана столиця українського гончарства.

Перша писемна згадка відноситься до XII століття. На території містечка досліджено городище скіфського часу «Кардашів вал» (IV–III ст. до н.е.), городище роменської археологічної культури (VIII ст.). Неподалік знаходиться одне з найбільших городищ скіфського часу – Більське. 1737 року в Опішному утворилася перша в Україні й тривалий час найбільша в Російській імперії Опішненська компанія селітроварних підприємств. У добу середньовіччя в містечку збудовано розгалужену систему підземних ходів, які планується музеєфікувати.

У XIX столітті Опішне стало одним із найбільших і найвизначніших гончарним осередком України. У місцевому гончарстві на початку ХХ століття було зайнято більше тисячі осіб. Вироби гончарів продавалися не лише в українських губерніях, а й у багатьох країнах європейського та американського континентів. 1894 року в Опішному було відкрито першу в Лівобережній Україні земську губернську навчально-показову гончарну майстерню. (Донині зберігся один із будинків майстерні, зведений 1916 року за проектом всесвітньо відомого українського мистця Василя Кричевського в стилі українського модерну). Опішне – єдиний в Україні осередок традиційного гончарства, де вже більше століття розвивається гончарне шкільництво.

В Опішному функціонували найбільші в Україні гончарний завод «Художній керамік», що знаходився в системі «Укрхудожпрому», та гончарний завод «Керамік», підпорядкований «Укоопспілці». Завод «Художній керамік», заснований 1929 року, був найстарішим і найзнаменитішим гончарним підприємством в Україні. Нині тут діють приватні гончарні художні майстерні відомих українських мистців, заслужених майстрів народної творчості України – Михайла Китриша, Василя Омеляненка, Миколи Пошивайла та багатьох молодих майстрів кераміки. Дванадцять гончарів стали членами Спілки художників України. Творчість 8 гончарів відзначено почесним званням «Заслужений майстер народної творчості України», трьох (єдиних з гончарів України!) – Державною премією України імені Тараса Шевченка, одного – Всеукраїнською літературно-мистецькою премією імені Івана Нечуя-Левицького.

Опішненська кераміка стала своєрідним етнічним символом української культури ХХ століття. (Найбільш влучно про це сказав, побувавши в Опішному, колишній посол Польщі в Україні Єжи Бар: «Я думав, що глину побачу, а побачив народ»). Саме тому усвідомлення україностверджуючого покликання Опішного і дбайливе плекання головного дійства в цьому священному куточку України – гончарства – мають стати наріжним каменем культурної політики Української Держави.

З гончарством Опішного пов'язана творча доля знаменитих українських мистців: гончарів – Федора Чирвенка, Остапа Ночовника, Івана Гладиревського, Василя Поросного; художників-керамістів – Юрка Лебішака, Осипа Білоскурського, Петра Вауліна; художників – Василя Кричевського, Сергія Васильківського, Миколи Самокиша, Опанаса Сластьона, Єлизавети Трипільської, Леоніда Позена; письменників – Андрія Заливчого, Якова Майстренка, Василя Вражливого-Штанька, Олександра Косенка, історика літератури Назара Фіялковського; археолога Івана Зарецького; етнографів – Віктора Василенка, Михайла Русова, Федора Вовка, Якова Риженка, Костянтина Мощенка; мистецтвознавця Юрія Лашука; публіциста й політичного діяча української діаспори Івана Майстренка.

Містечко стало місцем проведення Установчого з'їзду Українського керамічного товариства (2000). Тут знаходиться постійно діючий виконавчий орган УКТ – Правління.

В Опішному нині функціонують три заклади державного значення: Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному (на пострадянському просторі, у країнах Центральної і Південної Європи аналогів немає), Державна спеціалізована художня школа-інтернат 1-3 ступенів «Колегіум мистецтв у Опішному» (на пострадянському просторі, в інших країнах Європи аналогів немає), Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (на пострадянському просторі аналогів немає). Сформувався чисельний науковий колектив, інтелектуальний потенціал якого в сфері дослідження гончарства не має рівних в Україні.

**На буревійних шляхах історії містечко не раз доценту спаливали чужинці,
але воно, немовби Фенікс із попелу, знову й знову воскресало,
щоразу постаючи ще потужнішим Осередям Народної Духовності.
Занепали скіфські, праслов'янські городища, завмерло середньовічне козацьке
містечко, проте не зник на приворсклянських пагорбах Божий Дар Плекання Краси.
У найтрагічніші і найзастійніші часи вознецівітне мистецтво Опішенських
Гончарів утверджувало Непоборність Народного Духу.
Нерукотворний Духовний Храм протистояв імперським намаганням
зруйнувати Генотип Національної Свідомості.
Інтенсивність нівелювання Основ Етнобуття – прямо пропорційна стану гончарства:
чим більше воно занепадає, тим помітніше деградує суспільство,
тим глобальніші катастрофи загрожують планеті.
Та обставина, що Опішне й сьогодні лишається одним із найбільших осередків
ГОНЧАРСТВА в Україні, виявляє його місянську роль для Українського Суспільства.
Саме тому усвідомлення сакрального покликання Опішного і дбайливе плекання
головного дійства в цьому священному куточку України — ГОНЧАРСТВА —
поступово стають наріжним каменем культурної Політики Української Держави.
Спрагло припадить до цього Предковичного джерела Духовності Нації,
звідки незлічними струмочками розтікається в широкий світ,
у батьківські і чужинецькі краї потужна енергетика Космічної Гармонії!
Пізнайте Благодать Спілкування з Предивним Світом Нетлінної Краси!
Гончарство – індикатор Духовного Здоров'я Нації.
Кожний Гончар – Творець, і чим більше таких Особистостей, тим щільнішу
світлоносу Ауру Суспільства вони вибудовують, тим потужніше остання
протистоїть деструктивним космічним силам, Антидуху.
Гончарство – наймогутніша, хоча і найвтаємниченіша Твердиня
Самозбереження Нації, джерело її Поступу.
Як не пригадати тут особливе обожнення гончарства японцями!
Чи не в цьому одна з передумов становлення й розвитку
авангардної нації сьогодення?!
У поруйнованому й сплюндрованому Українському
Світі утаємничений Духовний Потенціал Опішного
постає Великоднім Камертоном,
за яким найтонші почування й діяння
Українців налаштовуються
на гармонійний лад.**

**З дня на день, через літа у віки творить Опішне
гончарний літопис українського буття.**

Таїна його Величі – за сімома замками Історії.

Джерела її Сили – лише для Посвячених у Апостоли Народного Духу.

**Опішне творитиме Україну і хвилюватиме нас доти, доки залишатиметься
нерозгаданою таїна його наснаги, допоки на сторожі його джерел поставатимуть**

світлоносні гончарі – чарівники-царі неосяжних вершин

Людського Животворящого Вогню, провідники Космічного Ладу.

Їхніми заповітними руками Опішне промовляє до нас

Великомудрістю Предків.

Вслухаймося разом!

НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ-ЗАПОВІДНИК УКРАЇНСЬКОГО ГОНЧАРСТВА В ОПІШНОМУ

11 березня 1986 року в Опішному, за дорученням Ради Міністрів України, засновано Музей гончарства. Через три роки (03.11.1989) прийнято постанову про формування на його базі Державного музею-заповідника українського гончарства – етномистецького науково-дослідного і культурно-освітнього закладу, національної гончарної скарбниці України. Враховуючи виняткове значення музею-заповідника в справі збереження, вивчення й популяризації гончарної спадщини, а також його роль у розвитку національно-культурних традицій українського народу, Указом Президента України від 29.03.2001 року №220/2001, закладу надано статус національного.

Діяльність музею-заповідника спрямовано на збирання польових матеріалів, формування колекцій, наукове дослідження й популяризацію українського гончарства. У його структурі функціонують: Гончарська книгозбірня України, яка має найбільшу в Україні збірку літератури з проблем українського та світового гончарства; Національний архів українського гончарства; видавництво «Українське Народознавство», яке готує до видання літературу з проблем гончарства та українського народознавства, зокрема національний культурологічний щорічник «Українське гончарство», національні наукові щорічники «Українська керамологія», «Бібліографія українського гончарства», національний науковий часопис «Український керамологічний журнал»; Меморіальні музеї-садиби гончарської родини Пошивайлів та гончарки Олександри Селюченко, в яких у недоторканому вигляді збереглися інтер'єри жител, предмети побуту, гончарні твори та декоративні мальовки, вишивки, народні картини, безліч фотографій та багата епістолярна спадщина (листи, щоденники тощо). Найголовніше багатство музею – фондова колекція гончарних виробів, на сьогодні найбільша в Україні, яка щороку поповнюється.

Музей ініціював проведення в Опішному Всеукраїнських симпозіумів монументальної кераміки «Поезія гончарства на майданах і парках України», Національних симпозіумів гончарства, у результаті яких з'явилася унікальна Національна галерея монументальної кераміки, розміщена просто неба; Всеукраїнських гончарських фестивалів, Національних конкурсів художньої кераміки, Всеукраїнських науково-практичних конференцій і семінарів з проблем гончарства, свята утвердження гончарних традицій – «День гончаря».

ІНСТИТУТ КЕРАМОЛОГІЇ – ВІДДІЛЕННЯ ІНСТИТУТУ НАРОДОЗНАВСТВА НАН УКРАЇНИ

На базі Науково-дослідного центру українського гончарства Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному 2000 року було засновано нову академічну наукову установу – Інститут керамології як відділення Інституту народознавства НАН України. За короткий проміжок часу, що минув відтоді, Інститут керамології став провідним в Україні у галузі керамології, ствердивши пріоритетні позиції України в розвитку цієї новітньої наукової дисципліни. Головною метою діяльності Інституту керамології є комплексне вивчення гончарства як феномена людської діяльності; проведення фундаментальних наукових досліджень, спрямованих на одержання нових знань про закономірності виникнення й розвитку гончарства, його роль і місце в традиційно-побутовій і сучасній культурі українців та інших народів світу; проведення прикладних наукових досліджень, спрямованих на одержання нових знань про глини та вироби з них, їх використання для примноження національного багатства Української Держави. Вчені Інституту вивчають гончарство на території України від найдавніших часів до наших днів; проводять польові керамологічні, археологічні та лінгвістичні експедиції в різних регіонах країни; формують Національний інформаційний банк даних про гончарство, вивчають і узагальнюють світові досягнення в галузі керамології.

Нині ведеться підготовка фундаментальної багатотомної енциклопедії «Українське гончарство», «Національного словника українських гончарів» та інших наукових праць.

ДЕРЖАВНА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ХУДОЖНЯ ШКОЛА-ІНТЕРНАТ I-III СТУПЕНІВ «КОЛЕГІУМ МИСТЕЦТВ У ОПІШНОМУ»

1997 року в структурі Державного музею-заповідника українського гончарства в Опішному було створено перший і єдиний в Україні подібного типу спеціалізований навчальний мистецький заклад – Колегіум мистецтв у Опішному. 04.12.2001 року його було реорганізовано в Спеціалізовану художню школу-інтернат I-III ступенів «Колегіум мистецтв у Опішному». З 2004 року – це Державна спеціалізована художня школа-інтернат I-III ступенів «Колегіум мистецтв у Опішному», підпорядкована Міністерству культури і туризму України.

Мета закладу: здобуття загальної середньої освіти, національне художньо-естетичне виховання дітей і підлітків, всебічний розвиток їх таланту, природних здібностей; виховання високоосвічених, фізично здорових, духовно розкутих і вільних людей, з прагненням до правди, добра і краси, здатних на незалежні судження й оцінки, з широким світоглядом, які турбуються про розвиток і збереження своєї культури, поважають інші народи; творення гармонійно розвиненої особистості з високим культурним потенціалом, розвиненим почуттям прекрасного, усталеними художніми смаками, готовністю до практичної творчої діяльності. Колегіум спеціалізується на опануванні гончарства.

Мистецький заклад став творчою базою Всеукраїнських гончарських фестивалів та Міжнародних молодіжних гончарських фестивалів.

Вельмишановні колеги!

Національна академія наук України
Інститут керамології — відділення Інституту народознавства НАН України
Міністерство освіти і науки України
Львівська національна академія мистецтв

Львівський державний коледж декоративного й ужиткового мистецтва імені Івана Труша
Міністерство культури і туризму України
Державна спеціалізована художня школа-інтернат «Колегіум мистецтв у Опішному»
Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному

7-11 липня 2008 року

проводять

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ СИМПОЗІУМ «ГОНЧАРНЕ ШКІЛЬНИЦТВО НА ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ РОЗДОРІЖЖІ: НЕРЕАЛІЗОВАНІ МОЖЛИВОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

Основна проблематика Симпозіуму:

- Історія й перспективи розвитку гончарного шкільництва в Україні і в світі
- Провідні гончарні (керамічні) школи минулого й сучасності (навчально-показові пункти, кустарно-промислові школи, колегіуми, училища, технікуми, інститути, академії)
- Концепції художньо-промислової освіти та шляхи їх втілення
- Концепції діяльності гончарних (керамічних) шкіл на різних етапах історичного розвитку
- Видатні діячі гончарних (керамічних) шкіл
- Навчальні плани та програми гончарних навчальних закладів
- Проблеми фахової літератури для гончарних (керамічних) шкіл
- Матеріально-технічне забезпечення навчального процесу
- Перспективи працевлаштування випускників
- Гончарство в позашкільних навчальних закладах (гуртки, студії, школи естетичного виховання, художні школи) та проблеми їх існування
- Гончарне шкільництво в діаспорі
- Ставлення державних органів влади до гончарного шкільництва
- Музеї гончарних (керамічних) навчальних закладів: специфіка та сповідувані пріоритети
- Актуальні проблеми збереження й атрибутування документально-речової спадщини гончарного шкільництва
- Розбудова гончарного шкільництва як засіб збереження національної ідентичності
- Роль і місце гончарних (керамічних) шкіл у формуванні національної свідомості та національного художнього мислення
- Міжнародна інтеграція гончарних (керамічних) навчальних закладів
- Гончарне шкільництво й сучасний арттринок
- Масмедійне забезпечення мистецької експансії гончарних (керамічних) шкіл

Усі заходи відбуватимуться у всевітньо відомій столиці українського гончарства – містечку Опішному Зіньківського району Полтавської області.

До участі в Симпозіумі запрошуються керамологи, мистецтвознавці, етнологи, краєзнавці, музейні працівники, мистці, творчі спілки, підприємства художніх промислів, мистецькі навчальні заклади, а також урядовці, відповідальні працівники зацікавлених міністерств і відомств.

Робочі мови Симпозіуму – українська, російська, білоруська, польська, німецька, англійська.

Заявки на участь у Симпозіумі приймаються до 01.05.2008 року. Для цього на адресу Інституту керамології — відділення Інституту народознавства НАН України (Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164, Україна; тел.(05353) 42175, 42416, 42415; факс: 42175; e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net; opishne_museum@poltava.ukrtel.net) необхідно надіслати назву теми доповіді чи повідомлення та інформацію про автора за схемою: прізвище, ім'я, дата народження, місце народження, національність, освіта (назва навчального закладу і рік закінчення), науковий ступінь, вчене звання, почесне звання, державні нагороди, головні напрями наукових досліджень, основні наукові праці (повний бібліографічний опис); тема, над якою працюєте нині; місце роботи, посада; службова та домашня адреси, телефони, факси, електронна пошта; особистий підпис, дата. Просимо також надіслати 2 кольорові фотографії (3x4 см) для виготовлення візитної картки учасника симпозіуму та опублікування матеріалу. Вимоги щодо оформлення матеріалів додаються.

Матеріали Симпозіуму побачать світ у окремому випуску Національного наукового щорічника «Українська керамологія», внесеного Постановою Президії Вищої атестаційної комісії України від 14.11.2001 року №2-05/9 до «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів «доктор» і «кандидат наук» зі спеціальностей «історичні науки» та «мистецтвознавство».

Відрядні витрати учасників Симпозіуму (проїзд, проживання та харчування) здійснюються за рахунок сторони, що відправляє працівників у відрядження.

АДРЕСА ОРГКОМІТЕТУ СИМПОЗІУМУ:

Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164, Україна.
Телефони для довідок: тел./факс (05353) 42175, 42416
E-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net; opishne_museum@poltava.ukrtel.net
WWW: opishne-museum.gov.ua; ceramology-inst.gov.ua

У ПРОГРАМІ СІМПОЗИУМУ:

- 7 липня заїзд та реєстрація;
 8-9 липня теоретична частина Симпозіуму;
 10-11 липня практична частина Симпозіуму та участь у підсумкових заходах
 II Міжнародного молодіжного гончарського фестивалю
 «Опішне-2008»
 11 липня від'їзд учасників

Програмою Симпозіуму також передбачено:

- Ознайомлення з діяльністю *Миргородського державного керамічного технікуму* – найстарішого в Російській імперії, єдиного в СРСР, унікального в незалежній Україні спеціалізованого керамічного навчального закладу підготовки фахівців середнього рівня;
- Ознайомлення з єдиним на постсовєтському просторі гончарним спеціалізованим навчальним закладом підготовки фахівців початкового рівня – *Державною спеціалізованою художньою школою-інтернатом «Колегіум мистецтва у Опішному»*;
- Ознайомлення з ходом відновлювальних робіт у будинку колишнього *Гончарного навчально-показового пункту* Полтавського губерньського земства, збудованого 1916 року (*Опішне*);
- Презентації мистецьких проєктів та виставок гончарних (керамічних) навчальних закладів.

УЧАСНИКИ СІМПОЗИУМУ
МАТИМУТЬ УНІКАЛЬНУ МОЖЛИВІСТЬ ОГЛЯНУТИ:

- **колекції** Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному, Меморіальний музей-садибу славетної гончарки Олександри Селюченко, Меморіальний музей-садибу гончарської родини Пошивайлів, приватні колекції корифеїв опішненського гончарства, лауреатів Національної премії України імені Тараса Шевченка – Михайла Катрича та Василя Омелюченка, творчі майстерні Колегіуму мистецтва у Опішному;
- виставку публікацій **в Україні з проблем гончарного шкільництва**;
- виставку **«Старосвітське гончарство Опішного 1920-х – 1930-х років»**;
- виставку документів про діяльність **Макарово-яріської керамічної кустарно-промислової школи (Луганщина, 1927–1935)**;
- виставку конкурсних творів учасників першого та підсумкового етапів II Міжнародного молодіжного гончарського фестивалю **«Опішне-2008»**.

УЧАСНИКИ СІМПОЗИУМУ ВІЗЬМУТЬ УЧАСТЬ:

- у презентації унікального трикнижжя **«Гончарний будинок Донбасу»**, присвяченого проблемам гончарного шкільництва в Україні доби Розстріляного Відродження (1917–1935);
- у презентації чергового випуску Національного наукового щорічника **«Бібліографія українського гончарства. 2005»**;
- у презентації керамологічних монографій:
«Глиняні зольки XVII–XVIII століть (за матеріалами Полтавщини);
«Гончарство Слобідської України в другій половині XIX – першій половині XX століття»;
«Приділки і ткацтво у населенні Лівобережного лісостепу України VII – початку III століття до н.е. (за глиняними виробами)»;
«Гончарство Макарового Яру другої половини XIX – першій половині XX століття».

УЧАСНИКИ СІМПОЗИУМУ ЗМОЖУТЬ ПРИДБАТИ:

- колекційні зразки всесвітньо відомої опішненської кераміки;
- керамологічні видання видавництва «Українське Народознавство».

До зустрічі в Опішному!

ББК 63.3 (4Укр-4 Луг)+63.5 (4Укр)+74+79.18+85.125 (4Укр)
Г-65

ГОНЧАРСТВО МАКАРОВОГО ЯРУ КІНЦЯ ХІХ – СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ:

ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІАЛИ /Упорядник і автор переднього слова **Олесь Пошивайло,**
пошукач **Людмила Овчаренко.** – Опішне: Українське Народознавство, 2008. – 400 с.: іл.

(Керамологічне трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу», книга 3; Академічна керамологічна серія «Гончарні школи України», випуск 1)

ISBN 966-7322-14-9 (Книги 1-3)

966-7322-17-3 (Книга 3)

Інститут керамології
– відділення Інституту народознавства НАН України

Вул. Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164, Україна;
тел./факс (05353) 42175; e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net;
www.ceramology-inst.narod.ru

Свідоцтво: серія ДК, №1411 від 02.07.2003

«Українське Народознавство»

Видавництво Національного музею-заповідника
українського гончарства в Опішному

Вул. Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164, Україна;
тел./факс (05353) 42416, 42415; e-mail: opishne_museum@poltava.ukrtel.net;
www.opishne-museum.narod.ru

Свідоцтво: серія ДК, №1458 від 08.08.2003

МайСТЕРНЯ
КНИГИ

Друк: «Майстерня книги»
Вул. Кривоноса, 2Б, Київ, 03037, Україна
Свідоцтво: серія КІ №82 від 06.09.2005

Формат 70x100/16
Умовн. друк. арк. 32,25
Тираж 500 прим.